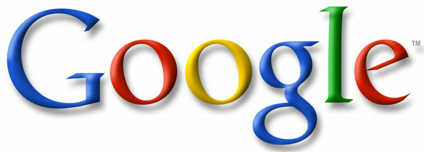
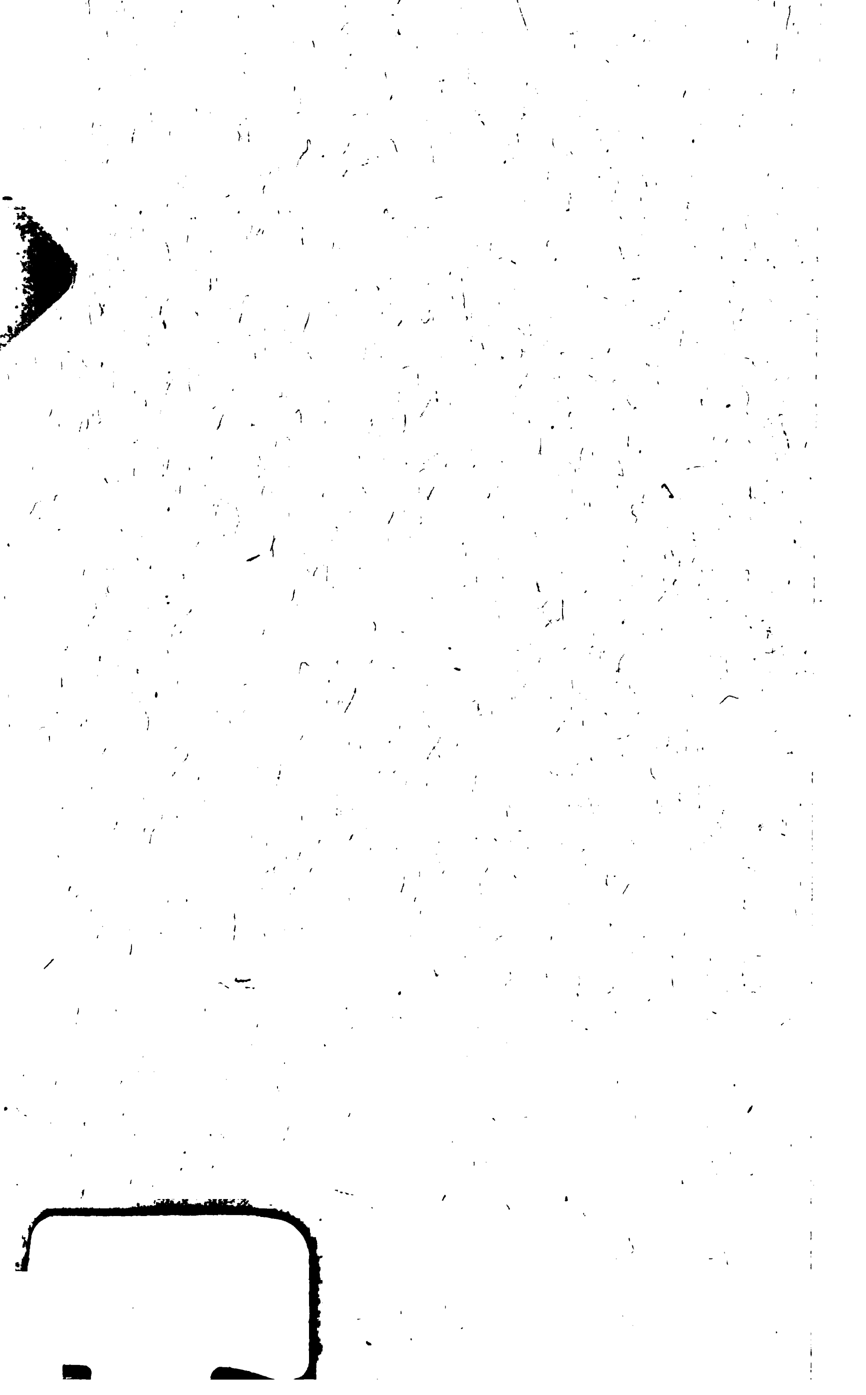

Quiéme
N.° 2

ANNIE QUIDING

HVIDEHUS

HVIDEHUS

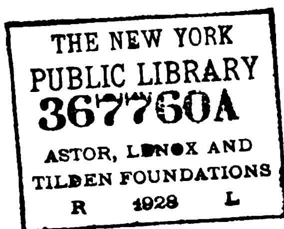
ROMAN

AF

ANNIE QUIDING

STOCKHOLM
HUGO GEBERS FÖRLAG

Anonymous gift
11-21-27

STOCKHOLM 1899
KUNGL. HOFBOKTR. IDUNS TRYCKERI AKTIEBOLAG.

I.

Grefven hade i går kommit hem till sitt kära Hvidehus från Stockholm, där han en längre tid kvarhållits af affärer. Trots tröttheten och den förintande augustivärmen hade han gjort en lång tur till häst kring ägorna för att se på grödan, och åsynen af de solmättade, gula, böljande sädesfälten, som åt alla håll sträckte sig nästan ända till synranden, fyllde hans sinne med ett blidt, belåtet lugn, en blandning af berättigadt själfmedvetande och oskrymtad tacksamhet mot Försynen. Vid det yppersta humör i världen red han i kort traf uppför den långa, snörräta kastanjealléen, som skänkte en behaglig svalka; därpå öfver den stora, fint krattade gårdsplanen, som var alldeles hvit i solskenet, upp till den höga stentrappan midt på façaden, dit en ridknekt styrde sina steg för att föra bort hästen. Grefven klappade sin favorit på den varma, smidigt böjda halsen, steg af och blef sedan stående på det öfversta trappsteget, orörlig, försjunken i behagliga meditationer.

Hans följeslagare på turen, den lilla hvita foxterriern med sitt svarta vänsteröra, gjorde ett matt försök att fjäska litet för honom, men uppgaf det i anseende till värmen och sträckte med en gäspning ut sig på den solvarma trappstenen. Diverse jakthundar, som halfsofvit här och där på gården och inne i vestibulen, kommo en och en och hälsade på sin herre, hvarefter de med makliga rörelser återtogo sin afbrutna

hvila. Blott en liflig svart taxvalp hoppade oförtrutet och inställsamt gläfsande upp på honom.

»Stilla, stilla,» sade han med låg röst och sträckte omärkligt ut handen mot taxen, som lydde och satte sig till ro vid sin herres fötter, blickande bort öfver gården med sina kloka ögon.

Och så var allt fullkomligt stilla. En dufsvärm lyfte sig med ett plötsligt flaxande och slog ned på den ena flygelns koppartak; sedan härskade åter tystnad, sommardagens liffulla tystnad. Naturen tycktes belåten med tillvaron, och i så fall sympatiserade grefven med naturen. Han var belåten med skörden, med Hvidehus och med alla sina lefnadsförhållanden.

Hvidehus, hvars façad och flyglar omfattade tre sidor af den stora gårdsplanen, var en gammal tvåvåningsbyggnad från 1600-talet, uppförd i Christian IV-stil af rödt tegel med sandstensornament, grönskimrande koppartak, en liten prydlig spira och Hvidarnes vapen, uthugget öfver portalen. Den hvilade på en hög stenfot, som åt parksidan sköt fram och danade en rymlig, balustradförsedd terrass, upptagande façadens hela bredd mellan båda flyglarne. För omkring tjugu år tillbaka hade slottet undergått en grundlig restauration och såg nu mycket putsadt, solidt och väl underhållet ut. Af det gamla slottet, som ledde sitt ursprung från den grå medeltiden, funnos numera kvar blott några murdelar, infogade i ekonomibyggnaderna. Icke desto mindre sades det spöka därnere.

Hvad nu ställets ägare beträffar, var han en vacker, välväxt man af medelhöjd och medelålder — d. v. s. omkring fyrtio år. Han var hvarken blond eller mörk, hans hållning var smidig och elegant, och han hade Hvidarnes finbildade ansiktstyp och stora, lugna, gråblå ögon. Han var en god son och broder, en pålitlig vän, en duglig officer, en rättvis förman och husbonde, en framstående landtbrukare och dito hästkännare och ryttare; och härmed torde hans karakteristik vara i det

närmaste uttömd. Åtminstone skulle han själf varit mycket belåten med den. — I allmänhet ansågs hans sällskap angenämt, men det fanns också ett stort parti, som icke kunde fördraga honom; synnerligast nervösa personer, som irriterades af hans orubbliga lugn; häftiga personer, som en gång varit i meningsutbyte med honom och nära nog förgått sig, utan att kunna förmå honom att höja sin röst mera än ett par toner öfver hörbarhetens gräns, — självsäkra personer, som kände sig illa till mods inför denna oföränderligt artiga, uttråkade, ironiska blick, åt hvilken hans sätt att föra hufvudet något tillbakaböjdt och halft sluta ögonlocken förlänade en ökad arrogans.

Han skulle säkerligen stått där länge ännu, i tankarne genomgående höstens vidlyftiga program för den stora egendomens skötsel, medan han lät blicken sväfva öfver parkens dunkla trädmassor eller nedåt alléens hvita linie, som förtonade i den finaste damslöja — om icke hans syster Jacquette ropat från ett öppet fönster i andra våningen:

»Augustin, skall du stå där *mycket* länge ännu?»

Han vände sig om och lyfte småleende på hatten. »Hvad önskar du, lilla Jacquette?»

»En pratstund före middagen! Var snäll skynda dig med toiletten, så kommer jag ned till dig i ditt rum.»

»Skynda mig? I det här vädret?» sade Augustin och höjde på axlarna med en lättjefull gest. »Nå ja, efter en halftimmas tid kan jag väl antagas stå till din disposition.»

Han gick in och hundarne reste sig och traskade efter honom i en liten procession.

Efter den utsatta tidens förlopp knackade Jacquette på dörren till hans skrifrum, och Augustin, som satt bekvämt tillbakalutad i sin skrifstol, steg upp och öppnade. Persiennerna voro nedfällda, emedan solen låg på; och en obestämbar grönaktig skymning i rummet uppmuntrade till förtroligt samspråk. Jacquette kröp

upp i hörnsoffan, sköt en broderad kudde bakom ryggen och satt och såg på honom under tystnad med en min, som tycktes innehålla hela volymer. Augustin skrattade, med sitt låga, omärkliga skratt.

»Nå, Jacquette, hur lyder historien?»

»Hvilken historia?»

»Den, som du kom för att berätta.»

»Hur vet du, att det var en historia? Jag sade bara, att jag ville prata med dig.»

»Ack, mitt barn, du vet inte själf, hvilket talande minspel du har.»

»Jaså. Nå ja. Det är väl snarare en komplimang än motsatsen. Det är åtminstone mer än jag kan säga om dig; hvad ditt ansikte uttrycker, där du sitter och tittar genom ögonhåren, är jämt lika med noll.»

»Så förråder jag ju inte min själs hemligheter.»

»Men,» sade Jacquette, gripen af en plötslig tanke, »man ser bestämdt bättre genom ögonhåren än på något annat sätt — gör man inte?»

»Jag ser inte illa, Gud ske lof.»

»Nå, så skall jag sätta dig på prof. Efter du kunde se, att jag hade någonting att berätta, så bör du också kunna se, *hvad* det är. Jag skall göra mitt minspel så talande som möjligt. Gissa nu!»

»Det är så varmt,» sade Augustin matt.

»Ja, det hade jag inte gjort mig besvär att gå hit ned för att berätta. Gissa ordentligt, Augustin!»

»Nå,» sade han med en kraftansträngning. »Det angår väl Claës?»

»Det är rätt.»

»En penningaffär — hvad annat?»

»Vet du det?» utbrast Jacquette ofrivilligt.

»Nej, jag vet ingenting alls. Således också rätt?»

»Ja, på sätt och vis, kanske; men inte af det vanliga slaget. Då hade du nog fått höra af honom direkt.»

»Det är inte så säkert. Jag gaf honom en uppsträckning i stället för pengar sist det var fråga om

saken. Jag väntade mig just, att det skulle gå genom mamma nästa gång.»

Jacquette satt och såg på Augustin, och Augustin satt och såg på Jacquette. Det skulle varit svårt att säga, hvilken af de båda syskonen, som var mest road af att iakttaga den andra.

»Mamma har förmodligen gifvit dig i uppdrag att utforska min mening om saken, för att sedan med mera lugn kunna inleda den med mig?»

»Det är sant,» sade Jacquette. »Du gissar riktigt bra.»

»Nå, hur mycket rör det sig om? Det är ändå hufvudsaken.»

»Åh — så där — jag tror — en tre millioner.»

»Jaså,» genmälde Augustin lugnad, »då är det inte så farligt.»

Jacquette klappade i händerna. »Nu är du på villospår. Jag tror verkligen, att det är tre millioner.»

»Aldrig upprepa ett skämt, lilla Jacquette; det är smaklöst.»

»Nå, jag får väl hjälpa dig. För framtiden får du visst behålla både dina pengar och dina uppsträckningar för dig själf. Claës har dragit försorg om att få det första på annat håll — och kanske det senare med — jag vet inte.»

»Jacquette,» sade Augustin med det allra mattaste tonfall, »har han förlofvat sig?»

Jacquette nickade. Augustin satt orörlig och snodde långsamt sin mustasch.

»Med någon — lumpsamlare-millionär-dotter —» sade han till sist.

»Ja,» suckade Jacquette, »se det är hvad jag bäfvar allra mest för att tala om, hvem hennes pappa är.»

En paus. Därpå sade Augustin: »Då är det den där — Chose?»

»Ja, *det* är det,» svarade Jacquette och satte sig

tillrätta i soffhörnet. »Se så ja, nu har min sista bomb kreverat.»

»Hur har han fått tag på henne i Paris?»

»Åh, hon är öfverallt; hon är kosmopolit. Jag tror hon har rest i alla fem världsdelarne. Dessutom är hon artist och håller på att utbilda sig i Paris.»

»Jaså,» sade Augustin.

Det fanns ingen, som kunde lägga en så omätlig högdragenhet i detta lilla ord, som Augustin, när samtalet rörde sig om personer, för hvilka han ansåg det under sin värdighet att intressera sig. Det var vid detta tillfälle hans enda känsloyttring; för öfrigt ändrade han icke en min, rörde icke ett finger. Hur uppmärksamt än Jacquette studerade honom, kunde hon omöjligt se, hvad han tänkte. Hon visste, att hans hat till penningvärlden och de namn, som fått sin klang endast af guldet, var oblidkeligt, outrotligt, sammanväxt med hans natur. Hon visste äfven, att var det någon af plutokraternas klass, som han betraktade med mera afsmak än de andra, så var det den man, som nu skulle blifva hans broders svärfar, och som han betecknat med namnet Chose. Han benämnde honom aldrig annorlunda; därför visste Jacquette genast, att han gissat rätt. Annars var mannens namn Greifenhagen; han var ursprungligen af tysk extraktion, fastän född i Sverige. Han hade i sin ungdom begått förfalskningar och rymt till utlandet. Därnäst hörde man talas om honom från Melbourne, först som en vågsam och framgångsrik börsspelare, och sedan under ett namn, som utplånar alla andra epitet, mångmillionärens. För några år sedan hade han återkommit till Stockholm, omstrålad af millionernas glans, och det hade alltid förargat Augustin att se, huru alla dörrar villigt öppnades för honom. Sedan dess hade han spelat en lysande roll, hade visat en storartad frikostighet mot diverse allmännyttiga ändamål, försäkrat sin son om ett af hufvudstadens mest lysande partier, och nämndes öfver hela Sverige med

vördnad som Ernst Greifenhagen, såsom den där hade skapat sig en äretitel af sitt eget namn. Det var därför Augustin inte ville nämna honom alls.

Jacquette hade aldrig själf sett det, men det hade alltid gått en tradition i familjen om, att Augustin *kunde* bli alldeles förskräckligt ond. Hon hade undrat, om detta måhända skulle inträffa nu, och motsett katastrofen med ett visst intresse. Men det tycktes inte bli någonting af med det.

»Här är ett bref till dig från honom,» sade hon.

Han bröt det, läste det — skiftade kanske färg en smula, men yttrade ingenting. Därpå öppnade han skrifbordslådan och lade ned det; det fanns ej en skymt af häftighet i hans rörelser. »Nå,» frågade han, »hvad sade mamma?»

»Hon sade: söta Jacquette, försök att träffa Augustin och hör, hvad han säger om det här.»

Augustin smålog. Jacquette återgaf sin mors yttrande illusoriskt. »Nå, hvad tänker hon då?»

»Söta Augustin, hon tänker ingenting ännu» — hon steg upp — »därför måste jag verkligen skynda mig att gå till henne, för det är ett obehagligt tillstånd. Diktera nu!»

Hon lade sitt näpna hufvud på sned, knäppte samman händerna och såg undergifvet väntande upp till sin bror, som också rest sig och tycktes öfverlägga med sig själf.

»Ja, säg mamma, att Claës får ju göra som han vill; myndig är han. — Min privata öfvertygelse är visserligen, att han inte får mycken glädje af det här, men var snäll och säg inte det till mamma. Den bästa tjänst vi nu kunna göra henne är att försona henne med partiet. Claës har gett sitt ord och får stå vid det. — Nå, lilla vän — hvad säger du själf?»

»Jag vet inte riktigt. Jag har inte stadgat mitt omdöme ännu. I grund och botten är jag *kanske* af din åsikt; men, ser du, Augustin, denna världens goda

är inte att förakta och —» — hon stod fortfarande med hopknäppta händer — »om vi bruka det visliga, till gagn för oss själfva och andra, så kanske det ändå kan bli någon välsignelse med det.»

»Låtom oss hoppas det,» sade Augustin, i det han öppnade dörren för henne; ty eftersom den väntade katastrofen tycktes uteblifva, trippade hon åstad för att lugna sin mamma med nyheten, att Claës·— guldgossen — inga ledsamheter hade att vänta af sin äldre bror. Dock nödgade henne hennes sanningskärlek att tillägga, att inte trodde hon Augustin tyckte om det.

Nej, han tyckte inte om det, men hans lugn svek honom lika litet, när han var ensam, som under samtalet med systern. Han stod och såg framför sig en stund, liksom han stått därute på trappan, mumlade till sist under mustascherna: »Fy fan!» eller någonting sådant och satte sig vid skrifbordet för att se igenom några räkenskaper. Sentimental var ingen af den släkten, och han skänkte ingen medveten uppmärksamhet åt den våg af bitterhet och tunga aningar, som ville stiga inom honom.

Några minuter senare ringde det till middagen. Augustin trädde ut i den stora vestibulen, som gick igenom två våningar, och där tvenne breda, balustradförsedda stentrappor ledde upp till galleriet, från hvilket dörrar förde in till andra våningens rum. Han steg upp för trappan och stannade i dörren till blå salongen, som stod öppen för värmens skull. Bakom de ljusblå sidenportièrerna hörde han sin mors och systers röster samt en lifligt demonstrerande manlig stämma; men han såg blott en af de därinne varande; en dam som satt vid det närmaste fönstret och som för tillfället icke talade. Hennes vackra orientaliska profil, den fina gulaktiga teinten och det mjuka, blåsvarta håret framträdde mot den mattblå fönstergardinen med en riktigt målerisk verkan, men det tänkte Augustin inte på.

Han kände hvar linie i detta ansikte, hvarje dess

skiftning — — dock nej, det var inte sant, ty dessa skiftningar voro outtömliga. Men han hade sett dem i både glädje och smärta, och aldrig förr hade han sett en så djup, så bitter lifströtthet lägrad öfver dem; aldrig hade skuggorna under dessa skimrande, varma, bruna ögon varit så mörka. — Det var detta, som frapperade honom. I nästa ögonblick sköt han undan draperiet och gick in.

Lilla grefvinnan Hvide satt i soffhörnet med sitt handarbete och lilla Jacquette satt på en taburett med sitt. Bägge sågo artigt andaktsfulla ut, och framför dem stod en lång, mörk man, hvilken tycktes vara midt i ett föredrag. Han stödde knäet mot en stol och lade vänstra armen öfver dess ryggstöd, under det hans högra hand med lifliga gester understödde hans bevisföring.

»Lyx i vanlig mening,» sade han, »är inte nog för sådana andar. Den måste vara raffinerad, konstnärlig, individuel. Deras nervlif är så uppdrifvet, deras skönhetssinne — så — jag vet inte hvad jag skall säga — hysteriskt känsligt — att de formligen pinas af den minsta skiftning, som inte är fullkomligt i harmoni med rummets färgskala, af den minsta detalj, som stör ensemblen, hvilken åter måste verka som en samlad reflex af deras egen individualitet.»

»Kors, stackars andar,» sade Augustin, vänligt deltagande, »hvad kan det vara för ena?»

Den andra vände sig häftigt om; han hade ej observerat Augustin förrän nu. Hans mörka ögon blixtrade harmfullt till, och han tycktes för ett ögonblick svarslös, ty frågan kom så oförberedt.

»Där talar det sunda, praktiska förståndet,» sade han slutligen med ett öfverlägset leende. »Hvad tror du själf, att det är för andar?»

»Ja, låt mig se,» sade Augustin tämligen ointresseradt, »kanhända osaliga tapetserareandar?»

Därpå uppstod verkligen en liten paus. Damerna

skrattade, och Augustins kusin, fru Deutz, ropade från sin länstol borta vid fönstret:

»O, Augustin, Augustin — — om du bara hade hört början!» Författaren Ferdinand Deutz slog sig med en viss häftighet ned på den stol, mot hvilken han nyss stödt sig, och satt tyst, med ett uttryck af ovilja öfver sitt vackra ansikte. Det fanns ingen människa så ur stånd att behärska sig och så känslig för en sympatisk eller osympatisk atmosfer som han. Augustin mötte en snabb, bedjande blick från sin lilla mamma, som alltid så gärna ville, att alla människor skulle vara belåtna och känna sig väl till mods — såg på Ferdinand och sade vänligt:

»I morgon måste vi försöka den nya jaktvagnen — är ditt intresse för Bredarps kyrka ännu lika lifligt, så skall jag med nöje köra dig dit.»

»Tack,» sade Ferdinand kort, »i morgon kommer jag att vara upptagen af min korrespondens hela förmiddagen.»

Han tyckte, att Augustins anmärkning retsamt liknade ett försök af en äldre person att trösta ett barn, som tagit sig en liten rättelse allt för nära.

Augustin närmade sig sin mor, hvars vackra ögon under de fina bågiga ögonbrynen oroligt följt honom, ända sedan han kom in — han visste nog hvarför.

»Min snälle gosse,» sade hon med sin mjuka lilla altröst, »har du ridit omkring på fälten hela förmiddagen i den förskräckliga hettan? Du blir så echaufferad, min vän.»

Han smålog och tryckte ridderligt en lätt kyss på hennes hand. »Snälla mamma, det har inte varit så synnerligen svalt på Stockholms gator heller dessa sista fjorton dagarne — och dessutom mycket mindre friskt än här.»

»Åh, låt Augustin fråssa af att vara landtjunkare igen, mamma,» sade Jacquette. »Hvar och en har sitt paradis, och detta är hans.»

Den andra middagsringningen ljöd och betjänten slog upp dörrarne och anmälde, att det var serveradt.

Middagen intogs under en angenäm och ofarlig konversation, som hvar och en af sällskapet, med undantag kanske af Ferdinand, gjorde sitt bästa att hålla i gång, ehuru, sanningen att säga, ingen af dem var vid riktigt godt humör. Grefvinnan var något upprörd öfver sin yngste sons förlofning och orolig, att Augustin ändå skulle vara ond på honom. Augustin var högst missnöjd med hans tilltag och undrade dessutom, hvarför kusin Margareta såg så trött och lidande ut. Kusin Margareta hade antagligen sina privata skäl till detta, och hvad hennes man beträffade, fann han sig aldrig riktigt väl i Augustins sällskap. Han hörde afgjordt till det parti, som förklarade Augustin för en outhärdlig människa, och för närvarande var han ännu uppretad öfver tapetserareandarne och hade ingen lust att inleda en diskussion om något af de ämnen, som roade honom; och något annat talade han aldrig om. Jacquette var den, som bäst höll lynnet uppe i denna atmosfer af bekymmersamma hemligheter, men hon var så upptagen af att i tur och ordning studera de andra, att hon ibland nästan glömde sin gifna mission att vara underhållande. Vid kaffet, som intogs nere på terrassen, skötte hon sig däremot så väl, att hon lyckades försätta Ferdinand i stämning igen, och han underhöll sällskapet med några briljanta och animerade exposéer öfver ett par af Frankrikes och Italiens nyaste skönlitterära författare och deras verksamhet. Damerna voro intresserade och Augustin välsignade sin lilla syster och satt i ro och tänkte på helt andra saker — mest på Claës. Blott emellanåt yttrade han af artighet ett par ord och undrade därvid på, att Margareta deltog så litet i samtalet; sådant brukade ju förr vara hennes lif. Själf hade han knappast läst en rad skönlitteratur på femton år.

En stund senare fick Ferdinand åter ett anfall af dysterhet, denna gång utan all märkbar orsak. Han

blef tyst och frånvarande och reste sig därpå plötsligt med förklaring, att han ville ro ut på sjön — ensam. Han längtade att vara ensam.

De andra gjorde en promenad i parken. Hettan började aftaga; skuggorna blefvo långa och dagern guldglänsande. Himlens blå mattades och icke en fläkt rörde sig bland de dunkla, rika bladmassorna. Jaquette och Margareta gingo först och fortsatte att tala om litteratur, efterhand öfvergåen[illegible] rent psykologiska frågor. Jacquette påskyndade si[illegible] steg nästan mera än den indolenta Margareta tyckte om; hon visste att grefvinnan, som långsamt kom efter med Augustin, nu ändtligen fick det samtal om Claës' förlofning, hon längtat efter hela dagen. Augustin var hennes stöd och tröst och, efter gamle grefvens död för tjugu år sedan, hen[illegible] högsta jordiska auktoritet.

Till sist ropade grefvinnan på »flickorna», som de ännu ibland kallades, att komma och se på de nyutslagna rosorna, och så förenades de båda grupperna. Sedan hade Jacquette något angeläget att tala med sin mamma om, och de kommo i förväg; och Augustin gick långsamt framåt vid sidan af sin kusin.

»Tycker du inte, att mamma ser frisk ut i år?» frågade han.

»Ack jo, Augustin, det gör hon visst, Gud ske lof,» svarade Margareta med denna djupa, melodiska röst, som gaf någonting så själfullt åt allt hvad hon sade, till och med om det var så alldagligt som detta.

»Låt oss sitta här, Augustin!» Och hon gjorde en liten inbjudande gest mot en syrenberså. »Jag vill njuta, och man känner inte stämningen så bra, när man går.»

»Det går inte heller så bra att konversera,» sade Augustin, i det de slogo sig ned. »Men om du vill »känna stämningen», som du säger, så föredrager du kanske att jag inte stör? Säg uppriktigt, vi äro tillräckligt gamla vänner till det!»

»Stör, Augustin! — — Jag vill just höra dig tala,

du hör ju med till stämningen, förstår du inte det? — Det är inte en vanlig sommarkvällsstämning jag vill känna: det är den särskilda Hvidehus-stämningen, som jag känner alltid, alltid, när jag bara hör ställets namn. Och dit hör ju du oupplösligt. Du är ju själen i det gamla Hvidehus!»

»Tackar,» sade Augustin skrattande och ganska belåten, »det var ju en charmant liknelse. Men den är visst allt för eterisk för mig — och jag för prosaisk — eller hur?»

»Ack,» sade Margareta med denna lilla lustiga otålighet, hon alltid brukat visa, när någon icke riktigt förstod hennes tankegång — »hur ofta är inte en människa själen i sitt hem? Så snart ett hem *har* utpräglad individualitet, är det ju för att personligheterna inom det äro starka nog att småningom forma det efter sin naturel.» Hon slöt ögonen till hälften och gjorde med den lilla handen en beskrifvande rörelse, som om hon danade något i vax. — »Hvidehus har till en del sin prägel af tant och Jacquette, det är sant, och något af farbror också ännu — men mest af dig.»

Augustin tänkte med blygsam, men berättigad självkänsla, att det kunde vara sant nog; det var han, som hade gjort Hvidehus till en mönsteregendom. Det sade han emellertid icke, utan svarade i stället hjärtligt — varmare än han brukade tala: »Och du tycker om det? Det är roligt att höra dig säga det, lilla Margareta.»

»Ack, Augustin, det är ju ändå hemmet.»

»Är det det?» sade Augustin småleende. »Det skulle jag inte trott.»

»Ja, förstå mig rätt! Ferdinand och jag ha aldrig haft något hem i den meningen. Vi ha bott i Paris och Rom och på många andra ställen, i hotell och pensionat. Du skulle ofta ha tyckt, att jag hade det underligt. Och när vi ha varit hemma, ha vi flyttat ur en våning i en annan; än ha vi lefvat familjelif, än har det varit mera på ungkarls- och bohême-manér.

Och det passar för oss; vi äro ju ett par flyttfågelsnaturer, och vårt lif är att göra nya erfarenheter och samla nya intryck. — Men så ibland känns det så skönt att komma *hem* och hvila de trötta vingarna och se Hvidehus stå, som det stod i min barndom — och för hundra år sen — och för tvåhundra år sen också. Det är en sådan hvila i den tanken — tycker du inte det?»

»Jo, det är mycket sant,» svarade Augustin. »Jag är ganska svag för att Hvidehus är så gammalt. I min tid hade inte den gamla ruinen fått apteras till stall — men nu är det gjordt.»

»Och du är också alltid densamme, Augustin; det är så tryggt och trefligt,» fortfor Margareta, som inte intresserade sig särskildt för stallet. »Om det är åratal sedan man träffade dig, så har du ändå hvarken förändrat åsikter eller känslor.»

»Nå ja,» sade Augustin, »jag är för tämligen länge sedan öfver den ålder, då man bytte om lifsuppfattning en gång om året.»

»Ack ja — men ser du, i vår krets kallas ingenting för sanning längre, än det är så nytt och paradoxt, att det skär i öronen. När man vant sig vid det, är det inte sanning längre.»

Augustin smålog. »Det måste vara ansträngande nog för herrar sanningsfabrikanter.»

Margareta skrattade. »O Augustin, om de hörde dig! Men du är allt för originel för dem.»

»Är — *jag* originel?»

»Det är en kompliment, förstår du.»

»Ja, jag vet nog, att det är det — i din mun; men jag hade inte väntat mig den. Nog minns jag, hvilken hvardagsmänniska utan högre lyftning jag var, och hvilken slaf af mitt stånds fördomar och konventionalism — och — jag kommer nu inte ihåg allt —»

Margareta smålog. »Ack, Augustin, det var *då!* Lifvet är inte hvad vi tro, och människorna inte heller.

Jag skall säga dig en sak; nu för tiden är det bara hvardagsmänniskorna, som äro riktigt originella.»

»Nå, det var då en ordentlig paradox. Den kunde visst förtjäna en hederspokal eller åtminstone en minnesbägare vid *edra* kapplöpningar.»

»Nej, vet du, det är tiden, som är paradoxal. Bara den som inte alltid sträfvar att vara i spetsen för den sista tidsriktningen — nej, den som inte frågar efter, om det finns några tidsriktningar alls, har mod att se saken riktigt från sin egen ståndpunkt. Kapplöpningar — ja, det är rätta ordet.»

»Det förefaller mig så,» sade Augustin. »Jag följer ju inte med de grenar af litteraturen, där tidsriktningarna finna uttryck; jag rättar mig efter hvad jag tillfälligtvis hör af andras diskussioner; men om man får döma af den ifver, hvarmed man nu för tiden tyckes jaga efter originalitet, ligger det nära till hands att befara, att man aldrig lyckas få tag i den. Man jagar inte, hvad man har förut.»

»Bravo, Augustin,» utbrast Margareta skrattande. »Säg allt detta en gång, så att Ferdinand hör det.»

»Mycket gärna, om jag kan bereda dig nöje med så enkla medel. Säg du också det där om hvardagsmänniskorna.»

»Åh nej,» sade Margareta, plötsligt allvarsam, och det där trötta draget, som en stund varit borta, återkom. »Hvad tjänar strid till? Säg inte, att jag sagt det, så är du snäll, Augustin!»

»Du kan vara lugn, min lilla vän; jag brukar inte gå med skvaller mellan man och hustru.»

Margareta log och nickade förströdt, och det uppstod en liten paus. När Augustin tyckte, att den varat för länge, sade han:

»Håller Ferdinand på att skrifva något?»

»Inte nu.» Det var, som om frågan på något sätt gjort henne ondt. »Vet du,» afbröt hon, åter med sitt glada leende, »hvad jag sitter och tänker på?»

»Nej, det kan jag verkligen inte veta.»

»Jo, minns du inte, när Jacquette och jag hade gömt oss där borta på lusthustaket, den gången vi hade tappat din bössa i stengolfvet och det hade gått en bit af kolfven? Hvad vi voro rädda! Det gör mig riktigt ondt om oss, när jag nu tänker på det.»

»Åh, så förskräcklig var jag väl inte?»

»Du! Du kunde vara förkrossande. Du blef aldrig häftig, men det var en sådan där öfverlägsen ironi, ett sådant där isande förakt, att man kände sig alldeles utstött ur mänskligheten.»

Augustin skrattade hjärtligt, och samtalet hade helt och hållet glidit in på barndomsminnenas fridfulla område, då grefvinnan och Jacquette närmade sig och slöto sig till dem. Äfven de påminde sig den nyss omtalade händelsen och många andra dessutom, och de pratade så förtroligt och skämtade så gladt, som om inga skyar stode hotande vid horisonten.

Ferdinand återkom ej från sin utflykt förrän vid tedags, och då var han alltjämt märkvärdigt frånvarande och brydde sig knappast om att besvara grefvinnans små vänliga frågor, hvar han hade varit, och om det hade varit vackert på sjön i kväll. Augustin iakttog det med djupt ogillande.

»För all del, snälla mamma, stör honom inte. Förmodligen diktar han.» Augustin höjde en smula på ögonbrynen och hans röst var tämligen torr.

»Åh bevars, då är jag ju förskräckligt ogrannlaga,» sade grefvinnan med sitt välvilliga småleende.

Ferdinand tycktes hvarken höra det ena eller det andra. Margareta böjde sig fram och började ifrigt samtala med sin tant.

Augustin lyssnade till de smekande tonfallen af hennes stämma, som han tyckte så mycket om, och under tiden iakttog han hennes man. Augustin hade, som Jacquette i middags anmärkte, en förunderlig gåfva att se, utan att synas se, och ingen skulle i närvarande

stund kunnat säga annat, än att han fullständigt ignorerade Ferdinand. Men denne själf, med sin nervöst sensitiva natur, kände sig observerad, utan att bestämdt kunna säga af hvem, och det kom något mer och mer irriteradt i hans ansiktsuttryck, något oroligt och osäkert i hans rörelser. När man steg upp från bordet, kände han en djup lättnad.

»Deklamera något vackert för oss, Ferdinand,» sade Jacquette, när de återkommit till salongen.

Ferdinand deklamerade väl och kom alltid i godt lynne, när man bad honom göra det, fastän han vanligen lät bedja sig ganska länge. Nu stod han en stund, utan att svara, och såg ut genom fönstret med rynkade ögonbryn, men tycktes hastigt fatta ett beslut, drog upp ett hopvikt pappersblad ur sin bröstficka, vecklade upp det och såg hastigt igenom det. Därpå stödde han ena armen lätt mot den stora flygeln, intagande en af dessa vackra ställningar, som lämpade sig så väl för hans gestalt — kastade tillbaka hufvudet och började deklamera, långsamt och lidelsefullt, med tämligen låg stämma och i början med en nervös darrning kring läpparne,

»Jag ser genom fängelsegaller,
Hur solen leker på kojorna
Och gungar i grenarnes daller — —
Men kalla som is äro bojorna.

I blödande skafsår de rista
Mitt hjärtas snyftande saga,
Och allt hvad en fånge skall mista
Och allt hvad den frie kan taga —

Du barn af sol och af vårar,
Du är den härliga världen,
Mitt öga är fuktigt af tårar
Och skum är fängelsehärden.

Du gäckar den fångne, du skimrande,
Du fe-lands luftiga lilja;
Men nyckeln till kedjorna glimrande
Och kalla — — är sist min vilja.

När minst du väntar det, faller
Med dån mitt fängelses brygga — — —

Mera fick familjen Hvide aldrig höra, ty i det samma flög Augustins foxterrier, som hvilat fredligt vid sin herres fötter, upp med ett så öronslitande tjut, åtföljdt af en rad korta, ängsliga gläfsningar, att Ferdinand måste afbryta sin deklamation. Jacquette höll för öronen och ropade: »Usch Robin, Robin usch!»

»Jag ber tusen gånger om ursäkt,» sade Augustin lugnt; det föreföll nästan ovisst, om han riktade sina ord till Ferdinand eller till hunden, som han lyfte upp i sitt knä för att lugna; därvid kastade han en omärklig blick på Margareta, liksom han gjort ögonblicket innan hunden skrek. Dödsblek var hon ännu, men det där uttrycket af koncentrerad smärta, som nyss förstenat hvar linie i hennes ansikte, hade vikit bort. Hon till och med skrattade, i det hon sade:

»Ack, Robin, i vår tid får man inte låta skrämma sig af så litet.»

»Men hvad kom egentligen åt hunden?» frågade grefvinnan.

»Jag vet inte, mamma lilla; det händer dem ibland, att de drömma.»

Ferdinand hade häftigt återtagit sin plats i en af fåtöljerna.

»För all del, fortsätt,» sade Augustin. »Robin kan gå ut.»

»Robin skall inte gå ut för min skull,» sade Ferdinand hånfullt. »Jag har ingen lust att uppträda i en fars.»

Augustin kände sin man; de fingo icke höra något slut på poemet. Ferdinand var ur humör, retsam, strids-

lysten och öfverlägsen, och hvar och en kände en viss lättnad, när det blef tid att åtskiljas. Men när Ferdinand och Margareta aflägsnat sig, slogo de öfriga sig åter till ro. Jacquette öppnade ett af fönstren och stod och såg på månskenet, som var ovanligt vackert denna afton.

»Hvad tyckte du om poemet?» frågade Augustin.

»Åh jo; det kunde ju varit vackert, kanske, om man hade läst det tryckt och af en okänd författare; men — — under närvarande omständigheter — —» hon ryckte på axlarna.

»Vackert?» sade Augustin. »Det föreföll mig vara rent af jämmerligt i fråga om språkets behandling — — och alldeles eländigt i fråga om innehållet, Det får du ursäkta, lilla Jacquette.»

»Ja, innehållet — — det är en sak för sig. Men nog var språket vackert. — Inte så där förfärligt vackert, men så där — rätt vackert.»

»Ja,» sade Augustin, »jag förstår mig inte på poesi. Men på min skoltid, eller när det var, hörde jag talas om något som kallades rimnöd. Kan man tänka sig ett mera eklatant exempel på den saken än att skrifva daller, när dallring inte vill rimma?»

»Det är inte rimnöd; nu för tiden ha skalderna ett visst privilegium på att rikta språket med nya ord.»

»Jaså, ha de det? Hvem har gifvit dem det?»

»Det ha de tagit sig själfva.»

»Jaså. Ja, man gör så i vår tid. Hvar och en tar sig själf så många privilegier, han behagar. Det är en ofantligt praktisk inrättning. — Således, när skalderna uppvakta oss med dåliga rim, åberopa de ett själftaget privilegium att rimma illa.»

»Var nu inte för stygg, Augustin,» sade grefvinnan. »Vi fingo ju aldrig höra slutet. Det hade kanske blifvit mycket bra. — Men hvad kom åt Robin? Aldrig har jag hört honom bära sig så åt!»

»Min broder Augustin trampade honom på hans

lilla svans, mamma,» sade Jacquette. »Har jag inte rätt, Augustin?»

Augustin skrattade.

»Men bevara mig väl, min gosse,» utbrast grefvinnan häpen, »hvarför gör du så?»

»Jag såg, att föredraget var obehagligt för Margareta, och Robin var den ende, som kunde afbryta det på ett höfligt och taktfullt sätt. Jag är rädd, att här har händt mera än Claës' förlofning, medan jag varit borta. — Säg mig nu, mamma och Jacquette, hvem är det där barnet af sol och vårar? — — Hvad är *det* för ett slags barn, för resten? — Men det betyder mindre. Hvem är hon, vet ni det?»

En liten paus följde; därpå utbrast Jacquette:

»Mamma, hvad *har* jag sagt?»

Grefvinnan såg olycklig och förvirrad ut. »Åh, snälla min gosse, hvarför skulle det vara någon alls? Inte behöfver allting i ett skaldestycke syfta på något verkligt?»

»Ja, så mycket bättre i så fall. Jag har blott undrat hela dagen, hvarför Margareta ser så bedröfvad ut — — men tänkte ingen af er två, som ha sett dem dagligen, något särskildt vid det där opuset, så har jag naturligtvis misstagit mig.»

Åter en liten paus. Augustin förrådde icke med en min eller ett tonfall den oro, i hvilken han verkligen befann sig.

Till sist började grefvinnan med synbar motvilja: »Ja, Jacquette har visst inbillat sig en hel hop saker, men jag vill inte riktigt tro på det.»

»Augustin,» sade Jacquette, »saken är den, att här har kommit en flicka till trakten, som förvrider hufvudet på hvart manligt väsen, som nalkas henne. Gamla och unga, gifta och ogifta, det är alldeles detsamma. Akta du dig, Augustin! Flickan heter Irene Moorland och är dotter till den där ryttmästaren, du vet, som hyrde Rosenholm af dig till sommarnöje. Och sjukan, som

går epidemiskt, heter Irenefeber. Och min privata tro är —»

»Jacquette lilla, du är för tokig,» afbröt grefvinnan. »Ack, hon är så söt, Augustin; om du kände henne, skulle du tro som jag, att hon omöjligt kunde vilja kokettera för en gift man.»

»Ja, visst är hon söt, mamma lilla; men tanklös och kokett, hvem har inte varit det i sina unga dagar? Dessutom behöfver hon alls inte anstränga sig; det går ändå. Antingen ni vilja tro mig eller ej, så har Ferdinand varit i eld och lågor, sedan första stund han såg henne.»

»Jag får säga dig, mitt barn,» sade grefvinnan, »att jag tror henne så väl, att *om* du hade rätt, skulle hon undvika honom.»

»Ack, mamma,» sade Jacquette, »man resonnerar som så: inte kan jag vara nog egenkär att tro mig i stånd att förstöra en mans hjärtefrid på allvar; det här betyder ingenting, och hvarför skulle då inte han och jag kunna ha roligt tillsammans? — Kvinnohjärtat är rikt på sofismer, ser ni.»

»Finns det inte något desinfektionsmedel mot den där febern?» frågade Augustin, då grefvinnan blott suckade, utan att svara Jacquette.

»Inte som jag vet,» sade Jacquette, »men på senaste sockenstämma lär ha fattats beslut att skrifva till professor Koch — — Nu skall jag berätta er en sak. När jag hade varit på ridpartiet på Orup härom dagen, och Fredrik Rönnow följde mig hem, så togo vi vägen förbi Rosenholm, för att där är så vackert i månskenet. — Och då stod där en mörk skepnad lutad mot staketet, i åskådande af Irenes upplysta fönster; hon bor i hörnrummet åt trädgården, du vet, Augustin! Vi redo i skridt, och vägen var mjuk, så han hörde oss inte, förrän vi voro rätt nära; då dök han in bland träden. Fredrik undrade, om det var en tjuf, och om vi borde vidtaga några mått och steg; jag sade, att jag hade känt

igen honom, och att det var den där stackars fånige Sven Anderson, som visst inte gör något ondt, och därmed lät han sig nöja. Jag *hade* också känt igen honom, och det *var* Ferdinand — — Och båda de här sista kvällarna har jag sett honom gå genom parken ned till lilla grinden — — Det är, sanningen att säga, också det jag står och ser efter i kväll, men han har inte kommit.»

»Förlåt att jag säger det, söta Jacquette,» sade grefvinnan med ovanlig bestämdhet, »men man skall aldrig spionera. Nu kan det vara tid att gå till hvila, tycker jag. Godnatt, min käre gosse, och tack för i dag! Hvad skulle mamma göra utan dig! Säg, du skrifver ju vänligt till Claës?»

»Ja visst, mamma; var lugn.»

Han kysste hennes hand; hon gick och Jacquette följde ganska lydigt efter, men med en liten blinkning till Augustin. Denne gick ned för trappan; men på väg till sina rum betänkte han sig och gick öfver vestibulen ut på terrassen. — Där slog han sig ned, med Robin vid sina fötter, och tände en cigarr.

Det var det mest trolska månsken. Slottet låg i en flod af blåhvitt ljus, blad och grässtrån hade silfverglänsande kanter, rosorna på rabatten framför terrassen lyste hvita som små elektriska lampor, slagskuggorna föllo skarpa och blåsvarta. Parken låg i lockande dunkel; här och där silade månstrålarne in genom de tjocka bladmassorna, åstadkommande de mest fantastiska dagrar.

Omkring slottets ena hörn gled en manlig gestalt; följande buskagerna, passerade han den stora fria planen framför slottet och var på väg att försvinna i parken.

»Vänta, hvart går du?»

Ferdinand spratt till vid ljudet af den klara, kalla stämman och såg upp mot den månbelysta terrassen, där Augustin stod lutad mot balustraden — — Men i nästa ögonblick greps han af en häftig harm öfver att ha

blifvit förskräckt, som om han varit ute i olofligt ärende, och han ropade tillbaka i hånfull ton:

»Till sagornas land.»

Augustin steg ned för den breda stentrappan. »Jaså,» sade han skrattande. »Jag har däremot lust att gå och titta på ett betfält, som jag inte hunnit till i dag; det kan väl inte bära sig så, att vi ha samma väg?»

Ferdinand svarade icke; blott med största själföfvervinnelse uppfyllde han så till vida höflighetens fordringar, att han blef stående och inväntade Augustin. Men han slog med sin promenadkäpp i marken, så att småstenarne yrde.

»Sagornas land kan väl ligga litet hvarstädes,» fortsatte Augustin, i det han hann upp honom.

»Ja,» svarade Ferdinand, »men dit kommer man endast ensam — — eller tillsammans med en befryndad själ.»

»Det var ju ledsamt,» sade Augustin, utan att framställa något anspråk på det sista epitetet, »men du kan kanske uppskjuta den där resan för en gångs skull. Jag har verkligen smak för en liten skogspromenad, innan jag går in.»

Det var ju ingenting att invända häremot; och de följdes åt genom parken, tagande den väg, som förde till lilla grinden. Augustin var ovanligt pratsam, konverserade om allt möjligt och gjorde till och med beaktansvärda försök att sätta sig in i Ferdinands intressen, som annars voro honom mycket likgiltiga. Ferdinand var föga älskvärd, bitter och sarkastisk; ibland lät han locka sig att utveckla sina åsikter, ibland svarade han blott enstafvigt.

Det var nästan paradoxt, att de båda skulle gå sida vid sida på en fredlig månskenspromenad i skogen; ty om det fanns en människa, som Ferdinand hatade, så var det Augustin; och han å sin sida — ja, hat låg inte för honom, men han hade alltid en känsla af, att det var ett omotiveradt tilltag af ödet att låta Ferdinand

Deutz uppträda i denna världen — — eller åtminstone inom hans värld. Det var icke, eller åtminstone endast delvis, därför att de en gång varit rivaler om Margaretas hand. I så fall borde det icke ha varit den af lyckan gynnade, som hyst det lidelsefulla hatet, och den försmådde, hvars känsla varit ett halft godmodigt, halft ringaktande öfverseende med rivalens ofullkomligheter.

Nej, att Augustin en gång önskat vinna Margareta, det skulle icke haft något att betyda för Ferdinand. Men det fanns icke en egenskap hos Augustin, som ej förbittrade honom. Den aktningsfulla artighet, han visade mot Margareta, så väl som mot alla kvinnor, kanske tillsatt med en liten bouquet af fin courtoisie mot just henne, satte hans egen nyckfullhet och försumlighet i en ofördelaktig dager. Detta förhållande af lugn vänskap, som år för år blef allt förtroligare, retade honom just genom sin brist på all flirtation, just genom att så strängt respektera den gifta kvinnans helgd och hans egen rätt att ensam bringa henne en förälskad mans hyllning — — en rätt, som han för närvarande ej var angelägen om. — Alltsammans var som en kritik mot honom själf och den krets, där han betydde något. Ty — och detta var hans förnämsta anklagelsepunkt mot Augustin — på Hvidehus betydde han icke något. Hans ord hade ingen särskild vikt; hans omdöme ingen afgörande kraft. Att bördsaristokratien var en institution, som öfverlefvat sig själf, och att tankens aristokrati var framtidens, därom lefde Augustin i en retsamt trygg okunnighet. I hans ögon var och förblef Ferdinand Deutz, den moderna litteraturkritikens uppburna sköte-barn, endast den ofrälse, som utan all egen förtjänst kommit in i en högadlig släkt. Dessa ögon hade sett honom vinna den brud, deras ägare utvalt, och alltjämt låg det kvar i deras blick, tycktes det honom, en viss lugn förvåning öfver, att han på det hela taget existerade.

Det var ej heller Ferdinand, utan sin egen blind-

het, som Augustin gjorde ansvarig för den förlust, han bar med tyst resignation.

Som en liten klen, föräldralös flicka kom Margareta först till Hvidehus, där hon uppväxte samman med den jämnåriga Jacquette. Från första stund existerade ett visst vänskapsförhållande mellan det skygga, fantasifulla barnet och den lugne, praktiske unge mannen. Han hyste en särskild ömhet för Margareta redan då, och i djupare mått sedan hon vuxit upp och blifvit så vacker och egendomligt bedårande. Han betraktade det som en mission, den Försynen själf tilldelat honom, att lifvet igenom beskydda henne och med sitt nyktra förstånd bilda en motvikt mot hennes exalterade natur; och han var mycket belåten därmed — — Men så kom han att tillbringa ett par vintrar i Stockholm, och där träffade han en liten förtrollande kokett, som lekfullt och med kallt hufvud lärde honom, hvad den stora kärleken är. Hans förståndigt planlagda framtidslycka sköljdes bort med en flod af lidelse, som hvarken han själf eller någon annan skulle trott honom mäktig af. Hela denna tid stod sedan för hans minne som en feberfantasi, ur hvilken han vaknade vid att hon, som var hans dagars tanke och hans nätters dröm, gaf sin hand åt en man, som var vida rikare på guld och socialt inflytande än han själf.

När den första tidens hejdlösa sorg hunnit lägga sig och han åter var i stånd till en smula intresse för sin omgifning, började han också finna en viss hvila och läkedom i att återupptaga de gamla tankarne på Margareta. Men då hade Ferdinand Deutz kommit i hennes väg — Ferdinand, som hon fann så intressant och genial, så olik allt hvad hon varit van vid, och som för henne representerade den idealvärld af poesi och framtidstankar, till hvilken hon alltid längtat. Ferdinand älskade henne då lidelsefullt, som hon honom — och för Augustin återstod intet annat än att åter börja resignera — denna gång med arbetet och plikten

som sitt lifs enda framtida innehåll. Och det gick — det gick förunderligt bra. Han älskade sitt lif som officer, och ännu mer älskade han Hvidehus; han var lycklig i sitt trefliga hem med sin lilla mamma och Jacquette; hans energi att vilja lefva och fylla sin plats i tillvaron trots sorgerna belönades småningom med en lugn lifsglädje och en sund sinnesro, som nu på många år ingenting stört. Hans mor önskade nog, att han skulle gifta sig, men det hade han ingen lust till. Där var ju Claës att ärfva fideikommisset.

Han hade alltid antagit, att Margareta var lycklig; och kanske hade hon hittills varit det. Men i dag hade han plötsligt kommit till insikt af, att hon inte längre var det, och det smärtade honom: han kände allt hvad hennes stolthet skulle lida, och för hennes skull plågade det honom, att just han skulle se det.

Med verklig diplomatisk skicklighet hållande samtalet inne på litterära områden — och Augustin var nog begåfvad att kunna föra ett ganska underhållande samtal i de flesta olika ämnen, när han blott kunde förmå sig att öfvervinna sin maklighet — lyckades det honom att få Ferdinand så pass ifrig, att han ej gaf akt på den väg, de togo. Denna förde, med några omvägar, till Rosenholm.

Ferdinand ryckte till och blef blek, då de från skogsstigen kommo upp på vägen och sågo, midt för sig, det lilla täcka landstället med sin rosenhäck, mot den glittrande sjöns bakgrund. — Men Augustin såg på honom med en viss förvåning, som kom honom att rodna i stället och återupptaga det afbrutna samtalet. Augustin gick lugnt vidare, tvärs öfver vägen.

Ferdinand blef stående. Hans hufvud brände — det susade för hans öron — hvad åsyftade Augustin? Han ville icke, skulle icke stå vid hans sida inför det där upplysta hörnfönstret, med hvilket han hvarje afton haft ett passioneradt kärleksmöte — — det vore att vanhelga sin själs finaste, skäraste känslor.

Men Augustin vände sig om och såg efter honom. »Kom», sade han, »och se på Malmaisonrosorna: jag har aldrig sett en sådan rikedom. Rosenholm gör verkligen skäl för namnet.»

Ferdinand tvekade ett ögonblick, men beslöt sig för att synas oberörd och gick, i strid med sin nyss fattade föresats, bort till staketet. — De stodo i det fulla månskenet, midt emot fönstret. Ferdinand lutade sig öfver rosorna och sade några meningslösa ord om dem, men han kände Augustins blick, och han så att säga kände fönstrets; nervös, som han var, utöfvade båda delarne ett nästan hypnotiskt inflytande på honom — — han måste se på fönstret. Där var lyckligtvis ingen skugga på den hvita rullgardinen. Så kastade han en snabb blick på Augustin, som stödde sig lätt mot staketet. Men denne såg uppmärksamt på betfälten snedt öfver vägen och gjorde en anmärkning om, att det där stycket mark för närvarande borde vara värdt en vacker summa pengar. Ferdinand smålog åt sig själf, som kunnat tro en sådan människa i stånd att följa hans tankes hemliga vägar — och han vände sig mot fönstret igen och såg — såg af hela sin själ. Men då förnam han åter Augustins blick, som kallt och lugnt iakttagande hvilade på honom.

Var det möjligt? — Hade Augustin med full afsikt släpat honom hit — för att konfrontera honom med ett upplyst fönster? — Trodde Augustin sig ha aflockat honom hemligheten om en känsla, som han, Ferdinand, blygdes för? En het våg af harm och förbittring jagade blodet genom hans ådror; han rätade upp sig med en stolt rörelse och såg på sin följeslagare med en lågande blick, som kunnat skrämma en mindre lugn man än Augustin. Nästa ögonblick var han dödligt blek, de regelbundna dragen lyste som marmor i månskenet, och den vackra stämman hade en trotsig metallklang, då han hånfullt utbrast:

»Ja, det är alldeles riktigt gissadt! — Men det

hade inte alls varit nödvändigt att göra en månskenspromenad och anstränga dig med att tala om litteratur för att få veta sanningen; det måste ha varit förskräckligt påkostande för en natur som din. Du kunde ha frågat mig där hemma på terrassen, och jag skulle ha svarat dig lika öppet som nu: Ja, jag älskar inte Margareta längre — — jag älskar Irene Moorland af hela min själ! — Är det något att göra en hemlighet af, tror du? — Nej, jag skall säga dig, att vi ha vuxit från hvardagsmoralen — — Är kärleken inte fri, så är den osedlig — där har du min trosbekännelse, kort och godt.»

Augustin, som hade stått orörlig och snott sin mustasch mellan sina fina fingerspetsar, under det detta utbrott varade, lät handen falla. När han långsamt vände sin fulla blick mot Ferdinand, låg det något i den, som det skulle mod till att möta.

»Här har du också min,» svarade han, talande mycket lågt — så lågt att Ferdinand knappast skulle kunnat höra honom, om ej orden kommit så afmätt och distinkt — »en äkta man, som hyser kärlek till en annan kvinna än sin hustru, utan att skämmas som en hund inför Gud och människor, honom gör jag inte ens den äran att kalla för en hund — jag tycker mycket bra om hundar, ser du.»

Ett djupare förakt kunde inte ligga i en mänsklig stämma eller en mänsklig blick. Det jagade frossbrytningar genom Ferdinands känsliga nerver, först af pinsamt obehag, sedan af raseri. Rösten vibrerade våldsamt, då han svarade:

»Skämmas — Åh, din bottenlösa, konventionella dumhet! Vid den kärlek, som är min himmel och min kult, svär jag dig, att jag hvarken blyges för en enda lefvande själ eller för din Gud, hvem han nu må vara eller inte vara.»

»Ja, det är obestridligen värst för dig själf,» svarade Augustin.

Han visste icke, om Ferdinånd hörde det eller ej, ty denne hade vändt honom ryggen och gick med stormsteg inåt skogen, utan att se sig om; han lämnade stigen, grenarne slogo samman efter honom, men i nattens tystnad ljöd ännu prasslet af hans gång.

Augustin stod ännu kvar och såg efter honom, alltjämt snoende sin mustasch. »Ja — hur kan man också gifta sig med en sådan där?» sade han till sist.

Här väcktes han ur sina tankar genom en stormande omfamning af Robin, hvars fina öra förnummit vreden i Ferdinands stämma, och som till följd däraf känt en viss ängslan för sin herres säkerhet, hvilken känsla han uttryckt med ett dämpadt gnällande.

»Är du där, gossen min?» sade Augustin; »kom, så gå vi hem!»

Och så gingo de hem. På terrassen vandrade de fram och tillbaka och tänkte öfver saken. Augustin framkastade då och då en anmärkning, och Robin hörde uppmärksamt på, stannade i språnget med ena tassen upplyftad och hufvudet på sned.

»Ja, Robin, litet vet du, hur mycket ondt koketter komma åstad!» Robin såg andäktig ut, och så promenerade de igen.

»Det här 'solbarnet' kommer att göra oss grå hår, Robin! De kunna träffas i Stockholm också — ser du —»

Nu följde närmare en halftimmes promenad under tystnad. Robin hade blifvit trött och hoppat upp på en trädgårdsstol. Men plötsligt ropade hans herre:

»Robin!» Och han kom. Då sade Augustin:

»Jag tror, att det bästa blir, att jag gifter mig själf med flickan!»

Robin reste sig på två ben och betygade sin lifliga sympati.

»Jag är väl inte så gammal och ful ännu, eller hvad tycker du, gossen?»

Det tyckte alldeles säkert inte Robin. Augustin

skrattade, klappade honom på hufvudet och gick in för att skrifva till Claës. Och just som han satte sig vid skrifbordet, slog honom en tanke, som i hög grad bidrog att stärka honom i den egendomliga slutsats, till hvilken han nyss kommit.

Den där Chose's dotterson finge aldrig bli ägare till Hvidehus!

»Käre Claës,» skref han, »underrättelsen om din förlofning öfverraskade mig verkligen, men då den nu tyckes vara ett faktum, återstår mig ingenting annat än att uppriktigt önska, att den måtte bringa dig lycka. — Framför mina hälsningar till din fästmö; jag har inte den äran att känna henne, men hoppas att få se henne på Hvidehus. Jag skulle önska att träffa dig så snart som möjligt, på det att vi måtte kunna arrangera allt för din framtid, hvarvid det faller af sig självt, att jag gör hvad som står i min makt för att hjälpa dig. — Jag antar, att du har lika liten böjelse som jag i ditt ställe skulle ha att lefva på din svärfars pengar. En adelsman, som låter engagera sig som förnäm svärson, för att gifva glans åt i dunkel samlade millioner, har i min tanke ingen anledning att beklaga sig, om han behandlas ungefär som hvarje annan legd domestik. Jag förutsätter emellertid, att det är öfverflödigt spilla ord på den saken. Då mamma och Jacquette sagt sig skola skrifva till dig, förmodar jag, att de göra det med den fullständighet, som du vet inte är min starka sida. Skrif snart och låt mig veta, när du kommer.

Din tillgifne broder
Augustin Hvide.»

Därpå gick han till hvila och sof lugnt efter en dag, som varit vida händelserikare, än han anat på morgonen.

II.

Augustin hade regelbundna vanor, och under sommaren brukade han hvar morgon före frukosten gå ned till stranden och taga ett bad och en lång simtur utåt sjön. Klockan var i allmänhet på slaget half nio, när han kom tillbaka upp på gårdsplanen.

Morgonen efter nyss skildrade innehållsrika dag blef han dock hejdad, när han kom vandrande den smala skogsstigen framåt efter slutadt bad med badhandduken öfver axeln. På den öppna platsen med de tre stora bokarne stod Ferdinand, som det tycktes väntande. Han stödde sig med korslagda armar mot en af de väldiga stammarne.

Om sommarmorgnarne på landet brukade han med raffineradt koketteri under den ljusa rocken i stället för väst bära endast en hvit silkeskjorta med diamantknappar och ett brokigt neapolitanskt silkeskärp viradt flere gånger kring lifvet; en dräkt, som utmärkt klädde hans smidiga gestalt. Hatten hade han kastat på marken.

När han hörde Augustins steg, gick han honom till mötes. Han var dödligt blek; de hälsade båda lika iskallt.

»Jag förmodar att dina opåkallade och förolämpande yttranden i går afton hade till afsikt att jaga mig från Hvidehus?» frågade han utmanande.

»Man kan väl knappast säga, att mitt yttrande var opåkalladt,» svarade Augustin långsamt och afmätt, »efter det var du, som först bragte den ledsamma frå-

gan på tal. Men jag hade inte någon sådan afsikt. Vi hade ju räknat på att få behålla er till slutet af augusti. — Men anser du det lämpligast för dig att resa, så vill jag inte hindra dig.»

»Lämpligast,» upprepade Ferdinand hånfullt. »Ja, för dig är det säkert lämpligast att jag reser, men alldeles inte för mig. Jag önskar tvärtom stanna, och du må observera, att jag inte uteslutande räknar mig som din gäst, utan också som din mors och systers; och *de* hafva alltid visat mig en utsökt vänlighet. Men naturligtvis — — du är herre till Hvidehus, och om du fordrar det» — han såg på sitt ur — »så reser jag med tåget 12,57 och säger genast till Margareta att packa sina koffertar.» Det sista sade han långsamt och med tonvikt.

»Jag inser inte, hvarför Margareta skulle resa, om också du gör det,» svarade Augustin. »För henne finns här ingen fara, det jag vet af.»

»Margareta kommer *icke* att stanna, när jag reser,» upprepade han trotsigt. »Hon följer med mig. Men naturligtvis räknar hon på att stanna — och blir tämligen öfverraskad.»

»Jag förstår, att du använder din hustru som ett slags gisslan — och där har du ju för en gångs skull fått en originell idé —» sade Augustin med en plötslig hågkomst af sitt samtal med Margareta föregående afton. »Men på hvad sätt du ämnar tvinga henne, är mig svårt att förstå; antagligen är ingendera af eder för närvarande oumbärlig för den andra.»

»Åh, — det kostar mig bara en bön,» sade Ferdinand med retsamt öfvermod; »jag har aldrig behöft bedja någon kvinna förgäfves;' tror du, att Margareta skulle säga nej — isynnerhet nu? — Och jag önskar icke, att hon stannar kvar på Hvidehus, när dess ägare jagat mig därifrån.»

»En gång till?» sade Augustin, »Jag har redan sagt, att jag inte tänker göra det, och det kan vara nog.

Gör — hvad tusan du behagar: stanna året ut, om du har lust; gärna för mig! — God morgon; vi träffas däruppe vid frukosten.» Augustin nickade nonchalant och fortsatte sin väg. Robin, våt och flämtande, kom galopperande öfver den öppna platsen och försvann i sin herres spår.

»Säg mig, Jacquette,» sade Augustin senare på dagen, »umgås du med det där solbarnet?»

»Ja visst; hon *är* förtjusande, vet du, en skönhet af första rangen. Du gör väl någon visit där?»

»Ja, men bjud henne i alla fall hit emellanåt; det skulle roa mig att se henne, om du inte har något emot det.»

Det hade Jacquette visst inte, fast hon undrade en smula öfver Augustins önskan. Antagligen ville han väl observera Irene och Ferdinand tillsammans, för att själf kunna bedöma sakernas läge. — Men för egen del var hon nyfiken att se, om Irene skulle göra något intryck på den alltid indifferente Augustin, och så hade hon, som så många, som lefvat i lugna och något enformiga förhållanden, ett starkt behof af dramatik i lifvet; och dramatiskt var det med besked, när Irene var på Hvidehus.

Följande dag var Augustin i skogen för att se på några träd, som skulle fällas. När han kom hem därifrån, gick han upp till Jacquette på hennes rum och sade skrattande, i det han slog sig ned i den gungstol, som alltid var hans gifna plats:

»Nu har jag gjort fröken Moorlands bekantskap.»

Jacquette flög upp. »Hvad säger du, Augustin! Hur gick det till? Hvad tyckte du?» Hon var litet sviken att ej ha fått bevittna deras sammanträffande.

»Ja — apparitionen var ju fulländad; man kan inte kalla henne mindre än skön. Och där var race i hennes utseende också — modern var visst en Cronsköld — eller hur det var. — Ja, för resten hann jag inte konstatera något annat, än att hon var en typisk

stockholmska, och när man är van vid de skånska damernas reservation — som för öfrigt är ganska behaglig — så sticker det af.»

»Ja, jag förstår,» sade Jacquette och nickade. »Tyckte du inte mer?»

»Ja — jag vet inte; hon har en rik fantasi — något som Margareta i hennes ungdom.»

»Var *du* i tillfälle att märka *det?*»

»Ja, ser du, jag kom till den lilla öppna platsen nära Rosenholm, där stigen delar sig. Medan jag ännu var inne i ungskogen, hörde jag en mycket märkvärdig monolog, och så fick jag se, därute i solskenet, en ung hvitklädd dam, som förde en animerad konversation med den gamla boken, du minns nog, där vi brukade skära våra namn förr i tiden. Jag funderade ett ögonblick på, om jag skulle gå vidare eller taga en annan väg för att inte sätta henne i förlägenhet, och därunder fick jag höra, att hon var en fé, som kommit för att hälsa på dryaden i boken — ja, jag vet inte riktigt hur det var — det får du ursäkta. Hon strök sin kind mot barken och kallade fruntimret i fråga »lilla älskling» och skakade hand med en af grenarne. Jag vek emellertid af inåt skogen, men hon måtte ha sett eller hört mig: hon tystnade så tvärt.»

Jacquette skrattade hjärtligt; det var obeskrifligt komiskt att höra Augustin tala om féer och dryader. »Jag kan se henne,» sade hon; »hon måtte varit söt!»

»Alldeles charmant,» sade Augustin med kännaremin, men mycket likgiltigt. »Nå ja, några minuter efteråt mötte jag ryttmästare Moorland. Jag känner honom obetydligt, men han tyckes vara af det slags människor, som äro färdiga att sluta hvem som helst till sitt hjärta, bara det är utsikt till en stunds prat; han var på spaning efter sin dotter, och han fick mig att vända om — ja — så mötte vi henne. — Hon rodnade mycket djupt, när hon fick se mig, och då det hunnit dämpas något, klädde det henne utmärkt bra.»

»Nå, men sedan?»

»Ja — de voro mycket artiga; jag måste följa med dem hem — och så satt jag och pratade en stund, och så bugade jag mig och gick.»

»Nå ja — men — Ack, jag ville ha varit med! Tyckte du, att hon var kokett?»

»Åh ja, hon var, som sagdt, stockholmska och fordrade ögonblicklig hyllning, och jag var skåning och låtsade mig inte förstå.»

»Ach, Du lieber Augustin — jag kan se dig! Du är skapad att reta lifvet af flickor med den där stereotypa artigheten och den där oföränderliga indifferensen! Vidare! Hvad sade hon — till exempel?»

»Snälla Jacquette, du är då omättlig! Låt mig tänka. Ja, hon hade en ros, som hon lekte med, och så upptäckte hon plötsligt, att den var vissen, och frågade, om jag tyckte, att den var vacker nog till henne ännu? 'Naturligtvis inte,' sade jag, 'kasta bort den'. Men så tyckte hon det var så synd om den stackars rosen, som kunnat vara frisk ännu, om hon inte själf hade brutit den.»

»Hon väntade naturligtvis att du skulle be om den.»

»Naturligtvis.»

»Nå, kunde du inte göra barnet den fröjden?»

»Gud bevare mig! Skulle jag — godsägare och skvadronchef och nästan gammal nog att vara hennes far — gå och be om vissna rosor! — Men jag bröt en frisk ros till henne: hon såg något embarrasserad ut, när jag inte lade i dagen något synnerligt intresse för saken — och så tyckte jag det var synd om henne.»

»Jaså, det gjorde du ändå.»

Augustin tänkte då och då under dagens lopp på sin blifvande hustru. Hennes utseende hade i högsta grad frapperat honom och hans egendomliga framtidsplan började synas honom mindre tråkig och påkostande än förut. Hennes lätta lilla gestalt, gratien i hennes rörelser, de fina mejslade dragen, de mörka, skimrande

ögonen under vackert tecknade ögonbryn — det var ett utseende i hans smak! Hennes koketteri var väl inte värre, än att en klok och världserfaren man kunde lätt komma till rätta med det, och hon såg ganska blid och söt ut. Han var vid afgjordt godt lynne i dag; hans skånska flegma var i fråga om flirtation en bättre metod än någon annan, så det behöfde inte bli så besvärligt. Han hyste godt hopp om framgång och lofvade sig själf mycket nöje af att se Ferdinands min, när förlofningen skulle förkunnas för familjen.

I lilla Irenes svartlockiga hufvud var tanken på hennes missöde i skogen, på Augustins besök och på de tvänne rosorna hela dagen den dominerande. Det var just sådana små motgångar, som annars brukade göra henne oproportionerligt nedstämd och irriterad, men det gjorde de inte i dag. Hon var lycklig, utan att veta hvarför. Det var bara det, att allting var roligt. — Rosorna lade hon på kvällen i den vackraste ask hon hade, en liten dosa af emaljerad koppar, som hon ärft efter sin mormor.

Ett par dagar därefter blefvo hon och hennes far inviterade till middag på Hvidehus, och besynnerligt nog hade hon en smula hjärtklappning, då hon vandrade uppför den breda stentrappan. Augustin mottog dem på öfversta trappsteget; han hade sett dem från fönstret i sitt rum.

Ferdinand var i misshumör under middagen. Irene hade ingen tid öfrig för honom. Hon satt till höger om Augustin och de talade nästan bara om hästar, ett ämne som inte intresserade Ferdinand. Snarare hade han en viss antipati mot dessa ädla djur, ovisst när han förvärfvat den; kanske räknade han dem till militärståndet, som han icke älskade. Irene däremot tog under vintrarne lektioner i ridhuset vid Gref-Thuregatan och var obeskrifligt intresserad, och Augustin fick nu en kort karakteristik öfver hvart och ett af de djur, nämnda institution höll på stall — åtminstone föreföll

det Ferdinand så. Augustin smålog vänligt och replikerade på sitt torra humoristiska sätt, och ofta, då han sagt något, ljöd Irenes silfverklara, men så behagligt dämpade skratt. Det vore för mycket sagdt, att Augustin föreföll intresserad, det gjorde han aldrig; men för att vara han och för att vara en kavalleriofficer, som haft att göra med hästar i oändlighet af hvarje upptänklig typ, föreföll han märkvärdigt litet utttråkad af de skildrade individernas egendomligheter.

Irene var för öfrigt strålande vacker i dag. Det var en sällsam glans i hennes ögon, och hennes skära rodnad var något högre än vanligt. Ferdinand försökte flere gånger draga hennes tankar från alla de stall, där de för tillfället dvaldes. Han hade lånat henne några af Oscar Wildes estetiska uppsatser, dem han beundrade, och önskade nu höra hennes åsikt om dem.

»Ack, det kan nog hända att de voro snillrika, men jag tyckte i alla fall, att de voro rätt besynnerliga.»

Därpå vände hon sig med förnyad ifver till Augustin, som i det samma sade:

»Skulle fröken ha lust att försöka en af mina hästar?»

Ferdinand satt som träffad af åskan. Aldrig hade han hört henne säga någonting så banalt! Hennes yttranden brukade ju vara sprungna ur den skäraste originalitet — daggstänkta af den luftigaste poesi!

Han vände sig till Jacquette och började utkasta sarkasmer öfver världen och lifvet, och hon såg andäktig ut, fastän hon mycket väl förstod, hvad som för ögonblicket fattades båda delarne.

Kaffet intogs i parken, och man blef sedan sittande därute i den stilla, varma augustiaftonen. Stämningen var helt fredlig och angenäm. Augustin och ryttmästaren, behagligt utsträckta i låga trädgårdsstolar, rökte och talade om militära angelägenheter; damerna småpratade och lekte med hundarne. Margareta, som var rädd för att bli kall om fötterna, brukade få en gammal brun sammetspall utburen på gräsplanen och

höll nu sina mycket små och fina fötter i mjuka skor och svarta silkesstrumpor korsade på den. Ferdinand kastade sig raklång i gräset och stödde nacken mot pallen; Margaretas klädning var också af brun sammet och bildade en präktig bakgrund till hans vackra hufvud med den bleka hyn. Augustin tyckte sig märka, att Irenes ögon ofta hvilade på Ferdinand med ett uttryck af rent estetisk njutning, och äfven att dessa blickar verkade sällsamt stimulerande på honom; hans rörelser och minspel präglades af ett mer och mer raffineradt koketteri. Han var alltid stolt öfver sitt utseende och kom i stämning för en hel dag, om någon uttalade sin förundran öfver hans frappanta likhet med lord Byron.

Man stannade ute ända tills teet var serveradt, då man bröt upp. När sällskapet sedan inträdde i »blåa salongen», voro alla lampor och lampetter tända. Augustin tyckte inte om halfskymning. Grefvinnan och ryttmästaren satte sig att spela schack, och mellan Augustin och Irene utspann sig ett nytt, intresseradt samtal, som aldrig tycktes vilja sluta. Ferdinand uppfångade åter ord sådana som »terrängridt», »foxhounds», »engelsk hunter» — och Irenes ögon skimrade och strålade. Så berättade Augustin mötes- och kommunalhistorier på sitt torra sätt, och Irene skrattade oemotståndligt smittande och befallde: »Berätta mer!»

Så talade de om Hvidehus och dess historia; Ferdinand förmådde icke uppfatta Augustins lågmälta ord, men Irenes kind var röd och varm af intresse och hon utbrast: »O, det är ju alldeles som en saga!»

Då sköt en het våg af harm genom Ferdinands ådror. Se där ett par ord, som bort vara reserverade för honom! Var hon då så dårad af godsägarens och adelsmannens gloria kring denne prosabundne mans panna, hon, som i hundra samtal så varmt och lojalt erkänt geniets rätt och makt? Och satt någon i denna församling inne med geniet — hvem var det? Augustin

njöt af att plåga honom, det visste han. Hvarför lät han alltid kufva sig af det där kyliga, nyktert och ensidigt kritiska i Augustins väsen? Augustin skulle lära känna hans styrka, det svor han med eld i blodet och flammor i ögonen! Han skulle en gång se honom, sådan han var.

Han reste sig och kastade hufvudet tillbaka med den honom egna, stolta gesten, gick öfver det långa golfvet bort till flygeln, slog upp locket och satte stolen tillrätta — därpå vände han sig åter mot de andra och utropade:

»Hvad är en sommarafton utan musik?»

Han slog an.

»Jag tänker nu bygga om växthuset,» sade Augustin som öfvergått till det moderna Hvidehus. »Det skall bli nästan dubbelt så — —»

Irene lyfte handen. »Tyst, tyst,» hviskade hon, »nu måste vi bara höra på. O, det är hänförande, när herr Deutz spelar!» Hon lutade nacken tillbaka mot stolkarmen och slöt ögonen.

»Jaså,» tänkte Augustin, »är hon verkligen fast? Nå ja, vi få se.» Därefter ägnade han sig uteslutande åt att studera hennes minspel.

Ferdinand var i lika hög grad musiker som skald; många sade *mera.* Det hände ofta, att hänförda åhörare af hans musik påstodo, att han förfelat sin verkliga kallelse. Nu var det en spansk serenad han spelade, en gratiös lek af öfverdådig lifsglädje och det svårmod, lyckans fullhet kan alstra, allt med en berusande stämning af söderns varma, mörka sommarnatt och med en underström af het, beslöjad lidelse. De lyssnade alla i djup tystnad; grefvinnan hade öfvergifvit schackspelet och sammanknäppt händerna i knät; ryttmästaren såg något besviken ut och strök sin grånade mustasch.

Då Ferdinand upphörde att spela, var det under några ögonblick alldeles tyst — så vände han sig häftigt om på pianostolen och ropade befallande:

»Släck nu alla ljusen och öppna balkongdörrarne! Låt oss veta, att det är en sommarnatt, och låt oss leka, att det är en sommarnatt i södern!»

»O, ja ja!» jublade Irene och klappade i händerna.

Grefvinnan smålog gladt, som hon alltid brukat småle åt de ungas infall; ryttmästaren betraktade med naiv förvåning denne orostiftare, som plötsligt uppträdde ur en nästan absolut tystnad och började kommendera hela sällskapet. Augustin höjde ögonbrynen, och det fina leendet kring hans läppar blef obeskrifligt ironiskt.

»Genast, genast, herr tyrann,» sade Jacquette skrattande, i det hon reste sig och släckte ljusen i den närmaste lampetten. Irene sprang upp för att hjälpa henne.

»Blif lugnt sittande, fröken Moorland,» sade Augustin, »man skall aldrig förifra sig här i världen.» Han sträckte makligt ut handen efter en ringklocka, som befann sig inom räckhåll för honom. »Sätt dig ned, Jacquette, stämningen håller sig nog i ett par minuter.»

Betjänten stod på tröskeln, allvarlig och rak.

»Var snäll och släck ljusen, Johansson; öppna balkongdörrarne och hämta en schal åt grefvinnan.»

»Snälla Augustin, det tror jag inte är nödvändigt,» sade grefvinnan litet oroligt, med en blick på Ferdinands nervösa handrörelser.

»Jo, mamma lilla, förlåt mig; det är det.»

Medan Johansson ljudlöst och utan att ändra en min utförde Augustins order, var Irene så otålig, att hon knappt kunde sitta stilla. Hon var nästan ond på Augustin, som med den där högtidliga betjäntens uppträdande gifvit en anstrykning af komik åt denna tjusande, stämningsfulla scen. Han *var* bra prosaisk och bra elak emot herr Deutz, men han var förfärligt treflig i alla fall.

Nu var det färdigt, och stämningen tog åter ut sin rätt. Berusande slogo dofterna in från trädgården, det var nattviol, det var rosor och reseda. En månskensblandad halfdager fyllde rummet och från dunklet där-

borta kring flygeln brusade plötsligt en storm af toner fram — jagande, jublande, skälfvande i smärta; stigande och fallande som hafsvågor, frambrytande som flammor. Än hviskade de, likt älskares passionerade böner; än reste de sig i rytande vrede. Att en man och ett instrument så kunde sammansmälta — bli som kropp och själ! Det blef mäktigt som en hel orkester — så tystnade det plötsligt. Ferdinand sprang upp och närmade sig grefvinnan.

»Kära tant,» sade han smeksamt, »spela en vals för oss; nu skola vi dansa!»

»Dansa, kära barn?» Grefvinnan såg alldeles förvirrad ut; hon var ännu helt betagen af den föregående stämningen.

»Ja visst — just dansa! Du spelar dansmusik som ingen annan! Man skall aldrig sträcka upp sig i frack och hvit halsduk och gå på bal för att dansa! Man skall dansa när man är i stämning — då blir det mening i dansen.»

»Men, herr Deutz,» ropade Irene, halft skrattande och halft förargad, i det hon stampade med foten, »om det inte vore ni själf, skulle jag kalla det en afskyvärd profanation att tala om dans nu! Det är ju som att se Stora Mogul efter Macbeth!»

»Inte alls, inte alls!» Han kom bort till henne och stödde handen mot karmen på hennes stol. »Man kan spela banalt och man kan spela genialt; man kan också dansa banalt och dansa genialt. Naivare folk förstå det, men inte vi. Ni känner väl tarantellan, symbolen af en dödande smärtas styng? Har ni inte hört talas om grekernas Romaika, där rörelsernas hela rytmik suckar af en bergtung sorg, samlad under årtusenden af förtryck?»

»Ja, det är sant, det är sant,» hviskade Irene betagen.

»Det är bara att låta stämningen bära oss — så blir dansen åter inspirerad konst — — och nu är jag i stämning — nu vill jag dansa — —»

»Solo?» framkastade Augustin.

»Nej du,» sade Ferdinand med segerviss sarkasm, »jag är inte den, som är nödsakad gå ensam genom lifvet. — Lilla tant!» Han bjöd henne armen med en charmant bugning och förde henne till flygeln. Hon skrattade och började lekande några lätta anslag.

Ferdinand vände sig mot Margareta och räckte henne båda händerna med en eldig gest: »Kom, Margareta, så dansa vi!»

O, denna stämma! Dödligt hade han kränkt henne, men motstå den kunde hon icke! Det var så länge sedan de dansat med hvarandra — i lyckliga, lyckliga dagar, och som han dansade ju ingen annan! Hon längtade att känna sig förd och stödd af hans starka arm — trött och förpinad, som hon var. Och hon reste sig och lade handen på hans axel, och så dansade de i det bleka månljuset.

Hon hade hört Ferdinands ord till Irene och hon hade underskrifvit dem i sitt hjärta. Hon kände, att det i smärtan kan ligga en egen vild njutning, att man kan dansa, dansa af hela sin själ på sin egen lyckas graf.

Grefvinnan var virtuos på sitt område. Hennes vals var hänförande.

Jacquette kastade en nyfiken blick på sin bror: skulle han bjuda upp Irene? Nej, han satt orörlig som en staty.

Ge sig upp att dansa midt i sin egen salong, i fullt hvardagslag, på order af en förryckt poet? Åh nej, det var inte Augustin Hvide, som gjorde det. Han såg, att Irene knappast kunde hålla den lilla foten stilla af danslust och att det var en fullkomligt ny erfarenhet för henne att sitta och se någon annan dansa. Han uppfångade en hastig, häpen, harmfull blick — men det rubbade inte i minsta mån hans lugn.

»Låt oss dansa, Irene,» sade Jacquette i detsamma, och de båda flickorna hvirflade bort.

Augustin steg upp och började åter tända lampet-

terna. »Jag har inte lust att se dem snafva öfver pallar och mattor och slå hufvudena i bordshörnen,» sade han torrt till ryttmästaren.

Ryttmästaren satt och såg på, småleende och strålande öfver hela ansiktet. »Ja, se ungdom, de äro då alltid färdiga att taga en sväng! Jag tyckte verkligen också det var roligt i mina unga dagar — kors bevara mig, hvad man kunde dansa!»

»Nu byta vi damer, Jacquette!» ropade Ferdinand, och i nästa ögonblick höll han den lilla lätta älfgestalten i sina armar.

Men Jacquette och Margareta dansade icke med hvarandra. Margareta stödde sig flämtande mot en stolrygg, och Jacquette neg för ryttmästaren. »Jag tror det är damernas vals nu,» sade hon, »vill ryttmästaren dansa med mig?»

Ryttmästaren sprang upp med en sirlig bugning, munter och full af danslust som en adertonåring. »Med förtjusning,» sade han; »jag trodde jag skulle sitta här och spela père-noble — annars hade jag inte väntat på uppbjudning; men vill fröken Jacquette pröfva mina krafter, så skall jag nog ännu kunna föra en dam i dansen.»

De dansade redan.

Irene flög öfver det bonade golfvet, som hennes tåspets knappt berörde; känslan af ett par mörka, brinnande ögon, som sökte hennes, lämnade henne ej en sekund. Det var en dans så vild som den tarantella, hvarom de nyss talat; —. ja, det låg mening i den; en mening, som hon ej förstod, men som kom hennes kinder att brinna.

Margareta gick ut på balkongen, stödde sig mot balustraden och såg ut öfver den månbelysta, slumrande parken.

Augustin stod lutad mot dörrposten. Det sjöd inom honom en förbittrad indignation, hvarom ingen skulle kunnat göra sig en aning, som sett hans lugna drag.

Han skulle velat rycka de båda dansande åtskils och kasta Ferdinand på dörren — icke för Irenes skull — hvad brydde han sig om henne? — men för Margaretas. Hela denna omotiverade dans, hvad var den annat än en föga maskerad förevändning för Ferdinand att få lägga armen om Irenes lif? — O Margareta, lilla Margareta, som så ofta suttit på hans knä som en liten blek och mörkögd flicka och berättat honom om sina fantastiska lekar! Hon hade försmått hans lugna, ridderliga hängifvenhet, som alltid varit och alltid skulle vara hennes, hvad som än kom — och hon led nu all denna förödmjukelse just inför hans ögon! Somliga män skulle kanhända ha njutit däraf. Augustin skulle ha velat slå sig själf med blindhet för att åtminstone bespara henne detta.

Om nu allt varit annorlunda! — Om de två därinne haft full frihet att dansa med hvarandra, så mycket och så passioneradt de velat — och om Margareta varit hans hustru sedan många år och han kunnat gå fram till henne, där hon nu stod — som det i detta ögonblick vore ett nidingsdåd att göra! — — Hade hon aldrig, aldrig ångrat? Nå ja, det angick inte honom. Han såg åter in i salongen och han kände en viss motvilja mot Irene. På samma gång blef hans beslut att uppbjuda alla sina krafter för att göra henne till sin hustru så fort som möjligt allt mera orubbligt. Sedan skulle detta ändtligen taga ett slut.

»Stanna — stanna!» flämtade Irene, »men släpp mig inte, sätt mig i en stol, annars faller jag.» Hon var glödande het; hennes sköldpaddsnål låg på golfvet, och en tung svart fläta föll ned öfver hennes skuldra. Hon smålog lekfullt upp mot Augustin, men han brydde sig ej om att möta hennes blick; han såg fullkomligt allvarlig ut, och i detsamma kände hon sig djupt olycklig och nästan komprometterad, utan att riktigt veta hvarför — — om det inte var för att hon satt där med nedfallet hår midt i hans korrekta gustavianska

salong. Jacquette hjälpte henne skrattande att sätta upp det.

Valsen var slut och grefvinnan blef tillbörligen tackad och komplimenterad. Månen hade nu stigit öfver parkens mörka trädmassor, och dess skimmer flödade öfver gräsplanen och öfver slottet — på balkongen och terrassen nedanför var det ljust som om dagen. En efter en kommo de ut för att njuta. Irene stod nära Augustin. Ack, hon ville så gärna ha frågat honom, om han tyckte, att hon gjort någonting galet — men sådant gör man ju inte! Hon hängaf sig i stället åt ögonblickets skönhet, och hennes blick förlorade sig mer och mer i ett hänfördt åskådande.

»I natt kan man då vara lugn för tjufvar,» sade Augustin, som tyckte att hon såg betänkligt svärmisk ut.

Irene ryckte till och svarade icke; i detsamma sade Ferdinand på andra sidan om henne:

»En sådan natt — en sådan himmelsk natt! — Himmelsk! Banalitet! — Säg mig, fröken, hvarför hafva vi en sådan förkärlek för det utslitna adjektivet i stunder sådana som denna?»

»Därför att jorden drömmer om himlen,» sade Irene sakta.

»Låt vara. Men kan den drömma om en himmel skönare än den vi bära i våra hjärtan?» Hans röst var mycket låg, och hon nästan kände hans andedräkt på sin kind. Hon såg skrämd upp, men han var redan borta. »Jacquette, Jacquette,» ropade han, »du har ju öga för det måleriska! Se den öppna platsen därborta bland träden! Det är ju mästerligt — alldeles Puvis de Chavannes — de höga raka stammarne och cypresserna! — Jacquette, vi göra en tablå i månskenet. Låna mig —» Han började hviska med Jacquette, som strax var villig att springa upp på vindsgarderoben och söka upp nödiga rekvisita i skåpet, där en hop olikartade föremål i kostymväg förvarades sedan den tid, då alla på Hvide-

hus voro yngre än nu och då där ofta spelades komedi eller gjordes charader.

»En tablå i månskenet! Det var då en charmant idé,» sade grefvinnan, älskvärdt småleende. »Det skall bli för intressant att se.»

»Det skall vara gjordt på tjugu minuter,» sade Ferdinand. »Här har naturen gjort allt, vi behöfva endast lägga den sista, den finaste touchen därvid. Kom Margareta, kom fröken Irene; det blir endast ni båda.»

De följde honom utan vidare. Nere på den månbelysta platsen förklarade han deras roller för dem. Jacquette kom ilande öfver terrassen med en del svarta och hvita draperier på armen, och de tre damerna försvunno för en stund i den gamla paviljongen, medan Ferdinand gick väntande därute.

Augustin var otålig och förargad öfver alla dessa upptåg, där den kränkta hustrun med sitt blödande hjärta tvingades att figurera vid sidan af sin tanklösa rival. Han vände sig till ryttmästaren och började tala om sina nya trädgårdsanläggningar. Men nu ljöd Jacquettes kallelse; lydande order, gingo de ned i trädgården och rundt om gräsplanen för att ej se något, förrän de stodo midt för scenen.

Tablån var verkligen vacker. Det var den bekanta taflan »Antigone och Ismene». Margareta i svarta draperier var Antigone, hög och som förstenad i sitt dödsbringande beslut; Irene, i hvit, klassisk dräkt, med obetäckta armar och det långa, svartlockiga håret utslaget öfver rygg och axlar, stod som Ismene vid hennes sida, smekande, öfvertalande och med bedjande ögon.

»Nej, mina vänner, så charmant,» sade grefvinnan, »men förlåt mig, snälla Ferdinand, du har då också haft ett material, som man får leta efter maken till!»

»Visst har jag det, tant lilla. Se,» utbröt han betagen, »uttrycken, uttrycken!»

»Superbt!» sade ryttmästaren.

»Fröken Irene är ju som skapad för den kostymen

— som man annars anser passa bäst för gudinnorna,» sade Augustin, och ryttmästaren skrattade och strålade af fadersstolthet.

»Jo, jag tackar, jag; det var då en kompliment!»

Men om någon hade kunnat se in i den lugne Augustins själ, medan han på det mest konventionella sätt framsade den lilla smickrande frasen! Ja, hans hufvud var kallt, men han skulle kunnat sätta sin fot på Ferdinands strupe.

»Jag undrar om inte damerna förkyla sig,» sade han därnäst. »Vi äro faktiskt inte i Grekland.»

»Det var ju skada, att vi inte påminde oss det,» utbrast Ferdinand; »då kunde vi ha klädt damerna i gummikängor och aftonkappor — det hade varit särdeles stämningsfullt.»

»Jag anser, att damernas hälsa i alla hänseenden är viktigare än vårt nöje,» sade Augustin torrt.

Detta betraktades som ett förståndigt yttrande; föreställningen förklarades afslutad. Margareta och Jacquette återvände till paviljongen, men Irene hade knappast lust att ännu afstå från sin klassiska kostym. Hon kom vandrande öfver planen fram mot åskådarne med de månbelysta, hvita draperierna släpande i det daggiga gräset och lyftande båda armarna med behagfull indolens, för att stryka lockarna undan från ansiktet.

»Du ser ju ut alldeles som Hvidehus' egen hvita fru, Irene lilla!» sade grefvinnan.

»Snälla tant,» utbrast Ferdinand otåligt, »förblanda inte medeltidsintrycken med de klassiska; det finns inte i hela världen två stämningar, som svära mera emot hvarandra. Tänk, om vi skulle sätta en gotisk spira på Parthenon, eller en dorisk kolonnad på façaden af katedralen i Reims!»

Men Irene hörde icke på detta hemska förslag. Hennes ögon strålade och hennes fina näsborrar nästan vidgades. När helst hon var en glimt af mystik på spåren, var hon idel eld och lågor. Hon smög sig

intill grefvinnan på sitt mest smekande och bönfallande sätt.

»En hvit fru! — O söta, rara, snälla tant, tala om för mig!»

Grefvinnan skrattade och klappade henne på kinden. »Det var fasligt oförsiktigt af mig; glöm det igen, kära barn!»

»O, det glömmer jag aldrig — Åh, tant!»

»Man skall inte tala om sådant härute i månskenet,» sade Augustin torrt. »Det kan vara farligt.»

»Kan det vara farligt? O, så förtjusande!» Hon vände sig nu till Augustin, med hopknäppta händer och ett så patetiskt bedjande uttryck i ögonen, att hon nästan fördunklade sig själf som Ismene, »men däruppe då? O, grefven vet inte hvad jag älskar spöken; det finns ingenting, som går upp mot spöken!»

Augustin skrattade. Han och Ferdinand stodo bredvid hvarandra, och han märkte, att dennes blickar icke ett ögonblick lämnade Irenes obetäckta armar.

»Om fröken nu går och gör toilett och inte står här och fryser längre, så skall fröken få höra historien.»

»Jag fryser visst inte — men beror det därpå, skall jag vara färdig på ett ögonblick!» Och hon sprang, så fort de lätta fötterna kunde bära henne, bort mot paviljongen. Robin, som följt med ned i parken för att odla sitt konstsinne, gaf till ett gladt skall och satte efter henne, högg tag i hennes fladdrande dräkt och hängde sig fast som en liten kardborre, släpande, slängande af och an, ruskande den på det mest egensinniga sätt. Hon skrattade, jublade, ryckte sig lös och dansade gäckande framför den upprymde, gläfsande och sprittande hunden — det var som en liten lekande Atalanta.

»En sådan gudasyn!» utbrast Ferdinand. »I all skönhets namn — kan man inte bli frestad att falla på knä?»

»Nej, isynnerhet som gräset är vått,» sade Augustin likgiltigt.

Utanför paviljongen mötte Irene Margareta och Jacquette.

»Vi skola berätta spökhistorier,» ropade hon och slog dörren igen efter sig. — Robin blef stående utanför, tagande sats mot dörren och gläfsande sitt: »woff, woff,» som mycket tydligt sade: »Kom ut och lek med mig! Hvarför går du?»

Ferdinand beredde sig att föredraga spökhistorien. Egentligen var han inte hågad för den: i kväll ville han dyrka lifvet och dess rusande värme, han tyckte ej om, att den skulle brytas af kalla fläktar från grafven. Men han hade föresatt sig att behärska denna afton — och dessutom, hvem kunde här berätta såsom han? Han skulle göra den gamla spökhistorien till något, som passade honom. Och Irenes ögon skulle hänga förtrollade vid hans läppar.

När de alla kommit in, sade Irene:

»Låt oss sitta här i vestibulen! Här är mest riddareborgaktigt.»

»Det kan jag inte gå in på,» sade Augustin, »det här är en typisk 1600-talsbyggnad. Af det gamla Hvidehus finns det bara en enda mur kvar, och den är infogad i stallbyggnaden — men det är väl ändå inte lämpligt, att vi slå oss ned där för att komplettera stämningen!»

»*Hvarför* fick den inte stå som ruin?» utbrast Irene.

»Vi äro praktiskt folk här på Hvidehus, fröken Moorland.»

Emellertid hade man slagit sig ned på ekbänkarne i vestibulen.

»Nå, hvem skall berätta?» frågade Irene. Hennes ögon sökte ovillkorligen Ferdinand, vidgade af mystisk förväntan.

»Det skall jag,» sade Augustin lugnt. »Ingen annan får berätta mitt stamgods' spökhistoria — åtminstone när jag är med.»

Ett ögonblicks öfverraskad tystnad följde. Ferdinand smålog sarkastiskt. »Det måtte bli en stämningsfull spökhistoria,» hviskade han till Margareta; men hon svarade icke, utan böjde sig förväntansfullt fram med händerna i knät, och Irene utbrast:

»O, ja visst!»

I den humoristiska genren hade Augustin mycken berättartalang, men allt, som föll inom känslans område, omtalade han torrt och affärsmässigt. Ferdinand slog sig ned för att lyssna, under föraktfull tystnad.

Dagern i vestibulen var ganska fantastisk. Månljuset föll in genom fönstren uppe på galleriet och genom den öppna dörren, som ledde ut till terrassen, men på sidorna därom, där sällskapet grupperat sig mellan de båda trappuppgångarna, rådde djup skugga. Och ur det mörkaste hörnet höjde sig Augustins röst:

»Först får jag säga fröken Moorland, att enligt vår släkts tradition — det säger ju för resten redan namnet — tillhörde det här godset från början oss, fast det sedan i flere hundra år ägdes af andra ätter. Det skulle ha varit en Skjalm Hvide, som någongång på elfvahundratalet var herre till Hvidehus; inte den ryktbare Skjalm, utan en annan. Men han miste godset genom svek och ränker af släkten Laage — ingen remarkabel släkt för öfrigt. Jag vill inte förlänga historien med hela den där släktfejden. Laages togo godset i besittning och Skjalm Hvide var hemlös —»

»Tänk,» hviskade Irene, »att tala om sin egen släkt på elfvahundratalet!»

»Ja — som sagdt, stackars farbror Skjalm visste inte hvart han skulle taga vägen, utan han drog härifrån, deltog i tredje korståget och föll i det heliga landet; men förrän han lämnade Danmark, svor han att komma tillbaka och hämnas pa släkten Laage. Och det gjorde han.»

»Men han föll ju?» flämtade Irene.

»Ja visst! Är det inte en spökhistoria jag berättar?

En afton — det var höst och storm och allt, som hör till — satt gamle Knud Laage ensam i höganloftsalen på Hvidehus och drack. Han var mycket fallen för att dricka —»

»Det var *här* —» sade Irene.

»Ja, det var här — eller rättare därnere vid stallet. Tänk sig nu, fröken, vindens tjut i gångar och fönstergluggar, facklornas oroliga flämtande i den halfskumma salen och allt det där, för jag kan inte beskrifva sådant. Knud Laage satt och stirrade på Hvidarnes vapen, som skymtade öfver spiselhällen, och kände sig ruskig och drack. Bäst det var, bultade det på porten. 'Hvo banker?' ropade vaktknekten. Det bultade igen. 'Hvo banker?' Det bultade igen. 'Hvo banker?' 'Skjalm Hvide til Hvidehus vil faa Jeres Herre i Tale.' Det blef en uppståndelse, förstås; man sprang upp i salen till Knud Laage, som blef så rädd, att han tappade dryckeskannan; han trodde naturligtvis, att Skjalm kom för att döda honom, och befallde att icke på något villkor öppna porten. Det beskedet ropade vaktknektarne ut i mörkret och stormen. Men då kom det ett skrik, som isade vaktknektarnes blod. 'Hvidehus! Hvidehus! Kjender du ikke din Herre!' Och så kom en stormil, som ryckte upp ekarne i skogen — de starka bommarne brusto, kedjorna sletos, vindbryggan rasslade ned, hvarenda dörr på Hvidehus, från slottsporten till löndörrarne, sprang upp på vid gafvel, och Skjalm Hvide, klädd i svart från hufvud till fot, men med korsfararnes hvita mantel och röda kors, steg in i salen till Knud Laage. I början var han ganska höflig och ville ingenting annat än hvila sig efter resan och dricka, och de sutto midt emot hvarandra och drucko och drucko, när svennerna och väpnaren sist sågo dem från gången utanför; men bäst det var, reste Skjalm Hvide sig och vinkade åt dörren — och den flög i lås med ett doft brak. Sedan hörde svennerna inte ett ljud. Om en timme började de bulta på dörren och ropa: 'Knud Laage!' Ingen sva-

rade. Så ropade de: 'Knud Laage, lever du?' De hörde bara vinden hvina. Så började de bräcka upp dörren; men det var omöjligt. De togo sina svärd, de togo järnstänger och spett — omöjligt! Men vid första hanegället gick den ljudlöst upp. Därinne satt Knud Laage kall och stel, med ögonen nästan ute ur hufvudet; det fanns inte ett sår på honom eller märke efter en hand, men död var han. Skjalm Hvide var borta, fast salen hade blott denna enda dörr — — Snart efter kom underrättelsen att Skjalm dött i Palestina — och då kunde man ju inte misstaga sig. Vill fröken Moorland höra mer om honom?»

»O, blef han inte borta sen?» frågade Irene ängsligt.

»Nej, inte gjorde han det; det var ett ovanligt energiskt spöke. Det vill säga, det dröjde hundra år innan han lät höra af sig igen. Knud Laages söner ville inte mera bo på Hvidehus, utan flyttade till andra gårdar, men de hade inte riktig lycka med sig, hvart de togo vägen. Om hundra år återstod det af släkten Laage endast en gammal riddare, Peder Laage, och hans dotter Karen. Det var en vacker jungfru och hon blef förlofvad med en Hvide. Bröllopet stod med fröjd och gamman på Peder Laages gård i Sjælland; så for brudgummen hem för att ställa sitt slott i ordning; sedan skulle han komma och hämta henne — — En natt bultade det på porten. 'Hvo banker?' ropade vaktknekten.»

»O nej, fy, fy!» ropade Irene klagande. Hon var riktigt uppskrämd nu.

Augustin småskrattade inne i sitt mörka hörn. »Det bultade igen. »Hvo banker?» Det bultade igen »Hvo banker?» »Hvide kommer fra Hvidernes Gaard for at hente Karen Laage —» Nå, nu öppnades förstås portarne, och vindbryggan fälldes ned, och i skumrasket red en väldig skara väpnade män in på borggården med en svart riddare i spetsen. Peder Laage och hans dotter kommo ut; de voro beredda, men det

hela föreföll dem besynnerligt. På hästarnes schabrak skymtade de visserligen Hvidarnes vapen, och riddaren förde det i skölden, men å andra sidan var deras utrustning så gammaldags, vapnen skramlade inte och hästarne rörde sig tysta som kattor. Karen tvekade likväl inte, utan lät sig lyftas upp på den hvita hästen, som hennes brudgum förde vid tygeln.

Men Peder Laage frågade: »Hvi ser Eders Klædning saa gammel ud?» och riddaren svarade: »Vi ere iklaedte Skjalm Hvides Höjtidsskrud, alt til Eders Datters Ære.» Så frågade han: »Hvi rasler ikke Eders Vaaben?» och riddaren svarade: »Alle vore Vaaben ere klædte med Flöjl, alt til Eders Datters Ære.» Och Peder Laage frågade: »Hvi höres da ingen Lyd, naar Eders Heste traver?» Då skrattade de och riddaren svarade: »Alle vore Heste have Flöjls-sko, alt til Eders Datters Ære.» Sedan hade Peder Laage inte flere invändningar att göra, utan sade: »Drag da i Fred Eders Færde.» Då hvirflade hela skaran från borggården öfver vindbryggan och ut i mörkret. Just då de försvunno, hörde Peder Laage ett skrik från sin dotter och såg, att riddaren bar en hvit mantel med ett rödt kors. — Så hvarken såg eller hörde han något mer. Men andra morgonen, hvem kom då, om icke den rätte brudgummen med sitt följe, och då förstodo de att gamle Skjalm hade varit framme. De läto väpna alla sina män och de redo ut och sökte i alla väderstreck, men funno icke så mycket som märket efter en hof. Men nästa morgon satt Karen Laage död i höganloftssalen här på det gamla öfvergifna Hvidehus, där ingen bott på hundrade år. Hon satt just där Knud Laage suttit; en gammal kaplan, som då och då kom och såg om slottet, fann henne där. När det budet kom till Peder Laage, föll han också död ned, och så var det förbi med Laagesläkten. På sextonhundratalet inköptes omsider godset åter af en Hvide — Claës Hvide — mest för den gamla traditionens skuld, och det blef

fideikommiss i vår släkt. Då var det som den hvita frun började visa sig, och det var Karen Laage i hela sin brudstass. Hon går och spatserar där nere vid stallet, när någon olycka förestår vår släkt, men det är bara släktens medlemmar — egentligen bara godsherren — som ser henne.»

Augustin tystnade och under några sekunder skulle man kunnat höra en knappnål falla. Så hviskade Irene alldeles tonlöst:

»Har grefven sett henne?»

Augustin skrattade. »Nej, Gud ske lof,» sade han, och därmed bröts förtrollningen.

»Usch, det var ruskigt,» sade ryttmästaren och tycktes skaka spökstämningen af sig.

»Fy, Augustin, jag är riktigt spökrädd,» sade Jacquette. »Aldrig har jag tyckt, att den historien var så otäck förr.»

»O, jag tycker så mycket om att höra Augustin berätta,» sade Margareta, »men det skall vara om Hvidarne och Hvidehus — annars kan du inte.»

»Nej, det medger jag gärna,» sade Augustin.

Ferdinand såg satirisk ut: »Du berättar så alldeles i den gamla, goda barnkammarstilen, att jag nästan väntade, att sens-moralen skulle komma till slut!» sade han vårdslöst.

»Jag vet inte, om det finnes någon sens-moral — annat än att vi Hvidar icke äro att skämta med.»

»Nå,» sade grefvinnan och reste sig, »nu måste vi verkligen gå upp i salongen och försöka komma i litet trefligare stämning.»

»Nej, min bästa grefvinna,» utbrast ryttmästaren och reste sig också, »nu måste vi säga farväl och tacka för en ovanligt angenäm dag.»

»O ja, ja,» utropade Irene, ilade bort till grefvinnan och neg. »Tack, söta tant, tack för i dag! Jag har haft så förtjusande roligt; men jag måste vara

hemma före tolf! Pappa, låt oss bara skynda oss! Jag vågar inte vara ute klockan tolf.»

»Du är ju tokig, flicka,» skrattade ryttmästaren, och de andra skrattade också. »Du hör ju, att man skall vara af släkten Hvide för att se den hvita frun.»

»Ja, men — — den andre!»

»Han har inte visat sig sedan dess,» sade Augustin. »Då var han belåten, tyckes det. En människas vilja är hennes himmelrike, säger man; och detsamma är antagligen fallet med ett spökes.»

»Ja, men ingen vet, hvad han kan taga sig till. Godnatt, fru Deutz, godnatt, söta Jacquette! Godnatt, grefve Hvide — tack för i dag —. Godnatt, herr Deutz. Kom nu, pappa!» De kommo åstad i största hast. Augustin bjöd på vagn, men Irene afböjde det. Hon ville knappast tillåta sin far att vända sig om på trappan och växla några ord med Augustin. Ryttmästaren lydde godmodigt order och aftågade skyndsamt; han skrattade emellertid ännu, när de kommo ned i alléen, och hvar gång Irene vände hufvudet med en nervös rörelse och kastade en skygg blick in i skogsdunklet, skrattade han igen. De stodo verkligen i hvardagsrummet på Rosenholm, när klockan slog tolf, men ryttmästaren kastade sig andfådd i en stol och torkade sin panna. Irene somnade inte på ett par timmar. Hon drömde vaken om Hvidehus och dess herre.

III.

Ett par dagar senare fick Augustin svar på sitt bref till Claës. »Käre Augustin,» lydde det, »härmed tackar jag dig hjärtligen för bref och lyckönskningar; det har ej kunnat ske förrän nu, emedan min svärfar f. n. vistas här i Paris och jag naturligtvis tillbringat all min lediga tid i sällskap med min fästmö och honom. Du förstår väl, att jag är i högsta grad erkännsam för din välvilja att erbjuda mig bistånd för framtiden; men jag är nog lycklig att kunna afböja det. Du har redan haft allt för stora kostnader för min skull; jag hoppas med min svärfars hjälp kunna vedergälla dig dem. Han är inte en man, som ser på några tusen mer eller mindre. — Jag vet, hvad du tänker; men om du såge och hörde min svärfars sätt att behandla penningangelägenheter, skulle du inte befara något »domestik-förhållande» för mig. Förlåt mig, Augustin, om jag säger att det verkligen är ett löjligt uttryck. Hvad betyder det i ett hjärtligt och vänligt familjeförhållande, hvem som mest bidrager till sakens ekonomiska sida? — Du har alltid haft fördom mot E. Greifenhagen. Du skall lära känna honom. Jag försäkrar dig, att hans sätt lämnar ingenting öfrigt att önska. I vår tid måste man lära sig att se saker från alla sidor, och min åsikt är numera, att penningaristokratien har sin storhet, lika väl som bördsaristokratien har sin.»

»Men nog härom. Jag har fått tjänstledighet och inträffar antagligen å Hvidehus om en vecka. Naturligt-

vis är det mycket, som vi böra tala om, och naturligtvis längtar jag att träffa eder alla, icke minst dig, gamle Augustin. Tack för all din broderliga vänskap och trofasthet under de gångna åren; tro mig, vi skola endast blifva så mycket bättre vänner, när jag är ekonomiskt oberoende af dig! (Augustin smålog åt denna lysande illustration till brefskrifvarens förut uttalade mening om familjeförhållandens ekonomiska sida.) Min fästmö tackar för dina hälsningar och din inbjudan till Hvidehus; då hon kommer hem till hösten, hoppas hon kunna begagna sig däraf. Af närslutna bref till mamma kan du, om det intresserar dig, få alla detaljer af vårt dagliga görande och låtande. Au revoir! Din tillgifne broder Claës Hvide.»

Augustin lade in brefvet i sin skrifbordslåda. Det hade försatt honom i dåligt humör. För det första för att Claës begagnade uttrycket »penningaristokrati»; det fanns inte ett ord i språket, som förargade Augustin så mycket. Man hade ju ordet plutokrati; hvarföre i all världen då åstadkomma en så infam kombination? — För det andra —

Jaså, Claës fann det så mycket bättre för sin finkänslighet att vara ekonomiskt beroende af E. Greifenhagen än af sin bror, som alltid hade velat honom väl! Nå ja, hvar och en har ju sin smak.

Det var en hel värld af bitterhet, Augustin med denna reflexion slöt inne i sin själs djupaste vrår. Han gjorde samma erfarenhet, som kommit så många här skarnaturer till del: all kärlek vi kunna visa en människa uppväger icke, att vi, må vara blott en enda gång, låtit henne grundligt känna vår öfvermakt.

Augustin såg på klockan och gick in i sitt toilettrum. En stund efter kom han i riddräkt ut på stora trappan, i samma ögonblick en ridknekt ledde fram hans häst. Allt gick mycket punktligt till på Hvidehus.

»Hvart skall du hän i dag, efter den nya riddräkten är på?» frågade Ferdinand, som gick genom vestibulen.

»Den gamla är verkligen föga presentabel och jag har lofvat rida en tur med fröken Moorland. Har Lady Star gått till Rosenholm, Sjöberg?»

»Ja, herr grefve.»

Augustin steg till häst och red bort. Nere i alléen föll han i traf och försvann i en dammsky. Ferdinand vände sig om för att gå upp, men besinnade sig, när han satt foten på nedersta trappsteget, gick genom vestibulen, öfver terrassen och ned i parken, där han tände en cigarrett och planlöst dref af och an genom gångarna. Han var försänkt i djupa tankar, hvilka hufvudsakligen gingo ut på, att Augustin egentligen var en ovanligt vacker karl. Isynnerhet var det i så hög grad ett raceutseende — somliga människor satte värde på det. Och till häst tog han sig utomordentligt väl ut; Ferdinand var icke den man, som förblindades af sin antipati; tvärtom gjorde den honom skarpsynt. Han var diktare och kunde icke lätt bedraga sig själf, äfven om han skulle önskat det. Han såg, han kände, att Augustin gjorde sig besvär att något litet utträda ur sin vanliga bekvämlighet för att draga Irenes uppmärksamhet från honom. För att bistå sin Margareta, som han alltid ägnade en så odrägligt trofast riddartjänst — — för att låta honom känna sin vanmakt, rent af för att retas, kanske. Och det tycktes ju, som om Augustin verkligen redan lagt ett visst beslag på Irenes fantasi — — han hade ju sina fullblodshästar, sin nobla ansiktstyp, sitt namn från elfvahundra-talet, sitt stora gods och — — sin spökhistoria! Han hade berättat öfverraskande verkningsfullt — och så sade han: *vår* släkttradition; det tillhörde *oss* redan då. Det hade inte han kunnat göra — Ferdinand smålog sarkastiskt. — Men vänta, vänta! Hela vintern skulle han träffa henne i Stockholm, och då, Augustin, då skulle han inte mera vara bunden!

Ferdinand visste inte riktigt, hvar han skulle göra af sig själf i dag. Grefvinnan och Jacquette hade åkt

bort för att aflägga en visit på ett af grannställena, och Margareta ville han inte träffa ännu. Han hade denna morgon sagt henne, att han önskade skiljas från henne, och lik alla på en gång svaga och egoistiska naturer ville han helst bespara sig åsynen af de lidanden, han själf framkallat. När hon kände sig stark nog att lugnt tala med honom, skulle hon göra det af eget initiativ, det visste han, och han hade intet annat att göra än att vänta. Emellertid var han i allt för stark spänning beträffande resultatet af hennes ensamma själsstrid, för att med ro kunna ägna sig åt någon sysselsättning. Skrifva kunde han icke; det hade varit honom omöjligt hela sommaren. Han hade varit allt för upptagen af att lefva och känna. Det arbete, han påbörjat tidigt på våren, låg däruppe i hans koffert som ett ofullbordadt fragment.

Han tände ännu en cigarrett och hängaf sig åt fagra framtidshägringar. Han hade lyckats komma in i en angenäm, drömmande stämning, när en mjuk stämma, hvars djupt sorgsna tonfall jagade en lätt skälfning af obehag genom honom, sakta uttalade hans namn — — de gamla lyckliga dagarnes smeknamn: »Fernando.»

Han satt på en trädgårdssoffa med ena armen öfver ryggstödet och ögonen halfslutna; nu såg han upp och Margareta stod framför honom. — Då han icke sade något, satte hon sig bredvid honom. Hon hopknäppte händerna i knät och såg rakt framför sig, medan hon talade, trött, sorgset, men fullt behärskadt.

»Du skall få din frihet, Ferdinand; men inte förrän om ett år. I dag om ett år skola vi börja tala om den saken igen.»

»Ett år!» brusade han upp, »ett år! Hvarför, hvarför vill du lägga hinder i min väg, Margareta? Kan det året verkligen vara någon lycka för dig?»

Hon log. »Nej, det vet Gud i himmelen, att det inte kan.»

»Nå, men» — han sprang upp — »hvad, hvad i all rimlighets namn betyder det då? En sådan småaktig hämnd hade jag inte tilltrott dig! Hade du nekat att skiljas — det hade varit grymmare, men det hade åtminstone varit mera storslaget! Men bara att fördröja det. — Bara hålla mig tillbaka, just när min känsla är varm och glödande — just när vi skulle kunna bereda hvarandra en himmel på jorden. Finns det då så mycken lycka till, att två människor hafva råd att kasta bort ett år af salighet? — Ja förr, kanske, när det vinkade ett himmelrike bortom grafven, då hade man råd att tänka på plikt och förnuft i detta lifvet. Men nu, när vi veta, att vi bara ha dessa få, fattiga år och sedan den skumma ålderdomen och den kalla, *kalla* grafven, nu gäller det att kasta alla hänsyn, spränga alla band och kämpa för lifvet om lyckan — ja, om en dags, en timmes lycka! Margareta, Margareta, du begår en synd mot kärleken!»

Hon såg på honom med ögon, vidgade af en plötslig förfäran. »Ja, ja, du har rätt,» hviskade hon tonlöst, »du anar inte, hur fasansfullt rätt du har! O Gud, det *är* ingenting annat än tron på dig och ditt rike, som hindrar denna jorden att vara helvetet. — Och nu ha vi släppt dina kära händer — och nu sjunka vi — o Gud, hvart är det, vi sjunka?» Hon dolde rysande ansiktet.

Han stod tyst, förvirrad, ett ögonblick — så sprang hon upp och grep med bägge händerna om hans arm; hennes bleka ansikte och brinnande mörka ögon voro tätt intill hans. »Ferdinand,» sade hon nästan hotande, »hur långt har du hunnit? Du ser inte längre Guds klara dag — hvad är det för ett sken, du ser i?»

Han ryggade en smula tillbaka, obehagligt skakad; därpå sade han: »Hvad kommer åt dig? Är detta ett tillfälle för teologiska diskussioner?» Men hans ord ljödo platta efter hennes; och det berörde honom obehagligt; han var inte van att säga någonting platt.

Hon strök med handen öfver pannan och sade trött: »Ja, ja, jag har ju sagt, om ett år.»

»Och jag säger, att det är en löjlig, småsint egoism.»

Hon såg på honom stolt och föraktfullt. »Du är ömklig, Ferdinand!»

»Jaså, är jag det,» sade han hånfullt.

»Tror du kanske inte, att det skall kosta mig själföfvervinnelse nog att vara tillsammans med dig hela det året! Men du skall ha tillfälle att pröfva dig själf, och *hon* skall ha tillfälle till att pröfva sig själf. Jag hyser inte det ringaste agg mot henne! Medvetet är du ännu *ingenting* för henne — annat än en intressant bekantskap, det ser jag så väl; annars skulle hon inte kunna vara så oskyldigt, så frimodigt vänlig mot mig. Har du intagit henne, utan att hon vet det, så klandrar jag henne inte heller för det — ingen vet bättre än jag, huru bedårande du kan vara. Jag vill inte, att min egen tragedi skall upprepas för henne. Om du känner detsamma för henne om ett år som i dag, så är det ju alltid någon garanti — en usel garanti — men ändå någon. Och om du då skulle älska en annan, en tredje, menar jag — — så må du också gå.»

»Och om jag då har återvändt till dig?» frågade han ironiskt. »För det är väl ändå pudelns kärna.»

Hon rätade sig som en spänstig fjäder och såg på honom med Hvidarnes högdragna blick och stolta sätt att föra hufvudet. »Då lämnar *jag* dig! Tror du en man har tillfälle att kasta bort mig mer än en gång?»

»Och så lyckliggör du Augustin?» framkastade han nonchalant.

»Augustin!» Hon såg på honom med ögon, som flammade af harm. »Min präktige, trofaste Augustin, som aldrig i sitt lif har tänkt på, att ett gifvet ord kunde brytas! — — *Jag* skulle vilja gifva honom några sköflade rester af mitt lif, sedan jag gett all min glädje, all min kärlek, all poesi och skönhet och friskhet till en annan? Åh! — Den mest strålande lycka

ville jag önska honom — — han, som har råd att tänka både på plikt och förnuft!»

»Nå, hvarför tog du honom inte, när du kunde välja mellan oss?»

»Hvarför, hvarför? — — Ack, hvad lönar det sig att fråga hvarför?»

»Och hvad lönar det sig att tala om Augustin och hans dygder? Låt mig tala mera med dig om hvad som angår oss mest. Jag *skall* öfvertyga dig.»

»Låt bli att plåga mig, Ferdinand,» sade hon häftigt och strängt. »Du har gjort mig nog ondt i dag. — Åh, så ondt!» utbast hon med ett tonfall af skärande förtviflan. »Inte för att du vill lämna mig — men för att du är så lumpen.» Hon gick, utan att se sig om. Ferdinand följde henne icke. Han gick upprörd af och an och bet sig harmfullt i läppen, medan han allt mera stadgade sin åsikt, att släktet icke kunde komma i besittning af någon verklig lycka, förrän äktenskapet som institution blifvit upphäfdt. Då först skulle man se saker och ting i deras rätta ljus.

»Hvad är det för ett sken, du ser i?» — — Margaretas ord flögo åter och åter, med en afskyvärd envishet, genom hans hjärna. Det kunde vara någonting skrämmande hos Margareta, när just det där kom öfver henne — det där af en inspirerad sierska — — — —.

Augustin och Irene närmade sig i skridt Rosenholm, efter en i den unga damens tycke hänförande tur. Hennes ögon skimrade och strålade, hennes kinder hade en glödande rosenfärg; hon såg så märkvärdigt fin och späd och elegant ut på den ståtliga fuxen — — med ett ord, hon var så vacker som möjligt, och det var inte litet. Augustin tänkte på sin framtid med fullkomlig resignation.

»O,» sade Irene och såg leende upp i den blå rymden. »När man rider i en sådan där vild galopp som nyss öfver ängarne (galoppen hade varit ganska tam, men Augustin ville inte beröfva henne den oskyl-

diga illusionen om dess vildhet), då känner man sig liksom osårbar och odödlig — som om ingen sorg eller olycka någonsin skulle kunna nå en.»

Augustin skrattade. »Det vore alltför bekvämt för oss kavallerister, som alltid ha hästar till hands. Men för frökens skull hoppas jag, att frökens känsla är riktig.»

Hon teg en stund. »O, jag är så rädd för sorgen! Är det alldeles omöjligt att slippa den, hela sitt lif igenom?»

»Ja, jag vet inte; kanske är det möjligt för féerna. Hur var det, fröken är ju egentligen en fé?»

Hon såg ned och skrattade. »Åh fy, fy! Kommer grefven ihåg *det där* ännu?»

»Visst kommer jag ihåg det; det tog sig ju mycket nätt ut. — Féerna hade visst i stället privilegiet att anstifta olyckor, om jag minns mina gamla barnböcker rätt.»

»Anstifta olyckor?» sade hon frågande och såg kokett på honom genom de långa ögonhåren.

»Ja. Är det inte roligt, kanske?» han såg fullkomligt allvarlig ut.

»Åh jo! — För jag vet ju, att de inte just betyda något.»

»Visst betyda de något. Inte vore det annars något roligt.»

»Jag förstår inte,» sade hon och såg honom rakt i ögonen; »tror grefven, att jag är elak?»

»Det skulle göra mig tröstlös, om fröken kunde tro mig i stånd till en sådan supposition,» sade han med det mest indifferenta tonfall i världen.

»Jag vill visst inte anstifta någon olycka.»

»Nej, men om det händer ändå! — — då är det inte obehagligt, eller hur?»

Det är grymt, när någon, eller något, företager sig att ordna och etikettera våra känslor, som det är så trefligt att ha i ett namnlöst och ansvarslöst kaos. Det kom ett bäfvande, sorgset drag kring Irenes lilla fina

mun, och hon svarade icke. I stället satte hon hästen i traf.

»Där står pappa vid grinden! Låt oss galoppera, det ser så ståtligt ut!»

»Med nöje.» Augustin fattade galopp; Irenes häst följde exemplet utan något åtgörande från ryttarinnans sida; men det gaf hon inte akt på. Ryttmästaren viftade med hatten därborta vid grinden.

»Det är förtjusande,» flämtade hon. »Det kan gärna gå fortare».

»Nej, man svänger upp i kortgalopp,» sade Augustin.

Då han kom upp till middagen hemma på Hvidehus, medförde han hälsningar från Irene till Jacquette, att den förstnämnda dagen därpå ämnade göra en längre förmiddagsvisit för att lära sig bränna i trä med den sistnämndas brännapparat, hvilket hon härom dagen fått löfte på. Därpå närmade han sig Ferdinand med en bok i handen.

»Fröken Moorland skickar dig den här med tack för lånet,» sade han, »men om du inte har något däremot, så skulle jag vilja låna den för i eftermiddag eller så?»

Det var Oscar Wildes bok »Lögnens förfall m. m.»

Ferdinand bugade sig ironiskt. »Mycket gärna, men jag tror verkligen inte det är någonting för dig.»

»Det är mycket möjligt. Fröken Moorland sade, att det var så orimligt och så osammanhängande, men så oerhördt genialt, och det lät för mina enkla begrepp som en paradox; därför blef jag en smula nyfiken på boken.»

Men sanningen var, att Augustin var nyfiken på, hvad slags böcker Ferdinand lånade Irene och som de utbytte tankar om.

Irene infann sig mycket riktigt följande förmiddag. Hon och Jacquette brände flitigt före lunchen; efter lunchen gick hela sällskapet ned i parken.

Hur Ferdinand där manövrerade, kommo han och Irene att vandra ensamma framåt en behagligt sval och skuggig allé och därefter på en slingrande gångstig mellan trädgrupperna. De hade diskuterat Wildes bok, men inte kommit riktigt öfverens. Irene ville inte beundra den obetingadt. Hon medgaf, att den var genial, men vidhöll, att den var »otäck och omoralisk».

»Omoralisk!» utbrast han. »Hvad *är* då moral?»

»Det, som vår känsla säger oss är rätt.»

»Hvilken känsla? Hvems känsla? Frökens eller min? Den ena säger ju ett, den andra ett annat! Nej, det finns bara en gradmätare på ett tings värde — — och det är dess skönhet. Således: är en känsla skön, så är den moralisk. Fröken förstår ju hvad det vill säga, att en känsla är skön?»

»Ja,» hviskade Irene sakta med strålande ögon.

»Fröken Irene —» sade han långsamt, halfhögt, böjande sig tätt intill henne, »kärleken är skön, det veta vi ju båda.»

Hon ryckte till och såg på honom stolt och förnärmad; han drog sig något undan och smålog tillfredsställd.

»För mig är den åtminstone skön,» sade han, »ett haf af skönhet, med klara, varma, underbara sagoböljor. Och det är smekande rytm och melodi i deras skvalp. Och därför vet jag, att kärleken är moralisk.»

Han tystnade plötsligt. De hörde Augustin skratta — skratta riktigt hjärtligt — någonstädes i närheten. Ferdinand skulle velat böja af åt motsatt håll, men Irene påskyndade sina steg. »Kom,» sade hon, »där borta äro visst de andra!»

Men de funno Augustin alldeles ensam, makligt utsträckt i en trädgårdsstol i en berså, studerande Wildes bok och ännu skrattande. Han steg upp, när han såg dem:

»Se där, min vän,» sade han och räckte Ferdinand boken, »tack för lånet; nu är *jag* belåten.»

»Nå, hvad tyckte du om den? — Hvad tusan skrattar du åt?» Ferdinand var så irriterad, att svordomen undslapp honom trots Irenes närvaro.

»Ja, ser du, den påminner mig så lifligt om en visa, som min gamla barnpiga — Agneta hette gumman — brukade sjunga för mig, och som jag på den tiden fann utomordentligt genial. Den började så här: »Jag låg, och jag satt, jag drömde en natt, jag drömde, att visan var bakvändt satt. — »Hur var det sen?» Augustin halfslöt ögonen och såg djupt begrundande ut. »Jo, låt mig se — det kom en massa verser, men jag minns för tillfället, bara en: »Gäddan sitter i eketopp och ruskar ned stora löfgrenar, och ekorren springer på hafvets bott' och vältar upp stora gråstenar» — ja, så var det. Hästarne bökade upp ollon och svinen dansade — det var bara att vända bakfram på allt hvad man kunde hitta på.»

»Nej, en sådan tokig visa?» sade Irene undrande.

»Jag har mycket svårt att förstå, hvad det där utmärkta poetiska alstret har med Wildes bok att göra!» sade Ferdinand. —

Augustin såg med sitt fina leende från honom till henne och från henne till honom. »Har du det?» sade han. »Jag tycker, att hela boken är ett plagiat efter den visan. Och jag tycker dessutom, att visan är mycket mera drastiskt originel och naivt bizarr — eller bizarrt naiv. Det där var väl en passabel recensentfras?»

»Åh ja,» sade Ferdinand, »så passabel, som sådana bruka vara.»

Nu brast Irene, som stått alldeles häpen och stirrat på Augustin, ut i ett silfverklingande skratt.

»O, hvad grefven har rätt,» fortfor hon. »Det är just hvad jag kände, fast jag aldrig kunde få tag i det — och aldrig hade jag vågat säga det heller. — Grefven har då en talang att ställa saker i deras rätta ljus — — det måtte vara nyttigt att vara mycket tillsammans med grefven!»

»Jag hoppas, att det åtminstone inte är skadligt,» sade Augustin fromt.

Men med detsamma Irene talat, rodnade hon så, att det knappast en gång klädde henne.

Ferdinand såg på Augustin och skrattade kallt; så vände han sig mot Irene och sade: »Jo — jag tror verkligen det är skadligt — åtminstone för en persons nervsystem, ty är man inte gjord af stock och sten, så måste man bli irriterad af en sådan glupsk oemottaglighet för alla andliga intryck» — han vände sig åter mot Augustin — »som din. När en tankegång inte rullar jämnt som ett af dina hölass på de skånska landsvägarne, i de gamla, gamla hjulspåren från hedenhös — så är du inte med längre! Du uppfattar aldrig ett nytt uppslag, aldrig en ny idé — vore den än så glänsande! Du kan inte fatta en *andligt* högboren naturs längtan att slita bojor och kasta fördomar öfverända — — där du är, där blir du!»

»Antagligen gör jag det,» sade Augustin.

»Ja, gör det; bli bara där grefven är,» sade Irene skälmaktigt leende. »Jag måste emellertid söka upp Jacquette och bränna färdig min lilla korg före middag.» Och hon ilade framåt sandgången med snabba steg.

Augustin och Ferdinand följde långsammare efter.

»Jag gratulerar dig emellertid,» sade Ferdinand; »du gör ju rent af lycka som litteraturkritiker.»

»Ja det var ju tur; det var visst första och sista gången, jag försökte mig på saken.»

»Stora framgångar vinnas ofta med små medel.»

»Det är sant; men då får man ha strategiskt geni.»

»Eller tur, som du sade.»

»Ja, det kan också hända; hvari ligger turen i detta fallet?» Augustins ton var oskyldigt frågande, men hans blick var något ironisk. Men då log Ferdinand segerstolt.

»Nej, jag tror inte det var tur. Behåll ditt strategiska geni; jag missunnar dig det inte.»

Därmed föll ämnet. Men Augustin hade, innan han gick till hvila om kvällen, konstaterat tre saker. För det första: Irenes hjärta var oberördt af poeten; för det andra: poeten trodde att motsatta förhållandet ägde rum; för det tredje: hans egna aktier stodo inte illa.

Under de följande två veckorna gick ingen dag, utan att Hvidehus' och Rosenholms invånare träffades. Ridturerna blefvo snart dagliga. Ibland följde Jacquette, ibland ryttmästaren med; ibland redo de ensamma; och hur det var tyckte Irene, att de hade allra roligast då, fast Augustin var alldeles densamme, som då de voro flere i sällskap.

Då de trafvade bort, tänkte Ferdinand ibland på Karen Laage och hennes sista ridt. Det var ju här som där: en Hvide, »herren till Hvidehus», hvars iskalla vilja förde henne bort från hans, den rätte brudgummens lifsvarma famn. Denna fantasi föreföll visserligen litet löjlig, tillämpad på den allt annat än spöklike Augustin, men det var dock någonting i den. Han tog den likväl icke som ett omen. Att Augustin skulle gifta sig, föll numera ingen in. Familjen ansåg honom redan som en ohjälplig gammal ungkarl. Däremot var Ferdinand viss om att härska i Irenes hjärta, viss om, att Augustin hvarken kunde eller ville göra annat än, som vanligt, lägga hinder i vägen för honom och så mycket som möjligt beröfva honom Irenes sällskap.

På utsatt dag kom Claës hem. Det var en vacker ung man på omkring 25 år; lik Augustin till dragen, men saknande hans fina, behärskade leende; mera energisk till sättet och mindre till karakteren. Emellertid var han en angenäm tillökning i sällskapet; okunnig om hvad som här tilldrog sig bakom kulisserna, glad och munter och full af framtidsplaner. Första dagen fingo han och Augustin icke något allvarligt samtal om dessa senare; grefvinnan och Jacquette släppte

honom ej ur sikte. Hans förlofning tillkännagafs, med hans samtycke, för Margareta och Ferdinand; för bägge var det ett välkommet afbrott från deras egna grubblerier, ett intermezzo att hvila ut vid för en stund, och allmänna intresset koncentrerades på Claës.

Om kvällen, då de båda bröderna stodo bredvid hvarandra på stora trappan och sågo ut öfver gården och nedåt alléen, sade Claës — själfbelåtet, stolt och med ett skälmaktigt leende:

»Du, Augustin, tycker väl ändå inte så illa om, att jag gifter mig, när du inte själf har gjort det? Du har ju alltid sagt, att du gärna ville se en fideikommissarie på Hvidehus!»

Augustin log och svarade undvikande.

IV.

Irene hade åter varit på middag på Hvidehus, men det hade inte varit så roligt som sist. Inte på långt, långt när. Där hade varit flere gäster från grannställena; en tjugu personer med alla. Man hade gjort mycket lyckade tabláer och hon hade haft hufvudrollen i nästan allesammans. Man hade lekt lekar under en öfverdådigt animerad sinnesstämning, man hade till sist rott ut på sjön med kulörta lyktor på båtarne. Ferdinand Deutz hade varit vid sitt mest geniala lynne, och grefve Claës hade berättat förtjusande roliga pariserhistorier. Båda två hade täflat om att uppvakta och roa henne, och så snart någon af dem var upptagen på annat håll, hade en af de andra unga herrarne intagit hans plats. Och hon visste, att det hade varit en af hennes vackraste dagar.

Hvad var det då som var i olag? Ja, det visste hon däremot inte. Det var bara, att hon alls inte varit i stämning,

Ryttmästaren däremot var särdeles belåten med sin dag, han hade roat sig superbt. Utom de ofvan uppräknade förströelserna och en utsökt middag, hade han fått ett litet trefligt parti préférence och haft en briljant tur. Grefve Hvide var den angenämaste motspelare, man kunde ha, sade han, då de kommit hem; aldrig blef han ur humör, hur mycken otur han än hade.

Irene svarade sarkastiskt, att det gladde henne *höra,*

att han varit angenäm. *Hon* hade ingen personlig erfarenhet af det; de hade knappast växlat tio ord i dag. Ryttmästaren skrattade muntert: »Aha, jag tror att min lilla fröken är förolämpad! Du är då omåttlig, du skall ha hela världen för dina fötter, om det skall vara dig till lags.»

Nej, visst inte. Det hade hon inte den minsta pretention på.

»Du kan väl förstå,» fortfor ryttmästaren, »att, då han var värd, måste han ägna sig hufvudsakligen åt de äldre herrarne. Där voro ju både fröken Jacquette och grefve Claës att underhålla ungdomarne.»

Ja visst, det kunde hon mycket väl förstå. Hon hade ju inte heller sagt, att hon kände sig på minsta vis sårad.

Saken var den, att Augustin tyckt sig märka, att Ferdinand var honom på spåren; och skulle han nu förlofva sig, kunde han inte neka sig nöjet att bereda sin antagonist en fullständig öfverraskning.

Och nu låg Irene vaken och kastade sig af och an och försökte fåfängt bekämpa en form af bitterhet och missräkning, som hon nu gjorde sin första bekantskap med. Bäst det var, föll en tår ned på kudden, trots hennes försök att hålla den tillbaka. Så kom en djup snyftning och så plötsligt en hel flod af tårar — — — ungdomens heta, hejdlösa, tröstlösa tårar. Inte alls för att Augustin hade spelat préférence hela kvällen — — hvad brydde hon sig om hvad han gjorde? — — Nej, för att hela lifvet var så tomt, så ändamålslöst; man roade sig, utan att vara glad, hycklade känslor, som man inte hade, och beljög dem man hade; ingenting tjänade till något. O, hvarför skulle man lefva? Och så var det till på köpet orätt att önska sig döden, då man hade en gammal pappa, hvars hela lycka i lifvet man var! Allt var så bottenlöst eländigt — — och hon satt upprätt och grät och grät, tills snyftningarna hotade att kväfva henne.

Följande morgon vaknade hon — ty naturligtvis hade den sunda ungdomssömnen småningom tagit ut sin rätt — lugnare, men djupt melankolisk. Antingen lifvet var så eller så, måste man lefva det och fylla sin plikt. — — Mormor hade alltid brukat säga, att resignationens stadium var det bästa i lifvet, och det hade alltid förefallit henne så absurdt. Nå väl! Nu förstod hon det. Nu hade hon, mormors egen lilla solstråle, hunnit dit. Lifvet var mycket öde, utan några framtidsdrömmar, men det var i stället så lugnt. Och hon hade ju sin far. Hon skulle aldrig lämna honom, hon skulle ägna sig åt att göra hans hem trefligt och hans ålderdom ljus och glad.

Ja, så upptagen var hon af dessa vackra framtidsmålningar, att hon innevarande morgon glömde att koka hans ägg och rosta hans bröd, hvilket hon alltid själf brukade göra här på landet.

Och när hon en gång blef gammal och ensam, skulle hon ha ett litet vackert, gammaldags hem, öfver hvilket det skulle hvila en viss poetisk doft, som af torkad lavendel. Hon skulle vara mycket snäll och hjälpsam mot sina vänner, mot grannarne i huset, där hon bodde — isynnerhet mot en familj i torftiga omständigheter, som hon föreställde sig inlogerad i vindsvåningen — — samt mot de fattiga. Hennes leende skulle vara mycket ljuft, men något melankoliskt. — — För egen del skulle hon fridfullt och förtröstansfullt vänta på döden, som på en kär vän. Och i hennes byrålåda skulle stå en liten koppardosa, hvari lågo två vissna rosor från hennes ungdomstid. — —

Det regnade i dag, för första gången på länge. Ryttmästaren var mäkta belåten och prisade det ovanligt förståndiga regnet, som dröjt tills nästan all säden var inbergad. Efter frukosten tog han tidningarna med sig in i sitt rum och slog sig ned i gungstolen för att studera dem, sakta småsjungande.

Irene tyckte också om regnet. Hon skulle inte kun-

nat fördraga solsken i dag. Den milda grå dagern, som man så länge varit ovan vid, harmonierade med hennes stämning. Hon satte sig vid fönstret att sy. Under en halftimmes tid fortsatte hon att utarbeta sina fantasier, medan då och då en tår föll ned på hennes arbete. Det var så rörande vackert, det där med den ensamma, välgörande gamla damen.

Det var någon borta vid grinden; hon såg upp. Och hvem var det, om inte Augustin Hvide — med uppslagen rockkrage och våta ridhandskar, sittande på sin vackra fux, som var mörk af regnet. Han förde den tätt intill grinden — den bråkade och piruetterade, men måste lyda ändå — och öppnade med kryckan af sitt ridspö. Nu såg han upp mot fönstret och hälsade — och så strålande han smålog!

Hvar var pappas trogna ålderdomsvårdarinna; hvar var den gamla damen, som satt och väntade på döden; hvar var familjen i vindsvåningen och hela »resignationens stadium»? Bortblåst, skingradt som dimmor för en frisk fläkt. Det var, som om någon sagt henne, hvarför han kom.

* * *

»Se så där ja,» sade Augustin halfhögt, då han fram mot middagen steg af hästen vid Hvidehus.

Grefvinnan och Augustin kommo upp till middagen tillsammans, just i det ögonblick betjänten slog upp dörrarne till matsalen. Grefvinnan såg så echaufferad ut och var under hela måltiden så märkvärdigt distraite, att Jacquette gång på gång kom till den slutsatsen, att någonting hade händt. Men hvar gång hon såg på Augustin, fick hon klart för sig, att ingenting hade händt. Men hvad i all världen kom då åt mamma?

Efter kaffet sade Augustin, då en paus uppstod i samtalet:

»Ja, mina vänner, jag har en liten familjenyhet att berätta, och efter alla de närvarande höra till familjen, kan jag ju så gärna berätta den nu — eller hur?»

Allmänt intresse! »Ja, säg jag det inte!» utbrast Jacquette. »Så roligt det skall bli! — — för det är ingenting ledsamt, det ser jag på dig! — Nå, hvarför berättar du det inte? Du är alltid så märkvärdigt långsam, Augustin!»

»Nu skall jag hämnas, Jacquette,» svarade han. »När Jacquette berättade mig om din förlofning, Claës, lät hon mig gissa hvad det var! — Gissa nu du detta!» fortfor han, åter vänd mot systern.

Jacquette protesterade, men gissade, och de andra hjälpte henne. Alla händelser, som möjligtvis kunde ha inträffat, alla släktingar, som någonting möjligtvis kunde ha händt, gick man igenom, men förgäfves.

Augustin satt och såg på dem med ett retsamt småleende. Han hade Robin framför sig, stödde armbågarne mot knäna och lekte med hans silkeslena öron.

»Se så, Augustin, var nu barmhärtig! Är det en förlofning?»

»Ja, det är det, och till på köpet min.»

»Din! — — Du!» Förvåningen var så gränslös, att blott en enda person i sällskapet kom sig för att fråga: »Med hvem?»

En taburett föll till golfvet. Ferdinand hade sprungit upp.

»Irene?» — det kom som ett anskri af dödsångest.

Claës vände sig om och stirrade på honom med obeskriflig häpnad, grefvinnan ryckte till och bet sig i läppen; Margareta blef blek, och Jacquette blef röd. Augustin såg kallt på honom.

»Fröken Moorland, ja, det var den första riktiga gissningen.»

Det blef dödstyst. Jacquette nästan föll ned i närmaste länstol.

»Nej!?» — — sade hon. »Nej!? — Nej!? Om jag någonsin i mitt lif blifvit förvånad — — —»

Margareta stod framför Augustin med utsträckta händer. »O Augustin, käre Augustin! Om du visste hur mycken lycka jag önskar dig, och huru mycken lycka jag tycker att du förtjänar! Ack, du skall bli lycklig med henne, det vet jag, Augustin.»

Augustin tog hennes händer, böjde sig tyst ned och kysste dem.

»Nej, men det är förskräckligt,» utbrast nu Jacquette, »att du som bara är hans kusin, gratulerar honom förr än vi, som äro hans egna syskon! Augustin, hvad du *har* för en rasande tur! Var hon verkligen förälskad i dig?»

»Hon ville åtminstone ha mig.»

Jacquette skrattade, ruskade honom lekfullt och gaf honom en lätt kyss på kinden. Därpå kom ordningen till Claës.

»Jag är så förvånad, att jag knappast vet hvad jag skall säga! Det kunde man ju alldeles omöjligt märka i går!» sade Claës. Emellertid gratulerade han, men det lät en smula tvunget. Man kan ju inte begära, att en presumtiv fideikommissarie skall jubla i himmelens sky, när fideikomissinnehafvaren alldeles oförmodadt gifter sig.

Under detta hade Ferdinand stått orörlig som en staty. Han hörde deras ord som ett oredigt sorl genom bruset af den heta ström, som hotade spränga hans tinningar. En röst hviskade: »För Guds skuld, gratulera honom!» men han visste inte, hvems röst det var. Kanske Jacquettes; men när han såg sig om, var hon borta.

Han samlade alla sina krafter, gick fram mot Augustin och sade med dödsbleka läppar:

»Jaså. Hon ville bli grefvinna på Hvidehus. Jag gratulerar.»

Han bugade sig och gick, i det Augustin skingrade den ögonblickliga stämning af obehag, hans ord väckt,

genom att godmodigt skrattande utbrista: »Hvilket dråpslag för min egenkärlek!»

Samtalet flöt vidare. Det uppehölls dock hufvudsakligen af Augustin och hans mor och syster. Margareta hade obemärkt glidit ut ur rummet, och Claës var ganska tyst, men hvad han sade var varmt och hjärtligt.

Det regnade alltjämt och aftonen blef en smula lång, med anledning af allt, som var i olag och som man måste bemöda sig om att öfverskyla. Ferdinand hvarken såg eller hörde man mera af. Vid frukosten nästa morgon uppenbarade han sig, blek och med högburet hufvud. Stämningen var rent af ohygglig och allesammans sutto och konverserade, som om de spelat hvar sin roll. Ferdinand visste, att han gifvit sin hemlighet till spillo och gjorde sig ingen möda med att bevara skenet. Claës hade nu antagligen fått privata upplysningar af Jacqûette, såg diplomatiskt menlös ut och berättade pariserhistorier med ett verkligen berömvärdt nit.

Då de kommo ut ur matsalen, funno de ryttmästaren och Irene i blå salongen. Något mer solskenslikt än ryttmästarens hela personlighet kunde man inte tänka sig, och Irene — hon var som förklarad! — Den blick, hvarmed hon besvarade Augustins hälsning, var nästan öfverjordisk; tårar skimrade i hennes långa ögonfransar, ett bäfvande leende låg öfver hennes läppar, och hennes hy var skär som ett rosenblad.

Grefvinnan och Augustin skyndade mot dem, de andra hejdade sig på tröskeln.

»God morgon, min lilla Irene,» sade Augustin och kysste hennes hand. »Här står min mamma, hon vill vara din också.»

Han förde henne till grefvinnan, som öppnade sina armar; Irene slog sina armar om hennes hals. »Mamma!» utropade hon med ett djupt, skälfvande andetag. »O får jag verkligen säga mamma?»

Jacquette stängde sakta dörren. »Det här blir visst allt för rörande för oss.»

»Herre Gud,» sade Margareta med tårar i ögonen. »Man upplefver inte många stunder, sådana som denna är för henne, du, Jacquette!»

Claës var bländad af den syn han sett mellan portiererna. »En sådan tur den karlen har,» sade han; »en sådan tur!»

Men snart öppnades dörren, och grefvinnan kom in vid ryttmästarens arm och Irene vid Augustins; och så började lyckönskningarna på nytt. Det äldre paret höll sig blygsamt i bakgrunden, men ville också i egenskap af svärföräldrar ha sin beskärda del af dem. Grefvinnan var rörd och lycklig och ryttmästaren alldeles i sjunde himlen.

»Men fy, herr Deutz,» sade Irene, då han iskallt och formelt gratulerade henne, »så goda vänner som vi varit i sommar, väntade jag då inte en så främmande gratulation på den lyckligaste dag i mitt lif!»

»Kom, Irene,» sade Augustin, »Jag har någonting till dig här.» Han förde henne bort till bordet och tog i skuggan af jardiniern ett litet etui, som han ställt där på morgonen. Irene öppnade det med ett rop af förtjusning. En mångfärgad blixt sköt fram, när solstrålarne föllo på dess innehåll.

Nu stod förlofningsstämningen riktigt på sin höjdpunkt! Ferdinand gick, han ville inte se henne tacka Augustin.

När denne en timma senare gick ned till sina rum för tala med sin inspektor, som väntade honom där, mötte han Ferdinand i trappan. Denne stannade framför honom.

»Jaså, du har segrat,» sade han, »innan jag ens visste, att du upptagit kampen! Ja, hvad har jag, som i en kvinnas ögon kan uppväga en grefvekrona?»

»Nå ja, jag har ju en egenskap till, som kan inverka härvidlag.»

»Hvilken, menar du?»

»Jag menar bara — den att vara ogift», sade Augustin blygsamt.

»Ja, det är ju ett stolt medvetande — — annars äro vi då inte katoliker, äktenskapet kan lyckligtvis upplösas! Nu reser jag naturligtvis! Hvad har jag här att göra? Inför de andra kunna vi kalla det: ett angeläget bref från min förläggare. Jag reser med tretåget.»

»Som du vill, jag skall ge order om vagn. Under närvarande omständigheter vore det löjligt öfvertala dig att stanna. Men Margareta tar du väl inte ännu från oss?»

»Margareta gör naturligtvis som hon vill. Jag har intet behof af hennes sällskap.» Han ville gå vidare, men Augustin lade sakta handen på hans arm för att hejda honom. Han ryckte den till sig, som om han blifvit stungen, men stannade på nytt.

»Låt mig säga dig ett par ord som vän och släkting,» sade Augustin med mycket låg röst. »Ännu är inte allt förloradt för dig. När Margareta och du nu träffas igen, och känslorna å ömse sidor hunnit lägga sig — så — så sök att återvinna henne — gör allt hvad du kan för det! Margareta är stolt — som vi alla — men hon har hållit så mycket af dig. — Ja, du vill naturligtvis inte höra mig nu — men tänk på det en annan gång!»

Det låg något ångestfullt vädjande, något obestämbart af djup känsla i Augustins blick och röst — något alldeles olikt honom. Ferdinand hörde honom först med harm, sedan med häpnad; och sprungen ur skaldens blixtlika intuition flög en tanke genom hans hjärna och fann i samma ögonblick väg till hans läppar. Han grep ett krampaktigt tag om Augustins handled och utbrast nästan hotande:

»Augustin! Det är för hennes skull, du har gjort det!»

Augustin skiftade våldsamt färg, men blinkade icke. Han såg Ferdinand rakt i ögonen, frigjorde lugnt sin hand och sade högdraget:

»Hvar och en kan ju ha sin uppfattning. Hvad andra tänka om min förlofning, det vidkommer inte mig. Farväl; vi träffas igen däruppe.»

Vid middagen bröts feststämningen icke af Ferdinands närvaro. Han var redan borta, och hela Hvidehus tycktes draga en suck af lättnad. Eklateringen firades på Rosenholm, där Moorlands stannade, till dess Augustin måste begifva sig till regementsmötet, och det var idel fest, solsken och glädje. Grefvinnan och ryttmästaren blefvo så goda vänner och sympatiserade så bra i sin ömsesidiga ljusa syn på lifvet — att Jacquette i smyg skämtsamt uttalade sina farhågor att »mamma *också* skulle gifta sig.»

Augustin själf var inte alldeles utan oro för framtiden; en oro, tillsatt med en skugga af samvetskval. Han hade sett redan den dagen, då han framställde sitt frieri, att han var föremål för en hängifven, svärmisk kärlek å Irenes sida. Det fanns ögonblick, då han förskräcktes öfver att ha så litet att ge igen. Men det kunde nu inte hjälpas. Han kände sig själf och visste, att han var outtröttlig och samvetsgrann vid uppfyllandet af en åtagen plikt; och hans främsta plikt skulle hädanefter vara den att göra henne lycklig. Med en redlig vilja å ömse sidor skulle väl förhållandet småningom jämkas ut på bästa sätt af sig självt.

Claës berättade icke förrän strax innan eklateringen för sin fästmö nyheten om broderns förlofning. Det var en besynnerlig känsla vid att göra det. Han var ju i alla händelser inte fullt densamme som förut.

V.

Det var en ljum vårkväll tidigt i maj.

Augustin hade varit borta ett par dagar i affärer och åkte nu hem från stationen. Genom den långa, raka alléens perspektiv såg han redan trappan och portalen på Hvidehus, som låg där med sina röda murar, bäddadt i den ljusa vårgrönskan och med den klara bleka kvällshimlen öfver sig.

Sedt utifrån var det sig fullkomligt likt. Han kunde nästan inte tänka sig annat, än att hans mor skulle presidera vid tebordet och Jacquette möta honom i blå salongen med någon af sina små lustiga, spetsiga, anmärkningar.

Men grefvinnan och Jacquette voro nu installerade i en liten elegant våning i Stockholm. Stora omhvälfningar hade försiggått i det inre af Hvidehus; där var nu lilla Irene härskarinna.

Om han hade kunnat ana, i fjor så här till års, allt hvad som skulle ske på ett år! Då var tanken på att gifta sig honom lika aflägsen som den att fara till Nordpolen i ballong.

Det innevarande året hade varit mycket händelserikt. Fröken Greifenhagens hemkomst från Paris och eklateringen af Claës' förlofning hade icke ägt rum förrän på nyåret, ungefär en vecka före Augustins eget bröllop. Augustin, stackars martyr, hade måst lägga sig sjuk flere dagar för att slippa figurera i herr »Chose's» salong vid förlofningsfesten, och herr »Chose's» dotter hade varit tärna på hans bröllop.

Denna festlighet hade förstås också kräft ett helgons långmodighet, men det hade ju en öfvergång. Margareta hade varit där, men inte Ferdinand. Hur de hade det, visste Augustin inte, men i deras yttre lefnadssätt märktes ingen förändring.

Ja, och så hade de nygifta varit på bröllopsresa. Paris, Rivieran och Italien. Irene hade aldrig varit utomlands förr, och Augustin hade med henne genomvandrat hela mil — tycktes det åtminstone honom — af museer och gallerier och sett otaliga kyrkor och statyer; Augustin hade promenerat vid Medelhafvets strand bland palmer och kaktéer, med Irenes hand på sin arm. Augustin hade vaggat i gondoler på Canale grande och sett Colosseum i månsken. Augustin hade uppstigit till spetsen af Eiffeltornet och nedstigit till nedersta våningen af Roms katakomber. Men allt det där hade också en öfvergång; det hade åtminstone varit en tröst att se barnets glädje, och nu voro de hemma igen.

De hade det mycket trefligt och mycket bra. Kanske att, om han tänkt på det, han skulle föredragit att ha det som förr; men det fick han inte tänka på nu. Det var bra, som det var.

Irene stod på öfversta trappsteget, strålande, ifrig och rodnande. Robin rusade förbi henne och hoppade gläfsande uppåt vagnen. Johansson stod på nedersta trappsteget, rak och stram, tillreds att taga emot reseffekterna.

Augustin kysste på sitt ridderliga sätt Irenes hand och sade: »Hur står det till med dig, lilla vän? Jag hoppas, att du inte haft tråkigt?»

»Åh nej. Det *är* möjligt att ha roligt, till och med när du är borta!»

»Det gläder mig! Se här, bébé, har du ett bref att roa dig med, till dess jag blir färdig! — Jag får väl te, när jag kommer upp?»

»Ja, visst,» utropade hon med sårad husmoderlig värdighet.

Han nickade och gick till sina rum, men hon följde honom dit.

»Har du någonting att säga mig?» frågade han.

Hon smög sig tveksamt intill honom med en af sina gratiösa smekande rörelser. »Jag har längtat så gränslöst efter dig — — sweet one!» hviskade hon.

»Jaså!» Augustin visste mycket väl, hvad som fordrades af honom, och hade för öfrigt alls ingenting emot att smeka och kyssa henne litet. Hon var så rörande vacker i sin hängifvenhet för honom.

Hon gick upp i salongen med sitt bref. Det var varmt ännu af att ha legat i hans bröstficka, och hon satt och strök det mot sin kind. Så granskade hon utanskriften och njöt af att läsa sitt namn i förening med hans, innan hon till sist beslöt sig för att bryta det.

Det var från en af hennes jämnåriga i Stockholm och innehöll endast åtta sidor flickprat, af hvilket det skulle varit svårt att utdestillera några anmärkningsvärdare fakta — hon afbröt tvärt läsningen, då hon hörde sin mans steg.

Åh, hvad hon var lycklig! Att ha honom midt emot sig vid bordet igen; att höra honom berätta sina små reseäfventyr och att berätta för honom allt, som tilldragit sig under hans frånvaro!

»Nå, min lilla fe, stod det någonting intressant i brefvet?»

»Åh nej, det kan ju inte vara så intressant att höra, att världen går sin gång lika bra utan mig. Hon påstår förstås, att de sakna mig förskräckligt — — men det är nog bara fraser — tror du inte det?»

»Jo, hvad damerna beträffar; för herrarne är det naturligtvis det djupaste, blodigaste allvar.»

»Det är alltid så svårt att veta, om du är artig eller ironisk, Augustin!»

»Hvarför i all världen skulle jag vara ironisk, det finnes det ju ingen anledning till?»

»Nå, ja, då tar jag det på god tro och blir egen-

kär. I går hade jag bref från pappa. Han tackar dig så mycket för bjudningen och vill förstås mycket gärna vara här i sommar.»

»Nå det var trefligt. Jag vet få människor, hvars sällskap är så uppfriskande.»

Irene såg förtjust ut. När man är en jämförelsevis fattig flicka och gift med en rik godsägare, är det bra trefligt, att han tycker om ens pappa och af eget initiativ bjuder honom till gäst för sommaren.

»Det är sant, jag har haft bref från mamma också; det var morgonen efter det du hade rest. Hon och Jacquette komma visst i början af juni, och Claës och Elsie komma någon gång — — mamma visste inte riktigt när. Och vet du, att hon skref, att gubben — — Chose — förstår du! — hade gjort så många frågor om Hvidehus, att mamma hade riktigt svårt att parera, men hon visste ju, att du på inga villkor ville ha honom hit.»

»Nej,» sade Augustin, »hit kommer han inte, såvida han inte kommer som inbrottstjuf.»

»Ja, men vet du, det *blir* rysligt svårt! Kan du tänka dig, att han har köpt kritbruket på andra sidan sjön!»

»Ja, det har jag hört; men hvad följer däraf?»

»Jo, då kommer han naturligtvis ned och ser om kritbruket!»

»Det tänker jag visst inte lägga hinder i vägen för, men därför är det inte alls nödvändigt, att han kommer hit och ser om oss.»

»Men Augustin, så envis du är,» sade hon i beundrande ton. »Claës blir så ond.»

»Claës har varit ond på mig många gånger förr. Det är jag van vid.»

»Och Elsie blir förskräckligt ond.»

»Ja min snälla flicka, då får hon bli ond. Är det inte självöfvervinnelse nog af mig, att jag inviterar *henne?*»

»Nej, du är omöjlig, det märker jag. Nå, Margareta kommer också»

»Och Ferdinand?» frågade Augustin oskyldigt.

»Nej Ferdinand kommer inte — — lyckligtvis! Jag önskar, att jag aldrig får se honom igen!»

»Jaså, det har du inte lust till?» Han gaf henne ett flyktigt, forskande ögonkast; hon såg på honom med djup indignation.

»Nej, det kan du väl förstå, när jag vet — att —»

»Ja, jag tänkte bara, att det kanske var roligt att se honom plågas? Hvarför behagade du annars fånga hans stackars skaldehjärta — du lilla kokett? — I och för sig tror jag inte du betraktade det som någon raritet — och det hade du rätt uti.»

Hon såg på honom med ögon, som blefvo allt större och större — — därpå såg hon ned på sin tallrik och blef mycket tyst. Han öfvergick till ett annat ämne, men hennes glädtighet var som bortblåst. Snart märkte han, att hon kämpade med tårarne, men låtsade om ingenting, förrän de åter kommit ut i salongen. Då sade han med sin lugna, låga röst:

»Hur är det nu fatt, bébé?»

Hon stod i fönstret och låtsade sig se ut. Hennes profil aftecknade sig mot den ljusa aftonhimlen; hennes läppar darrade, men hon svarade icke.

Augustin drog en ohörbar suck, i det han gick fram till henne. En och annan liten scen af det slaget hade redan förekommit, och han hade underkastat sig dem med orubbligt tålamod. Han var en man, som grundligt genomförde, hvad han åtagit sig, och nu hade han åtagit sig en makes plikter mot en ung flicka, som ännu stod barnaåldern nära. Därtill hörde naturligtvis att ha fördrag med henne, när hon var barnslig, och trösta henne, när hon grät.

Denna gång erfor han emellertid ett visst intresse med afseende på hennes sorg. Han lutade sig mot fönsterposten och sade:

»På hvad sätt har jag nu förbrutit mig?»

Hon såg på honom med en smärtsam, patetiskt

förebråande blick i de mörka ögonen, som skimrade i tårar. Det var riktigt allvarsamt, hvad det nu var; ingen affektation i det, så vidt han kunde se. Han drog henne till sig.

»Min lilla flicka,» sade han mycket vänligt, men med en ton, som hon ovillkorligt böjde sig för, »minns du, att vi kommo öfverens om sist att hoppa öfver alla preludierna och tala rent ut om saken genast? Det är jag, som har gjort dig ledsen. Säg mig nu, hur det var?»

»Du trodde det!» utbrast hon, omedvetet vridande sina händer.

Han tog dem i en af sina. »Hvad trodde jag?»

»Att jag — — att jag visste det.»

»Hvad trodde jag, att du visste?»

»Det — — det om Ferdinand!»

Augustin log. »Att han var förälskad i dig? Var det så förskräckligt?»

Hon såg på honom med ögon, som vidgades af ångest. »Augustin, du kan inte ha trott, att jag var så dålig — så hjärtlös — att jag skulle ha uppmuntrat honom — att jag skulle ha krossat Margaretas lycka med öppna ögon — bara för mitt nöje! — Jag skulle ju ha varit sämre än han. — Du skulle ha afskytt mig — du skulle ha föraktat mig. — Åh, jag kan inte bära det, Augustin!»

Han slöt henne fast intill sig och var nu alldeles allvarlig, ty han kände någonting liknande samvetsförebråelser. Tänk, om någon sade den stackars ungen, att han gift sig med henne för att göra den förmenta koketten oskadlig! — — Måtte hon bara slippa att ana det!

»Jag har aldrig trott något värre om dig, än att du var tanklös,» sade han. »Jag trodde, att förhållandet roade dig, och att du inte ville se den allvarliga sidan af saken.»

»Inte ville se! Det hade ju varit lika uselt, som att se!»

Då blef Augustin åter hågad för en smula opposi-

tion. »Mitt kära barn,» sade han »det är en god sak att twå sina händer, när det låter sig göra, men allting med måtta. Menar du verkligen, att du aldrig misstänkte rätta förhållandet — du, som så ofta sett den känslan väckas?»

»Han var ju gift!»

»Nå ja — sådant har jag hört förr — och du med, antar jag. Tänk nu efter!»

Det blef tyst en stund. »Kanske jag tänkte det — — någon gång — men jag ville inte tro det.»

»Nå, kan du då upplysa mig om, hvad skillnaden är mellan att inte vilja tro och inte vilja se?»

Där triumferade Augustin; men det glömde han i nästa ögonblick inför hennes utbrott af lidelsefull förtviflan. Och mellan snyftningarne kom det i brutna ord:

»Då hade du ju rätt! — Jag har aldrig — aldrig — tänkt på det.»

Augustin satt stilla och tålig med Irene på knät och lät henne gråta ut. Det skulle stridt för mycket mot hela hans natur, om han inte funnit en viss komik i sin egen situation och tanken på, hvad han skulle sagt om den för ett år se'n; men det gjorde honom mycket ondt om henne.

»Augustin!»

»Ja, lilla vän.»

»Blir du mycket trött på mig?»

»Nej, kära barn, aldrig,» sade han rörd. »Kom till mig, när helst något går dig emot, så skola vi göra det bästa vi kunna af det tillsammans.»

»Augustin!»

»Nå? — — —»

»Jag ville inte tro det; jag tyckte det skulle varit så illa af honom, och så tyckte jag det var egenkärt af mig att tro mig så oemotståndlig. Och *om* det bara var en dum fantasi, kunde jag ju inte vara ovänlig mot honom därför, — — och inte kunde jag resa min väg — pappa trifdes ju så bra. Jag menar inte, att

jag inte hade orätt, jag ville bara säga dig, huru det var. — Tror du mig, Augustin?»

»Ja, visst tror jag dig! Glöm nu den dumma affären; det är inte värdt, att den stör vår trefnad! Förlåt mig och var glad igen!»

»Augustin,» hviskade hon, i det hon reste sig upp, »jag älskar dig så gränslöst.»

Han fann det bekvämast att svara med en kyss. Därpå började han tala om andra saker, väljande sina samtalsämnen med mycken takt och finkänslighet; och snart började hon prata och skratta igen.

Ja, hon var mycket söt, det tyckte Augustin. Han tyckte också, att det var bra behagligt att bli älskad, beundrad och smekt, medan han hvilade ut efter sitt dagliga arbete — — helst Irenes smekningar aldrig voro fadda eller för ofta upprepade, utan verkligen hade själ och mening. Han tyckte sig visserligen märka, att hon dunkelt saknade en motsvarande värme hos honom; det var ibland något i hennes sätt att smyga sig intill honom, som påminde om en frusen, skyddsökande fågelunge. — Nå väl, hvad han inte kunde skänka henne, det kunde han inte; men hvad det stod i hans makt att göra för henne, det skulle han. Deras dagliga lif flöt lugnt och angenämt, just som han ville ha det; några små scener, sådana, som den nyss passerade, kom man ju öfver med en smula tålamod — — På det hela hade hans äktenskapliga tillvaro gestaltat sig vida bättre, än han väntat.

För Irene åter hade det halfår, som nu förflutit — förlofningen, bröllopet, den utländska resan och deras lif på Hvidehus, varit ett paradis fullt af outtömliga fröjder. Bara det att se Augustin hvarje dag och iakttaga hans små karakteristiska egenheter, hans tonfall, hans minspel och hans uttryckssätt, ägde en ständigt ny tjuskraft. — Hon kände nog ibland, att någonting fattades. Men hon ville inte ge det ord, inte se det i

ögonen; bara väfva en slöja af skimrande, strålande drömmar att kasta öfver det!

Och så gingo dagarne, och sommaren kom och med den sommargästerna. Grefvinnan och Jacquette anlände först och togo sina gamla rum i besittning; därpå kom Margareta, och allt var som förra sommaren, med undantag af att Ferdinand var borta och att Irene hade grefvinnans gamla plats vid bordet, och grefvinnan satt vid sin sons högra sida. Så kom ryttmästaren, och de räknade alla hans glada lynne som en akvisition i sällskapet. Hade luften förra sommaren varit tung och tryckande af dolda missförhållanden, så var allting nu så fridfullt och harmoniskt som möjligt; hvar och en var belåten med de andra och med tillvaron i dess helhet. — Äfven Margareta tycktes trifvas väl och var märkvärdigt lik sig. Ferdinand nämnde hon sällan. Augustin undrade ofta i tysthet, om hans giftermål varit i stånd att rädda något af hennes lycka ur skeppsbrottet, men det var omöjligt att draga någon slutsats.

Juni var sommarens angenämaste månad. I början af juli kom Claës, och en vecka senare hade Elsie Greifenhagen anmält sitt besök. Claës var naturligtvis alltid välkommen i sitt fädernehem; Elsie däremot var välkommen med moderation, åtminstone hvad husets herre beträffade. Och för grefvinnan, hennes dotter och svärdotter hade ett mycket mörkt moln uppstigit vid horisonten; Claës hade nämligen förkunnat, att hans svärfar yttrat sin afsikt att under månadens lopp fara ned och inspektera sitt nyinköpta kritbruk. — De tre damerna hade många hemliga och bekymrade konferenser med hvarandra om denna omständighet. Det *var* ju alldeles förskräckligt att ha Elsie till gäst och inte inbjuda hennes far, när han befann sig i den omedelbara närheten af Hvidehus; och att framtvinga en invitation till honom från Augustin ansågs icke stå i människomakt. Bara någon gjorde den minsta lilla allusion på saken, blef Augustin stenhård och ogenomtränglig som

en sfinx. Grefvinnan bad Irene använda hela sitt inflytande. Men Irene skakade på hufvudet och påminde sin svärmor om, huru obehagligt det varit, när Augustin inte ville vara med på förlofningsmiddagen hos Greifenhagens; huru de allesamman bedt honom, och huru han det oaktadt skickat sjukbud och hållit sig innestängd — han, som aldrig var sjuk!

»Ja, mamma måtte väl känna sin egen son!» sade Jacquette. »Jag kan försäkra, att han inte är det minsta lättare att komma tillrätta med än gamle Skjalm Hvide.»

Dagen för Elsies ankomst hade randats, och Claës hade själf kört till stationen med den nya jaktvagnen.

Han hade haft mycken omsorg om, att hennes mottagande skulle bli värdigt och högtidligt. Diverse hemliga underhandlingar med Margareta hade fört till, att denna, som innehade det förnämsta gästrummet — ett förtjusande rum med gammaldags möbler i hvitt och guld och den härligaste utsikt från fönstren — afstod detta åt Elsie. — Denna anordning hemlighölls emellertid tills vidare för Augustin. — Det skulle naturligtvis vara champagne till middagen. Lawn-tennisplanen stod färdig med nytt nät, nymejad och nykritad. Båten var nymålad. En under Claës' tillsyn provisoriskt iordningställd atelier stod också till Elsies disposition. Augustin hade låtit honom styra och ställa, som han ville, inom sig medveten om, att en dag nog torde stunda, då det blefve omöjligt att tillmötesgå hans önskningar.

Elsie kom. Hon var ungefär jämnårig med Claës — lång, smal och smidig, med genomskinlig hvit hy, rikt rödblondt hår, som föll vågigt ned öfver halfva kinden; ljusa blå ögon och ännu ljusare ögonhår. Hon förde sig, talade och handlade med en omätlig säkerhet, som gaf vid handen, att hon mycket väl visste, att världen låg vid hennes fötter och borde ligga där. Hon hade vidsträckt världserfarenhet. Sin barndom hade hon tillbringat i Australien, sin första ungdom i en pension

i Paris och de följande åren än här, än där i hela den civiliserade världen. Hon talade de tre stora moderna kulturspråken flytande — och märkvärdigt nog äfven svenska. Hon var ohjälpligt blaserad, hvilket hon ansåg som en gifven följd af att ha sett allt; och hon affärdade alla världens märkvärdigheter, från Egyptens pyramider till Murillos madonnor, med en axelryckning och ett: »C'est trés peu de chose.» — I konstfrågor var hon nämligen förklarad tillbedjerska af prerafaeliterna och i fråga om litteraturen passionerad anhängare af den unga franska symbolismen. Baudelaire var hennes favoritskald, och hon tyckte mycket om att uppläsa hans verser.

Mot sin fästman, som var outtröttlig i att uppvakta henne, var hon nonchalant — — nästan plågsamt nonchalant, tyckte de andra. Mot sin svärmor var hon vänligt nedlåtande; mot Augustin, som visserligen var oklanderligt artig, men tog hennes närvaro mycket lugnt, var hon kamratlikt förtrolig och en smula kokett. Irene ansåg hon som ett riktigt barn; den entusiasm, hvarmed denna talade om en massa saker i allmänhet och sina reseminnen från i våras i synnerhet, gåfvo Elsie intryck af en omogenhet, som gjorde den unga grefvinnans sällskap nästan onjutbart. Med Jacquette, som var mycket intresserad af att prata med och studera henne, kom hon däremot bra öfverens. Margareta närmade hon sig genast och talade med stor beundran om hennes man; i det bästa han skrifvit, närmade han sig nästan den unga franska skolan.

Då Elsie utvecklade sina alltid färdiga teorier om de hvarjehanda ämnen, som kommo under diskussion, uppstodo ofta lifliga dispyter, men Augustin blandade sig icke mycket i dem. Då och då undslapp det honom ett litet yttrande af stillsam ironi, men det var bortkastadt på Elsie. I dylika fall hade hon en riktig rhinoceroshud. — Ironisk mot Ernst Greifenhagens dotter? Hur skulle en sådan tanke kunnat falla henne in?

Blott en gång såg hon en smula misstänksamt på honom. De kommo vandrande öfver gårdsplanen.

»Det är väl något slags Rosenborg-stil, det här slottet?» sade hon.

»Ja, det skall väl närmast vara det,» svarade Augustin.

»Men, min vän,» utbrast hon, »då är ju den vänstra flygeln alldeles absurd! Kan du inte se det?»

»Naturligtvis är det inte samma stil, det är det inte,» sade Augustin. »Den är byggd på sjuttonhundratalet.»

»Rif ned den,» sade hon och vinkade med handen, som om hon ämnat sänka flygeln i jorden med detsamma. »Du skall se pappas ritningar till det nya bostället där borta på kritbruket, det är också nederländsk renässance, och de äro alldeles stilrena.»

»Jo jo,» sade Augustin torrt, »det har vissa fördelar att kunna bygga sina stamslott själf.»

Hon såg på Augustin, men han såg alldeles allvarlig ut. Emellertid lät hon, utan att riktigt veta hvarför, ämnet falla.

»Augustin,» sade hon en morgon, »här har varit ett ridande bud från pappa; han kom till kritbruket i går afton. Du lånar mig naturligtvis en vagn dit i förmiddag. Claës och jag måste fara och hälsa på honom.»

»Med största nöje.»

»Kunna vi inte fara dit allesamman — ja, inte alla, men du och Irene?»

»Nej tack, min bästa Elsie. Jag känner inte konsuln och vill inte taga hans gästfrihet i anspråk.»

»Nå, det var då också ett skäl! Det är ju just för att ni skulle bli bekanta, som jag vill, att ni skola följa med.»

»Jaså — är det det? Ja, det är mycket vänligt af dig, bästa Elsie. Men vår umgängeskrets här i trakten är redan ganska stor, så vi hade verkligen tänkt att inte utvidga den mera.»

Detta var rent besked. Grefvinnan och Jacquette utbytte en blick, och Elsie såg på honom med en fullkomligt oförstående min af häpnad och förvirring. Han uthärdade den lugnt; hon förstod — vände sig tvärt om och gick från honom bort till fönstret. Hon var alldeles blek.

»Vid hvilken tid önskar du vagnen?» frågade Augustin.

»Klockan elfva,» svarade hon kort och ohöfligt, utan att vända sig om. Därpå gick hon att uppsöka Claës, som fick en het stund. Han blef emellertid högst uppbragt, när Augustins yttrande meddelades honom.

»Det är då den mest inkarnerade högfärd jag sett!» utbrast han obetänksamt nog. Men då råkade han först riktigt illa ut.

Ty Elsie kunde verkligen inte förstå, hvad som hindrade Augustin — han måtte vara hur högfärdig som helst — att umgås med hennes far? Umgingos de inte inom den bästa societet, som kunde tänkas? Och hon undrade, hvilket namn, som nu för tiden vägde mest: Greifenhagen eller Hvide?

»Ja visst, ja visst!» Den plågade Claës medgaf alltsammans. — »Det är — en — så där — riktig bördshögfärd — alldeles ancien régime, förstår du! Det skall vara adel — annars —»

»Jag vill inte höra sådant nonsens, Claës! Hvilken människa frågar efter börd nu för tiden?»

»Jo, det gör Augustin — och — så är det så — ser du — att han förstår sig inte det ringaste på moderna affärstransaktioner — —. Han har sådana märkvärdigt bornerade idéer ibland, att man kan bli alldeles häpen — — —»

»Claës! Vet du, eller vet du inte, att det är fråga om en förolämpning mot min far? Kan det falla honom in någonting annat, än att han skall bli inviterad till Hvidehus?»

»Nej, naturligtvis inte. Och det skall han också bli, det svarar jag dig för.»

Till att börja med uppsökte han sin mor, mycket oviss om sättet att uppfylla sitt nyss gifna löfte. Han fann henne i hennes eget lilla kabinett, där hon, Irene och Jacquette rådplägade lika ifrigt som det brukar ske i den »europeiska konsertens» kabinetter, när en eller annan stormakt hotar Europas fred.

»Mamma,» sade Claës häftigt, »jag far nu och besöker min svärfar. Har jag mammas bemyndigande att bjuda honom hit?»

»Min snälla gosse,» sade grefvinnan, »du vet nog, att jag inte har något emot det, när du önskar det, men det är ju inte min sak. Här,» hon smekte Irenes kind, »sitter för det första värdinnan i huset.»

»Ja, naturligtvis! Förlåt mig, Irene! Har *du* någonting emot, att jag bjuder min svärfar hit?»

Irene satt och vred sina små händer om hvarandra i knät och såg ned på dem. »Nej, naturligtvis har inte *jag* det; det skulle ju vara alldeles förskräckligt, om *jag* hindrade dig att bjuda någon till ditt föräldrahem — — Men Augustin vill inte.»

»Har du talat med honom om det här?»

»Ack, många gånger; senast nu för en stund sedan.»

»Det skulle verkligen roa mig att höra, hvad han säger?»

»Åh, han slår bort det i skämt; han narrar mig alltid att skratta åt alltsammans. Eller också hör han på med orubbligt tålamod, och till slut frågar han mycket undergifvet — om vi inte skulle kunna tala om något roligare.»

»Det finns inte maken till Augustins högfärd!» utbrast han åter, men det bekom honom inte bättre denna gången. Nu var det Irene, som flammade upp.

»Augustins högfärd! Tror du det är högfärd?» Hon stod framför honom med blixtrande ögon. »Ja, Augustin sätter mycket värde på sitt namn, och det undrar

jag inte på — men *ingen* kan vara mera artig och hänsynsfull, än han är mot alla, af hvilket samhällslager de än må vara — — bara han har — aktning för dem.» Hon rodnade starkt vid sina sista ord, men var ändå mycket nöjd att ha uttalat dem. Hon gick bort och såg ut genom fönstret: det blef ett ögonblicks paus. Claës skiftade häftigt färg.

»Förlåt mig, min snälla flicka,» sade grefvinnan, som tyckte, att det var synd om Claës, »men jag tycker inte, att Augustin har rätt. En person kan ju begå ett felsteg en gång och bli en fullkomligt aktningsvärd människa sedan.»

»Ja, söta mamma, det förstås; men då tycker Augustin, att man bör se något positivt bevis på, att de verkligen ha förändrat sig; men det tycker han inte, att man har sett härvidlag — — tvärtom har Augustin hört i Stockholm, att han lämnar ut stora förlagskapital åt procentare — och förtjänar oerhördt på det — och en ockrare blir aldrig mottagen på Hvidehus, säger Augustin.»

»Irene,» sade Jacquette, »om det funnes något 'Pro Patria' för lojala hustrur, så borde du ha stora guldmedaljen!»

»Ja,» sade Claës brådskande, »jag vet ju, att Augustin har en massa gammaldags fördomar i fråga om affärer, och jag vet också, att det han inte vill, det vill han inte. Men om jag nu sade så här: »Min bror hade ridit ut, när jag for, men min svägerska bad dig vara välkommen till Hvidehus?»

»Nej, Claës, det får du inte,» utbrast Irene ångestfullt. »Dessutom är det inte sant, Augustin har inte ridit ut; han sitter där nere i sitt rum och skrifver bref. Gå själf ned och tala med honom, det är mycket bättre! Tror du inte vi göra, hvad vi kunna för att undvika obehagligheter?»

Claës tycktes tveka ett ögonblick; därpå sade han: »När inte du kan öfvertala honom, så kan naturligtvis inte jag. Men jag har ett förslag till: Augustin skall

ju resa bort på ett sammanträde på måndag; då bjuder jag min svärfar hit till middag — och sedan — ja, sedan tar jag skulden på mig — det ger jag dig mitt hedersord på.»

»Då skulle du inte ha talat om det för mig, Claës! Med mitt samtycke sker det inte.» Irene såg högtidlig ut och talade och blickade på honom med näpet älfdrottninglikt behag.

»Men du sade ju, att du inte hade någonting emot det!»

»Ack nej — inte för min skull — men — Augustin *skall* väl vara herre i sitt eget hus!»

Claës hade således ingenting kunnat uträtta och lämnade förargad sin mors kabinett. Några minuter senare körde vagnen fram. Då han gick ned, mötte han Augustin i vestibulen.

»Claës,» sade denne, mycket lågt och distinkt — »det gör mig ondt att säga dig det, men konsul Greifenhagen blir *icke* inbjuden till Hvidehus.»

»Det kan jag verkligen inte lofva,» svarade Claës uppretad.

»Det var egendomligt,» anmärkte Augustin lugnt.

»Det kan inte komma i fråga, att jag inte skulle inbjuda min svärfar till — till mitt föräldrahem.»

»I så fall får jag be dig komma ihåg, att jag *icke* anser mig skyldig att bemöta honom som min gäst.»

Här afbröts diskussionen af Elsie, som i elegant parisertoilett kom seglande ned för trappan. Augustin följde henne med största artighet ända till vagnsdörren, men hon såg högst onådig ut. Så rullade vagnen bort.

Under färden bemödade sig Claës att återställa Elsies goda lynne; det var ingen lätt sak, men det lyckades till sist. Hon lofvade på Claës enträgna böner att icke låta sin far ana något af hvad som förefallit på Hvidehus.

»Det är märkvärdigt,» sade hon, »aldrig anade jag,

då du friade till mig, att det var någon nedlåtenhet å din sida.»

»Nej, naturligtvis var det inte det; du hade ju kunnat göra mycket bättre partier!»

»Ja, det hade jag visst,» svarade hon lugnt. »Säg mig, satte Augustin sig emot vår förlofning?»

»Nej, det gjorde han inte; hur skulle han det kunnat? Augustin är för stolt att göra anspråk på en myndighet, som han inte har. Han håller desto mera på den han har.»

»Men han var emot det? Ja, det kan jag väl förstå, *nu*. Förut får jag säga dig, att det aldrig fallit mig in! Jag hade inte tänkt mig, att jag skulle behöfva truga mig på en familj, där jag icke var välkommen.»

Claës sade allt, hvad som fordrades. Några smekningar ifrågakommo aldrig emellan dem. Elsie tyckte inte om det.

På hemvägen var Claës ganska belåten, om ock en smula orolig. Han hade icke blifvit försatt i någon obehaglig tvekan mellan att bjuda och icke bjuda konsuln. Denne hade nämligen antagit, att saken föll af sig själf, och frågat, hvilken dag vore lämpligast, att han ansloge till Hvidehus. Då hade Claës naturligtvis nämnt måndagen och tillika uttryckt sin glädje öfver besöket i de mest förekommande ordalag. Han hade varit tillräckligt mycket ute i världen för att veta, huru millionärer böra bemötas.

Konsuln visste inte säkert, om han kunde komma på måndag; i annat fall finge det bli tisdag eller onsdag.

Här var nu den mörka punkten. Kom han om måndagen, då var allt godt och väl. Visserligen förestod det Claës en obehaglig debatt med Augustin, men hvad gjorde egentligen det? — Han var mycket mera rädd att stöta sig med konsuln och Elsie, än med sin bror. — Men *om* nu konsuln dröjde till en annan dag? — — Medan Claës konverserade med sin fästmö, ut-

målade hans fantasi den ena situationen hemskare än den andra.

Till lycka för Claës hade han varit ensam med sin svärfar, när denna fråga afhandlades, och sedan hade han manövrerat så skickligt, att den ej åter kom på tal. Konsuln hade endast sagt, då han följde dem till vagnen: »Farväl, vi träffas i alla händelser på Hvidehus!» Och Claës hade bedt honom vara välkommen. Elsie visste inte, att någon särskild dag var aftalad, och hennes fästman gratulerade sig därtill; ty dels skulle det varit honom motbjudande att bedja henne tiga därmed, dels skulle hon aldrig ha gått in på något sådant.

Det låg åska i luften de följande dagarne. Elsie var ond och gjorde sig ingen möda att dölja det; Claës var nervös, och damerna tyckte sig se konsulns ekipage komma rullande, så snart ett dammoln uppsteg i alléen. Augustin var sig emellertid fullkomligt lik, och detsamma var fallet med Margareta och ryttmästaren. Irene hade omtalat sina bekymmer för sin far; men han bara skrattade.

»Den dagen, den sorgen, min flicka; man skall aldrig oroa sig för någonting i förväg.»

Jacquette afhandlade saken med Margareta, men hon skrattade också — skrattade så, att Jacquette nästan blef ond.

»Jacquette,» sade hon, »hvad lifvet är underligt ändå! Tänk om någon i min ungdom hade sagt mig, att jag en gång skulle räkna Augustin för den störste idealist jag kände — — Augustin, du?» Hon kramade skrattande med sin lilla varma, mjuka hand Jacquettes. »Han med sina radsåningsmaskiner och allt det! Du, *hvad* man låter bedraga sig af ord och åthäfvor!»

»Ja, kära du, jag betviflar visst inte, att saken kan ha sin intressanta psykologiska sida. Men jag har inte tänkt öfver den ännu. Jag har verkligen inte ens drömt om att kalla Augustins envishet för idealism.»

»Jo visst, Jacquette, det skall du förstå! Du skall

förstå allt, hvad jag menar; det är en af dina uppgifter i lifvet. Är han inte den ende af er allesamman, som inte böjer sig för gubben Choses penningpåsar, utan ser uteslutande till mannens heder; och är inte hedern ett ideelt begrepp?»

»Nej, vet du, Margareta, det är verkligen starkt, att du säger, att vi böja oss för penningpåsar, bara därför att vi tycka om att bete oss som civiliserade människor.»

»Säg inte det, Jacquette! Om nu Claës hade gift sig med dottern till en fattig arbetare, som hade suttit på fästning för ett eller annat, och Augustin inte velat bjuda honom hit — då hade ingen af er varit mycket generad för det?»

»Ja, ja,» sade Jacquette efter ett ögonblicks tystnad, »du kan ha rätt, mitt barn. Man böjer sig för den gängse konvenansen, och den böjer sig för Choses påsar — — Allt hvad jag kan säga är, att idealister inte äro behagliga för sin omgifning.»

»Ja, men önska inte bort dem, Jacquette! De äro så uppfriskande. — Och så äro de ju jordens salt, Jacquette! Tror du inte, att den mannen, som världen under hela hans långa lif har lärt, att pengar äro allt och heder intet -- kan ha godt af att en gång möta verklig moralisk indignation? O, Jacquette, jag har lefvat år efter år i en krets, där intet, intet står fast, utan allting flyter, och där hvar och en, som kan slå ett nytt rekord i att kalla rätt för orätt och orätt för rätt, är dagens hjälte! Om du visste, huru många gånger det med ens har känts så tryggt att minnas Augustins små lustiga sarkasmer — så fulla af kategoriskt förakt för allt, som stred mot hans fäderneärfda moral! — allt det där, som föreföll en smula borneradt, innan man hade sett, hvad ett lif utan hållpunkt är! O nej, Jacquette, önska inte, att Augustin skall mista sin sälta!»

Jacquette skrattade, gjorde en grimace och sträckte ut sin lilla tungspets, viftande med den, som för att

svalka den. Och så var det slut med den diskussionen.

Måndagen inbröt solig och klar, och Augustin reste med morgontåget. Under förmiddagens lopp gick Claës då och då ut på stora trappan och stirrade utåt alléen, liksom fru Blåskäggs syster Anna; och liksom hon såg han till sist en liten dammsky i fjärran.

»Mamma,» utbrast Irene, som händelsevis sett ut genom fönstret i sin svärmors kabinett, »där är han!»

Grefvinnan gick bort till henne och såg en liten elegant enspännare framför trappan; betjänten öppnade vagnsdörren för en liten, äldre herre med grå polisonger, och Claës bugade sig på nedersta trappsteget. — »Mitt kära barn,» sade hon, »jag kan verkligen inte säga annat, än att detta var tur.»

»O nej, mamma,» utbrast Irene, »nu blir det ju, som Augustin inte vill! O, om bara Augustin vore hemma!»

Men de öfriga delade obetingadt grefvinnans åsikt. Och i den lättnad de kände, blef stämningen riktigt angenäm. Irene var visserligen ovanligt stel och reserverad, men de öfriga voro lugnt artiga, och Claës gjorde så mycken affär af konsuln, att denne ej märkte den lilla värdinnans förstämning. Konsuln var inte någon egentligen behaglig man. Hans små ögon undveko alltid att möta andra ögon, hans rörelser voro nervösa, och hans leende, då han ville vara älskvärd, var alltför inställsamt. Han hade bibehållit det från den tid, han höll på att arbeta sig upp. Emellertid hade han mycken världsvana och konverserade ledigt, så att tiden gick ganska fort. Man genomgick det vanliga programmet, promenerade i parken och besåg alla Hvidehus' märkvärdigheter, förevisade de urgamla murarne i stallbyggnaderna och platsen, där de forna, nu igenfyllda vallgrafvarne funnits. Sedan återvände man till salongen, där Claës höll stämningen vid makt; han var alldeles briljant i dag, men så kände han också sitt sinne lättadt från en tung börda.

Men hvad kom åt Robin? Han rusade upp från sin matta framför kaminen — lyssnade, gaf till ett gladt litet skall och flög på dörren. Den gick upp för hans anfall, och han hvirflade bort som en stormvind.

Claës blef blek, men fortfor lugnt att konversera med sin svärfar, och ingen, som icke hörde till Robins närmaste bekanta, kunde märka, att något var på färde. Men alla, som hade den äran, möttes för ett ögonblick i samma tanke: »Han har kommit hem med middagståget!» och kände sina hjärtan stå stilla. När som helst kunde alltså dörren öppnas, och då — — då tillstundade domen öfver den orättfärdiga mammon.

Mycket riktigt! Steg i trappan och galleriet. Claës var den ende, som ännu talade, och han försade sig, utan att själf märka det. Dörren öppnades; först kom Robin, så kom Augustin.

Han stannade ett ögonblick öfverraskad på tröskeln — och det var, som om han frös till is. Det var, som om en plötslig kyla fyllde hela rummet. Han bugade sig stelt för konsuln. Vid de få tillfällen, då de förut träffats, hade han aldrig räckt honom sin hand. — — Konsuln var emellertid mycket ogenerad.

»Nej se, grefve Hvide! är sammanträdet slut så tidigt; det var ju trefligt! Ja, här finner grefven mig redan installerad.»

Augustin såg kallt på honom. Så hade aldrig någon sett på honom — sedan han blef rik. Augustin svarade, utan någon ironisk tonvikt, men med en långsamhet och uttryckslöshet, som marterade hans åhörare:

»Jag är i högsta grad charmerad.»

»Mycket vänligt sagdt,» sade konsuln, i det han åter närmade sig den stol, från hvilken han nyss rest sig. »Jag hade en riktig längtan att se Hvidehus.»

»Det är mycket smickrande för Hvidehus, konsul Greifenhagen,» sade Augustin på samma sätt.

»Det vill jag visst inte säga,» skrattade konsuln

— det hade kommit något nervöst och osäkert i hans sätt. »Men jag har hört så mycket talas om det, och så är det ju min käre Claës föräldrahem.»

»Obestridligen», sade Augustin.

De öfriga hade nästan hållit andan, medan dessa repliker växlades; nu blandade de sig från alla håll i samtalet, som blef forceradt lifligt. Konsuln slog sig åter ned, och Augustin gjorde långsamt och med synbar motvilja detsamma. Han begick ingen ohöflighet i ord eller handling, och ändå spred han på något mystiskt sätt ängslan och nervositet omkring sig. Hans anhöriga hade, medan de pratade och skrattade, en känsla af att vara aktörer, som spelade en farce inför en oerhördt kylig och allvarsam publik. Elsie blef mer och mer förbittrad, och konsuln blef mindre och mindre *à son aise*.

»Grefven kan inte tro, hvad jag blef öfverraskad,» sade han, »öfver att finna den här trakten så vacker! Uppe i Stockholm äro vi ju vana att tala om det fula Skåne — men här är ju riktigt måleriskt — riktigt idylliskt.»

»Ja, det är en ganska bördig trakt.»

»Och jakt finns här ju också godt om? Jag är passionerad jägare.»

Augustin räknade upp villebrådsslagen.

»Nå, jag är riktigt belåten med mitt köp, till och med beträffande kritbruket, som jag misstänkte inte skulle visa sig vara någon guldgrufva.»

»Antagligen visar det sig vara en guldgrufva. Annars hade konsuln inte köpt det.»

»Tackar — jag tackar för komplimenten!»

»Jag ber, det var inte någon kompliment.»

Augustin talade alltjämt lika långsamt, lika liflöst, såg lika iskall och ogenomtränglig ut. Konsuln var tydligen förbryllad och obehagligt berörd. Claës sade någonting mycket artigt om sin svärfars allmänt kända, geniala skarpblick för affärer.

Om middagen hade ännu ingenting blifvit nämndt. Det hade egentligen å båda sidor antagits som en gifven sak, att konsuln skulle stanna, men nu, då Augustin så oväntadt uppträdt på scenen, var det från honom, som initiativet till inbjudningen måste utgå, ty Irene skulle aldrig taga på sitt ansvar att uttala den. Men Augustin sade ingenting, och konsuln kände sig plötsligt som en inkräktare, utan att veta hvarför. Han reste sig till sist, sade till om sin vagn och började taga afsked — Augustin reste sig genast också, utan att göra det svagaste försök att kvarhålla honom, och Irene följde naturligtvis hans exempel.

Grefvinnan och Jacquette kände sig förskräckligt generade, och Elsie bleknade af vrede.

Man följde konsuln till vagnen, och han for. Man stod kvar i vestibulen i en rent af ohygglig stämning, men i betjänternas närvaro måste man ju låtsa om ingenting.

Elsie vände sällskapet tvärt ryggen och gick öfver terrassen och ned i parken. Claës, som kände henne och visste, att hon var en osäker besittning, skyndade efter henne. Ryttmästaren, med sin djupa fasa för allt slags oenighet och ofrid, gick åt andra hållet och slog sig ned på en af bänkarne på gårdsplanen, strykande sina grå mustascher och halfhögt mumlande: »Det var mig en tusan!» Margareta åsåg leende hans flykt, men fann honom klok och gick och satte sig bredvid honom, medan Augustin lugnt, som om ingenting passerat, sade:

»Ja vi gå väl upp igen, då!»

Irene smög sin arm inom hans, i det de stego upp för trappan; grefvinnan och Jacquette följde dem, utan att säga något, men hvad Jacquette beträffade, syntes det tydligt, att hon ämnade säga så mycket mera, när de voro utom hörhåll för betjänterna.

De stannade dock i galleriet, ty Claës kom efter dem med hastiga steg och upphann dem, röd och echaufferad.

»Mamma,» sade han med låg röst, »Elsie vill resa!»

»Men, min käre gosse — —,» sade grefvinnan, hvars hjärta var uppfylldt af medlidande med Claës, och som verkligen inte kunde förstå Augustin.

»Kom, mamma — öfvertala henne att stanna!»

Både grefvinnan och Jacquette vände om och följde honom. Augustin och Irene inträdde ensamma i salongen.

»Hur kom den människan hit?» frågade Augustin.

»Han kom åkande själf,» sade Irene i ömklig ton. »Jag kunde inte hjälpa det, Augustin! Och alla de andra tyckte det var så bra, att han kom, när du var borta.»

Augustin skrattade, men Irene grät. »O Augustin, hvad skulle jag ha gjort?»

»Seså, kära barn!» Han kom bort till henne för att trösta henne. Du kunde visst inte göra någonting åt den saken. Gråt nu inte längre, det är gubben Chose sannerligen inte värd. Ja, ja, det var mycket obehagligt för oss allesamman; men jag hoppas, att du aldrig skall vara med om något sådant mer.»

»Augustin,» sade Irene, torkande sina ögon, »du är rent förfärlig, men jag tycker så mycket om dig i alla fall. *Du* böjer dig då inte för den gängse moralen som andra människor.»

»Låt oss säga, att jag är envis, som du sade häromdagen, jag åstundar ingen högre berömmelse. Man får ta i med hårdhandskarne ibland — men det är otrefligt att göra det i damsällskap.»

»Han hade stannat till middag, om du inte kommit.»

»Hade han det —, den gamle procentaren? Ja, det kan jag nog tro.»

Här afbröts samtalet af Claës, som kom in med högburet hufvud och het i kinderna.

»Augustin! Elsie reser i morgon, och jag reser

också, så fort det låter sig göra — men jag skulle vilja tala med dig först.»

Augustin såg på klockan. »Mycket gärna,» sade han, »såvida du inte önskar uppskjuta det till efter middagen för den allmänna stämningens skull. Jag antar, att det blir en het debatt.»

»Nej, jag önskar inte uppskjuta det.»

»Ja, som du vill, då.» Augustin frigjorde sig vänligt från Irenes arm och sade leende: »Då är det bäst du försvinner, bébé!»

»Låt mig stanna,» hviskade hon med skälfvande röst.

Augustin skrattade, »Åh, det är inte farligt, Claës tänker verkligen inte mörda mig. Gå nu, min lilla flicka; jag vill det.»

Dörren hade knappt slutits efter Irene, då Claës utbrast.

»Jag gratulerar dig. Du har fått din vilja fram. Min svärfar kommer aldrig mera att besvära dig.»

»Nej, jag antar det,» sade Augustin med lugn tillfredsställelse.

»Men du har lyckats på bekostnad af din reputation som gentleman.»

»Ja, kanske det. Du är mera ute i världen än jag nu för tiden. Kanske det nu anses höra till en gentlemans skyldigheter att öppna sitt hus och sin famn för all världens patrask?»

»Augustin, jag får verkligen bedja dig välja dina ord.»

»Ja, ursäkta mig — jag skulle ha sagt: när det är förgylldt.»

»Ja, vi behandla inte penningens och handelns representanter på samma sätt, som feodalbaronerna under medeltiden behandlade dem. Vi erkänna, att det är dem tiden och världen tillhöra, och vi inrymma dem plats vid vår sida, — ja, till och med vid vår högra sida.»

»Jaså. Också om de ha börjat sin bana med att

skrifva falska namn?» Augustin talade långsamt och lugnt; han satt tillbakalutad i länstolen och såg på sin bror under halfslutna ögonlock.

Claës blef röd. »Åh, den småsaken! Det blef ju dessutom aldrig bevisadt en gång.»

»Jaså — inte det?»

»Inte juridiskt! Det rörde sig för resten bara om ett par fattiga tusen kronor. — Och det blef inte alls mycket omtaladt.»

Det följde en liten paus; därpå sade Augustin: »Ja, min käre Claës, där har du ju lyckats åstadkomma tre charmanta argument för mannens heder.»

»Man måste räkna med tiden och världen sådana de äro,» sade Claës hastigt. »I vår tid ser man fram och inte tillbaka. Man frågar inte efter en persons börd och anor, bara efter hvad han i ögonblicket *är*, och det är inte mera än konsekvent, att man inte heller ger sig mycken tid att gräfva i hans antecedentia. Jag tror du får nöja dig med dina förfäders gillande!»

»Ja, ja; det är ju alltid något.»

»Jag får bedja dig inte skämta, Augustin, jag menar allvar.»

»Ja, det gör verkligen jag också.»

»Och det är på fullt allvar, jag nu frågar dig, om du har beräknat, att detta kommer att leda till en definitiv brytning mellan oss?»

»Jag har beräknat, att du icke skulle betrakta mig med de blidaste känslor. — Och, min vän, det gör mig verkligen ondt om dig. Men konsuln hade sig själf att skylla. Jag har tydligt nog visat honom förut, att jag inte eftersträfvade hans bekantskap. Och du har också dig själf att skylla; du visste, hvad som väntade honom här, och du har antingen direkt bedt honom komma i dag, då du trodde att jag var borta, eller också har du indirekt låtit honom förstå, att han skulle vara välkommen.»

»Ja, det nekar jag visst inte till! Det skulle roa

mig att veta, hvilket svar du hade ansett lämpligt, när min svärfar frågade mig, hvilken dag som passade bäst för hans besök här?»

»Du kunde ju ha sagt: 'Jag skall be min bror underrätta om det'. Och du kunde ju ha tillagt: 'För min del är ni — — jag vet inte hvad du kallar honom — välkommen'. Kunde du inte ha gett honom en fin vink att behärska sin längtan att se Hvidehus, så får jag säga, att du är en dålig diplomat.»

»Nå ja — jag kunde kanske ha gjort det, och det hade varit försiktigast. Men hvem kunde ana, att din högfärd skulle gå till en så infernalisk höjd, att du hellre skulle förolämpa en gäst och dödligt förödmjuka din ende bror — än lämna den otillfredsställd.»

»Hvem har förödmjukat dig, Claës? Du själf! Du har förlofvat dig med en ärelös mans dotter; och det är din sak. Men om jag inte vill mottaga honom som min gäst, så är det min sak.» Augustin talade fortfarande lugnt, men med mycket låg röst, och då visste Claës, att också han var ond — och det tillfredsställde honom. Det är retsamt att själf vara utom sig och se sin antagonist bevara fullkomlig sinnesro.

»Fråga hela världen, hvilket namn, som betyder mest, ditt eller hans! Hvide, hvad är det? En betydelselös antikvitet, som verkar ganska dekorativt på en bjudningslista — och Greifenhagen — det är en skapande kraft med framtiden i sitt sköte.»

»Jaså, är det det? — Gud hjälpe oss för den framtiden!»

»En vara smakar inte af de pengar, den är köpt för.»

»Det torde bero på, hur pass fin smak konsumenten har. — För mig skulle allt i konsul Greifenhagens hus, från vinerna till brödet, smaka förfalskadt.»

»Nå ja — fullt så fin smak har jag inte. Behåll då ditt adliga bröd för dig själf, efter det är det enda, som anstår dig!»

»Claës, det där är mera nonsens, än jag väntat af

dig! — Hade du gift dig med dottern till handlande Larsson vid stationen, så hade jag — inte precis tyckt om det, men jag hade inte nekat att bjuda honom hit, om du velat det. — För det är en hederlig man.»

»Ja, behåll också din själfgjorda rangskala för dig själf! Du har visat mig tillräckligt tydligt, att jag numera är en främling i mitt föräldrahem. Det skall jag också bli. Jag har *inte* förlofvat mig med handlande Larssons dotter, utan just med fröken Greifenhagen, och jag identifierar min sak med hennes och hennes fars. — På de närmanden du kan komma att göra dem, beror försoningen mellan oss. Det är mitt sista ord.»

»Jaså, fordrar Elsie det?»

»Det fordrar min heder,» sade Claës förbittrad.

»Ja, min kära gosse, då är där ju ingenting mera att säga om saken. Man skall alltid lyda sin hederskänsla. — Nu är det dessutom middag.»

Det ringde, medan han talade.

»När reser du?»

»I morgon med första tåget.»

»Jaså.»

Ingen af dem sade något mera. De andra kommo upp och funno dem tysta, Claës i den bortersta fönstersmygen blickande ut öfver parken, Augustin orörlig i sin stol.

En man, som träder i opposition mot sin tid, måste vara beredd på att först och främst utkämpa striden vid sin egen härd. Det var en ganska dyster middag, som nu följde, och det var ovanligt på Hvidehus. Elsie gjorde sig inte minsta besvär att dölja, huru förbittrad hon var; annars hölls väl konversationen uppe som vanligt, men gamle Johansson skulle varit en mycket dålig observatör, om han icke märkt, att något låg i luften.

På aftonen sade Augustin till sin bror:

»Claës, du hade ju i alla händelser bara tänkt stanna en vecka ännu? Vill du inte göra det — för mammas skull?»

Claës hade ett godt hjärta, och han visste, att grefvinnan skulle bli förtviflad, om han for sin väg på det eklatanta sätt han ämnat göra. Efter någon öfverläggning gick han in på Augustins förslag; han stannade veckan ut, fast Elsie, orubblig i sin föresats och djupt kränkt, följande dag efter ett ganska kyligt afsked for till sin far.

Claës red hvar dag till kritbruket, undvek Augustin och var ganska älskvärd mot de öfriga; isynnerhet som Elsie inte visade sig onådig mot honom. Och sålunda visste ingen mer än de båda bröderna själfva, Elsie — och möjligen hennes far — att en afgörande brytning inträdt dem emellan.

VI.

Konsul Greifenhagen och hans dotter lämnade kort därefter kritbruket, och den uppskakande episoden sjönk småningom i glömska. Frid rådde åter på Hvidehus.

Grefvinnan var mycket nöjd med Augustins giftermål. Hon tyckte, att Irene var förtjusande, och var öfvertygad, att ett lyckligare par kunde inte finnas på jorden. Och de voro ju också på det hela taget lyckliga.

Augustin kände icke längre någon hemlig saknad efter de gamla förhållandena i sitt hem; han tyckte om att ha Irene omkring sig; han började bli van vid det, och för en natur som hans betyder vanan mycket, han kunde aldrig finna sig riktigt väl med något, så länge det var nytt. Och så hade hon så mycket mera af både känsla och förstånd, än han hade väntat. Det hade rört honom att se, huru lojalt hon stått vid hans sida, när alla andra voro emot honom, och han glömde det icke.

I augusti reste ryttmästaren, som ämnade tillbringa ett par veckor vid västkusten i sällkap med en gammal vän och regementskamrat; grefvinnan och Jacquette reste också; de hade lofvat göra ett längre besök — det första på många år — hos grefvinnans syster, som var gift i Uppland. Men Margareta stannade ännu en tid.

»Säg, Irene,» sade hon ibland, »stör jag fésagan mycket, mycket?»

Ty Irene hade en gång under ett förtroligt samtal —

Margareta hade man alltid lust att skänka sitt förtroende — sagt, att lifvet varit alldeles likt en fésaga, ända sedan hon blef gift.

»O nej,» svarade Irene, »du är ju alldeles som den goda gudmor féen.»

Lilla Irene var, som sagdt, mycket ung och tyckte, att Margareta var ganska gammal. —

»Käre Augustin,» sade Margareta, »jag vill så gärna stanna här litet ännu. Jag har nog ett skäl till det — men det är så svårt att säga — — —»

»Skulle *du* behöfva nämna ett skäl för att stanna på Hvidehus, Margareta?» sade Augustin förebrående.

Och hon stannade. Hon tillbringade ganska mycken tid för sig själf. Irene skulle rå om Augustin ensam nu; hon hade ju hela sommaren fått dela hans sällskap med så många andra; och i nästa månad kom ju regementsmötet. Men antingen Margareta var tillsammans med dem, eller hon satt ensam och drömde uppe på sitt gamla flickrum eller företog långa ensliga vandringar på någon af de välkända skogsstigarne — så trifdes hon på Hvidehus som ingenstädes annars — nu mer. Ty ack, det var ju hemmet, och intet annat på jorden kunde vara hem än Hvidehus!

En dag hade hon farit på besök till ett af grannställena, där dottern var en ungdomsvän till henne. Augustin hade gått ned i parken för att tala med trädgårdsmästaren och återvände nu för att röka sin aftoncigarr på terrassen, då Irene kom springande emot honom och smög sin arm inom hans.

»Augustin!» sade hon med det mest smekande tonfall, »vill du göra någonting, som jag vill — förfärligt gärna — — just nu?»

»Ja visst, om jag kan; hvad var det då?»

»Det är så vackert i afton,» sade hon. »Jag vill så gärna ut på sjön en liten stund. Den är alldeles, alldeles spegelblank, ser du?»

Den ljusblå ytan skymtade på afstånd mellan träden.

Augustin smålog. »Ut på sjön — du och jag! Det må jag säga var idylliskt!»

Det kom en sorgsen skugga i hennes ögon. »Men Augustin,» sade hon sakta, »hvarför skulle vi inte svärma litet — en gång. Vi äro ju rätt nygifta — och jag är inte så gammal — ännu!»

»Nej, det är du visst inte, mitt lilla barn! Du är mycket liten och mycket söt! Kom då! Nej, vänta här, så skall jag hämta en schal åt dig.»

»Åh, det behöfs inte — Augustin! Du har en fullkomlig mani för schalar!»

»Skall jag taga din kappa då?» Han vände sig om, redan på väg in.

»Nej, ingenting! Kom bara! Det är så varmt i kväll!»

»Åh ja, ännu,» var hans lakoniska svar, i det han gick in. Schalen kom med, antingen hon ville eller inte.

Ändtligen voro de vid båtbryggan; han gjorde loss båten, hjälpte henne i, stötte från land och rodde åstad, väntande på vidare order.

Irene satt tillbakalutad i aktern, rörde rodret då och då och såg dessemellan upp i den rosenfärgade himlen; strändernas mörka skogar aftecknade sina mjukt rundade konturer mot den glödande fonden. Och såg man nedåt i vattnet, stodo också där de mörka, vågiga massorna mot det strålande rosenröda; gränsen mellan verklighet och spegling syntes knappt.

»En sådan kväll!» sade Irene till sist. — »Du, Augustin, jag undrar, hvarför, när tillvaron känns allra ljufvast, det kommer ett så starkt element af mystik i själfva ljufheten?»

»Jag kan verkligen inte upplysa dig om det —» sade han, skrattande åt hennes allvarligt frågande ögon.

»Det måste vara,» sade hon eftertänksamt och lät åter blicken sväfva ut i obestämbara rymder — »därför att, när tillvarons ljufhet är mest intensiv, ligger den alldeles intill den, som vi inte kunna fatta — lik-

som, du vet, man inte kan se alla färger i spektrum; så menar jag! — och då kanske en vibrering från den ofattliga sällheten träffar oss — —. Jag tycker om att tänka det.»

»Gud bevare oss — hvilka spekulationer. — Hur har du fått allt det där i hufvudet?»

»Åh, jag har alltid varit rätt mycket ensam — fast jag har haft många bekanta — — och då har jag tänkt. Lifvet är så underligt!»

»Ja, jag har ofta hört sägas det. Men jag tycker för min del, att det är rätt naturligt.»

»Ja — kanske det är naturligt, men det är så underligt ändå. — Hvarför är det alltsammans — just som det är?»

»Ja, min kära vän, det får du fråga vår Herre om och icke mig.»

»Ja, det är just *det*, som lifvet är, det är en fråga utan svar. Döden kommer väl med svaret. Det tror du ju, Augustin?»

»Det tror jag,» svarade han lugnt.

»Låt oss hvila på årorna nu,» sade hon därpå, »så få vi se, hvart vi komma.»

»Vi komma till Greifenhagens kritbruk, om vi hålla på.»

»Ack, jag glömde, att man kan beräkna det efter vinden» sade Irene missnöjd.

Augustin drog upp årorna, stödde armbågen mot knäet och hakan mot handen; såg sig om och anmärkte, att det verkligen var en bra vacker sjö, och ställena däromkring togo sig bra ut, hvart i sin genre — ja, inte kritbruket!

»Har du hört något från Claës nyligen?» frågade Irene, som varit ganska nyfiken på utgången af den scen, hon inte fått bevittna.

»Åh nej; hans nåd förlåter mig nog inte så lätt. Han sitter väl med gubben Chose vid sin högra sida och uppvaktar honom, antar jag.»

»Vid sin högra sida? Hvad menar du, Augustin?»

»Ja, det var där han sade, att man skulle sätta honom.»

Irene brast i skratt och han skrattade också; därpå tillade han i alldeles förändrad ton: »Ja, det är egentligen ingenting att skratta åt. Hvad skall det bli af min pojke? — Skall man fraternisera med pack, så får man ha en stark karakter, och det har inte Claës.»

»Nej, det tror jag också, att han inte har,» utbrast Irene djupt intresserad, och böjde sig fram. Augustin talade med henne om en sak, som oroade honom — det var alldeles hänförande!

»Det har jag alltid vetat, tyvärr,» svarade han. »Men han var ridderlig mot Elsie, det tyckte jag om honom för. Nå, det blir kanske bättre än man tror; låt oss inte tänka på det mer.»

Samtalet afstannade och de sutto tysta, lyssnande till vattnets sakta »kluck, kluck» mot den omärkligt vaggande båten. Färgerna på himlen bleknade, skogen svartnade, hvita dimmor började stiga ur säfven vid stränderna och luften hade blifvit kyligare, utan att de märkte det.

»Hvar är du nu, Irene,» frågade Augustin. »Finns du på jorden, eller har du gått upp i det ofattliga?»

I detsamma han uttalade orden, genomilade honom en obestämd känsla af oro. Han tyckte med ens, att det var något så overkligt hos den lilla späda gestalten i den hvita sommarklädningen, något så öfverjordiskt i de stora mörka ögonen och i dragens nästan ideela skönhet. Och han såg, att hon var blek och kände, att det var kallare, än när de rodde ut.

»Tag schalen på dig, Irene,» sade han; »nu tror jag, att vi ro hem.»

»Åh, inte ännu, snälla Augustin; det är så skönt. — Det ofattliga,» upprepade hon drömmande — »vet du, ibland har det nästan plågat mig — — jag känner det så starkt.»

»Hvilket har plågat dig,» sade Augustin, ur stånd att följa med.

»Allt det — det, som är och man inte kan fatta. O, den lockar och tjusar, den där världen, som inte synes. Som barn såg jag älfvor och hafsfruar, där andra sågo ingenting. Det gör jag för resten ännu. När jag sitter under ett träd, tänker jag mig alltid dryaden däruppe i grenarna. Dryaderna tyckte jag särskildt mycket om.»

Augustin såg på henne och smålog, skeptiskt och undrande. »En sådan liten fantast du är,» sade han. Men hon fortfor drömmande:

»Allt det där visste jag ju inte fanns. Men det är ju så mycket, som finnes och är verkligare än det man ser. — O, att känna oändligheten omkring sig som ett haf, röra vid den och ändå känna sina ögon förbundna och inte veta, hvad man rör vid. Jag skall säga dig, när jag först kände det riktigt. Ser du, jag har läst matematik en gång. —»

»Matematik!» utbrast Augustin, nu alldeles förvirrad.

»Ja, och du vet, att de tre första digniteterna ha sin motsvarighet i rummet; men så den fjärde och alla de andra måste ju också ha det — det måste ju vara vi, som inte kunna fatta dem! Och tänk då, om vi *kunde* fatta ännu en, hur skulle världen då vara? — — Och så ännu en och ännu en, ända in i oändligheten. Åh, det är så, att mitt hufvud svindlar.» Hon kastade sig bakåt och slöt om pannan med bägge händerna.

»Ja, det undrar jag inte det minsta på! Kära barn, tänk inte på sådant. Det är för mycket för dig och för hvem som helst.»

»Åh, det kommer af sig själft! — Man märker ju ofta, att känslor, djupa känslor — komma från lager af en själf, dit inte ens medvetande når.»

»Hvad är det för känslor?»

»Åh — min kärlek till dig, till exempel. Jag kän-

ner, att den kommer så djupt inifrån och för mig så nära gränsen af det ofattliga, som det är möjligt att komma — ja, nästan öfver den!»

Hon sade det enkelt och drömmande som allt det öfriga, men Augustin såg på henne med en blick, som hade något af ångest, och sade sakta, med ett nästan smärtsamt tonfall:

»Kära barn, kära barn, hvarför älskar du mig så mycket?»

»Tycker du inte om det?» frågade hon blygt.

»Jo — jo! — jag menar, hvem är jag, att jag skulle väcka en sådan känsla?»

»Du är *du*,» sade hon med ett strålande leende. »Och det är allt.»

Det blef en liten paus. Augustin såg utåt sjön och sade med låg röst: »Jag vet inte, hur jag skall kunna tacka dig!»

»Du!» utbrast hon, med ögonen skimrande af hänförelse. »För att du har gjort mitt lif så många tusen gånger skönare, än jag någonsin anade, att lif kunde vara? Nej, Augustin, det är alltid, alltid du, som ger!»

»Säg inte så, Irene!» Han såg alltjämt ut öfver sjön och snodde sin mustasch med en rörelse, som, för att vara hans, nästan kunde kallas nervös; och det hade kommit något ansträngdt i hans röst.

»Jo, hvarför inte! Det är ju sant! — Augustin,» utbrast hon, gripen af en plötslig tanke — »jag vet, hvad du tänker; du tycker inte, att dina känslor fullt motsvara mina! Men det är ju så olika, det förstår jag väl. Du är så mycket äldre än jag — och då äro människor alltid lugnare — och du har kanske — kanske förut —» hon tystnade förvirrad.

»Ja, min lilla flicka,» sade Augustin med återvunnet lugn, »jag har erfarit hvad man kallar passion. Men det vore ingen glädje för någon af oss, om jag älskade dig på det sättet. Det är mig plågsamt nu attr minnas den tiden, den enda tid af mitt lif, då jag ha

känt mitt sunda förstånd omtöcknadt och min vilja behärskad af något, som stundtals var starkare än jag. — Säg Irene, det är ju ingen missräkning för dig, när jag säger, att den känslan är död för alltid?»

»O nej,» sade hon, »bara du håller af mig — hur du vill, Augustin!» hon räckte med en blick af djup innerlighet sin hand mot honom.

Han släppte åran och tryckte den. »Ja, jag håller af dig», sade han. »Allt, hvad jag kan göra för din lycka, skall jag. Nu måste vi ro hem. Säg mig, du är väl riktigt frisk?»

»Frisk, ja?»

»Du är så blek, du fryser — och din hand är så kall!»

»Åh, det är bara för att jag har doppat den i vattnet.»

»Se här, tag en åra och ro dig varm!»

Irene var inte mycket öfvad i att ro, och under alla de slingringar, båten gjorde, lämnade snart den allvarliga stämningen, deras samtal väckt, rum för en mycket muntrare. Färgen återkom på Irenes kinder, och när de hunnit upp på båtbryggan och Augustin pröfvande tog hennes hand i sin, lade han den med en gillande nick på sin arm: den var alldeles varm nu.

Det var en särskild ömhet i hans sätt mot henne denna afton, som han aldrig visat förr. Han var så djupt rörd, att det nästan hotade hans under åratal omsorgsfullt vårdade sinnesro. Nog visste han, att hon älskade honom, men det var, som om han först i kväll fått ögonen öppna för, hur djup den lilla varelsen själf och hur djup hennes känsla var; och han var så stolt, att det alltid plågade honom att få mera än han själf gaf. Den öfvertygelsen började tränga sig på honom, att kärleken aldrig kan betalas af pliktkänslan. Plikten räknar upp sitt myntade guld, ängsligt frågande: »Har jag gjort rätt för mig nu?» medan kärleken strör pärlor och ädelstenar med fulla händer, jublande öfver att

kunna gifva och utan att själf ana deras värde. Det är inte lätt att betala dem — — hvem har så mycket guld?

Augustin kände sig fattig den kvällen, och han låg vaken och grubblade några timmar på natten, hvilket ytterst sällan hände honom.

* * *

Vid frukosten följande morgon sade Margareta: »Irene och Augustin, jag har en plan till i dag — skulle ni vilja försaka er ridtur och åka ut med mig i stället?»

»Ja visst, hvart vill du fara?»

»Jo, Augustin, vi skulle en gång åka till Algotstorp och äta augustipäron! Det hör ju till, det vet du väl? Och vi skulle lära Irene alla våra gamla seder och bruk! Och lilla fru Henrikson skulle tycka så mycket om det.»

»Ja visst, det har du rätt i, Margareta; jag är riktigt tacksam, att du påminde mig om det. Jag har alltid brukat fara till henne vid den här tiden och inspektera hennes landtbruk och gifva henne några råd angående ett och annat. Jag höll nästan på att glömma den stackars lilla människan i år.»

»Hur har hon det nu, du?»

»Åh, bekymmersamt. Den egendomen betalar sig ju inte. Jag afrådde Henrikson att köpa den redan för tio år sedan, när han lämnade arrendet.»

»Det hade väl varit bättre för honom, om han hade behållit det?»

»Mycket, mycket bättre. — Jag tror inte man kan säga, att jag är obillig mot mina arrendatorer — men det är ju alltid det, som lockar, att känna sig på egen grund och mark.»

»Ja, och så tänkte han inte alls på att dö!»

»Nej, naturligtvis; kanske hade han kunnat arbeta upp det, men hvad kan hon göra, utan pengar och erfarenhet och med alla de barnen?»

»Ja, barnen! Hon var själf så söt i sin ungdom; hurudana äro de nu? Gammaldags barn, inte sant? Inte de där odrägliga, själfviska nutidsungarne?»

»Ja, min kära kusin, jag vill inte åtaga mig att specificera dem i förhållande till andra barn. Den äldsta dottern är vuxen nu; det ser ut att vara en liten snäll flicka, som hjälper modern så godt hon kan. Nå, då fara vi; du har väl ingenting emot det, Irene?»

»Nej tvärtom, jag tycker det skall bli roligt. Där ser så idylliskt ut.»

Augustin körde själf för de båda damerna. Det var en varm, vacker augustidag. De foro ut genom den långa, raka kastanjealléen, som först gick genom parken och så mellan ändlösa, gula skördefält, som å ömse sidor nådde synranden. Skördearbetet pågick som bäst och Augustin kastade granskande blickar, än till höger, än till vänster. Emellanåt höll han stilla ett ögonblick och talade ett par ord med arbetsfolket eller med någon mötande; vänliga hälsningar växlade de med alla. Här och där bröts den gula ytan af hus och gårdar, af långa, raka pilvallar, af bokskogarnas brungröna, rundade massor. Då och då skymtade sjön fram vid terrängens mjuka höjningar och sänkningar. Så nådde man skogen; en djup, kylig skugga föll öfver vägen, och det var dunkelt därinne under den täta grönskan, och marken var fuktig under det tjocka lagret af brunröda löf. Så på en solid träbro, som dånade ett ögonblick under hjulen och hofvarne, öfver en sinande bäck och ut i solhettan och dammet igen, mellan nya åkrar eller gröna sockerbetsfält, med små hvitrappade eller tegelröda stugor vid vägkanterna. En stund gick vägen genom skogen så nära sjön, att man såg de ljusblå, solglittrande böljorna genom de gröna grenarnas galler. Till sist åkte de förbi Greifenhagens kritbruk och sågo på afstånd disponentbostaden och de röda murarne af det stilrena Christian IV-slottet, som började resa sig. Då växlades naturligtvis åtskilligt skämt mellan Augustin och damerna.

Strax efter nådde de sin bestämmelseort; Algotstorp gränsade intill kritbrukets ägor.

Det var en riktigt gammaldags skånsk landtgård. Genom en lång, låg portgång, där halm och sädesax från höstlassen lågo strödda öfver stenläggningen, och där ett par skrockande hönor förskräckta tryckte sig mot väggen för att låta vagnen passera, skramlade man in på en fyrkantig, kringbyggd, stenlagd gård, där höns och ankor gingo omkring, småpratande och plockande; en lurfvig bandhund flög ut ur hundkojan och skällde som en besatt. Luckorna till sädesloftet stodo öppna, ett halfaflassadt lass stod nedanför och kärfvarne på högjugorna flögo från drängarne på lasset till pigorna däruppe. Midt emot inkörsporten låg boningshuset, en liten hvitrappad envåningsbyggnad som de andra, men skiljande sig från dem genom en hög stenfot.

Vagnen svängde upp framför trappan; någon tittade ut mellan de hvita gardinerna och blomkrukorna i det närmaste fönstret, och i nästa ögonblick stod en liten kvinna, strålande af vänlighet och ifver, ute på trappan.

»Nej, en sådan glädje!» utropade hon. »Det är då länge sedan vi hade något besök från Hvidehus! Grefven själf — och grefvinnan, och fru Deutz — välkomna! Åh, Karlsson,» — hon vinkade ifrigt till kusken, som stod i skjortärmarne borta vid lasset — »kom och sätt in hästarne.»

Irene såg sig mycket intresserad om — på gården, i den lilla ljusa, tapetserade förstugan, i de låga, enkla rummen, dit värdinnan bad dem stiga in. Det var så obeskrifligt landtligt alltsammans, inte ståtligt, som på Hvidehus och grannställena, utan riktigt idylliskt — något för en skånsk Philemon och Baucis.

En vänlig, blåögd, femton års flicka, med en tjock fläta nedåt ryggen, neg för dem, svarade med ett blygt småleende på ett par frågor af Margareta och Augustin och försvann därpå efter en hastigt utbytt hviskning med modern.

»För all del,» sade Augustin, »fru Henrikson får inte göra sig något besvär för vår skull — vi stanna bara ett par timmar.»

»Ja, fru Henrikson, och så skulle vi ju äta päron,» sade Margareta med sin smekande röst. »Det kommer fru Henrikson ju ihåg?»

»Ja, det glömmer jag inte, fru Deutz! Men litet förmiddagskaffe får jag väl ändå bjuda på! Det är ju snart tid för herrskapets lunch.»

De blefvo placerade i det bästa rummet under väntan på kaffet. Där funnos blåklintsprydda tapeter, högrödt öfverdrag på möblerna och album och julkalendrar, ordnade kring lampan på bordet. Irene satt och prydde hedersplatsen midt i soffan under alla familjeporträtten, såg vänlig ut och sade inte mycket; hade hon inte varit upptagen af att fantisera om, huru idylliskt där var, skulle hon kanske haft tråkigt. — De andra talade om en mängd människor och förhållanden, som hon inte kände till, och så kommo de förstås in på landtbruket och sedan på fru Henriksons egna affärer. Irene tänkte på det sorgliga fragment af sin värdinnas historia hon hört och kände sig mycket sympatiskt stämd mot henne. O, stackars kvinna, att mista sin man! — Att hon inte såg mera krossad ut! Hur kunde hon ha så röda kinder, så glada blå ögon och ett så hjärtligt leende? Så såg Irene på Augustin, hur vänligt, aktningsfullt och deltagande han lyssnade till alla fru Henriksons små och stora bekymmer och hur noggrant han tycktes öfvertänka de råd han gaf henne; och hans lilla beundrande hustru tänkte på, hur »förskräckligt dum» Claës var, som kunde tro honom vara högfärdig! Hvad de talade om, hörde hon inte på; det var sädessorter och fruktpriser och sjuka kor och allt sådant där.

Margareta hörde inte heller på; hon steg upp och ropade Irene bort till fönstret.

»Se, Irene,» sade hon, »där borta stå päronträden! Ser du, innan patron Henrikson köpte det här stället,

var det en gammal nämndeman, som rådde om det, och honom satte Augustins far mycket värde på. Och vi barn brukade alltid komma hit och äta augustipäron; vi tyckte det var en riktig delikatess, för sådana funnos inte på Hvidehus. Trädgårdsmästaren — gamle Lundquist, du har väl hört talas om honom — han föraktade dem, och sedan ha vi aldrig velat ha dem därhemma, ty dem skall man bara äta på Algotstorp! Algotstorp och augustipäron, det hör oupplösligt tillsammans.»

»Ack,» sade lilla fru Henrikson, »jag passar inte alls för landtbruk. Det är en sådan ångest för hvart år, att jag inte skall få det att gå ihop.»

»Fru Henrikson har förstått det beundransvärdt väl, tycker jag.»

»Ack ja, men — grefve Hvide, det har berott mera på min sparsamhet än på min skicklighet. Och barnen bli ju större år för år och kosta mera. Ja, nu kommer jag med min gamla tanke; fast det är så svårt, för barnen bli ju förtviflade — jag ville så gärna sälja stället och flytta till staden.»

»Ja, det vore nog bra, om fru Henrikson får ett fördelaktigt anbud. — Hvad som hittills bjudits, har enligt min uppfattning varit för lågt.»

»Håller grefven då så strängt på — —»

»Att egendomen är värd sextio tusen, ja, det håller jag på. För allt i världen, fru Henrikson, gör ingenting förhastadt, utan låt oss se tiden an. Ja — och vänta — fru Henrikson får ju ändå inte mera än fyrtio tusen; inteckningarna belöpa sig ju till en tjugu tusen?»

»Tjuguett tusen femhundra.»

»Bästa fru Henrikson,» tillade Augustin med sänkt röst, »tillåt mig säga ännu en gång, hvad jag så många gånger har sagt, att det verkligen skulle vara mig en glädje att — — —»

»Nej, snälla grefven,» afbröt hon honom lifligt, »grefven får inte ens säga något sådant mer! Som om

det inte vore nog och mer än nog, att grefven är så snäll mot Axel.»

»Hvad — nej, det tala vi aldrig om! Axel är ju min gudson.»

»Ja, det är också bara därför, jag kan taga emot det. Hur skulle det vara, om grefven gjorde ännu mer för oss? Jag skulle ju inte kunna komma till grefven med mina bekymmer, som det är så godt för mig att kunna göra, utan att känna mig som en tiggerska.»

»Aldrig sådana ord mellan oss, fru Henrikson; äro vi inte gamla vänner och kunna bistå hvarandra utan ogrannlagenhet?»

»Ja, men det är sant ändå, om också inte grefven vill höra ordet. Det inser nog grefven själf.»

Augustin böjde på hufvudet och smålog. »Förlåt mig, fru Henrikson. Jag skall aldrig mera sätta det i fråga. Lofva mig nu i gengäld att inte sälja egendomen, utan att rådgöra med mig!»

»Ja, det lofvar jag visst.» Hon hade ögonen fulla af tårar, och Gärda, som skymtat allt emellanåt ute på verandan med kaffekoppar och brödkorgar, uppenbarade sig nu ganska lämpligt och hviskade till sin mor, att det var färdigt.

Kaffebordet såg mycket prydligt ut, dukadt med blommor och grönt; vid gästernas platser lågo små rosenbuketter. Gärda fick så många komplimenter för sina anordningar, att hon inte kunde få fram ett ord till svar: hon bara log och rodnade. Strax efter förkunnade ett ljudligt trampande af bastanta kängor, att hennes syskon hade kommit hem. Gärda fick en blick af sin mor och flög ut för att mota dem, och när de efter en stund uppenbarade sig, voro de så nytvättade, nykammade och uppsträckta, att ingen kunde ana, att de hela dagen »hjälpt till» ute på fälten.

Irene var inte mycket van vid barn och hade just ingenting att säga dem; när hon fått veta deras namn och ålder och frågat den minsta lilla flickan, som stod

med nedslagna ögon och händerna i förklädsfickorna och vred sig af blyghet, hur många dockor hon hade, hvad de hette och hvilken hon tyckte mest om, voro hennes samtalsämnen uttömda. Dess mer beundrade hon Margaretas förmåga att samla dem omkring sig som magnetiserade, narra dem att skratta och få äfven den blygaste att prata. Augustin kallade sin skyddsling Axel, en tolfårig skolgosse, till sig och hade ett långt samtal med honom.

Så gjorde fru Henrikson och Augustin en lång tur kring ägorna, lämnande Margareta och Irene i trädgården att underhålla sig med barnen. Irene tyckte, att de blefvo förskräckligt länge borta.

När de återkommo, började man riktigt på allvar äta päron och upplifva barndomsminnen — dessa voro förstås hufvudsaken. Margareta tyckte, att det var alldeles förskräckligt, att Irene aldrig hört talas om gamle Lundqvist. Tänk, att ha varit gift med Augustin i öfver ett halft år och inte ha hört en enda historia om Lundqvist! Och så berättade Augustin sina gamla anekdoter, och fru Henrikson och barnen skrattade, och Irene skrattade, och Margareta, som hört dem hundra gånger förut, skrattade hjärtligast af alla.

Och så sades det till om vagnen, och så foro de hem.

Om det var Algotstorp och päronen, eller det var något annat, men Augustin och Margareta kunde på hela dagen inte komma ifrån sina gamla barndoms- och ungdomsminnen. Det hette beständigt: »Minns du?» och det framkallade alltjämt nya historier; men Irene kände sig alldeles inte utesluten. Det var ju hon, som skulle invigas i allt det gamla — »ni skola ha ert förflutna också gemensamt, det gör så godt,» sade Margareta, och Irene tyckte, att hon hade mycket roligt.

Efter middagen måste hon emellertid lämna dem på en stund för att skrifva ett bref till sin far, och Augustin och Margareta vandrade långsamt framåt en af alléerna i parken, till dess de funno en bekväm bänk,

där de slogo sig ned. Det gjorde de alltid, när de promenerade tillsammans. Båda två voro ganska makliga; Augustin, när han hade tid att vara det, Margareta isynnerhet när hon inte hade tid, men äfven annars.

»Augustin,» sade Margareta, »hvarför har allt det förflutna, ända till den mest betydelselösa småsak, en sådan förunderlig charme? — Man uppskattade det inte så mycket, medan det fanns till.»

»Antagligen,» svarade han, »därför att man var ung då och kände sig så stark och segerviss. Sedan har man ju haft sina missräkningar och sorger — och har isynnerhet haft tillfälle att mäta sina krafter med förhållandena. Det ger en nyktrare blick på lifvet, och därigenom får ungdomstiden — för motsatsens skull — en viss poesi.»

»Ja, det har du rätt i. Det är begränsningen, som man lärt känna så grundligt. Man vet, hvad man kan och hvad man inte kan. Men du kan känna det utan smärta; du har lefvat ett präktigt, helgjutet lif, Augustin!»

»Åh, jag vet inte. — Jag har sökt fylla de plikter, förhållandena anvisat mig — ingenting annat.»

»O Augustin, hur många kunna säga det? Men det *är* ännu en sak. Du har lyckats.»

»Åh ja, så där. Nog har jag fått inskränka många af mina planer, därför att jag såg, att de inte kunde realiseras. Men Hvidehus är en ganska välskött egendom, det kan jag inte säga annat.»

Margareta smålog. »Visst är det det, Augustin; alla beundra det ju! Du har aldrig känt den djupaste tragik af alla.»

»Hvilken då, min kära vän?»

»Misslyckandets.»

»Har inte jag — —?»

»Jo, jo — du kan ha misslyckats i ett eller annat fall, men du har inte sett det, som var själfva kärnpunkten i din tillvaro, störta samman. Kanske hvad

du trodde vara din lycka — — men inte hvad du visste vara din lifsuppgift — det arbete, du i många år tänkt, att Gud anförtrott just åt dig!» Hon talade lidelsefullt och ansträngdt. Augustin teg ett ögonblick och sade därpå:

»Jag analyserar inte, som du, Margareta; hvad jag vet är, att jag en gång känt det, som om lifvet störtat samman för mig, men jag vet också, att det lät bygga upp sig igen — på en annan och säkrare grund. Kanske skall du en gång känna detsamma.»

»Ack, Augustin, du är ju en man, och jag är ju en kvinna! En man kan lefva för en lifsuppgift, men de flesta kvinnor — och däribland jag — bara, om den lifsuppgiften är en människa.»

»— — Min stackars vän — —»

Det låg en så djup, vek känsla i hans med låg röst yttrade ord, att Margareta, som hela dagen känt tårarne på väg att bryta fram, brast i gråt. Hon grät bittert och länge, och Augustin satt tyst vid hennes sida; blott en gång sade han sorgset och deltagande: »Kära Margareta.» — —

Till sist torkade hon sina ögon och sade: »Augustin, jag har ju aldrig sagt dig, hvarför jag stannar så här — månad efter månad.»

»För att göra oss en glädje — trodde jag.»

»Tack, Augustin.» Det kom en skugga af ett småleende i hennes ögon. »Nej, det är inte bara af ett så människovänligt motiv.» Hon satt tyst, med armbågen stödd mot knät och hakan mot handen, och stirrade in mellan trädstammarne.

»Ferdinand och jag skola skiljas i höst.»

»Är det möjligt, Margareta?»

»Ja.»

»Är det du, som vill det — — eller —»

»Nu är det jag. Från början var det han. — Han bad mig om det här, redan för ett år sedan. — Du vet hvarför, Augustin.»

»Ja, men — jag förstår inte — nu —». Han afbröt sig.

»Nu är Irene din hustru, ja, och därmed faller anledningen bort. — Det är inte heller för hennes skull, nu. Jag tror inte Ferdinand tänker mycket på henne mera. Jag tror han svalnade ganska fort, när han hade fått se er tillsammans och förstod, att hon inte hade en tanke för någon annan än dig. Ferdinand älskar bara dem, som tillbedja honom.»

Hon talade med ett trött lugn, som om hon nu hade tänkt dessa tankar så ofta, att hon kunde uttala dem utan smärta.

»Jag tror inte ens, att han önskar skilsmässa just nu,» återtog hon. »Men nu vill jag det. Hvarför skall jag låta leka med mig, Augustin?»

Han satt tyst en stund och tänkte. »Nej, du skall inte låta leka med dig. Missförstå mig inte, kära kusin; jag förlåter honom aldrig, att han har kränkt dig. — Men du har ju hållit så mycket af honom — —»

»Hållit af honom? O Augustin!» Hon brast på nytt i gråt.

»Ja, jag vet ju — Vore det inte bättre nu — jag menar för dig, jag bryr mig inte om honom — att inte stöta honom bort, när du kunde vinna honom tillbaka? Skulle du inte kunna upprätta honom? — Starka naturer som vi två, Margareta — som det har funnits så många i vår släkt — vi måste räcka handen till dem, som behöfva stöd.»

Hon såg upp. »Hvad du förstår mig väl, Augustin! Du vill rädda min lifsuppgift åt mig. Du vet, att det är just den jag inte tål att mista. — O, jag är dig så tacksam — isynnerhet för en sak! Vet du hvilken?»

»Du har ingenting att vara tacksam mot mig för. Ingenting.»

»Jag menar, för att du aldrig sagt ett klandrande ord om Ferdinand — — inte ens nu, då jag själf

ger anledning till det! Därför, att du förstår, att ingen annan än jag får tala illa om honom.»

Hon smålog åter, i det hon talade, åt sin egen inkonsekvens och såg förtroendefullt på honom. Han smålog också och sade: »Ja, det förstår jag.»

»Och jag vet ju, att du aldrig har tyckt om honom! Käre Augustin, hur skulle du kunnat? Ni äro ju olika som natt och dag.»

»Jag har inte tyckt om honom, men jag har aldrig — i senare år — känt ovilja mot honom, utom förra sommaren. Han har förekommit mig som ett bortskämdt barn, som man skulle kunna tycka om, ifall man först fick taga nyckerna af det. — Och jag tror» — tillade han tveksamt — »att om en sådan människa kom till mig och sade: »Håll mig upprätt — hjälp mig!» — så skulle jag inte vända mig från honom.»

»O nej, Augustin, inte tror du, att jag skulle kunna göra det? Vända mig från Ferdinand, om han ångrade sig? — Aldrig, så länge jag hade en tanke eller känsla i behåll! Tror du han vill bli bättre? Tror du han känner sig ha begått en synd? Åh!»

»Då har jag ingenting mera att säga.»

»Tala till honom om äktenskaplig trohet som en plikt! Tala till honom om hvilken plikt som helst — utom den att ha artistisk teckning på sina dörrlås och vara »trogen» mot sina stämningar och allt sådant — och han skall skratta dig i ansiktet! Allt, hvad du räknar för plikt, äro vi tusen mil förbi — Gud hjälpe oss!»

»Säg: »Gud hjälpe dem,» Margareta; du är inte med om allt det där.»

Hon gled ned från bänken och knäböjde på marken, med armarne öfver armstödet och hufvudet lutadt mot dem. —

»O Augustin,» fortfor hon, mer och mer upprörd, »förstår du den gränslösa bitterheten i att tala *så* om sin ungdoms hjälte? Förstår du, att jag gör det, som fakirerna frossa af att martera sig själfva — därför att

jag ibland blir vild af smärtan? — Jag satte honom ju så himmelshögt — du vet det nog! Jag såg, att han behöfde ett stöd, men — o, en sådan tillförsikt! — det skulle bli jag! Jag skulle föra honom till det högsta och bästa. Augustin, ser du nu mitt lifs tragiska fiasko? — Jag skulle göra honom till en af dem, som mänskligheten välsignar, för att de styrka och hugsvala alla trötta hjärtan — och hvad är han nu? En estetiserande vekling utan heder och rättsbegrepp — utan hvad du och jag mena med heder och rätt! — — hans enda lösen är den infernaliska, som behärskar hela vårt andliga lif: nytt, nytt, nytt! Hvad som är från i går är banalt, och banalitet är den enda dödssynd vi erkänna. Det är banalt att dyrka Gud. — I dag dyrka vi oss själfva. I morgon dyrka vi djäfvulen.»

Hon låg alltjämt på knä; hennes stämma hade blifvit allt djupare, hennes ögon voro torra och tårlösa och ögonbrynen hotfullt sammandragna. Augustin böjde sig fram, tog hennes hand och sade mildt:

»Res dig upp, käraste Margareta; sitt här och försök att vara lugn.»

Hon reste sig med en trött åtbörd och sjönk åter ned på sin plats.

»Gud vet,» sade Augustin därpå, »att jag skulle ge mitt lif för att rädda din lycka.»

»O nej, säg inte så — det menar du inte.»

Augustin betänkte sig. »Nå ja, talesättet är kanske dumt; det är ju för det första något, som inte låter sig göra, och för det andra är det sällan man har fri dispositionsrätt öfver sitt lif. Jag skulle hafva sagt: om det tillhörde mig. Men nu tillhör det barnet däruppe.»

»Ja visst gör det det! Augustin, hon skall aldrig göra dig någon sorg!»

»Nej, hon! — kunde jag endast göra henne lycklig nog!»

»Hon är ju lycklig, bara hon får vara hos dig, så

det blir väl inte svårt. Jag tycker så mycket om att se er tillsammans.»

»Nå, då stannar du väl hos oss för framtiden?»

»O, nej, Augustin, det kan du väl inte tänka dig! Ni skola vara ensamma med hvarandra, och jag skall vara ensam med mig själf. —»

»Nå, Hvidehus är stort nog att tillåta båda delarne.»

»Ja, jag kommer om sommaren som nu. Säg, Augustin, nu förstår du mig ju?»

»Mera än väl. — Det är bara en sak, jag tvekar om. — — Har du tänkt på, att du ger en viss stadfästelse åt den lösa moral du fördömer, då du skiljer dig från din man — af eget initiativ?»

»Augustin, initiativet kom ju från honom, glöm inte det! För närvarande är hans hjärta fritt. Han saknar min hjälp vid arbetet, mitt kamratskap och allt det där. Skall jag nu bedja honom hålla till godo med mig — tills nästa passion kommer? — Nej, nu har han sagt det, och nu skall han stå vid det.» Hon slöt läpparne fast och stolt; det där äkta Hvidedraget af orygglig vilja låg öfver hennes ansikte.

Augustin såg det och svarade strax: »Ja, du har rätt.» Och han påminde sig Ferdinands halft föraktfulla visshet, att hon aldrig skulle kunna motstå en bön af honom. Det gjorde honom godt att tänka, att han nu bedt förgäfves.

»Och nu tala vi inte mera om detta. Där kommer Irene. En annan gång skall jag säga mera om mina planer.»

Han såg uppåt alléen; ja, där kom Irene i sin hvita klädning; och när hon fick se dem, började hon springa, gladt och muntert som ett barn. Robin galopperade framför henne och begynte hoppa uppåt sin herre.

»Augustin!» ropade Irene andfådd, »vet du, Robin är alldeles förskräcklig — han ljuger!»

»Åh bevars, gör han det; det har jag aldrig märkt!»

»Jo, det kan du tro!» Hon stannade framför honom. »Jag gick ett slag i parken med honom, och så gick jag genom rosengården; och du vet, att där får han aldrig gå, så att jag stängde grinden för honom — och så ville han in, men jag sade åt honom att gå den andra vägen utanför. Men så började han gå med ena tassen så här — som om han hade varit halt — och jämrade sig riktigt ömkligt, och så öppnade jag grinden för att se, hur det var med honom. Och vet du, då rusade han in och började dansa på det mest ogenerade sätt på alla fyra. Är *det* inte riktigt fräckt?»

Augustin drog Irene ned på sitt knä och hotade Robin med fingret. »Robin, Robin, kan man aldrig anse din uppfostran afslutad?»

Robin såg mycket botfärdig, nästan skenhelig ut.

»Robin,» sade Margareta, »har du aldrig hört tal*as* om Washington?»

Men Robin tyckte, att han fått nog förmaningar för så litet, hvarför han satte sig och började beundra naturen.

VII.

I slutet af månaden fick Margareta ett kort meddelande från Ferdinand, att han nu begaf sig utomlands; och hon for hem för att ordna allt till den förestående förändringen.

Vid samma tid inföll regementsmötet och Augustin måste lämna sin lilla Irene. Det var ett förskräckligt sorgligt afsked — från hennes sida; hade det gällt hela lifvet, kunde hon knappast ha gråtit mera otröstligt. Det enda, som beredde henne någon ringa glädje, var, att Augustin var så vacker i uniform.

Det var så tomt — o, så tomt, hvart hon tog vägen! Hon var bottenlöst melankolisk; inte bara för att han var borta, men afskedet hade, hur mycket hon än sökte dölja det för sig själf, kvarlämnat en tagg i hennes hjärta. Augustin hade varit mycket snäll och vänlig mot henne, men han hade tagit alltsammans så obeskrifligt lugnt.

När han red sin väg, nickade han så gladt, som om ingenting stod på — och när hon var allra mest olycklig, hade han inte kunnat låta bli att skratta åt henne.

Och detta skratt hade sårat henne — det kunde hon inte hjälpa. Och med ett slags trots höll hon på sin sorg. Det var förskräckligt att vara skild från honom, och det skulle vara förskräckligt.

Augustin hade föreslagit henne att bjuda någon af sina forna flickvänner till sig under tiden — men hon hade afslagit det med förakt.

Hans bref tillfredsställde henne ej heller, fastän de voro sig alldeles lika sedan förlofningstiden, och då hade de gjort henne öfverlycklig och hon hade funnit dem så förtjusande karakteristiska. Faktum var, att brefskrifning icke hörde till Augustins vare sig talanger eller favoritsysselsättningar. Hans bref voro korta — högst två à tre sidor — och tämligen torra och formela; enligt hans uppfattning skref man ett bref därför, att man hade någonting att meddela adressaten, inte för att ge luft åt sina känslor. Af dessa fann också Irene blott torftiga spår. Brefven innehöllo aldrig andra ömhetsbetygelser än öfverskriften: »Min lilla vän» och underskriften: »Din Augustin». Och han hade bestämdt vägrat att afgifva något löfte att skrifva mer än en gång i veckan, hvilket i Irenes begrepp var minimum.

Så länge de voro tillsammans, var hans närvaro allt. Den utfyllde hela hennes tillvaro, gjorde henne fullkomligt lycklig. Men nu, när han var borta, kände hon en sådan hunger efter bevis på hans kärlek — ja, bara ett enda, ett enda! Hvad det skulle värmt hennes stackars frysande barnahjärta! Och hon sökte, men intet var otvetydigt. Till och med den där aftonen på sjön — hvad hade han egentligen sagt? »Ja, jag håller af dig.» Och det var nog sant — annars hade han inte sagt det; men det lät så matt, när hon tänkte på det nu.

Till dessa grubblerier bidrog, att hon, kort innan han reste, på sin egen enträgna begäran, framställd med den mest smekande, bedjande öfvertalningskonst, fått reda på åtminstone konturerna af Augustins hjärtehistoria. Han hade först smålett och sagt, att han haft otur till dess han träffade henne. Han hade älskat en kvinna och hon hade svikit honom, han hade hyst en djup tillgifvenhet för en annan kvinna, och hon hade försmått honom. Till sist hade hon också fått veta dessa kvinnors namn, fast Augustin protesterat. »Vill du veta det?» frågade han. »Det betyder ju ingenting nu mera, och i sådana fall är det alltid bättre att inte ha några

namn att haka upp sig på.» — Efteråt kunde Irene inte låta bli att känna, att han haft rätt. Henne, som varit hans egentliga tycke, tänkte hon dock inte mycket på, men dess mera på Margareta; och hon kunde inte värja sig för en viss svartsjuka emot henne. Ack, om hon bara haft ett enda bevis på, att han satte henne högre än Margareta; men det hade hon inte.

Och det kom en morgon, en förfärlig morgon, då hon till sist hade hunnit det resultatet, att Augustin mycket väl skulle kunnat vara utan henne — att han inte alls skulle tagit sig när, om hon sagt nej till honom. Men hvarför hade han då gift sig med henne?

Det var kvalfullt att nödgas göra sig en sådan fråga; och lönlöst, ty det fanns inte något förnuftigt svar.

Allt detta anade Augustin inte; hon hade aldrig nämnt ett ord om det i sina bref. Det skulle hon icke vågat. Han skulle icke i yttre måtto ha förlorat tålamodet; men han skulle ha känt sig uttröttad och missnöjd, och det ville hon inte för allt i världen. Det hade hon inte kunnat bära.

Och så inträffade en händelse, som tycktes skaka själfva grundvalarne af hennes värld.

Augustin trifdes ganska bra på mötet; det gjorde han alltid; men han gladde sig ändå, när det blef tid att återvända till hans kära Hvidehus. Naturligtvis tänkte han äfven med ömhet på Irene; han tyckte på det hela, att det var en treflig hemkomst, som väntade honom.

Med Hvidehus var allt som det skulle vara. Och därinne var det festligt, fint och ljust; ett präktigt tébord, där alla hans favoriträtter voro hopade, väntade honom. Men Irene? — Hvad var det åt henne? Hon sprang icke strålande emot honom, som hon brukade göra; hon kom långsamt och stilla, hennes röst hade en blid, sorgsen, undergifven klang, hon var påfallande mager och blek, och hennes ögon hade ett uttryck af så obeskrifligt, hopplöst svårmod, att han studsade.

»Kära barn, hvad är det med dig?» sade han förskräckt. »Du är inte frisk?»

»Jo tack, Augustin, jag är alldeles frisk.»

»Då har det händt något tråkigt?»

»Nej, hvarför skulle det det? Kom nu, Augustin, och drick té!»

Han sade ingenting mera om saken den kvällen, men han observerade henne, under det han pratade med henne om allt, hvad han antog kunde muntra upp henne. Hon såg beständigt lika djupt sorgsen ut; hennes småleende var lika trött och undergifvet. Ett par gånger hade hon tårar i ögonen.

Följande dag efter middagen, då de sutto midt emot hvarandra i salongen, hon i soffhörnet, han i sin vanliga länstol, sade han alldeles oförberedt:

»Irene, nu skall du tala om för mig, hvad som fattas dig?»

Hon ryckte till, vände bort hufvudet och svarade:

»Ingenting.»

»Min lilla flicka, vill du att jag skall tro det eller inte?»

»Hvarför skulle du inte tro det?»

»Därför, att du är dig alldeles olik. — Kan du se mig i ögonen och säga, att det ingenting är.»

»Åh, Augustin, hvarför plågar du mig!» utbrast hon klagande.

»Förlåt mig, jag vill visst inte plåga dig, men jag vill veta, hvarför du är så nedstämd.»

»Jag är inte nedstämd,» sade hon med skälfvande läppar.

»Jag är ur stånd att fatta,» sade han, i det han åter lutade sig tillbaka i stolen, »hvarför vi alltid skola gå igenom den där scenen, innan vi komma till saken.»

Det låg mera kyla i hans röst, än hon tålde vid. Hon satte händerna för ansiktet och började gråta. Han steg upp och satte sig bredvid henne, men hon kröp samman i soffhörnet, som om hon varit rädd för honom.

«Irene, hvarför har du inte förtroende för mig?»

Hon grät allt våldsammare, men svarade icke. Han frågade ej mera; han tog henne i sina armar och försökte lugna henne, som om hon varit ett barn, som mistat herraväldet öfver sig själf.

»Seså, min lilla flicka, nu får du inte gråta längre.»

Hans ton var öm och vänlig, men det var något i hans lugna, bestämda sätt, som för första gången irriterade henne; något som sade, att han inte ville veta af motsägelser. När han därför återtog: »Tala nu om, hvad det var?» utbrast hon:

»Ja, jag skall säga det! Det är det — det —»

»Hvad är det?»

»Att du inte bryr dig om mig!» Hon slet sig från honom och sprang upp.

»Gör jag inte det?»

»Nej, nej! *Nu* vet jag det?»

»Hur har du fått reda på det?»

Hon vände sig åter mot honom och såg honom rakt i ansiktet med flammande ögon. »Du gifte dig med mig för Margaretas skull — för att Ferdinand inte längre skulle tänka på mig!»

Det oväntade slaget träffade Augustin så våldsamt, att han inte fann ett ord till svar; han satt dödsblek och såg på henne.

»O, det är sant, det är sant!» utbrast hon lidelsefullt och kastade sig i den stol, han lämnat, hvarpå hon på nytt brast i gråt.

Han reste sig upp, men blef stående orörlig och stum — han visste icke hur länge.

»Ja, det är sant, mitt stackars barn,» sade han till sist med tonlös stämma. »Hvem har sagt dig det?»

Hon reste sig och gick bort till ett litet bord, där en del böcker och tidskrifter lågo hopade. »Där,» sade hon och lämnade rummet.

Augustin stod kvar med en liten elegant inbunden bok i handen och stirrade på den, utan att förstå. Han granskade den förvirrad. Bandet pryddes af en egen-

domlig komposition af stora, sväfvande blomblad och märkvärdigt långsmala, äfvenledes sväfvande kvinnogestalter, som för Augustins okultiverade ögon tycktes härstamma direkte från en skämttidning. Mellan dem slingrade och snodde sig några bokstäfver, som han ej kunde läsa. På det tryckta titelbladet stod däremot: »Lotusblad; dikter af Ferdinand Deutz. Tredje samlingen.» Och på ett af de hvita bladen: »Fru grefvinnan Irene Hvide. Med minnesgod tillgifvenhet från författaren.»

Nu började ett om än dunkelt förstående dagas för Augustin. Men att skaffa sig upplysning om ett af sina egna privata bekymmer i ett band öfvervägande symbolistiska dikter, det var en alldeles ny erfarenhet för honom och därtill en af de mest irriterande, han varit utsatt för. Han genombläddrade i hast den lilla boken, men fann ingenting. Han började genomsöka den grundligare, men skulle aldrig ha funnit hvad han sökte, om han inte frapperats af ett bekant namn: Skjalm.

Så lydde dikten, som han nu samvetsgrant genomläste:

»En gammal sägen, jag minns den nog!
Han talte den en afton sen
När vinden dog — på slätt, i skog —
Och månens kalla drömljus sken
På koppartak, på rosengren —
En här af hviskande andar drog
Förbi vår syn — jag minns det nog!

Den svarte riddarn, stolte Skjalm,
Sen hundra år blott stoft i stoft,
Bröt fram i harm ur griftens kvalm
Och bragte dödens fräna doft
Till bröllopsdans i höganloft,
Och göt sin kyla i bröllopspsalm
Och ungdomslek å golfvets halm.

Det var hans ättling, som tog till brud
En mö utur hans oväns släkt;
En natt han kom i brudgumsskrud,

Med skara, tyst som grafvens fläkt.
Ej gångarenas hofvar väckt
Å stensatt borggård hofvars ljud;
Han förde bort sin ättlings brud.

Den gamla sägnen, jag minns den nog,
Ty än en gång han talte den.
Då var jag brudgum, lyckan log,
Som aldrig lycka smålett än —
Men spöket — spöket gick igen,
Och djupa sår det mitt hjärta slog;
Min ljufva brud det från mig tog.

Ty han, som talte mig sägnen, bar
Den svarte riddarens eget namn;
Hans blod var kallt, hans blick var klar,
Han dref mig ur min lyckas hamn,
Af hämnd han tog min brud i famn;
Jag hade kränkt det namn, han bar,
Ty den jag svek — hans fränka var!

För hennes, den vissna blommans, skuld
Han tog min morgonskära knopp;
För hennes skuld med ringars guld
Han band min käras själ och kropp,
Han bröt mitt solomflutna hopp.
Jag fick ej drömma om lycka huld —
Blott för den stoltes fränkas skuld.

* * *

Och du, som bygger din lyckas bo,
Bygg ej på gamla borgars mark;
Bygg ej på grund, där sägner bo.
Ty sägnens makt är jättestark:
Med frost den bränner lifvets park;
För grafvens släkten den lägger bro,
Dem intet skänker dödens ro.»

* * *

Mycken mening fanns det ju inte i dikten för utanförstående. För Augustin var den däremot tydlig nog. Han skulle skrattat, om han ej förut varit så upprörd. Nu däremot steg blodet honom åt hufvudet, och hans läppar krusades af ett föraktfullt leende.

»Eländige stackare,» sade han, då han lade boken tillbaka på bordet.

Det föll honom aldrig något annat in, än att dikten var ett slags nidvisa, skrifven och utgifven endast i afsikt att chikanera på en gång Margareta, Irene och honom själf. Däri gjorde han dock Ferdinand orätt; denne hade skrifvit dikten för att utgjuta sina känslor och gifvit ut den därför, att han tyckte, att den var vacker.

Augustin erinrade sig sitt sista samtal med Ferdinand och sin obehagliga öfverraskning vid att finna, att denne gissat det motiv, han trodde oåtkomligt förvaradt i hans eget hjärta. Han hade glömt denna episod; men nu var saken klar.

Och hans själ fylldes af bittra samvetskval öfver detta motiv. Han hade trott det vara så oegennyttigt, ty det var ju ett offer af honom själf. Men hade han icke varit egoist just däri, att han blott hade tänkt på detta offer, som han hade rätt att bringa, och aldrig frågade sig, med hvad rätt han beslöt offra denna främmande unga flicka, som han då ej ens kände, för sin kusins lycka? Den skulle räddas; det var hans utgångspunkt; det fick ske med hvilka medel som helst. Och ett ögonblick erfor han en så inkonsekvent känsla som en viss förskräckelse för oryggligheten i sin egen vilja. Kanske var det inte så orimligt, att Ferdinand i sin fantasi sammanställt honom med gamle Skjalm.

Han hade tagit för gifvet, att denna flicka, som kunnat locka en gift mans hjärta från heder och tro, skulle tillhöra samma typ som den kvinna, han älskat i sin ungdom. Och hon hade icke varit för god för experimentet, icke heller var hon djup nog för att

det skulle vålla henne någon vidare smärta. Men hvad rätt hade han att förutsätta, att Irene var sådan? Det föreföll honom oförklarligt, att han gjort det, nu då han fått en inblick i denna fint kännande natur. Och hur skulle han kunna godtgöra det mot henne? Hur skulle han kunna bygga upp åt henne igen det feslott, hon rest sig af sin egen unga lycka och sina exalterade känslor för honom? Kanske hade hon fått en stöt, som hon aldrig skulle öfvervinna. Kanske var det redan slut med den trygga äktenskapliga lycka, som — han kände det smärtsamt nu — gjort framtidsperspektivet allt ljusare och ljusare för dem båda.

Och hvad hade han vunnit för Margaretas räkning? — Intet. Det var alltsammans så bedröfligt som möjligt.

Han gick för att söka Irene, men dörren till hennes rum var låst. Han ropade hennes namn, men hon svarade icke, och han tillbragte eftermiddagen ensam. Vid teet kom hon, blek och förgråten, och intog sin plats; stämningen var mycket tryckt; man konverserade endast för skenets skull de ögonblick, betjänten var inne. Då de kommit in i salongen, ville hon åter gå.

»Irene,» sade han sakta och mildt.

Hon stannade, men svarade icke.

»Irene lilla, låt oss tala med hvarandra!»

Hon tog plats i en af de stora länstolarne vid bordet, med hufvudet djupt nedböjdt och händerna viljelöst hvilande på stolens armstöd.

»Säg mig nu först — hur känner du mot mig?»

En djup, skälfvande suck var hennes enda svar.

»Tycker du, att jag har bedragit dig?»

Hon svarade, utan att lyfta upp hufvudet: »Nej, visst inte! Du har ju aldrig sagt, att du älskade mig — du har aldrig låtsat, som du gjorde det. — — Det är jag själf — — som har bedragit mig.»

»Känner du det, som om du inte skulle kunna bry dig om mig mera?»

»Åh, Augustin — du vet ju — du vet ju —»

Han böjde sig rörd ned och kysste hennes hand. »Tack, min älskling!» sade han vekt.

Hon lyfte hufvudet och såg på honom med en nästan skrämd blick.

»Det har du aldrig sagt till mig förr!»

»Har jag inte? Då är det därför, att jag håller mera af dig för hvar dag som går, och aldrig så mycket som just nu. Vill du låta mig berätta alltsammans på mitt sätt?»

»Ja, gör det!»

Han satte sig bredvid henne och berättade, hur deras gemensamma historia tett sig för honom ända från början — berättade lugnt, klart och opartiskt. Han talade om, att han ännu inte sett henne, då han fattade sitt första beslut. Han talade också om, med några få öfvertygande ord, att hon under detta år vuxit allt mer och mer in i hans hjärta.

»Du vet,» sade han, »att hvad ungdomar som du och hvad poeter mena med kärlek, det är någonting dödt och begrafvet för mig. Men jag är inte därför utan känsla. Vid mina år beror så mycket på tiden och vanan. Jag vet, att det skall förr eller senare komma en dag, då jag skall känna det som en omöjlighet att vara utan dig! — — — Det vill säga, om vi å ömse sidor göra vårt bästa för att öfvervinna detta. Men hvad skola vi göra, min lilla vän? Skola vi isolera oss från hvarandra, gå ur vägen för hvarandra, så mycket sig göra låter — eller vill du helst, att jag skall resa bort igen — på någon tid?»

Hon såg på honom med stora, förvirrade, förskräckta ögon.

»Eller kan du förlåta mig? — Du är mycket god, Irene, det har jag sett.» — Han hade rest sig upp och stod framför henne, som om han väntade en dom.

Mycket långsamt, liksom under en inre strid, reste hon sig också upp. Långsamt gled hon närmare honom

och smög till sist armarne om hans hals. Ingen af dem talade under ett par minuter.

»Skola vi då stanna hos hvarandra och försöka bygga upp alltsammans igen?» sade han till slut. »Kära barn, inte förstår jag, huru du kan slösa så mycken kärlek på en gammal alldaglig husarofficer som jag — men efter du gör det, så — — kanske detta inte sedan skall betyda något för dig, när du ser, huru dyrbar du är för mig?»

»O, det kan aldrig, aldrig byggas upp igen! Att det var *så*, du tänkte på mig under hela den tiden i fjor! O, alla dessa minnen från vår förlofning — bröllopet — hela tiden sen dess — *du* vet inte ett sådant paradis det var! Ja, just ett paradis,» utbröt hon lidelsefullt, »för jag har förlorat det; och när man förlorar paradiset, får man det aldrig igen! Alltsammans, allt, som jag trodde skulle bli mitt lifs heligaste skatt! Nu är det ju som en teaterscen vid dagsljus!»

»Stackars barn,» sade han. »Jag ville göra allt i världen, om jag kunde hjälpa dig öfver detta.»

»Jag vet ju,» sade hon, »att man kan mista allt — men jag trodde aldrig, att man kunde mista sina minnen.»

»Jo, det kan man, Irene; hvad du nu menar med minnen — jag miste alla mina, då jag var ung.»

Det kom en liten paus. »Hur bar du det?» hviskade hon.

»Jag kan inte säga annat än, att det var illa nog — i början. En gång» — tillade han tveksamt, ty han hade aldrig förr omtalat det för någon — »hade jag fatt på revolvern — men mitt bättre jag tvang mig att åter släppa den.»

Hon slöt armarne konvulsiviskt om hans hals; han böjde sig ned och kysste hennes hår, hvarpå han fortsatte:

»Men sedan gick det. Nu gör det mig ingenting att tänka på det mera. Nu skulle jag vara fullkomligt

lycklig — om jag inte hade gjort dig olycklig. Och jag blir lycklig igen, om du blir det. Vi kunna skapa oss nya minnen, mitt käraste barn. Och nu kunna vi inte längre bedraga hvarken oss själfva eller hvarandra; nu är allt klart mellan oss, och det är alltid en vinst.»

Men det var i alla fall en melankolisk afton, och melankolisk blef den tid, som följde, ty Irene hade icke så lätt att öfvervinna sin sorg, och han förstod det. Han var mycket öm och vänlig mot henne; han sökte gissa alla hennes önskningar och uppfylla dem, innan hon hunnit uttala dem, och han kunde mycket i den vägen, ty han hade en skarpt iakttagande blick. Småningom och omärkligt kom det mer och mer af en fin ridderlig hyllning i hans sätt mot henne, och som han var ganska uppfinningsrik och, trots den korrekta formen, originel i allt hvad han gjorde, låg det mycken charme i hans courtoisie. Han hade trott sig vara kvitt dylikt besvär för resten af sitt lif, men det betydde ingenting. Han måste af all sin förmåga söka ersätta henne hvad hon förlorat, gifva henne en ny hyllningstid, en ny liten saga att minnas i stället för den förstörda. Hon såg det med mycken rörelse. Hon såg, att han förstod just hvad det var, som fattades henne. De talade inte mycket om saken mera; förklaringar var Augustin aldrig fallen för. Men hur det var, så blef det hela bättre med tiden, utan att de själfva märkte, när och hur det kom.

VIII.

Irene svärmade för tandem. Ingenting såg så elegant ut som det. Augustin började i hemlighet köra in ett par hästar i tandem och presenterade dem för henne en dag helt oväntadt, när hon skulle åka ut med honom. — Hon svärmade också för Grekland och uttalade en gång sin önskan att smaka äkta grekiskt vin. Augustin skrattade åt henne och sade, att det smakade bara harts och terpentin, men det hjälpte inte; det skulle vara lika roligt ändå. Till sist medgaf han, att det fanns drickbara sorter. En kort tid efteråt, då han vid bordet fyllde hennes vinglas, sade han:

»Vet du, hvad detta är?» Han drack med henne.

»Nej, är det någonting särskildt?» Ty Irene var icke vinkännare.

»Ja, jag kunde väl tro det; det är bäst jag talar om det, annars har du ingen glädje af det. — Skål för Grekland!»

Nu rodnade Irene upp till hårfästet och hennes ögon började skimra. O, så förtjusande, så förtjusande! Aldrig hade hon tänkt sig, att han skulle göra något sådant — skaffa äkta grekiskt vin för hennes skull! Hade det inte varit mycket svårt? — Nu granskades flaskan, etikett och allt, och det var förfärligt intressant. Och vinet fick med ens en smak af himmelsk nektar, både för att det var grekiskt och för att Augustin hade fäst ett sådant afseende vid hennes tanklöst uttalade och snart glömda önskan.

En annan dag kom han och lade ett litet föremål i hennes hand. »Se här, Irene, är någonting, som det kanske kunde roa dig att ha. Det är en liten ring, som blef funnen här för hundra år sedan, när den gamla löpgrafven därnere vid stallet fylldes igen. Man tror, att den är från fjortonhundratalet; den är nött, som du ser, men se, man kan ändå känna igen vårt hjärtvapen. Du tycker ju om sådant där!»

»O Augustin!» — hon granskade den med djup vördnad — »får *jag* den?»

»Ja — det vill säga, den får inte lämna släkten; det påstås, att den bringar lycka åt den, som bär den. Du får inte ge bort den i din ordning åt någon annan.»

»Jag? — Hur kan du ens tänka något sådant?»

Hennes lif var fullt af dylika små behagliga öfverraskningar. Det hade kommit någonting nytt in i deras förhållande till hvarandra, något, som ånyo gaf färg och glans åt tillvaron. Augustin spelade icke förälskad, kom icke med kärleksförklaringar; därtill var han alltför sansad och alltför sann. Men han lät sig angeläget vara att lyfta henne upp på en piedestal och hembära henne små offergärder, sådana som de nämnda. Det hade kommit någonting eget, fint smickrande i hans sätt att bedja om en kyss, om hennes sällskap på en promenad till fots eller till häst. Artig och uppmärksam hade han alltid varit mot henne, men detta var mera än så. Och hon började skratta, skämta och kokettera smått som förr; hennes ögon strålade åter och melankolien försvann småningom ur hennes väsen. De visste båda, att det var en lek, men den förtjuste henne och roade honom för hennes skull.

»Hon börjar bli lik sig igen,» tänkte han. »Unga hjärtans sår läkas fort, Gud ske lof.»

Önskade hon en ny bok, hade hon bara att säga till; den kom genast. Däremot hade Ferdinand Deutz' »Lotusblad» efter gemensam öfverläggning, men på Au-

gustins förslag, fått vandra i kakelugnen. Det var bara otrefligt att ha dem i huset.

Den olycksaliga dikten hade väckt Augustins djupa harm äfven för Margaretas skull. Hans blod sjöd vid tanken på denne man, som tillfogat sin hustru en sådan förolämpning just i afskedets stund och i åsynen af hela deras umgängeskrets, som förmodligen kände mer eller mindre till deras förhållanden.

Skilsmässan var nu ett fullbordadt faktum. Margareta hade hyrt sig en egen liten våning i Stockholm. Jacquette, som träffade henne nästan dagligen, skref, att hon föreföll märkvärdigt lugn och behärskad. Sympatierna voro helt och hållet för honom; hon hade aldrig varit populär inom de litterära kretsarne, hvaremot han var mera uppburen än någonsin. Jacquette skref icke, att hon var nära att förgås af nyfikenhet med afseende på, huru mycken sanning det kunde ligga i den märkliga dikten om Hvidehus' spökhistoria; ej heller hur gripen Margareta hade tyckts henne vara af detta plötsliga afslöjande i bunden form, hvilket hon, liksom de andra, aldrig sett förrän i tryck. Men Augustin hade dessförutan äfven öfvervägt *den* obehagliga konsekvensen af Ferdinands oerhörda indiskretion, att så väl Margareta som hans mor och syster skulle ana det hittills väl dolda, ursprungliga motivet till hans giftermål.

»Om någon i världen har förtjänat ett godt kok stryk, så har den karlen gjort det,» tänkte han.

Och förbrytaren var strafflös, oåtkomlig. Där var ingenting annat att göra än att svälja förtreten och glömma bort alltsammans. Och snart fick han också annat att tänka på.

En dag, kort före jul, kom han tämligen sent hem från ett af grannställena; han hade ridit tidigt på eftermiddagen för att besöka dess ägare, en gammal vän till honom, hvilken sista tiden icke varit frisk. Denne hade öfvertalat honom att stanna kvar; det blef sent, utan att de gåfvo akt därpå, och när Augustin nu red ned

till stallet, själf sadlade af sin häst och satte in honom i spiltan, var det öfver midnatt.

Midt igenom stallbyggnaden — enda återstoden af det gamla Hvidehus — gick en låg, korshvälfd portgång, och på ömse sidor därom lågo stallarne; till höger för rid- och vagnshästarne, till vänster för arbetshästarne. Augustin gjorde en hastig rond genom dem, under det han närmast tänkte på en fråga, som han och hans vän diskuterat under aftonens lopp: att kritbruket, som länge legat nere, under Greifenhagens ledning tagit ett nytt uppsving och gjorde briljanta affärer; att jordvärdet som följd däraf väntades stiga betydligt, då jorden i allmänhet ansågs rik på kritlager af utmärkt beskaffenhet, och att Greifenhagen vore betänkt på att öka kritbrukets ägor genom inköp af kringliggande smärre egendomar. Det var ännu blott rykten och ganska sväfvande sådana, men de gladde Augustin för fru Henriksons skull; kanske skulle hon, om de bekräftade sig, blifva i stånd att göra en utmärkt affär och på en gång blifva kvitt alla sina ekonomiska bekymmer. Han skulle tala med henne om det och sätta henne på sin vakt.

I det han fattade detta beslut, kom han ut ur porthvalfvet. Det rådde ett underligt ljusdunkel ute; månen gled fram bakom en slöja af halfgenomskinliga skyar, det mörknade och ljusnade, mörknade och ljusnade, likt en oaflåtlig böljgång af skuggor. Ett lätt snötäcke låg öfver marken; trädstammarne stodo mörka däremot, men grenarnas konturer voro tecknade med hvitt. Det var alldeles stilla; icke ett ljud mer än det svaga knastrandet af snön under hans fötter.

Hvarför han vände sig om, när han kom ut ur den skugga, stallets mur kastade öfver marken, och såg på den gamla mörka tegelbyggnaden med det mossiga taket — det visste han aldrig. Det var en omedveten impuls, och han skulle just gå vidare, då det förekom honom, som om en hvit, töckenartad fläck gled längs med muren. Han blinkade, strök med handen öfver ögonen — nej, där

var den igen. Då den var nära porten, tyckte han en sekund — en hemsk sekund, som nästan kom hans hjärta att stanna — att den hade gestalt af en kvinna med hög, spetsig hufvudbonad. Men redan i nästa ögonblick blef den borta i porthvalfvets mörker. Han såg ingenting mer än hvad som skulle vara där.

Han stod där som förstenad; därpå vände han beslutsamt om och gick åter in i porten. Han granskade hvarje vrå af byggnaden; naturligtvis förgäfves. Så tog han ånyo vägen mot slottet. När han hunnit upp i våningen, bland alla de kända föremålen, hade han klart för sig, hvad det var: han hade gått och sett på en mörk fläck bland de snöljusa träden — början af en öfvervuxen gång — och denna fläck hade aftecknat sig ljus mot den mörka muren, när han flyttade blicken dit. Och så hade kanske den plötsliga hågkomsten af spökhistorien bidragit att gifva synvillan en bestämd form; det var ju icke, förrän den flög genom hans hjärna, som den konturlösa fläcken tog gestalt af en kvinna.

Detta var den så att säga officiella förklaring, han gaf sig själf. Men så djupt rotade som de gamla släkttraditionerna voro i hans föreställningssätt, var det naturligt, att han icke med fullkomligt lugnt sinne kunde tänka på olycksvarslet, och att det under alla hans förståndiga resonnement dröjde kvar en envis känsla af, att visionen i alla fall var något annat än det, han ville reducera den till.

Han var sig alldeles lik följande dag; Irene märkte icke, att någonting oroade honom. Men vid lunchen, då han tyckte, att hon ej åt något, frågade han plötsligt, med ett uttryck af ängslan:

»Du är väl frisk, Irene?»

Hon skrattade hjärtligt. Frisk? Ja, det kunde han lita på, att hon var! — Nej, saken var den, att hushållerskan hade bakat mörbakelser i dag, och hon hade kommit upp och bjudit henne en hel tallrik full, alldeles

varma, och de voro så goda, och hon hade verkligen ätit så många, att hon just inte hade någon aptit nu.

Augustin såg lugnad ut.

Efter lunchen gick han ned i sitt rum och tog plats vid sitt skrifbord för ett par timmar. Han såg igenom alla sina värdepapper. Man bör alltid ha dem i ordning; det går ju inte en dag, utan att något skulle kunna hända en. Han skref också en utförlig förteckning på allt, hvad som under det följande året var att iakttaga i fråga om penningangelägenheter, och lade den till de öfriga papperen i dokumentskåpet. Äfvenledes beslöt han att följande dag resa in till staden i och för ordnandet af ett par affärssaker. Man bör aldrig uppskjuta något.

Han for med morgontåget; affärerna blefvo ordnade till hans belåtenhet, och vid middagstiden befann han sig åter installerad i boggievagnens bekväma rökkupé. Han var ensam och tiden gick fort nog med hjälp af en god cigarr och några tidningar — de mest olika till färg och trosbekännelse, han kunde få tag i; det roade honom. Vid näst sista stationen fick han emellertid sällskap med kritbrukets ingeniör, en liflig, ljusskäggig ung man, som fann lifvet outhärdligt, när han inte hade någon att tala med, eller rättare någon som hörde på, när han själf talade. Detta sista åliggande måste nu Augustin åtaga sig, med eller mot sin vilja; det halp inte, att han så länge som möjligt förskansade sig bakom en tidning och en föga tillgänglig min. Den förra måste han lägga bort, den senare generade alls inte ingeniören.

Hela traktens angelägenheter passerade revy i hvirflande fart.

»Nå, och grefvens bror, som har gjort en sådan briljant affär de sista dagarne.»

»Har han det?» sade Augustin. »Det har jag inte hört talas om.»

Ingeniören smålog hemlighetsfullt. »Nej, jag tror

nog det, vi ha aktat oss att låta det komma ut. Men nu är det en afgjord sak; nu gör det ingenting längre. — Jo, han har köpt den där lilla egendomen Algotstorp till oerhördt billigt pris.»

»Har min bror köpt Algotstorp? Jag förstår inte hvad han skall med det.»

»Hvad han skall med det? — Åh, han kommer att förtjäna plumpt! Det är en ypperlig affär, min bäste grefve Hvide. Han har gett femtiotusen — om man beräknar inteckningarna, som belöpte sig till en tjugutusen — han kunde ha gett hundra tusen!»

»Hundratusen? — För Algotstorp?»

»Jo, ser grefven, saken är den,» förklarade ingeniören högst animerad, »i höstas företogos brunnsborrningar där på olika ställen under min ledning. Och hvad kommo vi under fund med? Jo, egendomen har de yppersta kritlager i hela trakten; den bokstafligen hvilar på krita! Nå, det beslöts att iakttaga djup tystnad om den saken, och det lyckades. Den lilla frun var i ett fasligt beråd; i början höll hon på, att egendomen var värd sextiotusen, men vi satte henne knifven på strupen; det skulle afgöras inom några timmar, och det skulle hållas absolut tyst. Hade det varit gubben, så hade det inte gått. Men grefve Claës, det var ett namn, som väckte förtroende, och det tog. Han blir visst delägare i bruket efter detta.»

Så länge han lefde, kunde Augustin icke erinra sig denna scen utan en känsla af kvalfull beklämning. Kupéens mjuka, brokiga soffor, den halföppna glasdörren ut till korridoren, det vintriga, nakna landskapet, som drog förbi fönstren, de gungande näten med reseffekter och midt emot honom ingeniörens belåtna, leende ansikte — han såg det alltsammans som genom ett töcken. På samma gång var han angelägen att behärska sig. Hans anletsdrag och blickar förrådde ingenting, det visste han; men han kände, att han hade blifvit blek, och

han vände sig något från dagern, i det han gaf sig sken af att vara uteslutande upptagen med att tända en ny cigarr.

»Jag förstår fortfarande inte,» sade han därpå mycket högdraget, blickande med halfslutna ögon på ingeniören genom det lätta rökmolnet. »Skall jag fatta det så, som om fru Henrikson icke innan köpets afslutande blef underrättad om de omständigheter, som förändrade egendomens värde?»

Ingeniören såg helt bestört ut. »Men, herr grefve — det är då väl inte köparens sak att underrätta säljaren om värdet på hans vara? Han får sannerligen se upp själf, och gör han inte det, så har han ingenting att säga.»

»Var god och säg mig, min bäste ingeniör, hur en stackars kvinna, som tillbringar hela sitt lif i sitt eget hem och aldrig träffar någon annan än sina barn och sitt tjänstefolk, skall kunna hålla sig à jour med alla fluktuationer af egendomsvärdena?»

»Ja — hon får ju tala med folk, som förstå saken!»

»Fick hon det? — Förlåt mig, åberopade hon inte mig, när hon nämnde det där om sextiotusen?»

»Jo, det är mycket rätt! Det gjorde hon.»

»Nå, hvarför skulle saken afgöras ögonblickligt, och hvarför skulle den hållas tyst? Var det inte just för att hon inte skulle komma i tillfälle att rådfråga mig eller andra, som kunde tänkas förstå saken?»

Ingeniören skrattade ogeneradt. »Jo, i affärer får man ha sina små knep!»

»Jaså, får man det?» sade Augustin, på hvad Jacquette kallade »hans obeskrifliga sätt».

»Ja, det går verkligen inte med mindre. Grefven är för noga. Herre Gud, hvart skulle man komma, om man gjorde sig skrupler öfver så litet? Det kan duga, när man är född fideikommissarie, men för oss andra dödliga är det lyx.»

Augustin besvarade icke denna anmärkning, och

det uppstod en liten paus; något som annars ytterst sällan inträffade, där ingeniören var med. Samtalet gick tämligen trögt under den tid af omkring fem minuter, som resan ännu varade.

Augustin gick in på stationen och telefonerade hem; därpå steg han upp i sin vagn och sade till kusken: »Kör till Algotstorp!»

Vägen tycktes honom ändlös. Hvar gång han såg sig omkring, hade han endast hunnit ett litet stycke längre. Dessemellan hvarken såg eller hörde han; det var, som om han lyftes och sänktes på väldiga böljor af bitterhet och sorg.

Himlen var mulen och snötung; den korta vinterdagen började skymma, när han körde in på Algotstorps gård. Det lyste ur matsalsfönsterna; därinne kunde han se familjens medlemmar grupperade med handarbeten och böcker kring det stora runda bordet; han kunde se dem resa sig upp och skynda till fönsterna vid ljudet af vagnshjulen.

Fru Henrikson stod i den öppna dörren, när han kom upp i förstugan. »Nej, är det grefven? — Gärda, det är grefven! Välkommen, välkommen, skulle jag säga.»

Han kom in, hälsade på dem, tog plats vid lampan och pratade litet om hvarjehanda; men det föreföll honom, som om han rörde sig och talade i en dröm. Så fattade han sig och sade:

»Ja, bästa fru Henrikson, i dag kom jag hit i en affärsangelägenhet, som fru Henrikson nog kan tänka. Får jag be om ett samtal?»

»O, ja visst! — Gärda, tänd lampan därinne!»

»Därinne» betydde bästa rummet, och dit följde nu Augustin sin värdinna. Hon vred litet förläget händerna om hvarandra.

»Det är väl inte för vår skull grefven kommer?»

Det var inte fullt den vanliga, frimodiga hjärtligheten i hennes sätt. Hon föreföll nedstämd och såg en smula skyggt på honom

»Jo, det är det verkligen. Fru Henrikson har sålt Algotstorp?»

»Ack ja, jag har visst det, grefve Hvide.»

»Och till ett pris af endast femtiotusen?»

»Ja — grefven får inte vara ond på mig! Det är verkligen så svårt att veta, hur man skall göra.»

»Ja, men, förlåt mig, jag kan inte tycka annat än att detta är besynnerligt, då fru Henrikson hade lofvat mig att inte sälja stället, utan att fråga mig.»

Hennes ögon fylldes plötsligt af tårar. »Ja, det vet jag ju nog, och det var så snällt af grefven — men ack, det skulle gå så fort och jag fick inte tala om det för någon människa. Och när jag nämnde mitt pris, då skrattade ingeniören och sade: 'Ja, det kan fru Henrikson sitta och vänta på!' — Och han sade så mycket; jag kan nu inte riktigt säga, hvad det var; men jag blef alldeles öfvertygad om, att jag hade begärt för mycket, och att det var bäst att taga detta.»

»Så mycket förtroende kunde väl fru Henrikson haft till mitt omdöme, att hellre tillbakavisa anbudet, när afgörandet skulle ske i en sådan hast, och när jag hade fastställt ett högre pris.»

»Ack ja, visst — men — men det var ju grefve Claës!» utbrast hon bevekligt. »Det var ju nästan som att sälja det till grefven själf! — Eller vet grefven inte, att det är grefve Claës, som har köpt det?»

»Jo, jag vet det.»

»Och inte ville jag sitta här och vara snål och begära för mycket af grefve Claës, när alla grefvens alltid ha visat oss så mycken vänlighet!»

Augustin teg ett ögonblick; han kunde icke tala.

»Har Claës fört underhandlingarna själf?» frågade han till sist.

»Nej för all del, det var ingeniören. Men grefve Claës var här ett par timmar i går, och då undertecknades kontraktet. Jag frågade honom, om han inte skulle resa till Hvidehus, men han sade nej; han hade

inte tid denna gången. Han var så vänlig och snäll som vanligt, och han gaf barnen hvar sin tvåkrona.»

»Nej, gjorde han det? Det var ju generöst.»

Fru Henrikson såg litet förundrad på honom.

»Fru Henrikson har väl en afskrift af köpekontraktet?»

»Ja, det har jag.»

»Skulle jag kunna få se den?»

Hon hämtade den; han granskade den uppmärksamt, under det hon började känna sig allt mera förvånad och orolig.

»Ja,» sade han till sist, »där är ingenting mera att göra vid saken nu. Hade jag anat, att det var så öfverhängande, hade jag farit hit någon af dagarne. Jag borde ha gjort det ändå — jag hade ämnat göra det. Men man skall aldrig uppskjuta något.»

»Men grefve Hvide, hvad är det, som är så galet?»

»Egendomens värde har förändrats, sedan vi talade om saken sist. Kritbruket går utmärkt, och det är kritan, som nu gör jorden här omkring så begärlig. Den lär vara af särskildt god beskaffenhet just här. Jag hade hört rykten om det, men ingenting bestämdt; men jag tänkte i alla händelser underrätta fru Henrikson. Det var oförlåtligt, att jag inte gjorde det genast.»

»Men — hade jag då — kunde jag då —?»

»Den här affären var ett skurkstreck,» sade Augustin lugnt, men med ansträngd röst. »Jag talade för ett par timmar sedan med ingeniören. Han sade, att egendomen kunde ha varit värd — bortemot hundratusen.»

»O Herre Gud!»

Det kom som ett ofrivilligt nödrop, och det skar honom i hjärtat. »Det var kanske öfverdrift — han nämnde en rund summa. Men betydligt mera än vi hade tänkt var den säkert värd.»

»O, att man skall bära sig så åt! — O, att man skall vara så dum och inte förstå det! — Men det var

ändå skam — af ingeniören, menar jag — att inte säga mig sanningen! O, vi kunde ju ha varit sorgfria för all vår tid! Och barnen, som voro så mycket emot det!»

»Det är förtvifladt hårdt,» sade Augustin med låg röst.

Ingen af dem talade på en liten stund; tårarne droppade ur fru Henriksons ögon och Augustin satt med nedböjdt hufvud. Till sist reste han sig upp.

»Ja, jag måste fara hem nu, fru Henrikson. Jag vet knappast, hvarför jag kom hit. Jag hade ett vansinnigt hopp, att det ännu inte skulle vara för sent att draga sig tillbaka — att kontraktet inte skulle vara undertecknadt; jag visste ju inte, att Claës hade varit här. I alla fall, tänkte jag, vore det ju möjligt, att det fanns något att haka upp sig på, något sätt att göra köpet om intet.»

»Ja, grefven är ju alltid så snäll!»

»Åh, säg inte så; det plågar mig. När jag tänker, att jag kunde ha förekommit detta, om jag inte hade gett mig så god tid! — Och nu, när ingenting annat återstår mig — så tillåt mig att säga, att det är mig den största sorg, jag någonsin känt — det är mer än sorg, det är en gränslös skam jag känner öfver att det är min bror, som har handlat så!»

I detsamma han talade — hvad kostade det honom inte att göra det — slog honom en tanke — spöket!

»Nej, så får grefven inte säga!» utbrast hon, häpen och förvirrad öfver att höra den lugne, korrekte grefve Hvide begagna sådana uttryck. »Jag tycker ju nog» — hon torkade sina ögon — »att det var litet besynnerligt af grefve Claës — men ack, han är ju så ung, han förstod det kanske inte riktigt, han heller. Tro mig, det är den gamle konsuln, som står bakom alltsammans!»

Augustin stod i begrepp att taga afsked, då dörren öppnades och Gärda tveksamt kom in.

»Jag skulle bara söka efter mitt silke,» sade hon.

»O Gärda!» utbrast fru Henrikson, som törstade efter tröst, »du kan tro din mamma har varit dum!»

Gärda stannade förskräckt och såg på henne.

»Vet du, hvad grefven säger? Vi kunde kanske ha fått hundratusen för egendomen!»

Gärda stod fortfarande tyst, men med ögon, som vidgade sig, till dess de med ens började gnistra i harm. Augustin kände knappt igen det blyga, milda barnet. Det var ungdomens längtan efter lycka och sorglöshet, som reste sig våldsamt mot det tryck och de bekymmer, hvarunder hon lefvat sedan sin tidigaste barndom; hon kände med en öfverväldigande förtviflan, att tillfället för hennes hemligaste, förvägnaste drömmars uppfyllande hade varit så godt som i hennes händer och hade blifvit henne undanryckt.

»Mamma!» utbrast hon.

»Ack ja, Gärda!»

»Jag sade ju, att mamma inte skulle göra det! Jag tiggde mamma ju att inte göra det! Hvarför kunde mamma då inte låta bli?»

»Men, mitt barn, jag visste ju, att du bara tänkte på, att det var roligast att stanna här!»

»Ja, men nu visade det sig ju, att jag hade rätt! Jag kände det på mig! Vi kunde ju ha haft det alldeles bra och varit tillsammans alltid! Och nu skola vi bort, hvarenda en, så snart vi kunna förtjäna en bit bröd! Och mamma hade ju lofvat att tala med grefven först!»

»Gärda lilla, nu får du inte vara för stygg mot mig! Tror du inte, jag känner det nog ändå?»

Gärda satte händerna för ansiktet och brast i gråt.

»Men, Gärda, jag känner inte igen dig! Inte får du bära dig så åt, när här är främmande till!»

»Jag kan inte hjälpa det, jag kan inte hjälpa det! — Det är grymt! — Ja, det tycker jag!»

Augustin kom nu ändtligen åt att säga farväl.

Han sade de mest deltagande ord, han kunde finna, till både mor och dotter — men hvad tjänade det till att säga något? Så for han hem.

Irene hade blifvit mycket missnöjd, när telefonbudet kom. Hon hade så mycket att prata med Augustin om; hvad kunde han ha för affärer på Algotstorp? — Han kom inte hem, förrän det nästan var tid att sätta sig till bords.

»Du har frusit!» sade Irene, när han kom upp till middagen. »Du är så blek!»

Men han försäkrade, att han inte hade frusit. Han bemödade sig om att vara som vanligt och trodde, att han var det. Men hvar gång hon såg på honom, blefvo hennes stora, mörka ögon oroliga och sorgsna. Det var någonting underligt stelnadt i hans ansiktsuttryck, hans blick, hans leende; själfva hans röst ljöd främmande.

Och när de voro ensamma med hvarandra, gled hon ned på knä bredvid honom och slog armarna om honom, bedjande med de mest smekande, kärleksfulla tonfall, att han skulle tala om för henne, hvad som fattades honom.

»Jaså, du såg, att det var något?» sade han med ett matt leende.

»Jag skulle inte se, att du var bedröfvad — min älskade!»

»Ja, kära barn, jag har en ledsam affär att tänka på. Bry dig inte om det!»

»Jaså, du tror, att jag skulle kunna vara glad, när du lider. — Fy, Augustin! — Säg det; det marterar mig att inte veta det! Jag är ju ändå din hustru!»

Denna påminnelse kom blygt och tvekande. Han böjde sig ned och kysste henne under tystnad.

»Sätt dig här bredvid mig!» sade han därpå. »Ser du —»

Han tystnade. Hon satt väntande, i djup spänning.

»Den kvällen, då jag kom hem så sent, red jag

själf med hästen ned till stallet. Och då såg jag den hvita frun.»

Irene stirrade förfärad på honom. Var det ett skämt? — Nej. Han smålog visserligen, men mycket sorgset.

»Du minns ju, hvad det betyder?»

»Ja,» hviskade hon andlöst.

»Nu har det kommit, Irene.»

»Augustin — har det händt en olycka?»

»Ja, mitt barn; den största af alla olyckor — vanära.»

»O Augustin, hvad menar du? Hvem skulle kunna ha gjort något vanhederligt? Det kan ju inte vara Ferdinand; han angår ju inte oss nu!»

»Nej, det är Claës.»

»Claës — åh nej, det är inte möjligt, Augustin!»

Augustin skrattade — lågt och kallt. Det låg en så skärande förtviflan i detta skratt, att hennes hjärta sammandrogs.

»Åh, det är inte farligt,» sade han. »Han är inte alls vanärad i världens ögon. Han har bara — slagit sig på att göra affärer.»

»Hvad då för affärer?»

»Jo — att bedraga änkor och faderlösa.»

IX.

Claës befann sig i Köpenhamn på återresa till Paris efter ett kort besök i Sverige. Han var vid det bästa lynne i världen och hade ingen aning om, att han gjort något vanhederligt. Visserligen hade han tyckt det vara en liten smula synd om fru Henrikson, men hans svärfar hade skrattat så hjärtligt åt dessa barnsliga skrupler, att han själf kände sig nästan generad *för* dem. Konsul Greifenhagen bevisade honom, välvilligt leende, att ett sådant hänsynstagande skulle blifva hela affärslifvets undergång, och denna argumentering var naturligtvis mer än tillfyllestgörande för hans samvete. Han gladde sig synnerligen åt sin blifvande ställning som delägare i bruket; den skulle göra honom mera oberoende, ingifva honom mera själfaktning, än om han som gift endast hugnades med ett rätt och slätt apanage af sin svärfar.

Konsuln och Elsie hade följt honom till Köpenhamn, och trion roade sig, så mycket stadens resurser medgåfvo; det var ju inte Paris, men rätt bra ändå. Isynnerhet roade de sig på det äkta svenska sättet: att äta de bästa middagar med de dyraste viner, som kunde fås på alla stadens första-klass restauranter, jämföra dem och diskutera dem i oändlighet. Mycket omväxlande var det inte, men konsuln hyste uppkomlingens fasta tro på, att han hade roligt i förhållande till de pengar, han gaf ut. Elsie däremot hade en lika orubblig öfvertygelse, att en person, som sett allting, måste finna

allting tråkigt; hennes lifsuppgift var att vara blaserad, och hon fyllde den con amore.

Claës var ganska belåten. Han var kanske icke förälskad i Elsie, men hon var särdeles stilfull och elegant, och dessutom — till hvilken guldgrufva höll hon ej nyckeln i sin lilla hvita hand! Hvilken framtid, när gamle Greifenhagen en gång lagt sina ögon tillhopa; hvilka resurser för en mans både ärelystnad och njutningslystnad!

Claës hade lefvat tillräckligt länge — om ock blott ett par år — i det moderna lifvets medelpunkt för att insupa seklets servila dyrkan af den allhärskande gula metallen. Han visste, att det var Elsie, som vid deras giftermål gjorde den sämsta affären, och Augustins högdragenhet gentemot familjen Greifenhagen föreföll honom absurd; en löjlig missuppfattning af förhållandena, sådan man kunde vänta sig den hos en landtjunkare i en aflägsen vrå af ett aflägset land. Att vara rik, det var att vara lycklig; det trodde hela världen, och han var icke man för att tro något annat än hela världen. Och så var det ännu en sak, som var så obeskrifligt lockande vid denna förbindelse; det var att blifva oberoende af Augustin. Claës var ingen stark karakter, men han hade dock en del af sin släkts styfsinthet, och sedan hans tidiga barndom hade detta stått för honom som ett önskningsmål: att undandraga sig Augustins myndighet.

När deras far dog, var Claës fem år och Augustin tjugu. Och som deras mor redan då obetingadt hängaf sig åt det stöd, hon fann i sin karaktersfaste äldre son, blef det hufvudsakligen i hans händer, Claës' uppfostran lades. Augustin var sträng och gossens blod sjöd många gånger högre, än att han i senare år kunde glömma det. När han kom ut i lifvet, trädde nya anledningar till konflikter i stället för de gamla. Claës var lika utpräglad slösare, som Augustin var ekonom; han var dessutom njutningslysten, som all vår tids ungdom,

och det föll honom aldrig in att neka sig något. Augustin måste gång på gång reda ut hans affärer. Han blef aldrig häftig vid dessa tillfällen; hade han det gjort, skulle de haft mycket lättare att komma öfverens. Nu var hans öfverlägset ironiserande, halft föraktfulla sätt en bitter dryck att svälja för Claës, som fast beslöt, icke att akta sig för framtiden, men att, om möjligt, skaffa sig en annan källa för bestridandet af sina lefnadsomkostnader. Strax efter förlofningen, vid sammanträffandet i Paris, hade konsuln frågat sin unge svärson, om han hade några skulder, och betalt dem med en liten blinkning af förstående och några mycket behagliga anmärkningar om ungdomens rätt att njuta lifvet. Därmed hade han vunnit Claës hjärta, och denne jublade öfver det framtidsperspektiv, som öppnade sig för honom.

En afton kommo de sent hem från teatern och intogo en utsökt ostronsupé på d'Angleterre, där de bodde. Klockan var omkring half ett, när de ändtligen begåfvo sig upp till sina rum. Elsie, i en charmant toilett af blekgrönt kläde och hvitt atlas, stödde sig lätt på Claës' arm, skrattande och pratande. Vid hennes dörr sade de godnatt, och konsuln följde Claës framåt korridoren. De voro varma af vinet och atmosferen nere i matsalen och diskuterade ifrigt dansöserna i den balett, de sett om aftonen. Som det intressanta temat ännu ej var uttömdt, när de hunno Claës' dörr, öppnade denne och bad sin svärfar följa in med.

Men på tröskeln stannade de och tystnade tvärt. Rummet var upplyst, och ur en af de sammetsklädda länstolarne vid bordet reste sig en man med en stum och stel bugning för de inträdande. Det var Augustin.

Öfverraskningen var så stor, att i första ögonblicket ingen talade.

»Nej se, grefve Hvide! Det var oss lika kärt som oväntadt att få se grefven här,» sade konsuln med hånfull nonchalans.

»God dag, Augustin; hur i all världen kommer detta sig?» sade Claës.

»Jag skall be om ett affärssamtal med dig, Claës; det är alltsammans.»

»Det måtte vara angeläget,» yttrade Claës med ett lätt skratt.

»Ja, det är angeläget. Jag visste inte, hur länge du kunde komma att stanna i Köpenhamn, och jag ville tala med dig, innan du for tillbaka till Paris.»

»Nå kanske,» inföll konsuln, »att, efter Claës' affärer nu i rätt hög grad äro sammanblandade med mina, det är bäst, att jag är närvarande?»

»Nej tack, det är inte alls nödvändigt. Med konsulns affärer har jag ingenting att göra. Hvad jag har att säga, gäller endast min bror.»

»Jaså, jaså. Farväl, grefve Hvide. God natt, min käre gosse!»

Han klappade Claës förtroligt på axeln; denne följde honom bugande till dörren. Konsuln drog honom med sig ut; de stängde dörren och växlade med låga röster några ord utanför.

»Nå, hvad är det du önskar, Augustin?» frågade Claës, i det han åter kom in och satte sig bekvämt till rätta i en länstol på andra sidan bordet. »Om jag någonsin har blifvit förvånad, så blef jag det vid att se dig här.»

Han kände sig emellertid icke fullt lugn; Augustin var så underlig. Hans röst var kall som is; själfva hans ansiktsuttryck hade någonting fruset.

»Hvad jag önskar?» sade han. »Jo, att du låter det där köpet, du har afslutat med fru Henrikson, gå tillbaka.»

»Det må jag säga var en egendomlig önskan! Hvarför det?»

»Därför, att det å din sida är ett infamt bedrägeri.»

»Augustin!» Claës sprang upp. »Jag låter ingen säga mig sådana ord!»

»Nej, det tror jag nog. Men att begå handlingen, det håller du dig inte för god till.»

»Handlingen? Hvilken handling? Det var ju ett fullt lagligt köp!»

»Lagligt? — lagligt? — Jaså, är din hedersnorm inte högre än så?»

»Jag förstår dig inte, Augustin,» sade Claës stelt, i det han återtog sin plats.

»Inte det? Kanske du inte vet, att egendomen var värd nära dubbelt så mycket, som du har betalt för den?»

»Jo, naturligtvis vet jag det! Gör man en affär, så är det väl för att vinna på den.»

»Ja, om det kan ske utan förlust för motparten.»

Claës ryckte på axlarne. »Om hon vill sälja *sin* egendom till underpris, hvad angår det mig?»

»Nonsens! — Tror du hon ville det, Claës? Tror du, att en fattig kvinna med fem barn att uppfostra, med öppna ögon ger en fyrtio, femtiotusen till present åt dig, som skall bli millionär? Tror du det?»

»Nej, naturligtvis tror jag inte det. Men hon kunde ju ha tagit riktigt reda på saken förut.»

»Claës, du vet, att kritbruket har hållit sina planer och sina undersökningar mycket hemliga. Till och med jag, som följer ganska mycket med sådant, har först för ett par veckor sedan hört rykten om, att jordvärdena skulle gå upp. Och att Algotstorp var särskildt värderikt, det visste ingen mer än du, ingeniören och — han, som nu går på lur därute!»

Claës lyssnade — han hörde verkligen sin svärfars steg, dröjande, försiktiga, på mattan ute i korridoren.

»Nå, än sedan?» sade han. »Jag förstår inte, hvarför du bråkar med hela saken.»

Augustin hade under samtalets gång mer och mer lämnat den högdragna köld, hvarmed han börjat det; han blef blekare och andades hastigare; hans röst blef lägre och ljöd slocknad och hård af harm och förtrytelse. Nu böjde han sig fram emot Claës, såg honom

i ögonen med en blick, som denne ryggade tillbaka för, och sade, långsamt och tydligt:

»Därför att jag vill rädda mitt namns heder, Claës.»

»Åh, den behöfver du inte vara ängslig för! Jag tror, att du är tämligen ensam om dina hedersbegrepp.»

»Jag tror inte det. Men hur som helst, det kan hända, att det kommer en tid, som är mindre förpestad af guldtörst än vår. Och jag vill inte, att de Hvidar, som då lefva, skola läsa i sin släkts arkiv, att det har funnits en Hvide, som plundrade en fattig änka på hennes rätt för smutsig vinnings skull.»

»Nej, vet du, Augustin, nu börjar du verkligen bli melodramatisk, och det var det sista, jag hade väntat af dig. I ett nyktert ögonblick skulle du skratta åt dig själf. — Hvad tusan angå de oss, de Hvidar, som lefva då? Hvarken du eller jag vet, hvad de komma att tänka. Jag tror nog, att åsikterna då skola vara så pass avancerade, att inte ens Hvidarne skola finna det besynnerligt, om en man inte anser sig ha råd att kasta bort en betydlig penningsumma för att tillfredsställa en sentimental ridderlighetskänsla.»

Augustin hade rest sig upp och stod och såg på honom. Claës vände sig halft bort för att undgå hans blick.

»Jaså — du har inte råd!» — sade Augustin till sist.

»Det har ingen människa med sitt sunda förnuft i behåll, vore han än aldrig så många gånger millionär. Dessutom är jag inte millionär ännu, och jag önskar förvärfva mig en så vidt möjligt själfständig lefnadsställning. Det borde du åtminstone gilla.»

»Jaså,» återtog Augustin långsamt, »du har råd att spela hasard och att uppvakta Yvette Guilbert och Cléo de Mérode — men du har inte råd att betala en värnlös kvinna och hennes barn hvad deras mark är värd.»

»Jag ber dig, Augustin!» Claës reste sig också upp. »Hvad ha mina små äfventyr i Paris att göra med

den här saken? Det är verkligen för plågsamt för en ung man att alltid känna sina händer bundna.»

Augustin log bittert. »Det finns ingenting så naivt som egoismen,» sade han. »I går, då jag hade fått höra detta, var jag på Algotstorp. — Claës, jag har hört den stackars människan, under det hon grät öfver sin förlust, försvara dig med, att du nog inte förstod affären. Jag skulle velat sjunka genom jorden! — Och jag har sett hennes unga dotter gråta öfver nödvändigheten att lämna de sina för att förtjäna sitt bröd, när de kunde ha fått vara tillsammans. Det är svårt att förstå, hvarför det är hårdt för dig att känna dina händer *bundna*, och hvarför det inte är hårdt för henne. Herre Gud, när man tänker på, hvad du begär af lifvet och *hvad* hon begär!»

Claës gick bort till ett litet toilettbord, där tändstickställlet stod, och började rulla en cigarrett. Han svarade icke. Han hade vuxit ifrån dylika moralpredikningar.

Augustin såg på honom och märkte genast, att han kände sig en smula besvärad. Det var dock något! *Om* man kunde inverka på honom!

»Claës,» sade han, »du förde inte underhandlingar*na* själf. Hvarför gjorde du inte det?»

»Därför att jag inte hade tid.»

»Nå, men om du hade haft tid — skulle du kunnat göra det? Skulle du, som ingeniören gjorde, kunnat sitta midt emot henne och säga: Egendomen är inte värd sextiotusen?»

Claës gjorde en otålig hufvudrörelse; därpå öppnade han läpparne, men slöt dem igen. Han var i ett obehagligt dilemma. Han strök sticka efter sticka; *de* ville inte fatta eld.

»Du skulle inte kunnat göra det, och hvarför?»

»Jag har ju inte sagt, att jag inte skulle kunnat göra det.»

»Jaså, skulle du kunnat det?»

Claës drog eld på sin cigarrett.

»Ja eller nej, Claës!» Augustin hade kommit tätt intill honom; hans ögon glödde under de täta, ljusbruna ögonfransarne, hans röst var knappast hörbar. Claës var orolig; han hade aldrig sett Augustin sådan.

»Det är verkligen ett löjligt förhör,» sade han. »Naturligtvis föredrar man alltid att låta affärssaker gå genom ombud — isynnerhet när det är fråga om bekanta.»

»Ja, och isynnerhet när det är fråga om att bedraga dem. Du skulle inte ha kunnat underhandla om saken personligen, därför att du kände, att den var skamlig. Vill du begå en skamlig handling, när det kan gå genom andra? Vill du det, Claës?»

Claës gick bort till fönstret och såg ut på det smutsiga Kongens Nytorv, där ljuslågorna speglade sig i den våta stenläggningen och där »Hesten» aftecknade sig som en otydlig skugga mot den mörka, mulna natthimlen. Claës vred sig för att ej möta Augustins blick.

»Jag har ju sagt dig, att jag inte anser den skamlig.»

»Jo, du vet, att den är det; det ser jag på dig. Tror du, att du kan bedraga mig? Vill du begå den?»

Claës ryckte på axlarne och lutade sig mot fönsterposten för att se efter en förbirullande droska.

»Claës,» sade Augustin med en plötslig vekhet i rösten, »tänk på mamma! Vill du göra henne den sorgen?»

»Åh,» svarade Claës häftigt, »mamma är inte så bornerad som du.»

»Hon är alltför svag för dig för att ogilla dig som jag gör, men tror du därför, att det inte skulle göra henne ondt? Hon fäster sig kanske, som alla kvinnor, mera vid den kränkta personen än vid den kränkta rättsprincipen; men hon har hållit af familjen och hela det lilla hemmet där, som vi alla ha gjort.»

Claës svarade icke; han började hvissla en melodi från aftonens föreställning.

»Claës, låt köpet gå tillbaka!»

Intet svar. Augustin upprepade, sakta och tonlöst »Claës, för Guds barmhärtighets skull, låt köpe gå tillbaka!»

Claës vände sig mot honom och började skratta en smula gällt, till följd af den sinnesrörelse, han icke ville visa. »Kors bevara mig väl, Augustin, var inte så besatt högtrafvande!» Han skrattade alltjämt, fast tämligen ansträngdt.

Augustin vände sig långsamt bort och gick ett slag öfver golfvet. Därpå kom han tillbaka.

»Claës,» sade han, »då du var barn, föll du i en vak på sjön därhemma. Och jag drog upp dig. Jag önskar, att du hade varit död, innan jag hann fram.»

Hans röst var hemskt lugn, hans ögon onaturligt vidgade. Han var ännu fullt behärskad, och dock såg Claës instinktlikt, att denne man var rof för ett sinnesuppror, hvars like i våldsamhet han själf aldrig känt eller skulle kunna känna. Oförnuftigt som det var och som han själf sedan fann det, blef han rädd. Det föreföll honom, som om Augustin skulle kunnat fatta honom om strupen och säga: »Och det är bättre, att du dör nu, än att du ytterligare vanärar dig.»

»För resten,» sade han brådskande, »kan det hända, att det inte var så stor skillnad på det verkliga värdet och köpesumman, som du tror. Jag har inte något exakt minne för siffror. Jag skall gå och hämta min svärfar; han vet det —»

Han ilade brådskande mot dörren.

»Claës!»

Han vände sig om och mötte Augustins ögon, som blixtrade af förtrytelse och förakt.

»Ja, jag vill dig ingenting. Gå du och förskansa dig bakom den gamle ockraren, efter du inte vågar höra din bror säga dig sanningen. Pultron!»

»Augustin! Jag tål inga sådana ord!»

»Ja, det låter mycket bra, om jag inte visste, att

du skulle tåla dem af honom och tiga och tacka — för hans smutsiga pengars skull!»

»Augustin!» utbrast Claës utom sig. »Detta är mitt rum — gå!»

Blodet återvände i en het våg till Augustins ansikte. Det hade aldrig förr händt honom att bli visad på dörren.

»Du har rätt,» sade han lugnt. »Vi ha ingenting mer att säga hvarandra.»

Och han gick.

Då han passerade den nu endast svagt upplysta korridoren, gled en liten mörk skugga fram om ett hörn och slöt sig till honom. Det var konsuln, som alltjämt gick af och an därute.

»Grefve Hvide,» sade han brådskande, »jag hörde genom bref från min ingeniör, att grefven inte var riktigt belåten med försäljningen af Algotstorp. Jag hoppas det inte är den saken, som har diskuterats mellan grefven och Claës.»

»Kan det intressera konsuln?» frågade Augustin iskallt.

»Ja — ja; det kan det visst. Grefven skulle verkligen göra mig en stor tjänst genom att lämna gossen i fred. Han har ett så ömtåligt samvete; han får inte oroas. Om grefven bara ville säga så mycket i morgon som: 'Jag bedömde den där lilla affären — hm, allt för strängt i går' — så,» — han blinkade — »skall jag nog försona er!»

»Jag tackar. Jag har inte uttalat någon önskan om en försoning.» Augustin gjorde en liten bugning och påskyndade sina steg, men konsuln påskyndade också sina, i det han fortfor att öfvertala.

»Åh, man har väl hjärta för sina närmaste! Grefven har tagit sig den här saken alltför nära; jag försäkrar, att allting var i sin ordning! — Ja, grefven intresserade sig ju personligen för familjen, det förstår jag; men sådana små hänsyn kan man inte taga i af-

färer. Affär är affär, herr grefve,» tillade han förtroligt resonnerande.

»Enligt min uppfattning finns det hederliga och ohederliga affärer.»

Konsuln skrattade öfverlägset.

»Ja, det låter ju mycket bra, men inom det stora affärslifvet blir det mest till ett talesätt, det försäkrar jag. Sådant beror i hög grad på omständigheterna; hvad man kan tillämpa i fråga om ett par tusen kronor, kan man inte tillämpa i fråga om hundratusen, och ännu mindre i fråga om en million. Jag tror grefven själf skulle få svårt att uppdraga den där *gränsen.*»

Augustin svarade icke. Den lille mannen med de smygande stegen, den ostadiga blicken, det inställsamma leendet och de hvita händerna, som han oaflåtligt vred om hvarandra, var honom alltför vidrig, för att han skulle kunna inlåta sig med honom på en diskussion om rättsgrundsatser.

»Nej, det kan grefven inte,» upprepade konsuln triumferande. »Och om grefven också har trott sig kunna det, så har grefven inte hjärta till det *nu!*»

Detta yttrande retade Augustin så pass mycket, att han nedlät sig att svara, i det han för första gången såg på sin envise följeslagare:

»En ohederlig affär, konsul Greifenhagen, det är, alldeles utan hänseende till kvantiteten, en sådan, som inte kan komma till stånd, utan att en eller annan omständighet förtiges för en af parterna.»

Först stirrade konsuln på honom — så skrattade han med sitt ljudlösa skratt; han stod nästan dubbelböjd.

»Grefve Hvide, den uppfattningen vore död åt allt hvad affärer heter!»

»Jag antar det. Hvad som öfverhufvud är affär för er, det är en ohederlig affär för mig.»

Han hälsade stelt och gick in i sitt rum, som han nu uppnått. Därinne tände han icke ljus. Han nästan tumlade ned på en af stolarne kring bordet, med arm-

bågarne stödda mot bordskifvan och ansiktet gömdt i händerna. Där satt han orörlig — han visste icke, huru länge.

Ljusskenet ute från torget föll, matt och oroligt, genom fönstren in i rummets mörker. Den stora stadens sorl ljöd dämpadt dit in. Regnet, som efterträdt de sista dagarnes snö, föll sakta på rutorna. Men därinne hördes icke ett ljud.

Denna vanvettiga smärta, som omhvärfde hans själ likt svidande flammor — den kom som en gengångare från år, som lågo långt, långt borta i det förflutna. Men han var en annan nu, starkare, mera besinningsfull. Han visste, att själskval äro något, som måste genomlefvas; och han satt nu där för att utkämpa dem, utan att söka lindring i en rörelse eller en suck. Han tänkte icke mycket; blott en och annan spridd reflexion sköt genom hvirfveln af känslor.

»Om jag träffar min far igen därborta, hur skall jag kunna göra räkenskap för den gossen!»

»Hvad är egentligen åt världen? Jag är ju skapad till en det praktiska lifvets, det nyktra förnuftets man — och här står jag i världens ögon som en opraktisk narr, därför att jag följer min hederskänsla — och jag känner som en brännande vanära hvad andra skola räkna för ingenting. Finns det inte heder i världen mer, eller hvad är det?»

Det led mot morgonen, när han beslöt sig för att gå till hvila. Han var trött till själ och kropp, och hans sunda natur tog ut sin rätt: han somnade. Men sömnen blef icke långvarig; han hade begärt att bli väckt i tid för att fara med den första Malmöbåten.

Tröttheten var kvar, men sinnesrörelsen hade lagt sig; han kände sig nästan apatisk, när han i den grå morgonen vandrade öfver det dimmiga, regniga Kongens Nytorv, där dagens lif nu började röra sig, och genom de raka, nya, enformiga gatorna ned till hamnen. Sjön var grå, fartygen sågo grå ut, Christianshavn var svept

i sotig dimma. Malmöbåten låg där bland hvimlet af alla de andra på sin vanliga plats vid det gamla grå tullhuset. Augustin hade kommit tidigt och lade beslag på ett bekvämt soffhörn, där han satt orörlig, utan att kasta en blick genom fönstret, medan ångaren gled långsamt förbi andra ångare, förbi örlogsskepp och segelfartyg, förbi sträckor af höga, sotiga magasin, förbi den nu aflöfvade Langelinie med dess brädklädda Strandpaviljong, förbi frihamnen och hän emot Tre Kroner och öppna sjön.

Måsar följde båtens skumfåra under entoniga, skarpa skrik, väntande på de brödbitar, som brukade utkastas åt dem från aktern. Rökstrimmor och master döko upp och försvunno vid synranden. Man passerade det flacka Saltholm med sina spridda småhus. Alltjämt hade Augustin icke rört sig från sin plats, icke ens sträckt ut handen efter den danska tidning, han köpt för att förkorta öfverresan. Alltjämt grubblade han öfver den broder, han förlorat, öfver hans framtid, öfver möjligheterna att i någon mån godtgöra hans handling af hänsynslös vinningslystnad.

Till sist ryckte han upp sig; han kunde icke få saken mera tillfredsställande utredd genom att tänka längre på den. Han tog sin tidning och försökte läsa.

Det var icke många passagerare med båten. En ung man dref omkring som en orolig ande, promenerande rastlöst fram och åter, än inne i salongen, än utanför. Till sist stannade han tätt bredvid Augustin, böjde ett knä på soffan, drog upp ett fönster och såg ut ett ögonblick, hvarpå han lämnade salongen, låtande fönstret stå öppet. En gäll flickröst med utpräglad stockholmsdialekt trängde in utifrån.

»Nå, du är skild från din hustru nu ändtligen?» sade den, »jag gratulerar.»

»Gratulerar är inte rätta ordet. Du tar allting för enkelt, du, Gurli. Känslor och förhållanden äro mera komplicerade än du i din barnsliga enfald tror.»

Den manliga stämman var Augustin bekant. Han kastade en hastig blick genom fönstret; jo, det var Ferdinand Deutz. Bredvid honom satt en blond, uppnäst flicka i resmössa och päls.

»Ni passade inte för hvarandra,» vidhöll hon i en ton, som ej ville veta af motsägelse. »Åh, det såg jag från första stund, jag träffade er.»

»Nej — och ja. Passade — passade! — Du har sådana banala uttryck, Gurli. Det fanns stunder — isynnerhet i vår ungdom — då vi kände våra själar smälta samman i en glasklar harmoni. Det fanns andra stunder, då hvarderas själ var som en förtrollad borg — den andra ägde icke formeln, som kunde upplåta dörrarne.»

»Och de stunderna kommo mest i senare år!»

»Ja — må vara.»

»Hon var inte fri nog för dig. En kvinna, som är fången i sociala fördomar, kan inte vara dig tillfyllestgörande. Du är ju personifikationen af hvad man i vår tid kallar en förnäm ande!»

Vid detta epitet krusades Augustins läppar, trots hans nedstämda sinnesstämning. Replikerna trängde till hans öra, ehuru han försökte samla sina tankar på en politisk artikel i tidningen. — Ferdinand mottog emellertid lugnt hennes kompliment.

»Det är sant. Hur örnlikt djärf hennes natur i grunden var, låg det som en förtrollning af aristokratiskt-reaktionära känslor och tankar om hennes själ. Hon var bedårande; men för hvilken ros, vore den än blommornas blomma, kommer ej den dag, då bladens färgskala mattas?»

»Ja visst! Vet du, hvad jag tycker? Det agiteras alltför litet för upphäfvandet af äktenskapet som institution!»

»Hvad är det där för ett fruntimmer?» tänkte Augustin.

»Hvad du alltid är i eld och lågor!» sade Ferdinand. »Nå, låt oss agitera!»

»Det är mera en författares sak än en konstnärs. Men jag har verkligen grubblat mycket öfver att finna en symbolisk framställning af den fria kärleken. Jag tänker mig den och äktenskapet bredvid hvarandra som ett par kvinnogestalter, eller något sådant.»

»Hur målar du nu?»

»Jo — jag eftersträfvar att framställa idéerna under ett minimum af form.»

»Det är fint,» sade Ferdinand gillande.

»Ja, och har du hört, att jag har fått två taflor sålda i Berlin — och mycket berömmande recensioner?»

»Jag gratulerar. Virak behöfva vi alla.»

»Men vet du, här är kallt. Låt oss gå upp på öfre däcket och gå oss varma!»

Paret aflägsnade sig.

Augustin kände sig uppfylld af vämjelse; för dem, för Greifenhagen och hans anhang, för hela det moderna lifvet. Och nattens hemska fråga kom tillbaka: Hvad är åt världen?

Där kommer en man och säger, att hedersbegrepp äro otillämpliga i det stora affärslifvet; där kommer en kvinna och önskar agitera för den fria kärleken. Och ingendera räknas till samhällets afskum; det är just det fasansfulla i saken.

»Skall denna världen verkligen bli omöjlig för hederligt folk att bebo, måtte då Hvidarnes ätt vara utdöd dessförinnan!»

Då han kommit så långt i sina reflexioner, återtog han sin tidning och sin politiska artikel. Men han kunde ännu ej hålla tankarne riktigt tillsammans; förbittringen öfver att ha hört Margareta omtalas så af sådana läppar var alltför stark och sjudande inom honom.

Ångbåten närmade sig Malmö hamn. Passagerarne samlade sig innanför och utanför salongsdörren. Augustin satt lugnt kvar, till dess fartyget lagt till; då reste

han sig och gick ut. Han kom att stå helt nära Ferdinand och dennes kvinnliga reskamrat. Ferdinand ryckte till af öfverraskning och hälsade tämligen knapphändigt; Augustin besvarade hälsningen mycket kallt och vände därpå blicken mot kajen. — Och se, bland den väntande skaran utanför det lilla röda tullhuset, hvem stod där, smärt och fin och bländande vacker i sin eleganta, mörkgröna vinterdräkt, småleende, strålande och vinkande med muffen? — Irene!

Det gled ett klarnande leende öfver Augustins allvarliga, trötta ansikte; han tog hatten af och stod några ögonblick med den i handen. Ferdinand, som alltjämt betraktade honom — han hypnotiserades af de personers närvaro, som han hade antipati för, liksom af deras, som han var förälskad i — följde riktningen af hans blick, drog djupt efter andan och bleknade. Därpå vände han sig åter till sin väninna och började tala med henne.

De båda herrarne kommo ungefär samtidigt in i tullen, där Ferdinand, som kom direkte från utlandet, blef uppehållen, under det att Augustin, som endast medförde en liten resnecessaire, fick passera vidare. Men han blef genast åter hejdad. Ferdinand, som var sysselsatt att låsa upp sin koffert, hörde tätt intill sig en stämma, som, halft bortglömd, just därför hade för honom en ny och sällsam charme — ungdomsfrisk och full af återhållet jubel:

»God dag, Augustin, god dag!»

»God dag, kära lilla vän; hur kommer det sig, att du är här?»

»Kan du inte gissa det?»

»För att möta mig? Har du rest hela den långa vägen för min skull? Du har ju fått vara uppe midt i natten!»

»Ja, det var skräckinjagande tidigt! Men hvad gjorde det? Det var ju bara roligt! — Nå, säg mig nu, Augustin —»

De försvunno i trängseln.

Ferdinand hörde ej tulltjänstemannens anmärkning, att allt tycktes vara klart; han hörde ej heller Gurlis ifriga fråga, beledsagad af en ryckning i hans rockärm:

»Hvem var det? Hvem var det?»

X.

Julen kom, och med den kommo grefvinnan, Jacquette, Margareta och ryttmästaren. Och den var glad och angenäm; en riktig jul, sådan den skulle vara på Hvidehus. Margareta och Augustin, tyngda hvar af sina sorger, gjorde sitt bästa för att dölja dem och icke bryta den glada stämningen. Det var ju Irenes första jul på Hvidehus, och Augustin ville, att den skulle blifva ett ljust minne för henne. Nog visste hon, hvilken sorg Claës tillfogat honom; hennes hjärta var öfverfullt af medlidande, och det var nu hon, som ansträngde sin uppfinningsförmåga för att, så mycket det stod i hennes makt, förljufva tillvaron för honom — men ungdomen tror gärna, när den själf känner sig sorglös, att allting annat också är godt och väl, och när Augustin visade sig glad, blef hon så småningom öfvertygad, att hon lyckats i sina bemödanden att förströ och uppmuntra honom. — Grefvinnan hade af Augustin så skonsamt som möjligt fått höra det förefallna; hon kände väl icke hans indignation, men det gjorde henne uppriktigt ondt, att Claës hade kunnat göra så mot den lilla snälla fru Henrikson, och ännu mera, att hennes kära gossar blifvit ovänner och att Claës kanske aldrig mer skulle tillbringa en jul i det gamla hemmet. Men också hon inneslöt sin sorg i sitt hjärta och var förtjust åt julgran och festligheter, berömde alla sin svärdotters små arrangement, fann hvarje julklapp »alldeles charmant» och

förstod inte, hur de kunnat tänka ut något så trefligt och något, som passade så bra till gamla mamma.

Jacquette var egentligen mera förargad än bedröfvad öfver brytningen i familjen; hon kunde inte inse, att saken var värd att göra så mycket affär af, och menade, att den kunde väl jämkas ut på något sätt i godo. Hon och Irene råkade i en stor dispyt härom en af juldagarne; Irene kom i eld och lågor på sin mans vägnar. Margareta understödde henne och förklarade, att Augustin var präktig, och att hon underskattat honom genom hela sin ungdom, och Jacquette måste taga till reträtt med orden: »Ja, så låt honom ha sin skinande dygdegloria — för husfredens skull!»

Ryttmästaren var som vanligt vid det yppersta lynne i världen, fann allting superbt och utomordentligt lyckadt och var därigenom en god hjälp för dem alla.

Och sålunda blef ytan glad, fast många allvarliga tankar rörde sig därinunder.

Det var med en viss känsla af gêne, så väl Augustin som Irene träffade Margareta igen, och äfven hon å sin sida kände sig något oviss; minnet af Ferdinands olyckliga dikt låg emellan dem. Isynnerhet inverkade detta på Augustin. Irene fick icke känna en skugga af förödmjukelse inför Margareta; Margareta skulle förstå, att han älskade sin lilla hustru, och Irene skulle förstå, att Margareta visste det. Den courtoisie, som på sista tiden mer och mer framträdt i hans sätt mot Irene, blef i Margaretas närvaro nästan demonstrativ; han bemötte henne som en liten suverän. Och han, som annars afskydde alla känslobevis i en tredjes närvaro, reste sig en gång midt i ett samtal med Margareta och gick emot Irene, som kom hem från ett besök i grannskapet, slöt henne i sina armar och kysste henne. Irene blef mörkröd; hon visste, att det var någonting oerhördt af Augustin; men hon kände sig så stolt, så glad. Och Margareta hjälpte dem; hon fann så många fina sätt att

låta dem båda höra, hur mycket Augustin älskade Irene, att den lilla känslan af obehag snart fullständigt försvann. Det utspann sig en alldeles särskild förtrolighet mellan dessa tre.

En afton — Jacquette satt vid flygeln i blå salongen och spelade på sitt nyckfulla, ojämna sätt; grefvinnan och ryttmästaren hade påbörjat sitt dagliga schackparti — sutto Augustin och Irene i hörnsoffan inne i den lilla gula salongen, som låg emellan den stora blå och matsalen; Margareta satt midt emot dem, tillbakalutad i en länstol, med fötterna på en låg taburett. Hon och Irene diskuterade en nyutkommen roman; Augustin deltog för ögonblicket icke i samtalet.

»Åh, det är ju så enfaldigt, så enfaldigt! Inte skall kärlek skildras så — inte skall den det, Irene?» utbrast Margareta vädjande.

»Nej, visst inte!» svarade Irene med lif och öfvertygelse. »Det är ju just det med den, att den berör den minsta detalj af tillvaron och gör den till något helt annat än förut! — Jag skall säga er, hur det är!»

»Ja, gör det, Irene!» bad Margareta med sin smekande röst.

»Ja — när man tycker om någon och *den* kommer — då är det alldeles, som när solskenet kommer in i bokskogen på en mulen dag! Förut är skogen så där enbart grön och liflös, ni vet — men då komma alla de där tusen strålande, gröna dagrarne fram — och bladen bli genomskinliga — och allting blir alldeles, som om det vore lefvande! Just så är det.»

»Ja, just så är det,» sade Margareta vemodigt. »Just så är det.»

»Du lilla fe!» sade Augustin skrattande och halft generad öfver att bli liknad vid solen. — »Hon har lika många sagor i det här lilla vackra hufvudet, som du brukade ha i ditt, Margareta!»

»Ja, visst har hon det; det kan jag nog se,» svarade Margareta allvarligt och förstående. »Både i hufvu-

det och i hjärtat. Kärleken är den vackraste sagan af alla för oss kvinnor, Augustin; den är själfva kvintessensen af lifvet.»

»Och den vi älska är kvintessensen af skapelsen,» sade Irene med låg röst och strök kinden lätt mot Augustins skuldra.

Margareta började skratta med sitt milda, mjuka skratt. »Är Augustin det, Irene? — Nej, Augustin, är du det?»

Augustin skrattade också, men märkte, att Irene började känna sig helt olycklig öfver sitt lilla känsloutbrott. Hon böjde hufvudet djupt ned, och han såg, trots skymningen, att hon rodnade.

»Vi få akta oss att tala om det för Jacquette,» fortfor Margareta; »annars får Augustin aldrig heta annat än kvintessensen.»

»Antagligen inte,» sade Augustin.

»O nej, inte få ni tala om det! Jag borde inte ha sagt det,» utbrast Irene.

Augustin böjde sig leende öfver henne. »Jag kan inte uttrycka mig så vackert som du, Irene; men det är ju bra, att vi äro nöjda med hvarandra, min kära lilla vän! — Robin! Är du där, gossen! — Kom!»

Ljudet af Robins små klor mot det blanka parkettgolfvet hade väckt Augustins uppmärksamhet, och han vände sig till honom för att afleda samtalet från känslornas område. Den lilla hvita hunden gled blygsamt in, tätt utmed dörrens damastdraperier, och lade sig på mattan vid sin herres fötter. Irene böjde sig ned och småpratade med honom.

»Vet ni,» sade Margareta, »vi hade riktigt trefligt i går förmiddags på Hjortsberga, Jacquette och jag. Kammarherren var hemma och —»

»Och vet du, Augustin,» sade Jacquette, som slutat att spela och nu kom in till dem, »han talade rätt mycket om, att Claës köpt Algotstorp, och det lät inte alls, som om han ogillade det.»

»Ja, kammarherren är utomordentligt artig,» svarade Augustin. »Tala inte om ledsamma saker, lilla Jacquette, vi ha det riktigt trefligt här. Kom och slå dig ned och tala om någonting underhållande.»

»Det är inte alltid säkert, att lilla Jacquette är så underhållande,» svarade hon, »fast jag medger, att det oftast är fallet. Jacquette känner sig litet förorättad nu. Jag inser inte, hvarför man nödvändigt skall göra någonting ledsamt af en sak, som, när allt kommer omkring, inte tyckes vara så farlig.»

»Förlåt mig, Jacquette, jag förstår verkligen inte, hvarför du vill bringa den saken under diskussion.»

»Jo, därför att jag vill, att du skall höra hvad kammarherrn sade.»

»Ack, Jacquette, det gör mig alldeles detsamma, hvad den säger och hvad den säger. Saken är ju sådan den är ändå.»

»I din uppfattning, ja,» sade Jacquette spetsigt, i det hon tog plats. Samtalet fördes mycket lågmäldt, för att icke grefvinnan och ryttmästaren skulle höra något af det.

»Ursäkta mig,» svarade Augustin, »jag kan verkligen inte begagna någon annans uppfattning om heder. Jag är tvungen att hålla mig till min egen.»

»Heder!» utbrast Jacquette ifrigt. »Först och främst, hvad *är* heder? Låt oss faststå det!»

»Hvad heder är?» upprepade Augustin långsamt. »Snälla Jacquette, det är väl inte på allvar, du gör en sådan fråga?»

»Alla begrepp behöfva definieras,» påstod Jacquette.

»Ja, när de bli dimmiga. Man behöfver inte fråga, hvad en sak är, så länge man har en lefvande känsla af det.»

»Ja, men begreppen äro mycket dimmiga just nu, Augustin,» sade Margareta.

»Inte här,» förklarade Augustin, mycket högdraget.

»Nej inte på Hvidehus; tycker någon det?» Marga-

reta smålog. »Men definiera det i alla fall, så är du snäll, Augustin. Jag skall tala om din definition — ute i världen.»

»Ja — låt mig tänka då,» sade Augustin. »Heder? Det är att hålla lika strängt på andras rätt, som på sin egen. Och för en adelsman betyder det ännu något mera. Det anser åtminstone jag.»

»En adelsman!» utbrast Jacquette. »Mitt herrskap, skall jag tro mina öron?»

Irene lyfte sina stora ögon mot Augustin och sade: »Hvad betyder det för honom då?»

»Jo, det betyder att cedera sin egen rätt gentemot dem, som i ett eller annat afseende äro försvarslösa.»

»Ja!» utbrast Irene. »Det är ju det sanna riddaridealet!»

»Som aldrig har funnits annat än i fantasien,» ifyllde Jacquette.

»Åh, säg inte det,» sade Augustin, som var ganska belåten, att samtalet lämnat det personliga området. »Jag medger, att det inte har varit regel — det tror jag inte, att något ideal alls har varit — men inte är det exempellöst. Som ni veta, läser jag aldrig moderna böcker, men gamla böcker läser jag ibland, för dem tycker jag att där är någonting i. Därinne på biblioteket har jag under årens lopp funnit en hel del saker, som ha intresserat mig; bland annat memoirer. Och där har jag också läst om en marquis de Créquy, som lefde på Ludvig den femtondes tid; Créquys voro ju en af l'ancien régime's bästa ätter. Och då fanns där en mera obetydlig adelsfamilj, som annekterade Créquys vapen; han inledde process mot dem och vann; motparten, som var ganska fattig, blef dömd att betala rättegångskostnaderna. Men Créquy skref till honom ungefär så här: Min uteslutande rätt till mitt vapen är bevisad, och det är hvad jag önskade; hvad kostnaderna angår, faller det af sig självt adelsmän emellan, att den förmögnaste betalar. Och det gjorde han. Och det

tycker jag var att handla 'en grand seigneur', som det hette då.»

»O, så förfärligt vackert, Augustin!» utbrast Irene. »Det måste jag läsa!»

»Ja,» svarade Jacquette, som koketterade en smula med att vara mycket frisinnad och att inte sätta vidare värde på sitt namn, »en viss ridderlighet i begreppen fanns det kanske då mer än nu, men isynnerhet — det understryker jag — mellan adelsman och adelsman. Hur behandlade adeln under samma tid de lägre klasserna? Och går man ännu längre tillbaka, till adelns glansperiod, feodaltiden — det var ju alldeles gräsligt! Man behöfver väl inte ett mer slående bevis än det gängse uttrycket i Frankrike på den tiden, 'vilain', för alla ofrälse personer! — Och jag tror,» tillade hon, återfallande i en lätt moquerande ton, »att våra förfäder på medeltiden mycket lugnt togo änkors och faderlösa barns egendom, utan att betala någonting alls — ja, det tror jag!»

»Ja, det är mycket sant, och det är du inte heller den första som har sagt; men jag tycker, att man tänker alltför litet på, att medeltidens folk hade haft jämförelsevis kort tid på sig att arbeta sig upp från en ståndpunkt ungefär sådan som Sudannegrernas i våra dagar; om de voro barbarer, och om alla civilrättsliga begrepp lågo i sin linda, så tycker jag inte det är underligt eller egentligen klandervärdt.»

»Nej,» utbrast Irene, ifrig att understödja sin man och komma fram också med sina små funderingar; »man talar om människorna i medeltiden, alldeles som om de voro barbarer *med vilja,* och det tycker jag är orättvist. Hur skulle de kunnat hjälpa det?»

»Ja,» återtog Augustin, »hade medeltidens adelsmän, med sin starka känsla af de ståndsplikter, de förmådde uppfatta, haft vår bildning och det där begreppet om människovärde, som har behöft hela den kristna

tiden för att utveckla sig, så tror jag, att de hade kommit mitt 'riddarideal', som Irene säger, ganska nära.»

»Det är ju möjligt,» sade Jacquette, »men olyckligtvis hade de inte det; och det är sant, som jag sade, att det aldrig har funnits annat än i fantasien.»

»Inte helt, kanske, men i spridda drag. Det fanns mycket hyggliga karlar på den tiden. De voro bättre och mera försakande kamrater i nöd och fara än någon människa är nu för tiden.»

»Ja, mot hvarandra, mot hvarandra; men mot de lägre klasserna, då?»

»Till och med det. Sire de Joinville, du vet, som följde Ludvig den helige på hans första korståg, nekade att deltaga i hans andra, därför att han ansåg sig bäst tjäna Gud med att stanna hemma och försvara sina underhafvande, som hade farit illa förra gången. Det var för resten en bra förståndig karl!»

»Har du det också från biblioteket?»

»Ja, det har jag. Det är en liten behaglig bok, Joinvilles — en 'förnäm' bok; heter det inte så nu? Men *den* gör skäl för epitetet.»

»Mina vänner,» utbrast Jacquette. »Augustin har gått och blifvit lärd därinne i biblioteket helt oförvarandes, utan att någon människa har vetat ett ord af det.»

»Augustin vet *mycket*,» sade Irene stolt.

»Nå ja,» fortfor Jacquette, »men den där Joinville måste varit ett undantag. Allt hvad man läser, ådagalägger ju det förfärligaste utplundrings- och misshandlingssystem å adelns sida gentemot de lägre klasserna.»

»Ja, men du skall också tänka på, att antagligen är hela vår tids historieskrifning färgad af revolutionens åskådningssätt. Och det är föga opartiskt, föreställer jag mig. — Visserligen sträcka sig inte mina biblioteksstudier så långt, att jag kan påstå något om den saken. — Men till och med *om* våra förfäder inte hade det där speciella hedersbegreppet, jag nämnde, så följer inte

däraf, att inte vi skulle ha det — just på grund af vårt adelskap.»

»Hvad menar du nu?» frågade Jacquette.

»Jo, hvar och en, som håller på adel, håller på gammal adel, ny adel är ingenting i och för sig. Och ingen kan väl förneka, att vi äro mycket äldre adel än våra förfäder på medeltiden.»

Jacquette såg högst förvirrad ut af detta originella argument. Margareta, som intresseradt småleende åhörde dispyten, utan att själf deltaga i den, utbrast: »Nej, det är ju tydligt, när man tänker på det! Fortsätt, Augustin!»

»Ja,» sade han, »finns det någon idé i adelskapet, så är det väl den, att en släkt, sammanhållen af en nobel tradition, skall känna den som ett ansvar och, generation för generation, utveckla sig till allt större finhet och nobless i tankar och känslor så väl som handlingar.»

»Ja, det är mycket vackert,» sade Jacquette; »det är bara skada, att det är raka motsatsen till verkliga förloppet. För det är ju ett obestridligt faktum, att gamla ätter degenerera.»

»Nej, det är det alldeles inte,» genmälte Augustin, åter mycket högdraget; »det är helt enkelt ett obevisadt nonsens. När bildandet af racer har visat sig förädlande för alla slags djur, så vet jag inte, hvarför det skulle verka försämrande på människor. Det *kan* göra det; det har alltid funnits dåliga ätter, och de försämras, men det har också alltid funnits goda ätter, och de förbättras. — Se för öfrigt, hur man bevisar den där degenerationen! Där är en dålig släkt, som utgick ur det obskuras natt för knappa hundra år sedan; genast börjar man skrika om ätternas degeneration. Där är en släkt, hvars namn är nära tusen år gammalt och som fortfarande ogeneradt frambringar präktiga män och kvinnor; den aktar man sig att tala om.»

»Ja,» sade Irene, »och, vet ni, jag läste härom dagen om beduinerna — de där riktiga i de arabiska ök-

narne. Det är väl den äldsta adel, som finns; där äro ätter, som äro öfver två tusen år gamla. Och där kan man väl inte tala om någon degeneration, inte!»

»Ja, det har du också rätt i,» sade Augustin. »Och, mina vänner, om nu vår vän Chose blef adlad — som kanske inte ligger utom möjligheternas gräns — och hans son dagen efter begick ett bedrägeri, som var för stort att nedtystas — ja, jag är öfvertygad om, att radikalerna genast skulle börja tala om adelns degeneration!»

»Det var ju ett vänligt antagande,» sade Jacquette stucken.

»Allmännare uttryckt,» inföll Margareta, »de ofrälse klasserna äro inte riktigt fritagna från att producera både dumhufvuden och mauvais sujets i ganska riklig mängd.»

»Tyst, tyst, det blir för mycket!» utropade Jacquette och vinkade afvärjande med båda händerna. »Augustin kan gärna sitta där och se segerviss ut med alla sina förbättrade adelsmän i centern; på hans ena flygel rycker upp förstärkning af ökenbeduiner, på den andra af enfaldiga Pettersöner, och jag stackare vet inte, hvart jag skall rikta mina vapen. — Men, allvarsamt taladt, så *är* det ett faktum, att just i vår tid gamla släkter, som förut varit utmärkta och kraftfulla, allmänt börja visa tecken till degeneration.»

Augustin svarade icke genast. »I vår tid,» upprepade han tankfullt. »Men då är det tidens skuld och inte ätternas ålders. Revolutionen och alla de där idéerna ha skrämt vettet af adeln — den vet inte längre, hvad adel är, och då är förfallet oundvikligt. Så snart en korporation — liksom en nation eller en enskild människa — inte längre håller på sig själf, hvad är där då, som kan hålla den uppe?»

»Då borde du skylla på tiden och inte på Claës,» sade Jacquette.

»Fy, fy, Jacquette,» utbrast Margareta; »inga efter-

gifter åt den där fega ansvarslösheten — inte ens för att frikänna det käraste vi ha.»

Augustin teg ett ögonblick. Den tanken genomfor honom på nytt som ett glödande styng, att Claës' handling kunde vara ett symptom af, att tidsrötan äfven nått Hvideätten.

»Är tiden vår fiende, tycker jag det faller af sig självt, att vi skola strida mot den,» sade han därpå. »Det förefaller mig vara en förbindelse, som en fri och förnuftig människa desto mindre får undandraga sig, ju större faran är.»

»Ja, men jag tycker ändå, att det inte var något att göra så mycket affär af,» sade Jacquette bestämdt, sålunda afslutande dispyten med en slutsats af äkta kvinnlig logik.

»Ja, hvar och en får ju ha sin åsikt,» svarade Augustin.

»Ja, du får väl det; Gud välsigne dig och hela ridderskapet och adeln!» sade Jacquette, godmodigt skrattande.

»Tänk,» sade Margareta, »att Augustin kan vara så pass mycket teoretiker!»

»Augustin kan vara allt, hvad han vill,» svarade Irene.

»Låt oss nu gå ut till mamma och svärfar och lampan!» sade Augustin. »Nu ha vi spelat unga och suttit här och konverserat i skymningen länge nog — eller hvad tycker du, Robin?»

Robin reste sig, och de andra följde exemplet.

XI.

Julen var förbi; Augustin och Irene voro åter ensamma, och lifvet på Hvidehus hade återtagit sin vanliga gång. Det låg visserligen en skugga öfver det, men man vänjer sig äfven vid sådana. Augustin sörjde i tysthet; Irene sörjde öfver, att han inte var glad, men tog icke saken vidare djupt i och för sig, och den berördes numera ytterst sällan i deras samtal.

En gång hade de besökt Algotstorp, och en gång hade fru Henrikson kommit till Hvidehus för att *rådfråga* Augustin angående placeringen af köpesumman. Familjen hade resignerat nu; det lönade sig ju inte att grubbla öfver hvad som inte kunde ändras. Men det låg någonting tryckt, sorgset och kanske en nyans förorättadt öfver dem allesammans; till och med lilla Sigrid hade en viss min af att nu riktigt ha gjort bekantskap med lifvets allvar och världens ondska. Gärda kände sig djupt olycklig vid att träffa Augustin igen efter det utbrott, hon sista gången gjort sig skyldig till i hans närvaro; hon kunde icke lockas att slå upp ögonen och försvann så fort det lät sig göra. Med ett ord; det var icke samma stämning af hemtreflig hjärtlighet vid att träffa familjen på Algotstorp.

Men Augustin hade sina planer, som han icke omtalade för någon. Och under det han utvecklade dem och arbetade på att realisera dem, återvann småningom hans lynne sin spänstighet och jämnhet. Han skymtade tydligare och tydligare en utväg att godtgöra fru

Henrikson och, åtminstone till det yttre, utplåna den fläck, köpet af Algotstorp hade satt på namnet Hvide. Det kom att tillskynda honom själf vissa förluster. Men lika godt! — Augustin var envis, det hade han förr haft tillfälle att ådagalägga; hvad han ville, skulle ske, hur mycket det än kostade.

Hans far hade inköpt en liten egendom, som låg mellan Hvidehus och det nuvarande kritbrukets ägor, i afsikt att införlifva den med fideikommisset. Han hade därför testamenterat den till Augustin, och gifvit de yngre barnen ersättning i reda penningar, och det hade varit öfverenskommet, att Augustin i sin ordning skulle testamentera den till sin äldste son. Men när Algotstorp hade på detta sätt kunnat stiga i värde, var troligtvis förhållandet enahanda med detta stycke jord. Augustin lät anställa undersökningar, som utföllo till hans belåtenhet. Han skref till ingeniören på kritbruket och förklarade sig hågad att sälja det ifrågavarande området.

Ingeniören kom till Hvidehus och afhandlade saken. Augustin hade i förväg skaffat sig bestämda uppgifter på exakta värdet af så väl Algotstorp som den jord, han själf hade att afyttra. Det förra var nittiotusen; det sednare kunde möjligen sättas så högt som fyrtiotusen. Och fyrtiotusen var just hvad Augustin ville ha; men han kunde ej förmå sig att löpa den risken att nödgas nedsätta sina anspråk inför Greifenhagen och hans ombud. Han begärde trettiofemtusen, men det höll han på. Efter diverse underhandlingar kom affären till stånd, och de trettiofemtusen tillhandakommo Augustin jämte en skrifvelse från konsuln, som med en viss oförskämd förtrolighet uttalade sin belåtenhet med att räkna Augustin bland sina affärsvänner.

Augustin kastade denna epistel i brasan och affärdade skyndsamt kvitto med ett par rader af följande lydelse:

»Hr. Konsul Greifenhagen!

Härmed öfversändes kvitto för i dag bekomna

trettiofemtusen kronor, hvilka det skall vara mig ett nöje att återställa till fru Henrikson såsom ersättning för den summa, på hvilken min bror bedragit henne.

Augustin Hvide.»

Han ville icke lämna konsuln i den tron, att han gjort affärer med honom för sin egen vinsts skull.

Sin i brefvet uttalade afsikt satte han också ofördröjligen i verket. De återstående femtusen anskaffades också; de togos ur en summa, som han afsatt för inköp af aktier i ett nybildadt företag. En solig marsdag, när knopparna svällde och det ångade vår ur åkrarnes svarta jord, red han till Algotstorp vid bättre lynne, än han varit på länge. Fru Henrikson såg också en smula upplifvad ut — hvem kan motstå vårsolen? — men hon var melankolisk vid tanken på att lämna sitt kära hem och alla sina vanda intressen och arbeten.

Naturligtvis fick Augustin förmiddagskaffe — man kunde öfverhufvud taget icke komma till Algotstorp vid någon tid på dagen utan att få kaffe — och medan de sutto vid det lilla prydliga kaffebordet, berättade Augustin, så lugnt och naturligt, att han omöjligt skulle kunnat göra det bättre om det varit sant, att hon verkligen hade haft rätt i fråga om Claës; han hade icke förstått, att egendomen, som han köpt på sin svärfars inrådan, var så mycket värd; sedan han fått reda på det, hade han icke gifvit sig någon ro, förrän han arrangerat det så, att han kunde betala det öfverskjutande värdet. Huru detta blifvit honom möjligt, behöfde Augustin icke göra sig mycket besvär med att förklara; fru Henrikson, som de flesta fruntimmer, tillfredsställdes i affärssaker af de mest sväfvande talesätt, öfvertygad, som hon i djupet af sitt hjärta var, att det var något, som man ändå aldrig kom att riktigt förstå. Och faktum förelåg ju; här hade Claës skickat de fyrtiotusen!

O, hvilken fröjd där blef på Algotstorp! Fru Henrikson grät och skrattade om hvartannat. Gärda måste taga sin tillflykt till trädgården för att kunna ge uttryck

åt sin öfversvallande fröjd; och därute hörde de henne sjunga i kapp med fåglarne. Tänk, hon skulle få stanna hos mamma och syskonen! Tänk, de kunde få ett litet fint, förtjusande hem alldeles för sig själfva! Tänk, de kunde få vara klädda som andra människor, allesammans! Tänk, hon kunde få gå på teatern — och kanske på någon liten bal — och hon kunde få taga musiklektioner — och — och — Det blef intet slut på alla härligheterna!

Hennes mamma satt nu alldeles stilla med händerna i knät, betagen af den stora och sällsynta lyckan att med ens se sin framtids himmel rensopad från alla moln. Hennes tacksägelser, både till Augustin, som hon kanske ändå misstänkte för att på något sätt ha sin hand med i saken, och till den frånvarande Claës, voro öfverströmmande. Gång efter annan utbrast hon:

»Ja, visste jag det inte! Den snälle grefve Claës! Grefven gjorde honom ändå bra orätt!»

»Ja, till min glädje ser jag, att jag gjorde det,» svarade Augustin till sist, inom sig finnande situationen ganska humoristisk. »Men, bästa fru Henrikson, låt mig säga en sak! Både Claës och jag ha tagit detta som någonting, som föll af sig själft. Det är ingenting att tala om, och det skulle plåga honom, om fru Henrikson på något sätt läte honom få höra ytterligare af affären.»

»Skulle jag inte få skrifva och tacka grefve Claës?» utbrast hon; hon lät riktigt sviken.

»Nej, jag ber om det som en verklig tjänst! Det var ju ingenting annat än hans enkla skyldighet, och om fru Henrikson skrifver till honom, skall han tro, att jag inte har utfört hans uppdrag med tillräcklig grannlagenhet.»

»Åh, *det* kommer han inte att tro!»

»Jo, fru Henrikson; lofva mig det! Annars skiljas vi inte som goda vänner!»

Hon afgaf till sist ett slags löfte — mycket motsträfvigt. Sedan följde långa underhandlingar om pen-

ningarnes placering, och så blef han ändtligen ledig och red sin väg i solskenslynne.

»Jag undrar, om jag någonsin har ljugit så mycket på en gång,» tänkte han.

Det föll honom icke in, att han begått någon handling af ovanlig själfuppoffring; snarare ansåg han sitt motiv vara öfvervägande egoistiskt. Som alla utpräglade naturer stärktes han oerhördt i sina åsikter och föresatser genom motsägelse, och den slapphet i hedersbegreppen, som från alla håll mötte honom, väckande hans djupa afsky, dref honom att skarpare och skarpare markera sitt eget hedersideal, till dess det syntes honom outhärdligt, att en sådan vanära skulle fläcka hans ätt, medan han var dess hufvudman. Och sedan blef afvärjandet af denna vanära, som världen var blind för, det gifna mål, på hvars uppnående han riktade all sin energi — och nu hade han nått det, och nu var han mycket belåten.

Men visste han icke förut, att han var en hjälte, så fick han veta det af Irene, när han kom hem och berättade henne, hvad han gjort. Hon knäppte samman sina händer, och hennes ögon strålade, i det hon utbrast:

»O Augustin, du hade då rätt att tala om adelskap, som du gjorde den där gången! Du är verkligen chevalier sans peur et sans reproche!»

Augustin skrattade. Tycker du det, mitt lilla barn? Det var ju roligt; alla andra komma att anse mig som en komplett galning. — Är det inte egendomligt, Irene; för endast ett par år sedan skulle jag ha trott, att en nyktrare och hvardagligare människa än jag inte existerade, och i min ungdom fick jag alltid höra, att jag var oemottaglig för all romantik och idealism. Och nu finner jag mig med ens gå omkring i världen och spela Don Quijote!»

Irene såg djupt tankfull, och sedan mer och mer ångestfull ut. »Ibland, Augustin,» sade hon, »är det, som om det med ens lyftes en förlåt, och man ser långt,

långt in i — i allting — jag kan inte riktigt beskrifva, hvad det är. O Augustin, det gör mig rädd! Hur skall det vara, när —»

»När —?»

»När vi bli gamla, menar jag. Hur tror du, att de skola vara, som äro unga då?»

Augustin kysste henne, ömt och lugnande. »Det skola vi inte bekymra oss om, min vän. Det kan ju hända det är bättre då, och är det inte bättre, så är det väl ändå inte värre, än att det kan finnas hederliga män. — Men, för att återvända till det närvarande, så få vi kanske inskränka oss en smula i ett och annat; men det visste jag, att du inte skulle bry dig om. Det blir i alla fall ingenting väsentligt.»

»O nej, Augustin, inte bryr jag mig om det! Jag nästan önskar, att det vore någonting väsentligt; då skulle det kännas, som om jag vore med om att utföra en ädel handling. Säg mig, hvad tror du, att konsuln sade, när han fick ditt bref?»

»Ja, det kan jag verkligen inte veta; det intresserar mig inte heller mycket. Hufvudsaken är, att han vet, att jag inte gör affärer med honom för min egen räkning.»

»Nå, men hvad tror du Claës skall säga, då?»

»Claës får inte veta det. Jo, möjligtvis genom Greifenhagens; jag vet inte, hur pass mycket de meddela sig med hvarandra. Men fru Henrikson har lofvat mig att inte skrifva till honom.»

Irenes blick mulnade. »Åh, det är då synd! Han borde veta det! Jag tror, att jag skrifver till honom och talar om det!»

»Min lilla vän, du kan inte göra någonting så enfaldigt.»

»Nej, jag skall inte göra det. Men jag skall tala om det för Jacquette.»

»Nej, Irene, gör inte det! Du har så mycket behof af romantik, att du gör en bragd af det här, som i

själfva verket är en mycket enkel sak. Du får dessutom ingen sympati. Jacquette kommer att tycka, att det är dumt; hon har mycket sinne för det löjliga och är förskräckligt rädd för allt, hvad som möjligen kan kallas Donquijoteri. Och mamma kommer inte att tycka om, att jag har omintetgjort min fars testamentariska disposition — fast jag är öfvertygad om, att han i mitt ställe skulle ha gjort alldeles detsamma.»

»Men de få ju ändå veta det!»

»Ja visst; men låt det då komma händelsevis!»

Härmed afslöts samtalet för den gången; men Irene gjorde ett tyst förbehåll. För Margareta skulle hon tala om, hur präktig Augustin var! Och Margareta skulle säkert tala om det för Jacquette.

Irene brefväxlade nämligen nu med Margareta, ehuru mycket oregelbundet. Däremot skref hon en gång i veckan ett bref, ställdt lika mycket till grefvinnan och Jacquette, och fick svar, än af den ena, än af den andra; oftast var det Jacquette, som skref. Hennes bref voro mycket underhållande och roade både Irene och Augustin. Ett par dagar efter hans besök på Algotstorp anlände en af dessa Jacquettes skrifvelser, hvilken innehöll ganska öfverraskande nyheter.

»Du frågar,» skref hon, »om jag är mycket tillsammans med Elsie, och jag måste svara nej. Elsie börjar bli alltför ultra för lilla mig, och jag alltför tam för henne. Jag måste bekänna det, fastän det kostar på, med anseende till Augustins triumferande småleende, som jag ser i andanom. Ser du, Elsie har slagit sig på att bli maecenat för symbolismen i konst och litteratur och anser som sin lifsuppgift att fodra dekadenter på tryffel och champagne. Hon har små utsökta soiréer, där den lekamliga spisen är öfver all kritik, och den andliga också, i deltagarnes tanke; annars beror det ju på tycke och smak. Konversationen är, det erkänner jag, inte riktigt lämpad för min landtliga oskuld och menlöshet. Ack, mitt barn, allting är relativt; har du

inte insett det ännu, så kommer du att inse det, innan du hinner din svägerska Jacquettes ålder! Hon, hvars radikalism där hemma utgjorde en skräck och varnagel för hela grannskapet — skulle du känna igen henne, inkrupen i ett hörn af Elsies i raffinerad nymodern engelsk stil dekorerade salong, med händerna hopknäppta i knät, ögonen nedslagna, rodnaden långsamt stigande mot de små öronen och med minen af ett indigneradt litet hvitt lam? — Jag har varit där två gånger; jag tror inte, att jag går dit oftare. Där är också en annan olägenhet; alla människor, man träffar där, äro gifta med någon annan, än den man tror, och jag har begått de förskräckligaste misstag. Lyckligtvis tar ingen sig vidare när, om man råkar förväxla frun eller mannen n.o 1, n:o 2 och n:o 3. — Och vet du, hvem som är lejonet i denna utsökta krets? Ferdinand, du, färsk från utlandet, ogift, oförlofvad, intressant på alla sätt och mera utstuderadt lik lord Byron än någonsin! Han kom emot mig så ogeneradt, som om vi setts senast i går och skulle träffas igen i morgon; men jag hälsade undvikande; det får väl vara måtta på fördomsfrihet också. Elsie smälter i extas för honom och underhåller rökoffer på ett evigt brinnande altar — ja, rent ut sagdt, tyckte jag, att där var så liflig flirtation mellan dem båda, att jag fann mig sårad på Claës' vägnar, och Elsie och jag skildes inte riktigt vänskapsfullt.

Margareta (à propos) förefaller ganska melankolisk. Hon har hållit sig sämre uppe, sedan Ferdinand kom tillbaka till Stockholm, firas öfverallt, uppträder öfverallt med en oerhörd eclat, och talas om, än i sammanhang med den ena, än med den andra. Isynnerhet är det en liten otäcka, en målarinna, som heter Gurli Öst — Wäst — någonting. Jag tycker Margareta kunde flytta till mamma och mig; det vore ju det allra naturligaste, och jag tror nästan, att hon börjar tänka litet på det, så ensam som hon känner sig nu.»

Augustin snodde tankfullt sin mustaschspets. »Att

Margareta inte ville ha mig,» sade han, »det var ju bra. Men därför —»

»Var det *det?*» Irene såg strålande, förväntansfullt upp från brefvet. »Hvarför var det bra?»

Han såg på henne med sitt lilla retsamma småleende, och hans ögon glimmade skälmskt genom ögonfransarne. »Åh, af en del orsaker, som jag inte bryr mig om att närmare specificera.»

Irenes blick var patetiskt bedjande. »Åh, Augustin — åh, Augustin!»

Han tog hennes lilla hand, lekte med dess fina, mjuka fingrar och förde den till sina läppar. »Därför, att då hade jag gått miste om min lilla fé, och det vill jag inte tänka mig nu. — Men hvad jag tänkte säga, var, att, om också inte Margareta ville ha mig, så fanns det ju intet skäl i världen att kasta bort sig till en sådan där personnage. Hon kunde ha tagit Fredrik Rönnow på Orup eller min kamrat Lilje, som också svärmade för henne, och vi kunde ha haft det utmärkt trefligt allesammans. Det är bättre för en kvinna att inte ha så excentrisk smak,» slöt han ogillande.

»Ja, det är det; det vet jag bäst,» sade Irene och nickade, med ögonen strålande af skälmaktighet. Augustin gjorde en liten bugning och fortfor:

»Men kunde den här Ferdinand narra Elsie att svika Claës, så skulle jag förlåta honom ganska mycket.»

»Fy, Augustin, så elak du är! Stackars Claës! — Men här är ett postskriptum, du: 'Jag såg i går Ferdinand med Greifenhagens på teatern; han och Elsie hade inte ögon för någon mer än hvarandra. Hälsa Augustin, att han hade ändå rätt (Augustin har alltid rätt, hör jag dig utbrista); Greifenhagens voro verkligen ingen connaissance à faire, och egentligen inte Ferdinand heller! — Elsie vill inte höra talas om någonting så afskyvärdt som att gifta sig på länge ännu. — Nej, nu har jag inte tid att skrifva en bokstaf mer!

Din Jacquette.'»

»Nå, se där,» sade Augustin, mycket upplifvad, »det ser ju lofvande ut! Kunde vi bara frälsa pojken från det där herrskapet, kunde han kanske ännu bli en hygglig karl.»

I sina följande bref talade Jacquette icke om vare sig Elsie eller Ferdinand. En gång nämnde hon dock, att det pratades mycket om honom och den lilla målarinnan; en annan gång, att konsul Greifenhagen var mycket missnöjd med alla de litteratörer och konstnärer, som flockades i hans hem. Han förebrådde sin dotter, att hon för deras skull försummade den högre societeten, och han önskade påskynda hennes giftermål. Han hade nyligen också skrifvit till Claës därom.

Sålunda slocknade åter Augustins glada förhoppningar; han till och med glömde alldeles bort dem.

Hemlifvet på Hvidehus var genomandadt af frid och lycka. Våren var solig och vacker, och arbetet ute på fälten skred oförtrutet framåt. Luften var full af fågelkvitter och årstidens aningsmättade dofter; vårblommor spirade i parken och på ängarne. Öfver bokskogarne låg en fin, grön dimma, som dag för dag blef starkare i färg.

XII.

Men i Paris var det redan sommar. Kastanjerna, som i alléerna kring Hvidehus just hade börjat presentera sina stora, svällande, gröna knoppar, stodo lummiga och djupgröna med rika, hvita och ljusröda blomspiror mot den strålande djupblå himlen och mot de gulgrå husraderna på Paris' boulevarder och avenuer. Gräsmattorna i parker och squarer voro gröna och sammetslena, fontänerna sorlade och rosorna knoppades i Luxembourgträdgården. Accaciornas fjäderlätta bladverk lyste som gulgröna solflammor bland dunklare trädslag. I de eleganta, öppna ekipagen, som vid tretiden hvarje eftermiddag i en tät ström började rulla med förnämt dämpadt sorl fram öfver körbanornas träbeläggning på väg mot Bois de Boulogne, frasade och skummade det af tyll, spetsar, blommor och ljust crépon. På gångarne i Champs Elysées tultade små hvitklädda bebéer med mörka ögon och näpet världserfarna miner; sköterskorna, i brokiga, fotsida kappor och hufvudbonader af tjocka sidenband, pratade på de skuggiga bänkarne. I den stora dammen i Tuilerieträdgården seglade smågossarnes fartyg på finkrusade böljor. Utanför boulevardkaféerna voro stolar och bord upptagna. Solhettan var redan öfverväldigande, och dammet, mot hvilket man kämpade med oaflåtligt vattnande af gator och boulevarder, fint och hvitt som puder. Kyrkorna öppnade vänligt sin famn för de passerande, bjudande stenmurarnes djupa svalka åt upphettade kroppar, mystiskt nattdunkel med

vaxljuslågor och dämpadt sken genom målade fönster åt solbländade ögon, och evighetstankar åt af dagens feberaktiga id jäktade sinnen.

Claës Hvide och hans vän, en ung attaché vid italienska beskickningen, återvände från promenaden i Boulognerskogen i en liten elegant enspännare, som Claës disponerade för eftermiddagarne. Claës körde själf och manövrerade skickligt midt i den kompakta, ändlösa vagnströmmen, medan han samtidigt utbytte hälsningar till höger och vänster och konverserade lätt och skämtande med sin följeslagare om dagens exposition af monde och demimonde. De foro genom den sköna Avenue du Bois de Boulogne, på båda sidor om hvilken bländande gröna, lena gräsmattor sakta höja sig upp till raden af praktfulla villor och trädgårdar; därpå togo de vägen öfver den ståtliga Place de l'Etoile och bort emot svenska legationen, i närheten af hvilken Claës bodde. Italienaren följde honom hem; de hade kommit öfverens att gå ut och flanera tillsammans före dinern. Han slog sig ned med några tidningar i Claës' lilla luxuösa salong, medan denne vid sitt skrifbord genomsåg den under hans frånvaro ankomna posten.

Inga bref från Sverige i dag. Det var länge sedan Elsie skref. — Från grefvinnan och Jacquette hade han haft bref alltför nyligen för att kunna vänta något nu. I djupet af sitt hjärta kände han en viss tomhet vid att aldrig se Hvidehus' gamla välkända poststämpel; men det ville han inte vidgå inför sig själf. Han undvek att tänka på sitt sista sammanträffande med Augustin; han ville icke analysera den känsla af djupt obehag, han erfor, hvar gång det berörde hans minne.

Jo, där var ändå ett bref från Sverige; det hade kommit in bland de svenska tidningarne. Men från hvem i all världen var det? — Ett litet tarfligt, grått kuvert; en oöfvad fruntimmersstil — han öppnade det och såg på underskriften. — Hvad i alla dagar, fru Henrikson?

Det var ett obehagligt namn. Kunde aldrig den affären komma till ro? Hvad kunde hon nu vilja?

Så här lydde brefvet:

»Bäste grefve Claës!

Ack, blif nu inte ond på mig, för jag vet ju, att grefven inte vill höra talas om detta — och jag har ju inte heller gjort det, fast det var så svårt att låta bli, när mitt hjärta var så öfverströmmande fullt af tacksamhet; men grefve Augustin förbjöd mig det så strängt, när han kom hem och talade om det — men nu, när vi ha flyttat från vårt gamla Algotstorp och jag ser, hur utmärkt bra och trefligt vi ha fått det, så vida öfver allt hvad jag någonsin vågat hoppas, och vår framtid ser så ljus och glad ut, alltsammans bara för det att grefve Claës är så snäll och rar och högsinnad, så kan jag verkligen inte annat än skrifva och försöka uttrycka mina känslor; grefve Augustin må säga hvad som helst!

Han är så god och omtänksam, som vanligt, och har hjälpt mig att ordna mina affärer och placera så väl hvad som blef öfver af den första betalningen, sedan allting blef uppgjordt och skulderna betalda, som nu de fyrtio tusen, grefven sedan har betalt mig för mitt gamla kära ställe, Gud välsigne grefven; för det hade ju inte alls varit nödvändigt för grefven att göra det, och det är inte många, som göra mera än de äro tvungna. Men — förlåt att jag är så dristig och säger det! — Jag tänkte hela tiden: Gamle grefvens son och grefve Augustins bror har inte gjort mig orätt med öppna ögon!

Om grefven hade kunnat se den glädje, det blef på Algotstorp, när grefve Augustin så oväntadt kom med de fyrtio tusen, hade det kanske kunnat vara någon liten belöning. Gärda skall få taga musiklektioner till hösten och gläder sig så obeskrifligt åt det; hon och jag njuta dagligen af vår lilla trefliga våning, som vi

tycka är så riktigt fin, och de andra barnen jubla beständigt öfver allt, som vi nu tycka oss ha råd till, och som nog är småting i och för sig, men är så storartadt för dem, och vi tycka oss alla liksom i sjunde himlen!

I förgår reste jag för affärernas skull ännu en gång ut till Hvidehus och gläder mig att kunna omtala, att allt där stod så riktigt bra till; ack, den lille gossen är så präktig och söt, så det kan grefve Claës aldrig tro; han är så lik grefve Augustin som ett litet porträtt, och både grefven och grefvinnan äro så glada åt honom. Jag förmodar att han skall ha namn efter gamle grefven.

Ack, nu har jag skrifvit alltför långt, och ändå inte kunnat uttrycka hvad jag känner, men jag ber grefven tro, att jag i all min tid skall förblifva grefvens och hela familjen Hvides tillgifna och djupt tacksamma Elisabeth Henrikson.»

»Un billet d'amour — hein?» sade attachén, som observerat sin vän öfver randen af Figaro och sett, att han med stigande sinnesrörelse läst sitt bref.

Claës ryckte upp sig ur sin häpnad och förvirring, smålog och höjde på axlarna; och så gingo de båda unga männen ut att flanera. Claës hade, som vanligt, sin dag mycket upptagen, och ej mindre kvällen och natten; men från den ena brokigt skiftande scenen till den andra följde honom det obehagliga och plågsamma minnet af detta olycksaliga bref, och när han fram emot morgonen återvändt till sin bostad, tog han ånyo upp det, läste om det och grubblade öfver det.

Att det var Augustin, som i hans namn gifvit fru Henrikson de fyrtiotusen, hon omtalade, det sade sig själft; och Claës sjöd af harm, som om broderns handling förestafvats uteslutande af lust att förarga honom. Den karlen skulle då ha sin vilja fram, om så hela världen satte sig emot den! Han ansåg, att Claës hade

en moralisk förbindelse att betala fyrtiotusen kronor, och denna förbindelse skulle påtvingas honom, om han också med hela sin energi protesterade mot den. För att icke erkänna sig hafva orätt, var han visserligen mest hågad att låta saken vara, som den var; men han visste, att han hela lifvet igenom ej skulle kunna bli kvitt den plågsamma känslan af, att den broder, till hvilken han stod i ett sådant förhållande, ansåg sig ha betalt en skuld för honom.

Hur vågade Augustin handla i hans namn, utan att fråga honom — pådikta honom sina egna excentriciteter? — Det kan vara ledsamt nog att få skulden för en dålig handling, som man icke begått; men då har man alltid sitt goda samvete att trösta sig med; det är vida obehagligare att bli tillräknad äran för en välgärning, som man aldrig ens drömt om att utföra. Hvad skulle han göra? Skrifva ett vänligt bref till fru Henrikson och däri spela en ridderlig välgörares rol, den där önskar så mycket som möjligt bagatellisera sin egen godhet? — Omöjligt. Skrifva och omtala verkliga förhållandet? — Omöjligt. Den enda utvägen var att icke skrifva alls. Hon fick tro honom förtörnad öfver en tacksägelse, den han, i sin öfverdrifna finkänslighet, velat undslippa.

Claës smålog bittert och knöt handen i förtrytelse mot Augustin, som bragt honom i ett så obehagligt och löjligt dilemma. Han satte sig ned och skref till brodern ett bref, som gnistrade af vrede. Därpå ref han sönder det. En man, som man har visat på dörren, har man förolämpat tillräckligt för detta lifvet; dessutom var det obehagligt att tänka på, att han just nu, om förhållandena varit normala, skulle ha skrifvit ett vänligt lyckönskningsbref med anledning af den lille fideikommissariens till Hvidehus födelse. Han beslöt att icke skrifva, hvarken till Augustin eller någon annan, och gick därpå till hvila.

Pariserlifvet lämnar icke mycken tid öfrig att tänka

på, hvad som händer hemma i Sverige, och hela angelägenheten sköts under de följande dagarne till bakgrunden af Claës' tankevärld; men där stannade den, tillreds att i hvarje lägligt ögonblick återkomma i förgrunden.

Han läste en dag i Gaulois, som han ibland genomögnade på sitt kafé, att en gammal hertig de Lusignan, om hvilken han ofta hört sin mor tala, anländt till Paris på ett tillfälligt besök. Denne gamle man hade i deras tidiga ungdom gjort bekantskap med Claës' far, då denne vistades i Paris, och varit ganska mycket tillsammans med honom. Då grefve Hvide sedan kom med sin unga maka på bröllopsresa till Paris, hade bekantskapen återknutits; hertigen, som då också var nygift, hade öppnat för dem sitt ståtliga hem vid rue de Grenelle och med den mest förekommande älskvärdhet sökt att på alla sätt göra deras Pariservistelse så angenäm som möjligt. Och därför stod han i grefvinnan Hvides minne beständigt omstrålad af skimret från dessa hennes unga lyckas första dagar, och när det blef så, att Claës skulle börja sin diplomatiska bana i Paris, uppmanade hon honom ifrigt att, om möjligt, göra sin uppvaktning hos sina föräldrars gamle vän och i öfrigt visa honom hvarje artighet och uppmärksamhet, som kunde komma att stå i hans makt.

Detta hade sig icke så lätt, ty Claës, som diplomat, kom naturligtvis föga i beröring med de intransigenta monarkistiska kretsarne; dessutom hade hertigen, som varit personlig vän till och ifrig partigängare åt grefven af Chambord, efter de legitimistiska förhoppningarnas strandande på sjuttiotalet lämnat Paris och bosatt sig på sitt landtgods; och efter »Henrik den femtes» död hade han aldrig varit i hufvudstaden förrän nu. Augustin och Irene hade gjort honom ett besök på landet, då de som nygifta voro i Paris, och hade kommit öfverens om att denna dag varit en af resans angenämaste och intressantaste; de hade ju fått se något, som icke var tillgängligt för andra turister, nämligen ett högförnämt

franskt hem. Men Claës hade då icke haft tillfälle att åtfölja dem, och äfven senare hade han dag för dag funnit sig alltför upptagen för att lämna Paris, och så hade det hela småningom sjunkit i glömska.

Men nu var det ju ett tillfälle att utan alltför mycket besvär tillmötesgå mammas önskan! Claës kände sig i dessa dagar vekt stämd vid tanken på sin mor; hon hade skrifvit så kärleksfullt till honom, då hon berättade om den lyckliga händelsen på Hvidehus, och bedt honom göra ett närmande till Augustin, hvilket just nu kunde ske så lämpligt; Augustin, som var så glad öfver sin lille gosse, skulle visst inte visa sig oförsonlig!

Detta ville Claës inte göra. Men han skulle aflägga en visit hos hertig de Lusignan och beskrifva den utförligt och mycket vackert och sympatiskt, så att mamma riktigt kunde sola sig i ungdomsminnen. Det skulle bereda henne ett verkligt nöje, det visste han.

Alltså sträckte han upp sig en vacker dag och styrde sina steg från högra Seinestrandens Paris, där nutidslifvet i sin högsta intensitet pulserar, till det relativt stilla och aristokratiskt tillbakadragna Faubourg St. Germain. Från den ödsliga och solheta Esplanade des Invalides vek han af in på den tysta, trånga rue de Grenelle, kanske den mest högförnäma gata i hela denna förnäma stadsdel. Tigande, slutna inom sig själfva, till stor del öfvergifna, vända de gamla adelspalatsen sina enkla, gulgrå yttermurar mot gatan, och blott när någon af de tunga, vapenskulpterade portarna står på glänt, kan man ana, att dessa murar dölja syner sådana som den, hvilken mötte Claës, när han trädde öfver tröskeln till hôtel de Lusignan.

Framför honom låg en väldig, stenlagd borggård, och i dess bakgrund ett förtjusande palats i fransk renässance, så luftig, fin, enkel och gratiös, att det tycktes ligga esprit äfven i det minsta lilla ornament. Mot de ljust gulgrå murarne bröt sig behagligt den friska grön-

skan i en liten välvårdad plantering, som sträckte sig nedanför första våningens rad af höga, smala fönster med små, blyinfattade rutor och prunkade med accacior och högstammiga rosor, lena små gräsmattor och ett par mossiga barockfontäner, som icke spelade. Hotellets inre svarade till det yttre; visserligen sågo rummen något öde ut, ty hertigen hade fört många porträtt, möbler och pretiosa med sig, när han lämnade Paris; men hela dekoreringen à la Louis XIV hade säkerligen intresserat Claës, som svärmade för antikviteter, om han ej i främsta rummet måst ägna sin uppmärksamhet åt hertigen själf.

Denne var en vacker, behaglig gammal man med hvitt hår, mörka intelligenta ögon och lifliga gester. Han mottog Claës mycket hjärtligt, omfamnade honom och uttalade sin glädje öfver att göra hans bekantskap, och det utspann sig ett underhållande samtal mellan dem. En äkta fransk konversation är ett utsökt nöje, och Claës hade ganska roligt, hvilket han icke väntat.

Naturligtvis talades i början mycket om Claës' föräldrar och om Augustin och Irene; hertigen sade charmanta saker om dem alla, talade i förbigående om, hur djupt det gripit honom att erfara grefve Hvides död, och ville gärna veta nyheter om de lefvande af sina svenska vänner. Irene hade han funnit alldeles förtjusande, och hvad Augustin beträffade, hade han diskuterat åtskilliga af tidens frågor och förhållanden med honom och kommit till den slutsatsen, att han var »un vrai gentilhomme.»

Detta yttrande berörde Claës på något sätt obehagligt; han undrade ett ögonblick, huru hertigen skulle bedöma kritbruksaffären, om han hade hört talas om den. Emellertid svarade han, att det gladde honom att höra ett dylikt omdöme af en person, som väl kunde sägas vara auktoritet i den frågan, och att det skulle göra Augustin mycket stolt, när han fick höra det. Och så berättade han, att Augustin fått en son.

»Men en sådan glädje, mitt barn, en sådan glädje!»

sade hertigen vänligt. »Kanske har ni gått miste om utsikten till ett familjegods, men jag hoppas, att ni tänker mera på ättens framtid än på er egen — det gör ni, inte sant? — För min del nästan föryngrar det mig att se gamla ätter lifskraftiga. Så många förhoppningar, så många stolta drömmar, som koncentera sig på ett litet hufvud, sådant som er brorsons!»

Och hertigen såg vemodig ut, medan Claës småleende svarade: »Ja visst, och Augustin är rätte mannen att glädja sig lika mycket i sin egenskap af ättens hufvudman som i den af barnets far.»

»Er bror — liksom ni själf, helt visst — har bevarat känslan af sitt stånd, hvilken de flesta adelsmän i vår tid ha förlorat. Ack, min vän, ibland frågar jag mig: finnes det verkligen ännu något, som man kan kalla adel?»

»Ni är den siste, som borde göra er en dylik fråga, herr hertig,» svarade Claës. Men han talade som i en dröm; det var en sällsam, spöklik stämning, som bemäktigat sig honom. Han hade erfarenhet nog af att i en världsstad skalan af mänskliga typer är vida mer omfattande än i mindre förhållanden, och sträcker sig icke blott längre fram i tiden utan också längre tillbaka; men ändå förekom honom hertigen i ovanligt hög grad som en gengångare. Och så hade han så plötsligt blifvit förflyttad ur dagens brusande lif hit in i denna tysta tillflyktsort, där hvarje föremål, som mötte hans blick, härrörde från försvunna sekler; det var, som om hans eget förvägrats inträde, när dörren öppnades för honom själf, och måste invänta hans återkomst därute på gatan.

»Min vän, jag är en gammal man,» sade hertigen. »Det finnes lyckligtvis numera två små de Lusignans — min son Baudouin är gift — men, kan ni tänka er, att, innan de voro födda, erfor jag en så syndig känsla som sorg öfver, att min son Anselme ägnat sig åt att tjäna Gud!» — Hertigen såg helt bedröfvad ut öfver sin synd, men återtog därpå småleende: »Ni tycks för-

vånad; ja, vi gamla borde inte tala om våra svagheter för de unga; det är intet uppmuntrande föredöme. — Känner ni min son Anselme?»

Claës blef generad och svarade undvikande, i hopp om att få veta mera om Anselme, så att han kunde låtsa sig vara bekant med honom. Men hertigen smålog.

»Åh nej, det gör ni inte. Ni är ackrediterad hos staten utan tro; ni är dessutom protestant, ni kan inte intressera er för kyrkans angelägenheter. Anselme inträdde i den helige Dominicus' orden, när han var helt ung. Han är mycket from, den käre gossen, mycket from. Några synder borde bli oss andra förlåtna för hans skull, och jag tackar Gud för honom, men ändå — i världsligt hänseende var det en förlust, både för ättens skull och för vårt partis. Min son Baudouin är en präktig ung man, men Anselme har en så eminent begåfning. Jag, som far, är kanske partisk, men jag tyckte mig alltid spåra ett statsmannaämne af första rang hos den gossen.»

»Då måste det verkligen ha varit hårdt, att han inte ville begagna sig af den för att göra karrier,» sade Claës.

Hertigen ryckte till och såg på honom med helt förändradt ansiktsuttryck, och Claës märkte, att han förgått sig.

»Ni missförstår mig, min unge vän; *det* kunde under inga omständigheter vara hårdt för mig. Hvar skulle han ha gjort denna karrier? Hvilken stat skulle han ha tjänat?»

»Förlåt mig,» sade Claës, en smula förlägen, »jag tänkte mig inte riktigt in i frågan; men många af den franska aristokratiens medlemmar, också af det rojalistiska partiet, ha ju på sista åren gått in i statens tjänst — så jag tänkte, att —»

»Åh, nämn dem inte, nämn dem inte!» afbröt hertigen med ett uttryck af nästan fysiskt lidande, i det han vinkade med handen. »Det är min största sorg.

De äro affällingar allesammans. Seklets materialism börjar gripa dem. Före revolutionen, min vän, hade en man vissa idéer, som för honom voro det konstanta, den ledande tråden i tillvaron; de voro förbundna med hans ära, och för dem offrade han villigt lif och gods. Nu, när man inte längre tror på annat än det, man kan röra vid med fingrarne, tycker man sig finna, att de där idéerna ingenting äro — själfva hedersbegreppen bli till — bara luft! Nej, hvad man tror på, det är guldet, och för guldets skull har själfva adeln svikit sina fanor!»

Den gamle hertigen lutade sig upprörd tillbaka i länstolen och hans smala fingrar rörde sig af och an på dess karmar. Alldeles ofvanför honom satt ett gammalt kvarlämnadt porträtt från femtonhundratalet; det var nästan samme gubbe, bara i en annan dräkt. Claës kände sig underlig till mods. Det var, som om l'ancien régime slöt sig kring honom som en trollring; han måste göra en ansträngning för att häfda sin förbindelse med sin egen tid — han måste åtminstone försvara den och sig.

»Det tyckes mig likväl naturligt,» sade han, »att en man inte gärna vill kasta bort begåfning och energi till ingen nytta; man behöfver ju inte uppge sina monarkistiska ideal, men man kan ju alltid tjäna republiken tills vidare.»

Hertigen smålog satiriskt. »Ack, sådana sofister ni unga äro! Har ni någonsin känt en man, som 'tills vidare' betjänat sig af kompromisser och sedan hållit oryggligt på sina grundsatser? — Nej, herr grefve, jag har haft den oförgätliga äran att höra Henri de Chambord kalla mig sin vän, han, som försakade kronan och allt det goda — tänk, allt det goda, han kunde ha verkat! — hellre än att svika sin kungliga fana, och jag skulle rodna som en ovärdig, om jag eller mina barn ens ett ögonblick hade tjänat trikoloren. Nej. Min son Baudouin skulle under lyckligare förhållanden

ha blifvit en duglig officer; han har aldrig tänkt på att ingå i den nuvarande franska arméen.»

»Det måste vara ett ganska svårt offer för en man,» sade Claës; »det ådagalägger en beundransvärd själsstyrka.» Men inom sig tänkte han: »Herre Gud, fordrar han då, att hela franska adeln för all framtid skall sitta som ett monument på grefvens af Chambord graf?»

»Det tyckes er så, det tyckes er så, därför att man nu för tiden inte är van att offra något åt sin öfvertygelse. — Nej, hvad jag önskade för Anselme, var, att han skulle blifvit ett kraftigt stöd för vårt parti. Men han såg saken ur en annan synpunkt.»

»Jag ber om förlåtelse, men jag förstår inte riktigt,» sade Claës. »När nu grefven af Chambord olyckligtvis är död —»

»Det finnes ju släkten Orléans, svarade hertigen allvarsamt. »Jag har varit passionerad motståndare till den släkten; den har spelat en ful roll i vår historia och alltid varit i öppen eller hemlig fiendskap till Bourbonernas kungliga linie. Och, ack min Gud — jag är lycklig öfver att äga två sonsöner; men jag ville gifva den ena, om inte båda, om det i stället funnes en liten Bourbon! Men, när allt kommer omkring, äro ju också Orléans'erna Saint Louis' barn, och man kan hoppas, att detta ädla blod ännu en gång skall göra sig gällande.» Hertigen sammanknäppte händerna och satt tyst ett ögonblick.

»Ja, det är ju inte omöjligt,» svarade Claës försöksvis.

»Men Anselme var ännu mera intransigent än jag; han ville inte tjäna huset Orléans. 'Som sakerna nu stå,' sade han efter Henri den femtes död — han var bara gosse då, — 'finnes det blott en sak, som jag kan göra — bedja!' Och han ägnade sitt lif åt att göra bot och bedja för vårt olyckliga, vilseförda land. Han predikar för närvarande i St. Etienne du Mont, och hans predikningar ha väckt ofantligt uppseende. Ni har nog

hört talas om honom i alla fall; han kallas helt enkelt père Anselme.»

Claës låtsade, som om han det hade, men det var inte sant. I en stad som Paris kunna världshändelser inträffa vid nästa gata, utan att man märker det.

»Monseigneur de Paris sade mig, att han hört honom med hänförelse. Och jag kunde verkligen inte neka mig den glädjen att några gånger vara bland hans åhörare, också jag. Detta är, i förtroende sagdt, hela den 'familjeangelägenhet', tidningen talade om.»

Hertig de Lusignans »tidning» var le Gaulois, aldrig någon annan. — Claës sade, att han med det första skulle höra père Anselme predika; det skulle intressera honom särdeles mycket.

»Annars hade jag inte kommit till Paris mera. Paris har förlorat sig förskräckligt, sedan jag såg det sist. Det vulgariseras år från år.»

»Gör det verkligen det?» sade Claës. »Mitt första intryck af Paris var, att det är en obeskrifligt aristokratisk stad.»

»Det har varit, min vän; det har varit. Ni skulle ha sett det i min ungdom — och hvad var det, mot hvad det var före revolutionen? — Nå ja, ni beundrar Haussmann och de stora avenuerna! — Det var mycket vackrare förut,» sade han skrattande, »mycket vackrare, därför att det var mera historiskt.»

Härmed hade de lämnat de privata angelägenheterna och pratade om hvarjehanda; efter en stund reste sig Claës och tog afsked, sedan han måst bestämma en dag att dinera med hertigen.

Claës tog vägen öfver Pont de Concorde; han hade brådtom att lämna vänstra Seinestranden, utan att riktigt veta hvarför. Men icke förrän han satt i en droska och rullade hemåt genom sorlet på Avenue des Champs Elysées, fick han åter en smula känsla af sin tid.

Han hade ingen lust att höra père Anselme predika, och han gladde sig inte åt utsikten att dinera

med sina föräldrars gamle vän; med ett ord, han var inte odeladt belåten med den bekantskap, han gjort. Han hörde beständigt hertigens ord om hedersbegreppen, som blefvo till luft för århundradets söner; det var nonsens, förstås; men han kunde inte låta bli att tänka på kritbruksaffären. Det var det, att hittills hade han vetat om alla han träffat, att de skulle ha gifvit honom rätt och ansett Augustin för en excentrisk tok; men familjen de Lusignan skulle ha gifvit Augustin rätt. Och det är icke behagligt att sitta i vänskapligt samspråk med en person och veta med sig, att man begått en handling, som ohjälpligt skulle sänka en i dennes ögon, om han kände den. Man är frestad att berätta saken för honom, endast för att göra ett slut på situationen, men man gör det icke. Är hans mening tillika allmänna opinionens, får man samvetskval; är han ensam om den, undviker man honom. Och det var just hvad Claës hade lust att göra med denna familj, som var besluten att, generation efter generation, försaka lifvet och världen för att ej bryta sin trohetsplikt mot — en död konung utan efterkommande, en konung, som i sin ordning försakat allt för en gammal fanas skull. Hertigen, född parisare, afsvor Paris, sedan det ej längre kunde bli residens för hans monark. Baudouin ville icke bli officer, endast af trohet mot Bourbonerna. Anselme lämnade världen, som kunnat bjuda honom ära och lycka, för att tillbringa en askets lif i böner och botgöringar för sitt folks synder. Ingen af dem skulle funnit det så absurdt att offra fyrtiotusen kronor åt sina hedersbegrepp.

Och hur han vände denna angelägenhet i sitt hufvud, kunde han icke själf få den att se fullt så absurd ut, som den förut gjort. Det händer ofta, att en sak, som, sedd ensam, förefaller löjlig och bizarr, sedd i sitt sammanhang blir sublim. Och vore adeln verkligen en korporation, som utmärkte sig genom att underordna lif och gods under »vissa idéer, som den förbundit med

sin ära», så vore det storartadt, och det var någonting i att vilja hålla den uppe på eller höja den till denna ståndpunkt. Och han själf — var i den meningen icke adelsman.

Adel, adel! Hvem frågade efter adel nu för tiden? — Och hvem frågade efter idéer? — Och hvem frågade efter — —

Tankarne tumlade i hans hufvud, som de göra, när en helt ny stämning bragt själen ur sitt jämviktsläge, och den sträfvar att återtaga det. Hvad Claës beträffar, lyckades detta icke förrän sent på natten, då han var på hemväg till sin bostad. Men för att förjaga alla besvärande reflexioner, hade han tills vidare beslutat att återbetala .Augustin de fyrtiotusen, när han en gång komme i besittning af sin svärfars millioner.

XIII.

Nu hade det hunnit bli vackert och varmt och grönt äfven i Skåne, bokskogarne voro ljusgröna, men fullt utslagna; man var i sista hälften af maj. Augustin kom genom parken hem från skogen, och nedanför terrassen mötte honom Irene, öfverlycklig och barnsligt munter som förr, men med en viss liten viktig min i anledning af sin nya värdighet som mamma. De följdes åt upp.

»Är monsieur vaken?» frågade Augustin.

»Monsieur le comte är vaken,» svarade Irene. »Och kan du tänka dig, han nästan skrattade! Han är så söt, så söt, vet du!»

»Kors i alla mina dar!» sade Augustin med en min af allvarlig förvåning. »När kom det på?»

»Fy,» sade Irene, »du är så elak. Du *tycker* om honom!»

»Åh ja; men jag tycker inte, att han kan kallas söt.»

»Har du sett något sötare barn?» frågade Irene utmanande.

»Nej, det har jag inte. Jag tycker de se ungefär likadana ut, allesammans.»

»Ja, men det gör inte han!»

»Hvad gör han inte? — Ser 'likadan' ut?»

»Åh, du är så tokig, Augustin! Kom, så skall du få se på honom! Du har bestämdt inte sett riktigt på honom.»

»Se så — har jag nu inte sett på honom! — Jag tycker det har varit alldeles omöjligt att få lof att se på någonting annat än honom hela den här tiden.»

Irene brydde sig inte om att bli ond; hon endast smålog öfverlägset. Hon trodde sig säkert veta, att hans likgiltighet endast var affekterad, och drog honom därför med sig upp till det rum, där fideikommissarien befann sig, för att få tvisten sliten.

Augustin tog upp honom ur hans vagga och satte sig att se på honom, och Irene satte sig på andra sidan om vaggan för att se på, när han såg på honom. Efter att en stund ha granskat honom, fällde Augustin det utlåtandet, att om några år kunde han kanske bli rätt passabel, och därmed måste Irene låta sig nöja.

»Jag tror, att han blir mycket vacker,» förklarade hon bestämdt. »Tror du, att han blir officer, Augustin?»

»Jag har ingen bestämd öfvertygelse om den saken, min kära vän. Jaså, du lilla kryp, mamma ser dig redan i löjtnantsuniformen!»

»Nej, jag ser honom som ryttmästare. Jag har aldrig svärmat för löjtnanter — så förfärligt mycket åtminstone. Du var redan ryttmästare, när vi blefvo bekanta, Augustin!»

»Ja, det är sant, det är en treflig grad — du lilla fé! Hur långt eller kort jag än avancerar, står alltid det fast, att jag var ryttmästare, när jag fann min lycka. Men du har långt dit, du, monsieur! Tänk bara, hur länge det dröjer, innan du skall börja rida!»

Fideikommissarien skrek och sprattlade.

»Hvad vill han?» frågade Augustin. »Tror du han vill tillbaka i vaggan?»

»Nej, det tror jag visst inte,» försäkrade Irene ifrigt. Hon njöt allt för mycket af att se honom i Augustins händer, för att bekymra sig om hans komfort.

»Hvad vill du då, monsieur?» Augustin betraktade

honom uppmärksamt. »Vill du ut och rida på pappas hästar? — Ja, det skall du få, men du får lof att bli litet större först. Ja, det kan inte hjälpas!» Han lade honom småleende tillbaka i vaggan, reste sig och frågade: »Har det kommit några bref till mig?»

Irene svarade icke strax, ty hon hade brådtom att lugna gossen, men då han teg, sade hon: »Jo, det har kommit bref till dig, men det är bara tråkiga bref.»

»Jaså; hur se tråkiga bref ut, innan man har brutit dem?»

»Jo, det är sådana, där det står någonting tryckt utanpå kuvertet. Men jag har fått bref från Jacquette; ett tjockt bref, som jag inte har haft tid att bryta ännu.»

»Hvarför har du inte haft tid? Är det för att monsieur är så söt?»

»Ja, det är det,» svarade Irene. »Har du tid, så kunna vi läsa det tillsammans.» Hon steg upp och ringde på sköterskan.

Augustin förbehöll sig att först få kasta en blick på de tråkiga brefven, men då de icke innehöllo något maktpåliggande, kom han och slog sig ned i Irenes privata rum för att höra Jacquettes bref läsas högt.

»Bevare mig, det är ju en hel roman!» sade han matt, då Irene bröt brefvet och drog fram en massa tätskrifna ark.

Irene, som, medan han talade, låtit blicken glida ned öfver första sidan, gaf till ett utrop. »Ja, det är det verkligen! — Nej — o — vänta skall du få höra!»

»Irene, mitt barn,» skref Jacquette, »om jag hade en diktares hjärna i stället för min egen stackars förtumlade kvinnohjärna, som under de sista dagarne blifvit så bearbetad med sensationella nyheter, att den vid denna tidpunkt måste vara alldeles mör — då, säger jag, skulle du härmed få en spännande och dramatisk nutidsskildring till lifs, hvaremot jag nu ser mig inskränkt till att framlägga nakna fakta för dina häpna

blickar. Själf vet jag inte, om jag skall skratta eller gråta (telegrafera till mig, hvilket Augustin gör, så skall jag göra detsamma!) åt det evenemang, som följer: Elsie har brutit sin förlofning med Claës!» —

»Nej,» sade Augustin, »står där verkligen det? — Det var då märkvärdigt förståndigt gjordt, för att vara af den flickan!»

»Fy, Augustin; det är ju synd om Claës!»

»Åh, det har ingen fara, min lilla vän; Claës var aldrig förälskad i henne. Det kommer att göra honom mycket godt.»

»Nej — o!» utbrast Irene på nytt.

»Hvad är det nu, då?»

Irene läste: »Elsie är förlofvad på nytt —»

»Ja, gärna för mig,» sade Augustin, »fast det var något hastigt.»

»Gissa med hvem! — Ja, gissa med hvem, Augustin!»

»Nej? — Kan det vara Ferdinand?»

»Ja,» sade Irene, »det är Ferdinand!» Och hon lät brefvet falla, sjönk tillbaka i stolen och bara såg på Augustin. Denne skrattade.

»Nå, Gud välsigne karlen; då har han ju åtminstone gjort någon nytta. Men hvad säger Margareta? Står det något mer om saken?»

»Mer? Du kan väl förstå, att hela brefvet är fullt af det!»

»Jaså,» sade Augustin. »Nå, låt mig få höra, då!»

»Ja, nu skall jag läsa vidare. Jag har verkligen inte kunnat förut.» — »Ja, Irene, det är Ferdinand — Ferdinand, som af Försynen tyckes bestämd att, på det ena sättet underbarare än det andra, gång efter annan korsa vår familjs väg genom lifvet! — Jag berättade ju en gång, att jag hade träffat honom hos Elsie, och att Elsie föreföll högst charmerad af honom; men inte tänkte jag någonting vidare då, för, ser du, det är långt emellan att svärma och att vara förälskad. Emellertid

ha Elsie och jag sedan dess varit ganska kyliga mot hvarandra, ty jag håller mycket på min lilla bror; jaha, det gör jag! Under tiden ha de låtit mycket tala om sig; men inte heller det fäste jag mig vid, fast det förargade mig för Claës' skull, men Ferdinand har låtit tala om sig i sammanhang med så många i vinter, och jag, min lilla oskuld, tänkte inte på, att det var millionerna, som gjorde skillnaden. Men nu förstår jag det så väl! Tänk bara, Irene, hvilken oerhördt differentierad lefnadsnjutning (så heter det nu, ser du!) som kan åstadkommas med slika medel! Man kunde ju rent af engagera en infödd japanes bara för att ordna blommor i sina vaser! Det minns du ju, att Ferdinand svärmade för!»

»Nu är det så, att en af Ferdinands glödande beundrare bland de allra yngsta konstnärerna har målat en stor symbolistisk tafla, till hvilken både Elsie och Ferdinand ha stått modell, och den lär ha afgjort saken. Den finnes på Konstnärsförbundets utställning, som nu i dagarne öppnats, och väcker mycket uppseende; Ferdinand har skrifvit en oerhördt berömmande recension öfver den. Jag har naturligtvis sett den; så här ser den ut: midt på duken ser man framtidens skald; det är Ferdinand, ganska lik sig, men ett par meter längre än han är i verkligheten och med något vansinnigtvisionärt i blicken; hans vackra lord Byron-hufvud tyckes mig ganska illa åtgånget. Han bär en lyra med blodröda strängar, och hvars ram är sammansatt af kvalfullt förvridna kvinnoansikten. En genie, som är hvitklädd och märkvärdigt smal, men i gengäld fyra à fem meter lång (hon sväfvar i bukter bakåt, ser du), leder honom vid handen; hennes blick stirrar i saligt vansinne och hennes röda hår hvirflar omkring och fyller halfva taflans bakgrund. Det är Elsie. Efter dem kommer en ändlös procession af små män och små kvinnor par om par, alla alldeles likadana. Mot hela sällskapet kommer sväfvande ett slags lång smal Amor, alldeles

ljusröd som en karamell; jag tror att det skall vara den fria kärleken, men lilla Jacquette kan inte veta det riktigt säkert. Kompositionen heter: »Exite in occursum ejus!» och det tycker jag är otäckt, för det lär vara bibelns ord i berättelsen om de tio jungfrurna.»

»Medan denna tafla var under arbete, hände det sig, att målaren och några hans vänner en dag kommo in i ateliern och funno Elsie, i sina hvita draperier och med utslaget hår, sittande i en länstol, och Ferdinand på knä vid hennes fötter; hon böjde sig ned och kysste honom och den gyllne cheveluren strömmade öfver honom! — Nå, Elsie rodnade (det lär hon verkligen ha gjort!), men Ferdinand lät sig inte bekomma, utan steg upp och höll ett litet improviseradt föredrag om naturens rätt o. s. v., som hänförde åhörarne. Emellertid är lyckligtvis världen ännu sådan, att skandal är skandal; historien spred sig, och en af mina vänner här kom upp och underrättade mig om den, och jag nästan grubblade mig till hufvudvärk. För mamma ville jag naturligtvis inte tala om något, utan jag fattade mitt beslut toute seule; jag skref till Elsie och sade, att det och det hade jag hört, och om hon inte inom åtta dagar hade brutit med Claës, så skulle jag skrifva till honom och tala om det. Inom den utsatta tidens förlopp kom Elsie själf och sade, att nu hade hon skrifvit till Claës och skickat honom ringen tillbaka. Hon var för öfrigt mycket vänlig, tackade mig för den förflutna tiden och tyckte, att vi gärna kunde fortsätta att vara vänner; men jag sade, att det blef det inte något af med. Mamma var lyckligtvis ute, så hon slapp att träffa Elsie och höra på, hur mycket vackert, som hon hade lärt af Ferdinand; hon talade om kärleken och om att det vore vansinne att hålla fast vid en ingången förbindelse, när känsla och sympati började tala ett annat språk. Hon skulle ha gjort alldeles på samma sätt, om hon varit gift med Claës. Ja, det är du, Gud

ske lof, inte, sade jag. Jag tror hon var litet stött, när hon gick.

Jag berättade historien för min lilla mamma, som naturligtvis blef förskräckligt bedröfvad; men väl var det, att hon var förberedd, ty bara ett par timmar senare anländer — hvem tror ni? — den store konsuln själf! Han var utom sig, han grät, han tryckte våra händer och vred dessemellan sina egna. Han hade älskat Claës, som en far kunde ha gjort det. Det var första gången i hela sitt lif, han haft otur. Genom alltsammans såg man så tydligt hans tankegång: Bara en usel karl, som ingenting annat heter än Deutz och ingenting annat kan göra än smörja ihop verser, för så mycket pengar! Har någon människa gjort en så eländig affär? Han var i alla fall nästan rörande; men, tid och värld, hvad han var komisk! Augustin skulle ha sett honom, men han skulle inte ha varit där. Mamma och jag kunde inte förmå oss att vara elaka mot gubben, utan bemötte honom så hyggligt, som man kunde vänta det af våra två milda kvinnohjärtan. Dessutom var det väl sista gången vi träffade konsuln.

Men, o Augustin, du store, vise Augustin, du hade ändå rätt! Det blef ingen välsignelse med det partiet!»

Augustin fann sig särdeles road af detta medgifvande, liksom af beskrifningen på Greifenhagens visit.

»Mamma har skrifvit till Claës, men vi ha inte hört något från honom. Stackars gosse, det förstår jag så väl; han får gärna vänta, till dess tiden har bredt sin slöja öfver allt detta, och han kan skrifva, utan att beröra det. Jag önskar, att vi kunde få honom hem någon gång i sommar. Augustin är väl inte alldeles oblidkelig, vill jag hoppas!»

»Åh nej,» sade Augustin, »det är jag inte, om någon vill göra sig besvär att blidka mig; men det är inte troligt.»

»Åh, nu skall du få se, att Claës ångrar sig,» sade Irene.

»Han har aldrig brukat göra det, min lilla vän. Nå, står där verkligen ingenting om Margareta?»

»Jo, litet: Jag har ofta träffat Margareta denna tid. Hon förefaller lugn och resignerad, både när hon talar om Ferdinand — som hon har gjort ett par gånger — och när hon talar om andra saker. Men jag tror, att hon lider — och, när man tänker på saken, är det en ohyggligt onaturlig tillställning att lefva och vara frisk och se en man, som i tio år varit ens make, gå omkring som ogift och omtalas som épouseur och förlofva och gifta sig — och det i samma stad, där man själf bor. Tänk, att kunna möta honom på gatorna med en annan kvinna vid sin arm! Vet du, jag har aldrig tänkt på det förr, men det förefaller mig upprörande, att något sådant kan hända människor. Katolikerna äro allt ganska kloka, som anse äktenskapet oupplösligt.

På sätt och vis har Margareta det lugnare än förr. Det att beständigt vaka öfver den där fladdermusen, hans känslor och inspiration och arbete, och att alltid fundera på det mjukaste och mest grannlaga sättet att behandla hans ömtålighet, det slet på hennes nerver och hela varelse. Men jag tror, att hon känner frånvaron af alla dessa omsorger snarare som tomhet än som hvila. Hon är sådan, ser du; hon måste lefva och uppoffra sig för någon.

Till hösten — tänk en sådan tur! — blir våningen ofvanför mammas och min ledig, och då tänker Margareta hyra den. Det tycker jag blir alldeles förtjusande; hon har sin fristad, sitt eget lilla hem, som hon är så svag för att ha, men hon behöfver inte känna sig ensam; vi kunna ju träffas, när vi vilja, och tillbringa våra aftnar gemensamt, om vi ha lust.»

»Så bra det blir, Irene!» sade Augustin; »det är mig en riktig lättnad att tänka på det.»

Brefvet slöt med diverse små privatmeddelanden, samt många hälsningar från farmor och faster till deras

käre lille gosse. Dessutom utsattes dag för deras ankomst till Hvidehus, som i år skulle äga rum någon af de sista dagarne i maj med hänseende till barndopet.

»Det där brefvet måste du gömma, Irene; det var verkligen lustigt!» Augustin såg strålande ut.

»Ja, naturligtvis; jag gömmer alla mina bref.»

Vid bättre lynne än Augustin var hela denna dag, hade Irene aldrig sett honom. Hans ögon lyste; den vanliga indolensen i hans sätt var som bortblåst, och han var nästan pojkaktigt uppspelt. Han röfvade sin son från sköterskan, som höll på att kläda om honom, bar honom in till Irene och försökte ge honom en förberedande ridlektion på Robins rygg, med den påföljd, att den unge grefven skrek och Robin lade sig flat på golfvet. Därpå, sedan den förskräckta Irene lyckats rycka till sig sitt barn, som hon lugnade med många beklaganden öfver, att det hade en så hjärtlös pappa, kallade Augustin Robin till sig och sade allvarsamt:

»Robin, Ferdinand Deutz, som du nog kommer ihåg, skall gifta sig med fröken Greifenhagen, som du kanske också påminner dig!»

Robin satte sig midt emot honom och betraktade honom, med det lifligaste intresse lysande ur sina ögon.

»Nå, hvad säger du om det, Robin? Jag trodde, du skulle bli glad, när din herres käraste vänner ha förlofvat sig!»

Robin lade hufvudet än åt det ena hållet, än åt det andra.

»Du kunde åtminstone gratulera mig, tycker jag!» Augustin räckte fram sin hand; Robin lade väluppfostradt sin tass i den.

»Vi få lof att fira dagen så godt våra landtliga resurser medgifva,» fortfor Augustin. »Har du någonting, som Robin kan hoppa öfver, Irene? — Vi låna den här blomsterkäppen. Seså, Robin! — Ett!»

Robin hoppade.

»Två!»

Robin hoppade om igen.

»Tre!»

Robin lade hufvudet på sned och såg på honom. Kunde det inte vara möjligt att skolka?

»Robin, vid glada tilldragelser är det hvar familjemedlems plikt att bidraga till att göra stämningen i hemmet så festlig som möjligt. — Tre!»

Robin gjorde det tredje hoppet.

»Seså,» sade Augustin och stack blomsterkäppen försiktigt ned i krukan, där han tagit den, »nu har Robin gjort sin skyldighet. Nu får jag se, hvad jag kan göra.»

Irene ömsom skrattade, ömsom smekte och vaggade sin gosse på armen. »Augustin, ingen, som såg dig, skulle tro, att två millioner just hade gått ur släkten.»

Augustin vände sig om med förkrossande förakt i blicken. »Släkten behöfver inte det där rännstensguldet. Vi ha bättre guld här på Hvidehus, fast vi inte ha så mycket — min lilla gosse!» Han strök med fingret lätt öfver barnets kind.

Hans bidrag till feststämningen visade sig bestå i champagne till middagen. Han fyllde Irenes och sitt eget glas, höjde det senare och började, med en liten bugning för henne:

»Jag hoppas, min kära vän, att du vill förena dig med mig om en skål för de nyförlofvade. Måtte framgång och lycka följa dem, måtte de alltid hafva mycket, mycket pengar och många förnäma känslor och många beundrare — och måtte de varda förskonade från all framtida beröring med Hvideätten!»

XIV.

Det bref från Elsie Greifenhagen, hvari hon bröt sin förlofning, tillhandakom Claës en afton, då han återvände hem från vårens kapplöpningar vid Auteuil och en animerad middag i en liten intim krets efteråt. Dagens brokiga intryck vimlade i hans hjärna, som var ytterligare upphettad af det utsökta vinet, så att han ej kom sig för att reflektera öfver, hvarför Elsie skickade honom ett litet paket i stället för ett bref. Han bröt det långsamt och tanklöst, medan han alltjämt småleende såg och hörde det böljande människovimlet och sorlet på kapplöpningsfältet, banan med den lilla flocken galopperande fullblod och jockeyer i lysande dräkter, bravoropen och handklappningarna, damernas bländande toiletter och det lätta, mondaina skrattet och pratet rundt omkring. Han tänkte också på den lilla divans vackra ögon, som han sett in i vid middagen tvärs öfver bordet; med en viss motsträfvighet lämnade hennes bild rum för Elsies.

Men hvad var det? — En ask med smycken, som han trodde sig känna igen, och en slät guldring! — Dagens brokiga minnen voro med ens bortjagade; hans hjärta tycktes ett ögonblick stå stilla, och hans hand darrade, när han tog upp det inneliggande brefvet, som han läste om ett par gånger utan att förstå det.

»Min käre vän,» skref Elsie, »du är helt visst fördomsfri nog att uppskatta min ärlighet, då jag nu, med hela min själ uppfylld af den ljufva, nyvunna erfarenheten af hvad kärlek är, upplöser den förbindelse, vi

ingingo mera af resonnement än af tycke, hellre än att inlåta mig på ett osant förhållande. När jag träffade dig, hade jag haft många små svärmerier, men ingen allvarlig lidelse. Jag var skeptiker i fråga om den stora passionen, och jag var stolt öfver, att det icke fanns någon sentimentalitet i vår förlofning. Du tilltalade mig, både på grund af ditt fina världsmannasätt, som icke uteslöt en viss behaglig ungdomsfriskhet, och af den tydligt framträdande böjligheten i din natur, som lofvade mig en ganska obunden frihet. Jag var uppfostrad i tanken att gifta mig till den samhällsställning, hvartill min förmögenhet berättigade mig, och af dessa skäl gaf jag dig mitt ja. Jag tänkte mig framtiden med dig drägligare än med de flesta män, jag känt, och därför beslöt jag att hålla på dig, fastän Hvidehus gick dig ur händerna, och fastän din bror på ett så oförsynt sätt förolämpade min far och därigenom äfven mig. Att du inte heller älskade mig, det hade jag klart för mig, men jag önskade inte, att du skulle göra det. Vår förbindelse tycktes mig å ömse sidor vara ett ärligt köp; jag gaf ett par millioner och fick ett förnämt namn; om en sådan dekoration verkligen var värd priset, det reflekterade jag inte öfver. Alla arftagerskor jag känt, hade ju gjort så; det var ett slags konvenans. — Ack, hvad visste jag då om saligheten af att uppgå i en stor känsla? Hvad visste jag, att det fanns en man, för hvars fötter jag skulle vilja lägga alla mina skatter för priset af en enda kyss? — Ja, kärleken är ett vansinne, jag medger det, men måtte jag aldrig vakna ur det! Hvad säger jag? Aldrig? Det är nonsens. Sådant är icke människohjärtat, löst, som hans och mitt äro det, från hvad trångsyntheten kallar plikt. Några år af lycka, innan vi kallna, och sedan... Ja, hvad vet jag, mer än att ingen af oss skall hindra den andra att lefva lifvet rikt och fullt, så länge vi ännu äro i stånd därtill. Och det skulle

du ha gjort, Claës! Du må säga hvad du vill; konservatismen ligger er ändå i blodet, allesammans!

Du undrar säkert, hvem han är, denne man, som gifvit Galatea lif! — Du känner min Pygmalion; för världen heter han Ferdinand Deutz. Han som jag har måst svika en Hvide för att nå sin lycka. Ah, jag tänker mig din bror Augustins förvåning, när han hör detta, han, som sätter äran att bära namnet Hvide så högt, att han anser mig nästan ovärdig därtill. Många skola kanske dela hans häpnad, men jag frågar inte efter det. Hela världens tanke är mig intet mot en enda mans, nu, då jag för första gången känner, att jag helt och fullt är kvinna.

Lef väl och blif en gång lika lycklig, som jag är nu! Jag hoppas, att du förstår mig och minnes mig med vänskap; hvarom icke — nå väl, förstående är hvad man sist af allt skall vänta att möta!

Din vänskapsfullt tillgifna
Elsie Greifenhagen.

Claës stod som förstenad; harm, afsky och häpnad stego våldsamt inom honom vid att se de välkända, mattvioletta arken af hans fästmös bref oförtäckt predika en sedelära, som lämpade sig bäst för publiken i Moulin Rouge. Så stark var denna känsla, att den fullständigt bedöfvade hans personliga missräkning; han tänkte knappast ännu på förlusten af de lysande framtidsutsikter, han nu lefvat sig in i, och på omhvälfningen af alla sina lefnadsförhållanden. Kanske bidrog hans sårade fåfänga att skärpa den sinnesrörelse, som kom hans hand att skälfva, när han slog upp fönstret, ref brefvet i små bitar och kastade dem ut på gatan; men dess orsak var dock en sjudande förbittring öfver den fräckhet, hvarmed Elsie för sin tilltänkte make talade om sina känslor för en annan man. Claës kom ju från ett hem, hvars tanke- och känslovärld var fin och blygsam och behärskad af lojalitet mot plikten,

och hans närmaste kvinnliga anförvanter hade ingifvit honom aktning för kvinnan.

Han gick rastlöst af och an, af och an i sina rum.

»Hvarför gifta de sig?» tänkte han. »Det är ett lumpet sätt att stjäla sig undan samhällets rättvisa förakt — gifta sig för att skiljas och gifta sig igen! Det gör ju vigseln till en parodi!»

Tankarne skummade om hvarandra i hans hjärna, men det föll honom icke in att meddela dem till Elsie. Han lade in sin ring och hvad andra minnen han hade af henne i ett litet paket och förseglade det, utan att bifoga ett enda ord. På morgonen afgick det, och så var hans gyllene dröm förbi.

Ett par dagar senare fick han bref från konsuln, uppfylldt af jeremiader öfver det skedda och bedyranden af hans tillgifvenhet för sin f. d. svärson. Till sist frågade han försiktigt, huru Claës hade tänkt sig ordnandet af deras gemensamma affärer.

Det var naturligtvis konsuln, som försträckt Claës den summa, för hvilken han köpt Algotstorp. Claës tänkte ett ögonblick på att öfverlåta egendomen åt konsuln för ytterligare fyrtiotusen, hvilka han då skulle kunna återställa till Augustin. Men så lätt var saken inte ordnad. Ville han skiljas från herrskapet Greifenhagen något så när fri från förbindelser, fanns ingen annan utväg än att låta största delen af dessa fyrtiotusen gälda konsulns frikostiga utlägg för honom under förlofningstiden. Konsuln accepterade detta förslag och sände honom en växel på återstoden, jämte en mycket älskvärd skrifvelse, hvari han anhöll, att Claës, därest han någonsin komme i behof af en ekonomisk handräckning, skulle vända sig till honom. På sitt sätt hade han verkligen varit fästad vid Claës, och i jämförelse med den i konsulns tanke alldeles obskure Ferdinand Deutz var Claës nästan en ängel från himlen. Sålunda skildes de vänskapligt, men skildes dock, och Claës stod tämligen ensam i världen. För familjen Greifenhagens skull hade

han brutit med sin ende bror och dessutom begått en del handlingar, som han — det började han nu känna — inte skulle ha inlåtit sig på, om han ej råkat göra denna familjs bekantskap. Och nu hade Greifenhagens brutit med honom.

Hans mors ömt deltagande bref värmde honom, men han kunde icke förmå sig att besvara det; hon bad honom också uttryckligen att ej skrifva, förrän han hade lust.

Han tillhörde de naturer, som frukta att se sorg och bekymmer i ansiktet, och sökte glömska i en hvirfvel af nöjen: det var ett yrande, brokigt lif, han lefde under den närmast följande tiden. Det lämnade honom få tillfällen att reflektera, men en viss förnimmelse af, att hans tillvaro kommit i olag, följde honom öfverallt. Hvarje detalj i hans dagliga lif framkallade den; med eller mot sin vilja måste han ju påminna sig, att han icke längre hade någon outtömlig guldreservoir att ösa ur, och därnäst, att han ej heller, som förr, kunde räkna på Augustin. Alltsammans var genomgående eländigt.

Den ekonomiska oron skulle han dock kunnat slå bort, ganska lätt till och med; men därtill sällade sig en obestämbar, kväljande känsla af förnedring, som Elsies bref kvarlämnat hos honom — förnedring för honom, för henne, för hela världen. Han tillhörde den ganska talrika klass af människor, hvilkas lifsåskådning endast påverkas af växlingarna i deras eget öde; och efter den stöt, detta bref gifvit honom, tyckte han sig rundt omkring i det stora världscentrum, hvari han lefde, se dagligen nya och hemska bevis på, att det respektabla samhället var på väg att sjunka och öfverspolas af dräggen. Detta samhälle hade alltid stått för honom som något tryggt och upphöjdt; han hade nog gjort sina små färder ut på de dyiga vågorna för att roa sig med hafstrollen; men han hade alltid vetat, att det fanns en strand, dit han någorlunda torrskodd kunde återvända, när han ville. En dygdig man eller kvinna kan gripas

af liknande känslor och blifva djupt nedslagen, men känner sin dygd stärkt just af sin moraliska indignation; Claës föregående lif hade icke varit sådant, att han kunde finna en fast och oåtkomlig klippö i sin egen sedliga ståndpunkt; han hade därför en känsla af en hotande öfversvämning, den ingen kunde undkomma, och han kände icke mindre vämjelse för sig själf än för hela den yttre världen.

Han längtade efter Hvidehus. En man må färdas aldrig så vidt och berusa sig aldrig så mycket af världens härlighet, så förblir dock hemmet det bästa — tänkte han. Ty det är just i sådana situationer, vi blifva benägna att »lyssna till granen vid vår moders hydda.»

En dag, som han hållit ledig för en utfärd, hvilken icke blef af, kunde han, efter att ha sökt ett par personer, som icke voro hemma, och äfven i öfrigt förföljts af en envis otur i allt, hvad han företog sig, ej finna något bättre sätt att använda den tid, han sålunda fått till sin disposition, än att se på en nyaftäckt serie fresker i Pantheon, helst han var bekant med målaren, och denne frågat honom två gånger, om han sett dem.

Han stannade inte länge, han var ej så särdeles intresserad af konst; efter att ha gjort upp för sig själf, hvad han skulle säga om freskerna, efter att ha gett drickspengar med äkta svensk frikostighet och fått en bugning af den allvarlige gardien'en, trädde han åter ur den grafkalla luften därinne ut på trappan i det varma eftermiddagssolskenet, hvarvid han till sin förvåning såg den stilla rue Soufflot fylld af fotgängare och ekipager. Snart observerade han, att de alla togo vägen till den lilla tysta platsen till höger om Panthéon; han böjde om hörnet och såg ekipage efter ekipage stanna framför den sköna gotiska façaden till den lilla kyrkan St. Etienne du Mont. Då vaknade ett halft utplånadt minne till lif hos honom; han vände sig till en förbigående herre, frågade,

hvad som föregick i St. Etienne, och fick till svar, att det var père Anselme, som predikade.

Det var då egendomligt! Om han ändå skulle gå och höra père Anselme? — Ja, hvarför inte? När man inte själf kan fundera ut något att taga sig till, kan man så gärna låta slumpen leda sina steg. Han följde med strömmen.

Hertig de Lusignan hade åter skuddat Pariserstoftet af sina fötter, utan att Claës återsett honom. Den dag, då de skulle ha dinerat tillsammans, var hertigen illamående; den dag, han sedermera utsatte, var Claës upptagen — gjorde sig, sanningen att säga, intet besvär för att blifva ledig; sedan gjorde han en afskedsuppvaktning i Hôtel de Lusignan, men träffade icke hertigen hemma; därefter hade han knappast tänkt på hela familjen, och det behöfver icke sägas, att han aldrig hade hört père Anselme predika. Han hörde aldrig någon predika mer än den gamle prosten därhemma, som konfirmerat honom och med hvilken han alltjämt stod på mycket vänskaplig fot.

Djup skymning, ur hvilken högaltarets vaxljuslågor tindrade matt genom långsamt stigande rökelseskyar, härskade därinne och tycktes vibrera af långa, smältande, högtidligt ljufva toner. Småningom framträdde för de af den soliga dagen utanför bländade ögonen kyrkans sällsamma och sköna former och den täta, bidande massans ansikten. St. Etienne du Mont, denna originella lilla skapelse af gotikens slösande rika, på en gång sublima och bizarra fantasi, hör till de katolska kyrkor, som vid första anblicken stämma den inträdande till andakt och liksom förflytta honom utom den timliga världen. För Claës, som ytterst sällan besökte kyrkorna, verkade denna känsla främmande och ängslande; han hade ett ögonblick lust att gå sin väg igen, men hade han nu kommit hit, skulle han väl höra père Anselme. Han hade fått en bra plats, där han kunde luta sig mot en pelare, och det var svårt att bana sig väg ut, ty i Frankrike

känner man sig ej ens af den värsta folkträngsel berättigad att knuffa sina medmänniskor.

Ett sorl, en vindfläkt af hänförelse gick genom kyrkan. — »Ah! C'est lui!» — Där stod den unge munken på predikstolen. Den hvita kåpan och den svarta manteln föllo i plastiska veck kring hans vackra gestalt; det bleka, magra ansiktet och det smärtsamma draget kring de fina munvinklarne förrådde asketen och botgöraren; den inåtvända, underligt strålande blicken i de stora mörka ögonen den religiöse entusiasten; den osökt befallande hållningen, de mjuka, behärskade rörelserna och de finmejslade Lusignanska dragen den högborne mannen. Hans händer voro smala och fina och hans prononciation var utsökt; det konstaterade Claës genast. Han erfor en kännares njutning af det franska språkets skönhet, uttaladt af denna djupa, musikaliska stämma; först när predikanten talat en stund, kom han sig för att höra efter, hvad han sade.

Om seklets otro? — Om materialism, ateism? — Ja visst, det där var ju alltid angreppspunkten, Claës smålog lätt och skeptiskt, i det han lyssnade till den ström af gripande, patetiskt klingande ord, som gick öfver munkens läppar, utan att han ett ögonblick stannade för att söka och välja. Likt en visionär, som skådar himlen öppen, såg han oaflåtligt rakt fram öfver folkets hufvuden; blott då och då sänktes hans blick till den andlöst lyssnande församlingen — en blick, som sköt plötsligt och oförberedt fram ur hans djupa ögon som en hotfullt flammande stråle.

»Är det där speladt, så är det bra gjordt,» tänkte Claës, med protestantens hela solida oförstående gentemot katoliken.

Men strömmen af ord blef allt väldigare; den växte till en stormflod, som brusade hänsynslös och hejdlös under de dunkla hvalfven fram öfver den suckande och snyftande människomängden; en stark och lidelsefull själ, hvars lidelses enda föremål var Gud, stod här fär-

dig att gjuta ända till sista droppan af sin kraft i denna hotande, bedjande vältalighet. Och Claës smålog icke mer; han endast lyssnade.

»Frankrike hade en gång en konung,» sade père Anselme, »som döende gaf sin son visa råd för att rätt sköta sitt kungliga kall. Och han sade till honom: »Käre son, hvad jag först och främst lär dig, är, att du ägnar hela ditt hjärtas kraft åt att älska Gud, ty därförutan kan ingen blifva frälst. I kännen denne konung. Inför hans ovanskliga ära bleknar Caesarers och Napoleoners. Frankrikes största ära är att ha varit hans. Kanske det i denna stund är just hans bön, som afvänder den rättfärdiges straffdom öfver detta Frankrike, som vändt sig bort från en förbarmande Gud och med gladt hjärta och högburet hufvud vandrar från honom på vägar, som varda allt mörkare och mörkare. O, Frankrike, o mitt land — du, hvars krona strålat kring ett helgons panna, du, hvars svärd så mången gång lyftats till trons ära — skall du blifva frälst, älskar du Gud? — Jag har icke mod att uttala svaret, sedan jag uttalat frågan. Den franska nationen gaf en gång lif och blod och guld — Ja, du nittonde sekel, den gaf själfva din afgud, guldet! — för att skydda mot profanation de heliga platser, frälsarens fot berört. I våra dagar har världspressen förkunnat för trogna och otrogna nationer, att detta samma folk har utplånat ur skolornas läroböcker ända till det minsta ord, ägnadt att leda ungdomens tankar till Gud. Hvem sade så om oss? Var det icke skamliga belackare, ärelösa förtalare? — Nej. Låtom oss gråta och vrida våra händer — o det var sanning! Och det är svar nog. — Men I!» — här sköt viggen ur hans ögon ned öfver församlingen — »fromma katoliker, som samlats här för att vända hjärtan och tankar till det heliga — älsken I Gud?» Efter ett kort uppehåll, som om han väntat på svar, fortfor han. »Ja visst; I bikten eder, I läsen edra böner, I kommen till mässan; och härinne, med sinnet lyftadt af den fromma

konstens skapelser och kanske till någon del af mina ord, fast svaga och ofullkomliga, här älsken I honom. Men redan därute på trappan, där gatulifvets sorl når edra öron, bidar eder en här af tankar. Jag känner dem. Är det tanken på vattendrycken, hvarmed I skolen läska den försmäktande fattigdomens läppar; den vattendryck, I räcken jämväl åt den Högste? Är det längtan efter den rena lycka, som ligger i försakelsen, i bönen, i kärlekstjänsterna? Är det icke tanken på morgondagens förströelser eller nattens fester, på viner och middagar, på siden och spetsar — är det icke tanken på djärfva kupper, som skola samla tusenden i edra fickor, eller på geniala grepp, som skola förvärfva eder popularitetens lätt myntade metall, eller på lysande namn för edra döttrar eller på lättvunnet guld för edra söner? Eller är det så, att I verkligen älsken Gud? Är han edra dagars innersta trängtan, är han den mörka nattens skönaste dröm? Är känslan af hans välbehag eder dyrbarare än barns och makas kärlek, dyrbarare än makt och ära, dyrbarare än njutning och vinning? Skullen I vilja lida tusen plågor, nöd och pest och hungersdöd, hellre än att räcka fram en enda liten spik till det kors, på hvilket alla tiders släkten timra? — timra, till dess att vi blifvit så vanda vid hammarslagen, att de tyckas oss vara lifvets eget oskiljaktiga larm. — Må hvar och en afgöra dessa frågor med sitt samvete. Men allt detta måsten I känna för att älska Gud. Medeltiden, den okunniga, hånade medeltiden visste det, och de, hvilka ej hade kraft att älska med helgonets och martyrens kärlek, böjde sig ödmjukt inför dem, som kunde det. Syndaren sökte plågan och försakelsen som en hugsvalelse mot samvetets brännande kval, eller som ett medel att försona den Gud, hvars vakande öga han kände, hvart han gick. Men vår tids syndare, hvad gör han? Jag menar den syndare, som den världsliga lagen icke når; hädaren, skandalskrifvaren, börssvindlaren. Han njuter frukterna af sin synd i frid och hjärtats glädje.

Hota honom med Guds vrede! Han skrattar; det är en barnsaga. Visa honom en man, som offrar allt för samvetets frid! Han skrattar; det är en narr. Bjud honom kyrkans försoning med Gud! Han skrattar; han behöfver ingen försoning. Hans stämma skälfver icke, när han hädar; det är god ton. Hans hand skälfver icke, när han inkasserar sin orättfärdiga vinst; nej, icke ens om den är fuktad af änkors och faderlösas tårar; den bevisar, att han är skicklig affärsman. — Nej, du nittonde sekel, du upplysningens och uppfinningarnes sekel, du har gjort en djäfvulsk uppfinning, konsten att lefva utan Gud! Ve dig, ve dig, ve dig! Du lefver utan Gud!»

Med handen högtidligt och varnande utsträckt, tystnade han för ett ögonblick; luften tycktes ännu vibrera af de skakande orden; det gick ett sorl, en obestämbar, klagande suck genom kyrkan, för öfrigt hördes icke ett ljud.

Claës hade ryckt till vid orden: änkor och faderlösa, som om han fått ett slag i ansiktet. Det var nästan väl starkt att få höra talas om den gamla dumma kritbruksaffären af en dominikanermunk i St. Etienne du Mont i Paris.

Père Anselme började åter tala. Som gripen af en profetisk anda, skildrade han den förfärliga straffdom, seklets synder skulle draga öfver sig. Hans ord glödde af den rättfärdighetsträngtandes heliga hämndtörst gent emot orättfärdigheten. Han följde dessa synder — sedeslöshetens, vanvördnadens, vinningslystnadens synd — in i hvarje vinkel och vrå af det dagliga lifvet; han skydde icke den mondaina jargonens flyktigaste beteckningssätt, därför att intet samvete skulle kunna finna tillflykt ens bakom ett ord. Han talade om, huru dessa laster skulle undergräfva den civilisation, vi äro så stolta öfver, att himlen tyckes oss öfverflödig; huru denna civilisation, sedan den mäktigt uppåtdrifvande kraft, just kristendomen varit den, upphört att verka, väl ännu en tid kunde stiga, men ofelbart som en uppåt slungad

sten skulle hinna den punkt, där förgängelsens tyngdlag skulle gripa den, så att den åter började falla. Han beskref, med en inspiration, som gjorde hans föredrag öfvermäktigt, huru Gud skulle förkasta de folk, han anförtrott sitt evangelium, och lämna det i främmande racers vård. Och dessa troskraftiga barbarer skulle finna Europa ruttet och förvekligadt af obundna laster och obunden egennytta; de skulle grusa det och bygga Guds tempel på ruinerna. Ty Gud lät icke gäcka sig.

Och hvar och en enskild, som dag för dag gaf mer och mer efter för tidens synder, hade sitt ansvar för denna hotande katastrof. Och père Anselme bad och besvor sina åhörare med en röst, som stundom tycktes darra af dödsångest, att de skulle utkämpa striden i sina egna själar, bränna bort det insmygande giftet ur samveten, som det slappade, ur känslor, som det förslöade, ur tankar, som det härdade till fräckhet. Han var en man, den där kände sig som soldat på en stormad skans, kämpande med förtviflans mod om hvarje tumsbredd mark.

Rika och fattiga gräto, och många kastade sig på knä. En elegant dam, som satt nära Claës, brast ut i dämpade, kvalfulla snyftningar, och han själf mådde inte bra. Luften var tung af rökelse och af mängdens andedräkt; och sedan det där om änkorna en gång slagit en brèche i den oberörda öfverlägsenhet, hvarmed han från början åhört föredraget, fick han aldrig tid att återställa den. Han nästan vred sig under denna ström af lidelsefulla ord; det var, som om han blef slagen med glödande järn, och det tyckte han ändå var en alltför inhuman behandling för de där fyrtiotusen; men père Anselme hörde tydligen icke hemma i humanitetens århundrade.

Ändtligen var predikan slut. Père Anselme stödde handen tungt mot predikstolstrappans balustrad, som om han var trött af sinnesrörelse, och han torkade tinningarne med sin näsduk, i det han långsamt gick ned

för de nötta trappstegen. Claës banade sig under de första orgeltonerna försiktigt väg mot dörren och drog ett djupt andetag, när han åter stod ute på gatan i den glada, milda aftondagern. I närheten af Panthéon fick han tag på en droska och åkte direkt hem. Snart hörde han det välkända sorlet och bruset af dagens lif omkring sig, parisiskt gladt och sorglöst; men han hörde det som i en dröm. Han trodde, att om han bara hade lämnat vänstra Seinestranden bakom sig, skulle han kunna glömma, att han alls hade varit i St. Etienne du Mont; men han kunde icke glömma det. Solskenet, vagnarnes rullande, hafvet af röster och steg var alltsammans overkligt. Kyrkans skymning, med röda vaxljuslågor och veka orgeltoner, höll honom fången. Det djupa, hotande »ve dig, ve dig!» vibrerade ännu i hans öra; dessemellan hörde han den låga, förtviflade gråten bredvid sig.

Åh, nonsens! Han skulle gå på Folies Bergères i kväll och muntra upp sig. — Men det var, som om han inte riktigt trodde på sitt eget beslut. Det var, som om ingenting i världen skulle kunna förjaga den där skymningen, den där rökelsedoften och den där stämman.

Protestantiska predikningar voro ändå bra mycket bättre. Han greps af en plötslig längtan efter den lilla enkla, glada, hvitmenade kyrkan därhemma, där det klara solskenet föll i breda strimmor öfver de hvitmålade bänkarne och det röda tegelgolfvet. Han tänkte med verklig rörelse på sin gamle prost med det hvita håret, det runda, välvilliga ansiktet och de vänliga blå ögonen, och på hans välbekanta, fridsamma föredrag — som lämnade tankarne en behaglig frihet att ströfva omkring — till lawntennispartiet i går afton, till ridpartiet i nästa vecka, eller till de rosiga kinderna och tyllhattarne i prästgårdsbänken framför en. Och om man också följde med predikan, så var det lugn och

trefiig söndagsstämning i den, gamla ärevördiga bibliska uttryckssätt, och aldrig något, som det kunde falla en människa i nittonde seklets sista decennium in att tilllämpa på sig själf. Man kan med mycket sinneslugn höra Pilati världsliga bevekelsegrunder klandras. Men att nödgas följa en logisk bevisning, gående ut på, att just ens egen korrekt moderna synd undergräfver den moderna kulturen och drager öfver den en gudomlig och på samma gång historiskt naturlig straffdom, det verkar obehagligt och plågsamt, ja, rent af ohyggligt. Och så, att den fördömde munken just skulle begagna Augustins ord! I Sverige skulle man aldrig riskera att höra från predikstolen ett uttryck, som en lekman begagnat eller kunde komma att begagna.

Claës längtade efter ett bref från sin mor. Hon skulle tala mycket vänligare till honom, än père Anselme hade gjort. Hon hade aldrig tänkt en sådan vansinnig tanke, som att Claës, hennes präktige gosse, bidrog att lägga Europa skyddslöst för anstormande barbarhärars fötter. Men där var icke något bref från henne i kväll. Och han kunde icke vänta besök af någon bland sina vänner; alla trodde, att han var på utfärden.

Han kastade sig på sin soffa, kännande sig utmattad och misshandlad; han hade en besynnerlig känsla i strupen, som om han skulle kunnat gråta. Han kunde inte komma att tänka på något trefligt, hur mycket han än ansträngde sig; han såg beständigt framför sig père Anselmes flammande ögon och stränga, viljekraftiga mun. Då och då såg han också Augustins bleka ansikte den där natten i Köpenhamn, då han hade sagt: »Jag önskar, att du hade varit död, innan jag hann fram.»

Som för att visa dem båda två, att de bedömde honom orättvist, steg han beslutsamt upp, satte sig vid sitt skrifbord och började granska sitt utgiftskonto, hvar-

efter han skref ett mycket förståndigt schema för sina framtida dagliga utgifter, hvilket skulle bättre motsvara hans inkomster. Därefter kände han sig så där tämligen återupprättad, klädde sig under en lugnare sinnesstämning och gick ut för att dinera.

XV.

Lilla monsieur på Hvidehus var nu döpt och hette Stig. Farmor hade, förstås, burit honom till dopet; morfar, faster Jacquette och faster Margareta, samt några af familjens närmaste vänner hade varit faddrar. Och nu var alltså lilla Stig en kristen samhällsmedlem, och där var inte mera att göra åt honom än att beundra honom från morgon till kväll, och beundrad blef han i snart sagdt alla sin unga tillvaros mycket enkla situationer. Man skulle se på honom, när han badade, när han kläddes på och kläddes af, när han sof, när han vaknade — ja, han fick knappast en gång intaga sina måltider privat, hvilket dock bör höra till ett lindebarns okränkbara privilegier. Irene var outtröttlig i att förevisa honom, och familjekretsen var outtröttlig i att se på honom. Förgäfves påminde Augustin, att en pojke inte var någonting annat än en pojke, och att det inte var någonting märkvärdigt i det; att han fanns där var ju mycket bra, men man kunde väl i alla dagar en gång sätta tro till detta glada faktum utan att oafbrutet hafva det för ögonen! Han gjorde sig hardt när impopulär genom dessa anmärkningar, såsom fallet är med alla, de där föra sanningens osminkade talan, och förklarades vid allmän votering för en känslolös fader. Han dömdes att kyssa det förorättade barnet i hela familjens åsyn, men det ville han inte; det var inte möjligt att få honom till det, och så kysste alla damerna under djup indignation den stackars lille Stig, som pappa inte alls brydde sig om.

Den allmänna åsikten var emellertid, att han var märkvärdigt, ja, rent af löjligt lik sin pappa. Jacquette påstod, att han redan eftersträfvade att se indifferent ut och småle ironiskt. Irene sade, att hans lilla hand hade ett så fast grepp, att man tydligt kunde känna, hvilken stark karakter han hade, och stundom lade det sig kring hans mun ett drag, som såg mycket förnämt befallande ut. Grefvinnan sade, att Augustin vid den åldern inte var på långt när så lik sig själf, som Stig nu var lik honom.

Margareta var mycket förtjust i honom och road af att iakttaga honom. Hon kunde sitta långa stunder vid hans vagga, försjunken i vemodiga drömmar.

»Ack,» sade hon en gång, då hon och Irene sutto ensamma hos gossen, »jag hade ändå inte lefvat och lidit förgäfves alla dessa långa år, om de hade lämnat mig ett barn.»

Irene var genast vid hennes sida, lade smekande armarne om hennes hals och kysste henne.

»Vi få delas om honom, när du är här om somrarne — vi allesammans. Margareta, du skall få ha honom hos dig om nätterna nästa år — ibland! Det får du så gärna, därför att det är du!»

Margareta log med slutna ögon och slingrade armarne om henne. »Tack, du lilla fé — du, som är så rik och så frikostig! Visst vill jag ha Stig hos mig, om du verkligen vågar anförtro mig honom — ibland, nästa år! Det skall bli mycket roligt.»

Irene tvekade litet. »Men du skall inte tro, Margareta, att jag inte förstår, att Stig ändå aldrig kan vara för dig så mycket som — som ett eget barn skulle kunnat. Det förstår jag visst.»

»Ack ja, Irene. Det är det att ha ansvar — det att ha en uppgift!» — Hon stödde hakan mot handen och stirrade framför sig. De sutto tysta en stund.

»Men jag tror,» återtog Margareta, »att jag skall få någon lifsuppgift! Ja, det tror jag, Irene! Jag har

lidit mycket, och många gånger har jag tänkt, att det skulle ha dödat mig, om inte Gud hade låtit mig lefva för någonting särskildt. Jag kan inte alls tänka mig, hvad det skulle kunna vara. Men att det är någonting, det tror jag.»

»O ja, jag hoppas det, älskade Margareta,» sade Irene rörd.

Irene hade djupt medlidande med Margareta, men det var den lyckligas medlidande, som innerst döljer en tacksägelsehymn öfver den egna lyckan. Allt hvad som nu var hennes, tänkte hon ibland, kunde ju ha varit Margaretas; kan man vara blind nog att välja Ferdinand i stället för Augustin, så är det knappast mera än rättvist, att lifvets högsta lycka lägges i en annans händer, den där förstår att uppskatta den. Men dessa reflexioner dolde Irene naturligtvis i djupet af sitt hjärta.

Hon var så söt, så strålande i sin djupt kända och med en frisk och barnslig förtjusning uppburna värdighet af mor och husmor och af älskad hustru. Det hade lagt sig en lekfull, kokett nyans af matrona öfver hennes flicklika väsen, i stället för den blyga undfallenhet från i fjol, som hade sin rot i hennes djupa, längtande och delvis obesvarade hängifvenhet för Augustin. Nu visste hon, att han gjorde henne till sin förtrogna i allt, som låg honom på hjärtat, och som han icke hade särskilda skäl att tiga med, och detta medvetande gaf i hennes egna ögon en ofantligt ökad betydelse åt hennes lilla person.

En sak vållade henne en liten missräkning; hon kunde inte få grefvinnan och Jacquette att som sig borde beundra Augustins handlingssätt gentemot fru Henrikson. Jacquette visade tvärtom en påfallande retlighet i denna fråga, och påstod energiskt, att det var en löjlig excentricitet och att det var nedrigt gjordt emot Claës. Den vänliga grefvinnan gick in på allt, hvad Irene sade, men kunde inte uppvärmas till en entusiasm, som motsvarade denna lilla högst lojala hustrus fordrin-

gar. Och då Jacquette en gång gjorde en spefull anmärkning till Augustin angående dessa meningsutbyten, tog han sig anledning att efteråt säga till Irene:

»Kära barn, du skulle göra mig en stor tjänst, om du ville låta den där affären en gång för alla hvila i frid. Det är mig högst motbjudande att bli proklamerad som hjälte för en sak utan all betydelse.»

Irene sänkte hufvudet, och hennes ögon fylldes af tårar. »Augustin, du får inte vara ond på mig!»

»Nej, nej, inte är jag det! Du förstår väl, att det är mycket behagligt för min mänskliga fåfänga att vara en hjälte i dina ögon. Men behåll den uppfattningen för mig ensam. Och för resten —»

»För resten—?»

»Tack, min lilla fé!»

Irene höll sig obrottsligt till den önskan, han uttalat, och disputerade aldrig mera med Jacquette om saken. Likaledes teg man, för Margaretas skull, med hvad annat som passerat sedan man träffades sist; blott då och då, när Margareta var frånvarande, meddelade Jacquette i djupaste hemlighet några små pikanta detaljer från den Deutz-Greifenhagenska förlofningen.

Margareta såg ganska blek och melankolisk ut, man kunde se, att vintern hade varit henne svår att genomlefva. Hon var vänlig och intresserad af allt och alla, som vanligt; men det hade kommit något djupt svårmodigt i hennes leende, något mycket trött i hennes blick. De sågo det alla och täflade om att göra henne lifvet angenämt genom en mängd af små vänligheter och förströelser; genom upplifvandet af gamla minnen och bruk från deras ungdom och uppgörandet af förslag till resor och till trefliga anordningar för hösten och vintern, då hon skulle hafva så godt som gemensamt hem med grefvinnan och Jacquette. Hon såg, att de alla hade föresatt sig att, så mycket sig göra lät, utplåna ur minnet de tio år, hon varit Ferdinands hustru; hon förstod och uppskattade deras välmening, men det

var på samma gång något bittert däri. En kvinnas stolthet fördrager icke lätt medvetandet att hafva misstagit sig i det, som varit hennes tillvaros kärnpunkt.

Det var en fager afton i slutet af juni. Margareta var ensam inomhus; de öfriga voro ute, hvar på sitt håll. Genom ett af fönsterna åt gårdssidan hade hon just sett Irene gå nedåt alléen, säkerligen för att möta Augustin, som varit ute på en af sina många promenader kring ägorna. Hon kastade sin bok ifrån sig och ströfvade långsamt och drömmande, med korslagda armar, omkring i den vidsträckta våningen. Men det var ett rum, som drog henne magnetiskt till sig; det var den nyinredda barnkammaren. Det var så skönt och fridfullt därinne hos lille Stig. Hon njöt af att hålla honom på sina armar, att smeka den guldfjuniga hjässan, att känna de små, små fingrarne sluta sig fast omkring hennes ena. Men det var roligast, när Irene inte var där. Det var kanske elakt att känna det så, men hon kunde inte hjälpa det.

Ljudlöst öppnade hon helgedomens dörr. Rummet var vackert och luftigt, med ett enda stort fönster; allting var förgylldt af aftonsolen: Stigs lilla hufvud på kudden, kanten af korgvaggan, barnpigans ljusa fläta, möblerna och tafvelramarne. Margareta gled tyst fram till vaggan och satte sig på en låg stol, som alltid stod där tillreds för Irene.

Flickan, som suttit och sytt, lade ifrån sig arbetet och såg tveksamt på henne. »Det — det är väl inte så, att grefvinnan har tid att stanna här en liten stund? Se, jag skall säga» — hon rodnade och försökte se obesvärad ut — »jag vet, att min kusin kör grus i trädgården i dag — jag ville så fasligt gärna prata litet med honom!»

»Ja visst; gå, gå, barn,» sade Margareta leende. »Stanna du borta en timma, om du har lust; jag skall inte vika från gossen.»

Flickan neg och gick, och Margareta var ensam.

— Med händerna hopknäppta kring knät försjönk hon i djupa tankar. Så skönt att en gång vara alldeles ostörd hos Stig; nu skulle hon leka, att hon var hans mamma.

Knappt hade denna tanke korsat hennes hjärna, förrän den följdes af en annan, som kom henne att rygga tillbaka. — Om Augustin inte hade gift sig?

Nej, nej, nej! Hon och Augustin skulle under inga omständigheter ha blifvit något annat för hvarandra, än de voro nu. Hon hade icke kraft att börja lifvet på nytt, och honom kände hon nog för att veta, att en sådan tanke aldrig kunnat uppstå hos honom som att gifta sig med den, som varit en annans hustru.

Och hon själf! — Tronen i hennes hjärtas helgedom stod tom, men det var fullt ut så mycket en profanation att tänka sig någon annan taga den i besittning, som det skulle varit i hennes kärleks vårdagar. Den skulle stå tom till hennes dödsstund. Ja, förde ödet i hennes väg en man, som var allt, hvad hon trott Ferdinand vara; Ferdinand var den ende man, hon älskat, och skulle förblifva det.

O, om hon hade haft ett barn! Om inte allt varit så hopplöst förloradt! — Hon, som skulle varit i stånd till en så djup och outtröttlig moderskärlek, — hvad det var hårdt, att detta varit henne förnekadt! Hennes tankar gledo tillbaka, ut öfver hennes lif; hon tänkte på, hur passioneradt hon som barn älskat sina dockor, medan Jacquette aldrig frågade vidare efter sina; hur ömt hon vårdade dem och hur hon diktade hela romaner om deras framtid. Som vuxen flicka kunde hon ej skiljas från dem, utan gömde dem, väl nedbäddade i deras små sängar under röda sidentäcken; ja, hon påminde sig, att hon vid fyllda sjutton år en vacker vårmorgon tog upp dem och satte dem på fönsterblecket i sitt rum, för att de skulle få njuta af solskenet och den nyutslagna grönskan.

Och själfva hennes kärlek till Ferdinand, hade det icke varit ett starkt element af moderlighet däri? —

Hvar och en älskar på sitt sätt. Hon tänkte på Irene, på den barnsligt förtroendefulla hängifvenhet, hvarmed hon slutit sig till Augustin. Margareta skulle icke kunnat älska så. Ferdinand var nästan lika ung som hon själf, när de gifte sig, och — det kände hon — af en mycket vekare, mycket ömtåligare karaktär än hon. Hon skulle vara hans osvikliga stöd och hjälp; hon skulle med kärlekens gudingifna vishet styrka och vårda det ädla hos honom och nedslå det oädla med sin omutliga indignation.

»Nej, nej!» — hon vred händerna om hvarandra, i det en sakta kvidan banade sig väg öfver hennes läppar — »jag vill inte rifva upp det igen! Stig, Stig, vakna — fräls mig från mig själf!»

Hon uttalade icke dessa ord; men Stig slog upp ögonen. Hon hade nästan hoppats, att han skulle gråta, så att hon kunde få någon anledning att sysselsätta sig med honom; men det gjorde han inte; han såg mycket belåten ut. Till sist kunde hon ändå *inte* motstå frestelsen att taga upp honom, svepa in honom i den mjuka, hvita filten och sätta sig i den gamla hemtrefliga länstolen vid fönstret med en pall under fötterna och gossen i knät, jollrande med honom och tryckande honom tätt intill sig, som för att skydda sig mot alla de bittra tankarne.

Då öppnades åter dörren, och mellan de enkla, ljusa bomullsdraperierna tittade Irene in.

»O Margareta, så vackert! Sitt stilla; du är alldeles lik Defreggers madonna i Innsbruck.»

»Är jag det? Men det är en sorgsen madonna. Man skulle vilja gråta, när man ser henne. Kom du och tag honom, så blir det Murillo i stället — en af de där lyckostrålande unga mödrarna, du minns.»

Irene var inte svår att öfvertala. »Mammas älskling, älskling! Du blir sötare för hvar gång jag ser dig!»

»Irene,» sade Margareta, »det är inte sant, det där, att människorna födas jämnlika! Den djupa, djupa olik-

heten födes med dem. Tänk, hvilket omätligt kapital af kärlek ett barn som ditt har att förfoga öfver och draga växlar på! — Och andra, kanske —»

»O Margareta,» utbrast Irene, i det hon hastigt såg upp med ett djupt vemod i sin själfulla blick, »vet du, att, just när Stig hade kommit, var det någonting, som gjorde mig så förskräckligt ondt. Jag grät en hel afton; jag kunde inte hålla upp, förrän Augustin sade, att nu fick jag inte gråta mera.»

»Kunde du då?» frågade Margareta leende.

»Ja, Augustin är ju så lugn och bestämd, och det är så skönt, när man är trött och nervös, du förstår, och inte kan behärska sig riktigt.»

»Ack ja, den Augustin! Han är utmärkt i alla lifvets situationer.»

»Ja, men Margareta, det gör väl ingenting, att jag tycker det; det är ju bra, när jag är gift med honom!»

»Visst är det bra, det tror jag det! Augustin är hors concours bland män; det förutsätta vi aldrig annat, Irene! — Men hvad var det då, du grät för, lilla flickebarn?»

»O, det var någonting så förfärligt! Jag skulle aldrig ha fått veta det, men kammarjungfrun kunde inte tiga i längden.»

»Men hvad var det då, käraste vän?»

»Jo, det var en stackars, stackars kvinna, som ville döda sitt barn nere i dammen, där parken slutar, du vet!»

»Åh, fy då!»

»Ja, Margareta, det var samma afton, som lille Stig kom, då alla voro så glada här och inte visste, hur väl de ville oss; det kan du nog tänka dig! Och då stod hon ensam därnere i mörkret och nattkölden och ville döda det! — O Stig, Stig, var det inte otäckt!»

Margareta böjde sig fram och såg på henne med stora, oroliga ögon. »Hur gick det?» frågade hon andlöst.

»Det kom två af drängarne, och då kastade hon barnet från sig och sprang in genom ungskogen. Och

barnet låg vid själfva kanten, halft i vattnet, tänk! — Ja, och så buro de in det till Matts Ohlson, du vet — Kerstin tog vård om det, och det lefde — lefde, efter allt detta!»

»Nå, modern, då?»

»Ja det är nästan det förfärligaste. Hon sprang till sjön och dränkte sig vid vår båtbrygga; där funno de henne, nästa morgon. — Hvarför skall sådant hända? — Vi vandra ibland gåtor, Margareta.»

Margaretas ögonbryn sammandrogos som af smärta. »Ja,» upprepade hon till sist, »vi vandra ibland gåtor. — Och vi få aldrig fråga hvarför, Irene. Vi slita bara ut oss med det. Vi måste vänta svaret af ett kommande lif; då skola vi förstå.»

»Ja,» svarade Irene, »trodde vi inte det, vore lifvet svårt att lefva, om man vore aldrig så lycklig personligen. Säg, har du läst detta?» — Hon citerade, vekt och drömmande:

»— Is there any common phrase
Significant, with the adverb heard alone,
The verb being absent, and the pronoun out?
But we, distracted in the roar of life,
Still insolently at God's adverb snatch
And bruit against him that his thought is void,
His meaning hopeless — cry, that everywhere
The government is slipping from his hand!»

»Ja,» sade Margareta, »det är ju min egen kära Aurora Leigh. Jag tycker mycket om det.»

»Men det där ensamma adverbet kan ändå vara en stor pröfning,» fortfor Irene. »Jag kommer aldrig att glömma detta. Vi betala för flickan hos Kerstin Ohlson, och vi ha gifvit henne allt som behöfs — det kunde vi ju inte annat, om också bara för att vi voro så glada för vårt eget barn — men ack, Margareta, hon kan ju ändå aldrig få någon mor!»

Irene slösade under tystnad sina smekningar på lille Stig. — Plötsligt reste sig Margareta, spänstig som

en stålfjäder; det där underligt inspirerade var öfver henne.

»Jo, Irene; sannerligen skall hon få en mor; och det skall bli jag!»

Irene såg häpen upp.

»Jag visste,» fortfor Margareta i allt starkare hänförelse, »att det var något ännu, som väntade på mig. Nu förstår jag, att det var detta. Jag har känt en oro öfver mig denna sista tiden, det var, som om någon ropade på mig! Du må tro mig eller inte — men jag känner, att Gud själf har lagt det barnet i mina armar!»

»Men inte kan du besluta dig så fort?» utbrast Irene.» Tänk, det kan ju så lätt ha dåliga anlag — och göra dig så mycken sorg!»

»Sorg eller glädje, Irene, det betyder ingenting. Nu är det mitt barn, och min mission.» Hon log och tog Irene om hakan. »Ack, du lilla! Har den moderna vetenskapen också proppat ditt lilla hufvud fullt af ärftlighetsteorier? — Ser du, jag bryr mig aldrig om vetenskapen! — Jag lefver, som om jag vore född, innan detta välsignade århundrade lyckliggjort oss med all sin visdom! för jag vet, att det gick lika bra, ja, i somliga fall mycket bättre!»

»Ja, men,» sade Irene, som var alltför upptagen af den förhandenvarande frågan för att vara redo till abstrakta resonnement, »du skall väl åtminstone veta, om hon är vacker eller ful!»

»Nej, det gör inte heller någonting. Jag känner, att jag skall kunna älska henne, också om hon är ful.»

Irene reste sig, lade sin gosse i vaggan och stoppade väl om honom; därpå såg hon allvarligt upp och tog Margaretas hand.

»Men Margareta — vill du inte tala med Augustin först?»

Margareta skrattade. »Nej, mitt barn; jag behöfver inte gå till oraklet. Mitt beslut är fattadt; Augustin må

säga hvad han vill. Men han har ingenting emot det; det känner jag.»

Hon nickade segervisst, kysste Irene hårdt och gick. Med händerna darrande af sinnesrörelse tog hon hatt och handskar, och som i en dröm gick hon genom parken till den lilla stugan i skogsbrynet för att se sitt barn. Det såg friskt ut och var inte alls fult; det hade tvärtom riktigt vackra blå ögon. Kerstin Ohlson hade intet emot att skiljas från det; det var bra mycket besvär jämte de egna barnen och hushållet.

Margareta skulle önskat, att hon själf hade fått uttänka flickans namn. Men det var för sent; hon var naturligtvis döpt för längesedan, och hon hette Mariana efter dagen, då hon räddades. Det kunde ju alltid förbättras till Marianne.

Hon lutade sig ned öfver hennes vagga och jollrade med henne, alldeles som hon nyss jollrat med Stig, medan den pratsamma Kerstin berättade henne en mängd detaljer, så väl om barnets befinnande under den tid, det varit i hennes vård, som om föräldrarne, hvilka man nu lyckats få reda på åtminstone till namnet. Kvinnan var från en främmande socken, och ingen kände henne här; men sedan man lyckats få hennes hemvist konstateradt, följde snart det öfriga af sig självft. Det var åtskilligt i dessa meddelanden, som kunde bekräfta Irenes farhågor med hänseende till anlagen; men Margareta frågade, som hon sagt, inte efter det.

»Ja, för den fattiga ungen är det ju en större lycka, än en kunde tänka,» fortfor Kerstin, »och det är ju en grann tös, så det kan nog bli trefligt med henne. Grefvinnan Margareta är väl bra ensam nu?»

»Ja visst, Kerstin,» svarade Margareta, men hon blef blossande röd. Hon kände för väl folkets åskådning och tankegång för att se någon ogrannlagenhet i anmärkningen; dock betog den henne lusten att stanna längre. Hon satte åter hatten på och tog sina handskar, som hon dragit af för att smeka barnet.

»Ja, jösses; en vet aldrig, hvad en kan råka ut för här i världen,» reflekterade Kerstin halfhögt.

Hemma på Hvidehus väckte Margaretas beslut, som hon ännu samma afton delgaf sin familj, en oerhörd sensation. Grefvinnan, som alltid i djupet af sitt hjärta hyst en viss förskräckelse för och misstro till Margaretas plötsligt påkommande ingifvelser, gjorde sitt bästa att synas belåten, men sade med en liten ofrivillig suck:

»Ja, min kära flicka, måtte det bara göra dig glädje, så har visst inte gamla tant någonting att invända.»

Men Jacquette opponerade sig öppet:

»Hvad blir det nu för trefnad af alla våra arrangement för i vinter? Vi skulle ju ha odlat våra själar tillsammans och studerat den italienska litteraturen! Och vi skulle ju ha rest till Italien nästa vår! Nu kommer du att lefva bara för den där välsignade ungen, och när man kommer upp till dig, får man aldrig höra talas om annat än barnvällingar och bärklädningar. — Tror du inte, jag känner till det där?»

»Men, Jacquette,» sade Irene modfälld, »jag tror inte, jag har talat om Stigs klädningar mer än två gånger — ja, kanske tre. —»

»Gud välsigne dig!» sade Jacquette. »Tala du om Stigs klädningar hvarenda dag, om du vill; han är ju min brorson. Men fosterbarn har jag alltid tyckt vara ett ovanligt dumt och meningslöst slag af barn.»

»Ett eget är bättre,» sade Margareta. »Men när det har nekats oss —»

»Ja, så kan man sjunga halleluja öfver att ha fått slippa.»

»Jacquette,» sade grefvinnan, »du är för tokig!»

»Ja, det tycker verkligen jag också,» sade Irene. »Mamma säger ju alltid, att hvar och en skall vara nöjd med sin lott, och det är bara det, jag tycker också. Och jag, för min del, är nöjd att ha undsluppit den där ådern af excentricitet, som går genom Hvidesläkten — och som uppträder alldeles oväntadt till och med

hos de till det yttre mest flegmatiska. Ja, jag är riktigt tacksam.»

»Ja, lilla Jacquette, sjung du halleluja,» sade Augustin. »Genera dig inte, vi äro ju en famille, och Irene tycker om kyrkmusik.»

»Excentricitet!» utbrast Margareta harmfullt. »Ja, det är ju allt, som inte går ut på att sitta lugn och omhulda det älskade jaget! — Jacquette! Är inte mitt lif tillräckligt ödelagdt? Kan du inte unna mig en enda varelse att ägna det åt?»

»Jo, Gud bevars, jo,» sade Jacquette, som alltid tappade koncepterna, när Margaretas väsen och ord fingo denna lidelsefulla patos.

»Augustin!» fortfor Margareta, »du förstår mig ju? Säg, att du gör det!»

»Ja, kära kusin,» svarade han, »jag kan inte neka till, att det öfverraskade mig, men jag tror, att det är klokt.»

»Tack, Augustin,» sade Margareta, och Irene såg mycket lättad ut. Från denna stund stod hon lugnt och bestämdt på Margaretas sida.

Margaretas vilja var orubblig gentemot alla öfvertalningsförsök, och man fann sig stillatigande i hennes nya framtidsplaner. Dagarne gingo lugnt och fredligt; Margareta var beständigt upptagen af sin lilla Marianne. Hon hade skaffat henne en liten näpen utstyrsel, under många öfverläggningar med Irene; och om förmiddagarne brukade de sitta midt emot hvarandra och arbeta, Irene på Stigs första klädning, hvit, broderad, och Margareta på Mariannes, ljusblå med spetsar. De skulle inte ha någonting lika, de båda små; det var en stillatigande öfverenskommelse. — Emellanåt lät Margareta arbetet falla och brast i skratt.

»Så lustigt detta är, Irene!» sade hon.

Hon tycktes lefva upp på nytt; hennes rörelser återfingo sin spänstighet och hennes ögon sitt skälmska skimmer.

En afton, då hon återvändt från Matts Ohlsons lilla stuga och kommit upp på sitt rum, fick hon se ett bref ligga på bordet vid fönstret. Hvad kunde det vara för ett? Hon väntade intet bref, men då var det alltid roligast att få.

Det var med ett småleende af barnslig nyfikenhet, hon kom och tog det; men i samma ögonblick ryckte hon till, som huggen af en orm, och kastade det ifrån sig. Hon vände sig långsamt bort, med läpparne hoppressade, ögonbrynen sammandragna och händerna tryckta mot hjärtat.

Hvarför, hvarför fick hon icke vara i fred? Skulle då aldrig dessa pinande själsskakningar taga ett slut? Hvad ville han henne, hvad kunde han vilja henne?

Med kalla, darrande fingrar, med en känsla af att andedräkten hämmades och det svartnade för hennes ögon, tog hon brefvet och bröt det. Det dröjde länge, innan hon kunde få någon mening ut ur de välkända bokstäfverna.

»Min ungdomsbrud!

Kanske skulle jag icke hafva benämnt dig så. Ty ungdomskärlekens eld är längesedan falnad och askan kall, och själfva den drömfina röken är skingrad; det veta vi båda. Jag skulle hafva nämnt dig med det namn, som under alla känslans skiftningar blef det bestående: mitt skapande arbetes goda, skyddande genie. Och dock säger jag med Pilatus: 'Hvad jag hafver skrifvit, det hafver jag skrifvit'. Ty jag älskar ungdomsminnenas lavendeldoft; den är ljuft vemodig och smekande sval. Och det är också den milda lavendeln, jag nu räcker dig som fridspalm.

Skilsmässan stryker sakta bort bitterheten; vi minnas blott det vi älskat hos dem, som äro oss fjärran; det, vi hatat, förtonar. Jag minns blott den trofasta, uppoffrande vännen; hustrun, som trodde sig kränkt i en helig rätt, emedan en stolt och fördomsfull ätts här-

skarblod dref hennes hjärtas slag, är mig blott en plågsam dröm. Och det är till vännen, jag vänder mig.

Kärlekens art och väsen är att vissna; det är smärtsamt, men därför finnes endast ett råd: plocka nya blommor! Vänskapen är murgrönan, hvars blad äro friska höst och vinter, liksom vår och sommar. Var min vän, som förr; hvad betyder det, att jag har en annan hustru? Låt oss se hvarandra, låt oss tala om poesien i lifvet och dikten! Läs mina manuskript; jag längtar att höra ditt omdöme. — Och du! Vill du, att jag skall tro, att du kan lefva lycklig utan lifsuppgift? — Du? — Åh nej, det vill du inte, Margareta, ty det är inte sant. Var ädel och fördomsfri!

Och ett ord till svar! Jag begär icke mera. —

Fernando.»

Ja, han hade rätt. Det var en stolt ätts blod, som nu jagade i heta vågor genom hennes skälfvande lemmar. Hjärta och pulsar slogo med fördubblad fart; tinningsådrorna ville sprängas af den glödande strömmen. Hon bet samman tänderna i ansträngning att behärska sina rörelser och sina nervers skakning; hon satte sig vid skrifbordet och skref, lugnt och afmätt, som om en främmande hand höll hennes och gjorde den stadig, och som om ord efter ord blef henne dikteradt:

»Ferdinand, jag har fått ditt bref, och det kom till mig som ur grafven. Jag har tänkt mycket öfver äktenskapet och dess innebörd, sedan vi skildes åt, och detta är min slutsats: Sedan två människor blifvit ett, finnes det intet i världen, som har gudomlig fullmakt att skilja dem åt mer än döden. Och hafva omständigheterna drifvit dem att skiljas egenmäktigt, såsom du och jag hafva gjort, så är deras heliga plikt mot Gud, människorna och sig själfva att ändå hålla den äktenskapliga troheten obrottsligt, när och fjärran, så länge de båda lefva. Och har en af dem eller båda också häri syndat mot Guds heliga lag, så möter dem

ännu en stor plikt — den sista: att vara döda för hvarandra, så mycket lif kan likna död. Du skall vara död för mig och jag för dig. Ej ett ord, ej en blick, ej en hälsning får växlas mellan oss. Härefter känner jag dig icke.

Margareta Hvide.»

XVI.

Det var en varm julimorgon. Himlen var klar, skogen djupgrön och sjön spegelblank. Augustin och Robin hade gjort sin vanliga promenad till badet före frukosten och återvände nu hem på den vanliga stigen genom skogen. Robin rullade sig på marken, så att de vissna bladen yrde om honom, och galopperade fram och åter för att soltorka.

»Ja, Robin; lifvet kan vara ganska angenämt ibland,» sade Augustin.

De hade hunnit den lilla öppna platsen, där Augustin och Ferdinand en gång haft en föga vänskaplig förklaring. Där tycktes också i dag stå någon och vänta på honom, men icke vid den gamla boken. Det var en ung man i ljusa sommarkläder, som med en viss tvekan dröjde borta i skogsbrynet. — Hvad i all världen — såg han rätt? — Det var ju Claës!

Augustin stannade och såg på honom. Claës närmade sig honom långsamt, men hejdade sig på några stegs afstånd; han var röd upp i pannan och såg ned på marken framför sig, under det han andades häftigt. Ingen af dem yttrade ett ord.

Då smålog Augustin, gick lugnt fram till honom och lade handen på hans axel.

»Välkommen hem, Claës!» sade han vänligt.

Claës var starkt upprörd; hans hand darrade, då han lade den i sin broders hand, hvilkens tryckning var lugn och fast, som om de skiljts i vänskap för kort tid sedan. Så gingo de hemåt vid hvarandras sida.

»Kommer du hemifrån?» frågade Augustin.

»Åh, Augustin! Tror du — tror du jag skulle ha gått öfver din tröskel utan att först ha träffat dig?»

Augustin smålog åter, gillande och förstående. »Nå, nu följas vi åt,» sade han. »Då har du inte träffat mamma eller Jacquette, eller någon af dem?»

»Nej, naturligtvis inte. Jag kom i går kväll med sista tåget och jag har legat på järnvägshotellet öfver natten. Jag har gått till Hvidehus på morgonen, och tog vägen direkte hit ned för att möta dig. Jag gissade, att du var dina gamla vanor trogen.»

»Ja; som du ser, gissade du rätt. Nu hinna vi fram i tid till frukosten; jag hoppas du har aptit efter den där promenaden på en half mil. — Du stannar väl hos oss en tid nu?»

»Ja, som vanligt, om du vill.»

»Nå, det var trefligt. Hvad mamma skall bli glad!»

Augustin fortfor att tala gladt och obesväradt under den korta återstoden af vägen, och broderns sinnesrörelse började lägga sig under inflytandet af hans lugn. Claës kände sig betydligt lättad öfver att hafva blifvit hindrad att aflägga den syndabekännelse, han förberedt sig på. Men någonting hade han ändå på hjärtat, som måste sägas, och när de närmade sig slottet, kom det dröjande:

»Ja, som du vet, är jag fattig, nu som förr — mera stadgad, hoppas jag. — Men om jag någonsin kommer i tillfälle att göra det, så skall jag betala dig tillbaka — de där fyrtiotusen.»

Augustins blick klarnade mer och mer. »Ja, det är tids nog att tänka på det till dess,» sade han; och så hade de gjort upp räkningen med det förflutna.

»Grefve Claës har kommit hem och öfverraskat oss,» sade Augustin till Johansson, som de mötte i vestibulen, och som Claës vänligt hälsade på. »Johansson är väl snäll och säger till om hans rum? — Kom

in till mig, Claës, om du vill befria dig från vägdammet före frukosten.»

När de gingo upp, sade Claës tveksamt: »Augustin, du, är det många gäster hos er i sommar?»

»Inte en enda för tillfället,» svarade Augustin. »Min svärfar har varit här, men han reste härom dagen upp till västkusten på några veckor, som han gör hvar sommar. Han kommer antagligen tillbaka i Augusti för att fröjda sina ögon åt dottersonen.»

»Ja, det är sant — jag har inte gratulerat dig,» sade Claës rodnande.

»Ja, det är inte för sent ännu. Säg mig, Claës, kan du beundra lindebarn? För — det glömde jag att nämna — det är ett oeftergifligt villkor för att vistas här i huset i sommar.»

»Ja, jag har aldrig öfvat mig, men jag får göra mitt bästa.»

Augustin lade handen på dörrvredet till salongen och sade, med en blick och ett leende, som utvisade, att han var vid sitt allra gladaste lynne: »Ja, jag får väl gå in och anmäla dig, så att inte damerna bli alldeles bländade!» Han gick in, fann familjens kvinnliga medlemmar församlade, och sade:

»Jag har funnit någonting märkvärdigt i skogen i dag, och jag tog det med mig upp. Får jag lof att förevisa det?»

»Är det därute?» frågade Irene.

»Ja visst.»

»Nå, kom då, barn,» sade grefvinnan; »vi få väl se på Augustins öfverraskning. Han har sina goda idéer ibland.»

Hon steg upp och gick mot dörren; Jacquette, Margareta och Irene följde henne.

»Åh, min gosse!»

Hon slog armarne om Claës' hals och drog honom med sig in, under en förvirrad kör af frågor och utrop från de andra. Hon klappade hans kind och såg på

honom med sina vackra, tårfyllda ögon, halft skrattande och halft snyftande.

»Jag har väntat, att du skulle komma hem i sommar, Claës! Det var, som om jag kände det på mig, jag vet inte hur. Du ser ju frisk ut, min gosse; Gud välsigne dig!»

Jacquette dansade om med honom i vild förtjusning, när turen kom till henne; Irene och Margareta tryckte hans händer.

Det var en glad frukost. Nu var då familjekretsen åter fulltalig, och dessutom — tänkte Augustin i djupet af sitt hjärta — befriad från alla mindre lyckade tillsatser.

Alla frågade och berättade om hvarandra; det talades om förhållandena hemma och i Paris. Den lyckliga grefvinnan satt emellan sina båda kära söner, som nu tycktes vara riktigt goda vänner igen, och såg från den ene till den andre; men naturligtvis såg hon mest på Claës. Hon tackade honom, för att han sökt upp hertig de Lusignan; det hade varit så roligt att höra talas om honom ännu en gång.

»O, han var så rar!» utropade Irene.

»Det var en präktig gubbe,» sade Augustin. »Jag har aldrig sett en gammal man göra ett mera vördnadsbjudande intryck. Tyckte du inte det också, Claës?»

»Jo,» svarade Claës, »det tyckte jag visst. Han var, förstås, i viss mån en fantast. Men kanske, när allt kommer omkring, äro fantasterna mest värda vår vördnad.»

»Nej, det är för galet,» utbrast Jacquette. »Nu börjar han också med det där paradoxmakeriet.»

»Ja — jag vet inte. Jag menar förstås sådana människor, som gå upp i en idé. De kunna försaka alldeles oerhördt mycket för den. Man lär känna en sådan mångfald af typer i en stad som Paris.»

»Blef du bekant med någon af hertigens söner?» frågade grefvinnan.

»Nej — jo, på sätt och vis. Den äldste, Baudouin, sköter godset och har landsförvisat sig själf från Paris, liksom fadern.»

»Baudouin? — Ja, det var en behaglig karl,» sade Augustin.

»Jag träffade aldrig honom. Men den yngre sonen hörde jag predika en gång.»

»Ja, hur var det? Han var något slags präst?»

»Han är dominikanermunk.»

»Nå, predikade han bra, då?» frågade grefvinnan.

»Det var en alldeles briljant vältalighet. Det gjorde ett nästan alltför starkt intryck — skrämmande och uppskakande. — Jag har aldrig kunnat riktigt glömma den där predikan —»

»O, så gärna jag skulle velat höra den,» sade Margareta intresserad.

»Ja — ja, det var rätt roligt. — Hertigen blef så glad att höra talas om, att det fanns en liten Hvideättling nu!»

»Blef han det?» sade Irene. »Tänk, om han hade sett honom då, hur söt han är! Du skall få se honom efter frukost, Claës!»

Nu kom samtalet med naturnödvändighet in på alla Stigs fullkomligheter och stannade där en god stund. Men efter frukost bad Margareta att få höra mera om père Anselmes predikan.

Claës lämnade en kort redogörelse för den, hvarur han med öfverdrifven försiktighet utelämnade allt, som kunde föranleda personliga reflexioner. Han talade aldrig om för någon, att denna predikan på något sätt ingripit i hans lif. Ingen visste, att den rättfärdighetstörstande munkens anathema mot dem, som gåfvo efter för tidens synder, åter och åter genljudit i hans själ och icke lämnat honom ro. Ännu mindre anade någon, att detta, i förening med den hemlängtan, som på sista tiden gripit honom, föranledt hans beslut att göra ett

besök på Hvidehus, att försona sig med Augustin och att erkänna de fyrtiotusen som en skuld till honom.

Efter en hastig visit i barnkammaren förklarade Irene, att Stig gaf audiens, och sällskapet begaf sig dit. Irene var strålande. En alldeles ny farbror, som inte en enda gång förut hade sett Stig — kunde man tänka sig någonting mera förtjusande!

Claës brast i skratt, när han fick se honom. »Nej, hvad han är lik Augustin!»

»Kan du också se det? Det säga alla,» sade Irene stolt. »Men är han inte söt?»

»Jo, jo — charmant,» sade Claës, något osäkert.

»Han är den sötaste unge i världen,» försäkrade Irene.

»Ja, det tror jag nog, att han är.»

Augustin skrattade. »Begär inte för mycket af Claës, Irene! Han kan se, att det är ett barn och att det är likt mig; du skall inte tvinga honom öfver förmågan.»

Då de båda bröderna efter middagen voro ensamma med hvarandra och cigarrerna, sade Augustin tankfullt, efter en stunds tystnad.

»Din père Anselme hade allt ganska rätt. Inte kan jag säga, att jag tror på någon öfversvämning af barbarer i Europa; men att åtskilliga tendenser i vår kultur skola föra den till undergång, om de inte motarbetas, det tror jag. — Jag har grubblat mera öfver abstrakta frågor på sista tiden, än jag förut har gjort i hela mitt lif; till stor del för pojkens skull, förstår du. Jag skulle önska, att han kom att hålla den byggnad af sedlighetsbegrepp helig, som mänskligheten har arbetat på genom årtusenden. Lägga till, utarbeta den finare, det tycker jag, att hvar generation borde göra; men att rifva ned på den — fy tusan, det är simpelt och gement. Jag tänker lära honom att inte ge efter ett jota, en punkt af sin förkastelsedom öfver en synd, om han aldrig så mycket skulle stöta för hufvudet hela samtiden, som

tror, att det är humanitet att vara höflig mot det onda.»

»Det där var en moralpredikan så god som père Anselmes egen,» sade Claës leende. »Var den — myntad på mig?»

»Nej, det var den inte,» svarade Augustin. »Det finnes olyckligtvis mycket annat och värre att mynta den på.» Han lade lätt handen på broderns axel. »Det där, att aldrig slå af, att hålla våra gamla grundsatser skarpslipade, det skall bli vår släkttradition, Claës!»

Claës blef röd, men nickade samtyckande.

